СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ СБУ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПЛАН ЗОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ МІСТА СМІЛА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

КИЇВ - 2021

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ СБУ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ

Сертифікат:
Серія АА № 001016
Свідоцтво:
Серія НС № 005073

Замовник: Управління архітектури, регулювання забудови та земельних відносин міста Виконавчого комітету Смілянської міської ради
Договір:60-21

М. СМІЛА

ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЛАН

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Начальник **Микола СЮР**

Заступник начальника,
головний архітектор **Тетяна ВАСИЛЬЦОВА**

КИЇВ - 2021

СКЛАД ПРОЄКТУ

№ з/п	Назва матеріалів	Масштаб	Арх. №
І. Графічні матеріали			
1.	Схема розташування населеного пункту в системі розселення	М 1:50 000	
2.	План існуючого використання території	М 1:10 000	
3.	Схема існуючих планувальних обмежень	М 1:10 000	
4.	Генеральний план (основне креслення)	М 1:5000, М 1:2 000 (в електронному вигляді)	
5.	Схема проектних планувальних обмежень	М 1:10 000	
6.	Схема вулично-дорожньої мережі міського та зовнішнього транспорту	М 1:10 000	
7.	Схема інженерної підготовки та захисту території	М 1:10 000	
8.	Схема інженерного обладнання території (газопостачання, електропостачання та теплопостачання)	М 1:5000	
9.	Схема інженерного обладнання території (водопостачання та каналізація)	М 1:10 000	ДСК
10.	Схема зонування території	М 1:5 000, М 1:2000 (в електронному вигляді)	
11.	Схема «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту на особливий період	М 1:10 000	ДСК
12.	Схема «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту на мирний час»	М 1:10 000	ДСК
ІІ.Текстові матеріали			
1.	Пояснювальна записка	книга	
2.	План зонування території	книга	
3.	Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту генерального плану та плану зонування території міста Сміла Черкаської області	книга	
4.	Розділ «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту на особливий період»	брошура	ДСК
5.	Розділ «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту на мирний час»	брошура	ДСК
6.	Розділ «Водопостачання. Каналізація»	брошура	ДСК
ІІІ. Електронні носії			
1.	Генеральний план та план зонування території міста Сміла Черкаської області та стратегічна екологічна оцінка до нього	диск	
2.	Розділ «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту на особливий період» Розділ «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту на мирний час»	диск	ДСК

Гарантійний запис ГАПа про відповідність проекту діючим нормам і правилам

Містобудівна документація «Генеральний план та План зонування території міста Сміла Черкаської області» розроблена згідно з чинними нормами, правилами, інструкціями та державними стандартами.

Головний архітектор проекту **Т.О. Васильцова**

ЗМІСТ

СКЛАД ПРОЄКТУ 3
ЗМІСТ 5
І. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА 10
І.1. Географічне розташування та адміністративний статус м. Сміла 10
І. 2. Коротка історична довідка 10
І. 3. Природні умови і ресурси. Інженерно-будівельнаоцінка території 12
І.4. Роль і місце м. Сміла в системі розселення. Розвитокприлеглих територій 20
І. 5. Характеристика сучасного стану містобудівного розвиткум. Сміла. 22
І.6. Інженерно-транспортна інфраструктура 39
І.6.1. Теплопостачання 39
І.6.2. Газопостачання 41
І.6.3. Водопостачання, водовідведення (окрема брошура) 41
І.6.4. Електропостачання 41
І.6.5. Зв'язок, телебачення, проводове мовлення 42
І.6.6.Санітарне очищення території 43
І.6.7.Транспортна інфраструктура 45
І.7. Аналіз реалізації попереднього генерального плану 53
І.8. Аналіз основних проблем та конкурентних переваг подальшого розвитку міста . 59
ІІ. ОБГРУНТУВАННЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ 62
ІІ.1. Соціально-демографічний розвиток населеного пункту 62
ІІ.2. Галузева структура і розвиток господарського комплексу 65
ІІ.3. Трудові ресурси та чисельність зайнятих за галузями економіки 78
ІІ.4. Соціальна інфраструктура. Розрахунок потреб, розміщення об'єктів громадського обслуговування 79
ІІ.5. Житловий фонд. Об'єми, структура, розміщення житлового будівництва 80
ІІ.6. Архітектурно-планувальна та функціональна організація території міста 82
ІІ.7. Транспорт та вулично-дорожня мережа 82
ІІ.8. Інженерна інфраструктура 91
ІІ.8.1. Теплопостачання 91
ІІ.8.2. Газопостачання 92

II.8.3. Водопостачання, водовідведення (окрема брошура) 94
II.8.3. Електропостачання 94
II.8.4. Зв'язок, телебачення, проводове мовлення 96
II.8.5. Санітарне очищення території 96
II.9. Протипожежні заходи 98
II.10 Інженерна підготовка та захист території 103
II.10.1. Гідротехнічні заходи 103
II.10.2. Дощова каналізація 107
II.11. Пропозиції щодо охорони навколишнього природного середовища 107
II.12. Пам'ятки та об'єкти культурної спадщини, об'єкти ПЗФ, історичні ареали 118
II.13. Озеленені території 128
II.14. перелік організаційних заходів із реалізації генерального плану 128
III. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ 133
Д О Д А Т К И 137

ВСТУП

Проект містобудівної документації - «Генеральний план та План зонування території міста Сміла Черкаської області», «Стратегічна екологічна оцінка проекту Генерального плану та Плану зонування території міста Сміла Черкаської області» виконаний Проектним інститутом Служби Безпеки України на замовлення Управління архітектури, регулювання забудови та земельних відносин Виконавчого комітету Смілянської міської ради. Підставами для проектування є: Рішення міської ради: від 06.06.2013 № 38-22/VI «Про оновлення генерального плану міста Сміла Черкаської області»; від 29.12.2015 № 8-12/VII «Про затвердження Програми розроблення містобудівної документації у м. Сміла Черкаської області на 2016-2020 рр.» та Договір № 60-21.

Необхідність розробки в м. Сміла нового Генплану обумовлена завершенням розрахункового строку попереднього Генплану – 2010 р., виконаного в 1989-1990 рр. (УДНДІПМ «Діпромісто») і затвердженого в 1992 р., дія якого була продовжена через не затвердження проекту «Коригування генерального плану та Правила забудови міста», виконаного в 2002-2006 рр. («Діпромісто»), а також у зв'язку зі змінами в соціально-економічній ситуації, законодавстві і нормативній базі, виникненням нових підходів до розроблення містобудівної документації, необхідністю включення до Генплану затверджених ДТП (наведені в Додатку).

Проект Генплану виконано на основі вихідних даних за станом на опорний 2016 рік (чисельність населення – на початок 2017 р.). Розрахунковим періодом (етапом) Генплану, який є безстроковим документом, визначено 2036 р.

Місто Сміла обласного значення знаходиться в центральній частині Черкаської області, в лісо-степовій природно-ландшафтній зоні, входить до Черкаського району, раніше був центром Смілянського району. До складу міської ради входить також мале с. Ірдинівка. Об'єктом проектування є територія в існуючих межах міста, з врахуванням впливу найближчого оточення. Загальна площа міста в існуючих межах складає 3973 га. На 01.01.2017 р. тут мешкало 68805 осіб за даними Держстату України.

Генплан м. Сміла розроблений згідно вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», інших законодавчих та нормативно-правових документів, які регулюють містобудівну діяльність та суміжні сфери. *Склад та зміст проекту відповідають вимогам* державних будівельних норм ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту», ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», норм ДСП № 173-96 «Державні санітарні правила планування і забудови населених пунктів», а також «Завдання на розроблення містобудівної документації генерального плану м. Сміла Черкаської області», затвердженого замовником.

Відповідно до вимог ст. 17 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та ДБН Б.1.1-15:2012, п. 4.1, в проекті враховані державні, громадські та приватні інтереси, які знайшли відображення в документах, переданих замовником авторському колективу для врахування (листи, рішення, протоколи та ін.), у т.ч. лист Департаменту містобудування, архітектури, будівництва та комунального господарства Черкаської ОДА від 03.04.2018 №144/01-01-24 «Про визначення та врахування державних інтересів» разом з іншими вихідними даними (див. Додатки). В роботі також враховано прийняті програми розвитку міста і регіону, у т.ч. «Стратегія регіонального розвитку м. Сміла на період до 2020 р.», та ін.

Основною метою генерального плану є розробка стратегії подальшого розвитку міста, усіх його територій і складових частин на розрахунковий строк (етап).

Відповідно до діючих норм для досягнення цієї мети в проекті вирішуються наступні *основні завдання* генерального плану:

– аналіз сучасного стану містобудівного розвитку та визначення основних проблем, передумов і можливостей подальшого розвитку міста ;

– визначення територіальних ресурсів і потреб, напрямків подальшого територіального розвитку міста і його складових частин на розрахунковий етап Генплану та перспектив на позарозрахунковий період, визначення територій пріоритетного розвитку;

– прогноз кількості населення міста, динаміки приросту, вікової структури населення, потреб в трудових ресурсах і місцях прикладання праці;

– визначення масштабів розвитку містоутворюючої бази, перспективної галузевої структури -господарського комплексу, територій для господарської діяльності і виробництва, з врахуванням максимальної ефективності їх використання, у т.ч. намічених до перепрофілювання;

– встановлення необхідних обсягів житлового, громадського та інших видів будівництва, потрібних територій та конкретних ділянок для їх розміщення – із забезпеченням високих стандартів якості середовища життєдіяльності;

– визначення оптимальної архітектурно-планувальної структури і функціонального зонування територій; формування виразної архітектурно-просторової композиції забудови;

– розвиток системи культурно-побутового (громадського) обслуговування населення, забезпечення сучасним рівнем, необхідними видами послуг, закладами і установами культури, освіти, оздоровлення, відпочинку та ін.;

– розвиток галузі рекреації і туризму, дозвілля населення;

– формування комплексної зеленої зони: системи приміських і міських насаджень різних видів, у т.ч. загального користування, спеціального призначення;

– вирішення питань зовнішнього транспорту, міського пасажирського транспорту; розвиток зовнішньої і внутрішньої вулично-дорожньої мережі;

– розвиток інженерної інфраструктури і комунального господарства міста: систем водопостачання і каналізації, систем енергозабезпечення (електро-, газо-, теплозабезпечення), зв'язку; санітарної очистки; пожежної охорони;

– оцінка інженерно-будівельних умов місцевості та забезпечення інженерної підготовки і захисту територій;

– виявлення планувальних обмежень забудови – існуючих і проектних (санітарно-захисних зон, охоронних зон та ін.), територій з особливим режимом використання;

– розробка заходів охорони середовища та екологічного оздоровлення територій;

– розробка заходів охорони історичного середовища і пам’яток культурної спадщини;

– розробка планувальних заходів щодо зменшення ризиків і захисту населення у випадку надзвичайних ситуацій.

Проектом генплану визначається перспективна роль міста Сміла як:

– населеного пункту з розвинутою сферою виробництва, розвитком сфери обслуговування, рекреації і туризму; міста культурного і духовного центра із збереженим історичним середовищем та пам’ятками культурної спадщини;

– екологічно безпечного поселення зі сталим збалансованим розвитком усіх підсистем, забезпеченням населення якісним середовищем життєдіяльності: житлом, освітою, оздоровленням, відпочинком, місцями прикладання праці, розвиненою інженерно-транспортною інфраструктурою, із забезпеченням при цьому умов для саморегуляції природного середовища.

Містобудівна документація складається з текстових і графічних матеріалів та електронної версії генерального плану (див. Склад проекту).

Графічні матеріали розроблені в комп'ютерній програмі "AutoCAD", на векторній електронній карті, виконаній на основі топографічної зйомки території міста НВП "Геосистема" (м. Вінниця) в 2016 р., та додаткових зйомок територій, які безпосередньо примикають до міста, маючі з ним тісні планувальні і функціональні зв’язки («території загальних інтересів») в 2018 р. в М 1:2000, в державній системі координат УСК-2000 (роздруковані в М 1: 5000 і 10000).

Рішення генерального плану є обов’язковими для всіх суб'єктів містобудівної діяльності – підприємств і організацій, юридичних і фізичних осіб.

Містобудівна документація розроблена авторським колективом, у складі:

Архітектурно-планувальна частина

Архітекторно-планувальний відділ № 1

Начальник АПВ № 1	Магаляс Л.В.
Головний фахівець-архітектор	Гудзь С.В.
Провідний архітектор	Закусило М.В.

Архітекторно-планувальний відділ № 3

Начальник АПВ № 3, ГІП	Ряжечкіна Н.І.
Головний фахівець-архітектор	Максимець Я.В
Головний фахівець-архітектор	Новак О.О.
Головний фахівець-інженер	Святненко Л.В.
Головний економіст	Манцевич О.С.
Архітектор І категорії	Чупринка П.
Архітектор І категорії	Бучацька В.І.

Техніко-економічна частина

Заступник начальника, головний архітектор	Васильцова Т.О.
Начальник АПВ № 3, ГІП	Ряжечкіна Н.І.
Головний економіст	Манцевич О.С.

Інженерно - планувальна частина

Транспорт

Начальник АПВ № 3, ГІП	Ряжечкіна Н.І.
Архітектор І категорії	Бучацька В.І.

Електропостачання

Головний фахівець з електрозв‘язку	Ланге Р.В.

Теплопостачання, газопостачання

Провідний інженер-проектувальник	Дяченко Н.П.

Водопостачання. Каналізація

Начальник відділу	Пашун П.М.

Охорона оточуючого середовища

Головний фахівець	Вдовиченко С.В.

Інженерно-технічні заходи цивільного захисту

Головний фахівець-інженер	Святненко Л.В.

Історична довідка, охорона культурної спадщини

Завідувач сектору історико-архітектурних досліджень	Вальчук П.С

За участю

Консультації з робочих питань - Начальник Управління архітектури, регулювання забудови та земельних відносин міста Виконавчого комітету Смілянської міської ради Кліменко М.В.

Заступник начальника Управління архітектури, регулювання забудови та земельних відносин міста Виконавчого комітету Смілянської міської ради Парахоня О.Б.

Пам‘ятки археології,Археолог, старший,науковий співробітник Інституту археології НАН України, кандидат історичних наук Куштан Д.П.

І. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

І.1. Географічне розташування та адміністративний статус м. Сміла

Сміла – самоврядне міське поселення, розташоване в центральній частині України, на правобережному Придніпровві, в центральній частині Черкаської області, на обох берегах річки Тясмин і утвореного на ній Смілянського водосховища, та її притоки Сріблянки (басейн Дніпра). Територія відноситься до ІІІ-і фізико-географічної зони – лісо-степової, І-і архітектурно-будівельної кліматичної зони, Городищенсько-Кам'янського фізико-географічного району, в межах Придніпровської правобережної височини.

Місто знаходиться на перетині важливих магістральних залізничних та шосейних доріг, які мають вихід до Києва, Дніпропетровська, Львова, зв'язуючи між собою захід, центр і схід країни. Серед них автодороги державного значення: Київ – Знам'янка (Н-1); Золотоноша – Черкаси – Сміла – Умань (Н-16), Сміла –Звенигородка – Умань (Т-2404) та місцевого значення – районні і обласні.

Пряма відстань до обласного центру, міста Черкаси – 23 км, асфальтованою дорогою – 30 км, до столиці України, м. Києва – 185 км.

Місто межує з Балаклеївською, Березняківською та Тернівською сільськими територіальними громадами Смілянського району, а в північній частині – з Білозірською сільською територільною громадою Черкаського району.

Історично територія поселення, у зв'язку з стрімким промисловим розвитком, була утворена об'єднанням стародавнього центру, відомого з 14-го століття, із залізничним вузлом колишньої станції Бобринської (нині – ім. Т.Г. Шевченка) та наступним приєднанням поселень Загребля, Гречківка, Мала Яблунівка і нової забудови 49-го та 53-го мікрорайонів.

Загальна площа території міста за державним актом на право постійного користування від 29.05.1970 становить – 39,73 км^2.

Станом на 01.01.2017 р., у м. Сміла мешкало 68805 осіб, у с. Ірдинівка – 7. За чисельністю населення місто є 3-м по області, входить до групи середніх міст. До зони впливу міста входить також 31681 особа сільського населення. За народно-господарським профілем відноситься до міст з переважним значенням промислових та транспортних функцій, а також функції обслуговування сільського господарства. В різних галузях господарства зайнято 28,5 тис. осіб.

На території розташовано багато об'єктів культурної спадщини та наявні об'єкти ПЗФ, що робить місто не тільки промисловим, а й перспективним туристично-культурним регіональним центром центральної частини України.

І.2. Коротка історична довідка

Місто Сміла має багату і цікаву історію та входить до Списку історичних населених місць України, пройшовши складний шлях від невеличкого сільського поселення до одного з найбільших міст Черкаської області.

Територія сучасного міста була заселена ще за доісторичних часів. Археологічні дослідження, дозволяють стверджувати, що найдавніше поселення на цій території виникло ще на початку раннього залізного віку, орієнтовно у IX – на початку VII ст. до н.е..

Офіційна дата народження Сміли 1533 рік. 20 квітня 1533 року великий князь литовський Сигізмунд I (Старий) дав Яцьку Тимкевичу привілей на порожнє урочище над Тясмином, яке далі стає поселенням Яцьково-Тясмино.

Назва Сміла відома з першої половини 17 століття. Із назвою міста пов'язана легенда, яку записав граф Л. О. Бобринський: «Якась-то дівчина провела воїнів через важкодоступне болото в тил до ворога. Вони перемогли тьму-тьмущу ворогів у кривавій битві, але дівчину не вберегли. Поховали воїни героїню над Тясмином і назвали її Смілою, а містечко Тясмин на її честь назвали Смілою».

У 1633 році польський великий коронний гетьман Станіслав Конецпольський за 24 тисячі злотих купив у останньої представниці роду Жубриків Христини Корженівської землі по берегах Тясмина і її притоків разом з розташованими на них поселеннями. Новий власник намагався залюднити ці свої спустошені татарами землі, для чого надав селянам пільги. Це сприяло тому, що колишній хутір Яцьково-Тясмино поступово перетворився на невеличке містечко, яке упоминалося спочатку як Яцьково, потім слобода Тясмин, містечко Тясмин, і, нарешті, містечко Сміла.

Почалася національно-визвольна війна 1648-1657 рр. під проводом Богдана Хмельницького. Сміла становиться сотенним містечком Смілянської сотні Чигиринського полку (сотник Мисько Стринджа).

Друга половина XVII століття стала для Смілянщини суцільним лихоліттям: свавілля, битви, зради, повстання, набіги татар і турків, міжусобиці призвели до спустошення краю. Особливо руйнівними були напади султанської Туреччини після так званих 2-х Чигиринських походів (1677-1678 рр.), які завершилися Бахчисарайським мирним договором 1681 року.

2 березня 1773 року король Станіслав-Август, за сприяння Ксаверія Любомирського, надав Смілі привілей на Магдебурзьке право і відповідно – міське управління.

Із січня 1797 року Сміла стає містечком Черкаського повіту Київської губернії.

Станом на 1795 рік в Смілі мешкало 1747 чоловік осідлого населення та 435 – неосідлого.

Забудова містечка почалася колись з теперішнього центру міста. Спочатку це були саманні та дерев'яні будинки із солом'яними дахами, не було навіть елементарного благоустрою. В 1805-1909 роках в містечку був побудований новий дерев'яний костел замість старого, що вже просів і нахилився. В 1818 році біля нього був закладений новий мурований римо-каталицький Успенський костел за кошти Антона Совецкого, хорунжого польського войска, який був завершений в 1827 році.

Зовсім нова епоха в розвитку містечка починається у 1838 році, коли Сміла стала власністю Бобринських. «Перехід Сміли у володіння графів Бобринських склав епоху в розвитку містечка, адже послугував на користь не тільки жителів його, а й усього Черкаського повіту» (Л. Похилевич).

Для розвитку міста потрібна була велика кількість людей, тому Олексій Бобринський у 1840 році переселяє до Сміли селян з Харківської, Орловської, Смоленської губерній.

У 1845 році в Смілі вже було 8 тисяч жителів, 755 будинків, 60 крамниць, одна корчма, 10 заїжджих дворів. Бобринські також сприяли розвитку освіти міста. У 1864 р. вони заснували парафіяльну школу для хлопчиків, що стало початком народної освіти в Смілі. В 1884 р. були відкриті два технічні класи при Смілянському рафінадному заводі в приміщенні двокласного загальноосвітнього училища. Це був перший в країні учбовий заклад для підготовки техніків-хіміків і майстрів цукрового виробництва.

В 1885 році почала діяти бібліотека при народному училищі, працював Смілянський театр. На березі р. Тясмін був спланований Громадський сад (нині територія стадіону «Юність») з павільоном «Ротонда» для літніх вистав.

У 1889 році в Смілі вже було 18 великих підприємств, де було зайнято 1130 робітників. Найбільшими були заводи з виробництва цукру-піску, цукру-рафінаду, консервний завод, паровий млин. Працював завод з виробництва гасу для освітлення вулиць, також невеликі підприємства – такі як: лісопильний, чавуно-ливарний, миловарний заводи, 4 дубільні заводи та інші.

За даними першого всеросійського перепису населення в 1897 році в Смілі нараховувалося 2589 дворів та проживало 15195 мешканців, а разом з прилеглими селищами рафінадного заводу, буряково-цукровогоі і механічного заводів – понад 17 тисяч мешканців.

В 1907 році були побудовані залізнична лікарня на 25 ліжок, нові корпуси міської лікарні, залізничне училище, в 1908-му – чоловіча гімназія. В 1910 році з'явилися нові житлові квартали, покращав благоустрій, вулиці освітлювалися керосіновими ліхтарями. В

1913 р. в самому місті нараховувалося 20 тисяч мешканців, а разом з прилеглими селищами – до 30 тисяч.

Перед Першою світовою війною через Смілу пройшла залізнична лінія Одеса – Москва, що розширило її зв'язки із світом.

17 квітня 1917 року, після повалення царського режиму в Російській імперії у Смілі утворився цивільний комітет, комісаром якого став учитель соціал-демократ. Також у Смілі створюються чисельні громадські комітети, котрі виступали за скорочення робочого дня до 8 годин замість 14, розподіл панської землі та інше. В 1917 року в Смілі було проголошено Радянську владу.

На початку березня 1918 року місто Смілу зайняли війська Німеччини.Але німецькі війська фактично посприяли зміні влади на гетманську, через що зазнали супротиву місцевого населення (пробули у Смілі до 9 січня 1920 року).

З 1923 року Сміла – адміністративний центр однойменного району, а з 1926 року отримує статус міста.

На жаль, Смілянщину не обійшла і інша страшна трагедія. У 1932-1933 роках Сміла, як і вся Україна, пережила найжорстокіший голод. Зібрано сотні свідчень очевидців, які доводять, що голод торкнувся всіх населених пунктів району. Пізніше містом прокотилися дві хвилі сталінських політичних репресій, які забрали тисячі життів смілян.

4 серпня 1941 року ворожі війська захопили Смілу. Настали жахливі дні окупації.

29 січня 1944 року частини 373 –ї Червонопрапорної Миргородської стрілецької дивізії визволили Смілу від фашистських окупантів.

У післявоєнний час Смілянщина була промисловим центром. Київської області, а з січня 1954 року – ввійшла до складу Черкащини.

Місто було дуже зруйноване в період Другої Світової війни. Найбільших руйнувань зазнали залізничний вузол, цукрові і машинобудівні заводи, підприємства комунального господарства і культурно-побутового обслуговування. Після війни починається промислове та економічне відродження міста.

З моменту розпаду Радянського Союзу у 1990-х промислове виробництво в Смілі скоротилося на 70 %. Одночасно було відзначено скорочення населення на 10 %, яке відбувалося в основному за рахунок виїзду громадян за межі міста.

І.3. Природні умови і ресурси. Інженерно-будівельнаоцінка території

Місцеположення, рельєф

Місто Сміла розташоване у центральній частині Черкаської області, в лісо-степовій природно-ландшафтній зоні, на берегах водосховища, утвореного річкою Тясмин (басейн р. Дніпро). Територія відноситься до Городищенсько-Кам'янського фізико-географічного району, в межах Придніпровської правобережної височини. Морфологія району сформована процесами, що протікали в четвертинний період і льодовиковий час, де розповсюджені древні прохідні водно-льодовикові долини. Нерівна поверхня денудаційного рельєфу кристалічних порід обумовлює хвилясто-рівнинний характер поверхні. Територія міста переважно приурочена до долини р. Тясмин і штучно створеного на ній Смілянського водосховища, а також її притоки р. Сріблянки. По південній околиці міста протікає мала річка Гнилий Ташлик. Абсолютні відмітки місцевості – 125-130 м, у заплавах річок – 80-90 м. Загальний ухил місцевості простежується у північному напрямку, в сторону долини р. Дніпро.

Фактори морфології рельєфу та наявності водних просторів мають суттєве значення у планувальній організації міста, трасуванні транспортних і інженерних комунікацій, архітектурно-просторовій композиції забудови.

Клімат

Клімат місцевості помірно-континентальний, з м'якою зимою і теплим літом (в останні роки – сухим і жарким). Характеристика кліматичних умов, основних метеорологічних показників, необхідних для обґрунтування й прийняття планувальних рішень, наведена за даними багаторічних спостережень по метеостанції «Сміла» – структурному підрозділу Черкаського центру гідрометеорології, що підпорядковується Українському Гідрометеорологічному центру. (Рік заснування МС – 1923, відповідає періоду становлення Південно-Західної залізниці; перша назва – МС II розряду «Бобринська», у 1943-1991 рр. – МС «Ім. Т.Г. Шевченко». З 1997 р. переведена в найближче передмістя: с. Холоднянське, вул. Докучаєва (колишня вул. Леніна), 126,5 м БС. Ряд інших, прийнятих в будівельній кліматології показників, взяті по найближчим метеостанціям. Основний показник – середньорічна температура повітря, на 1° вище, ніж в опорний рік переднього генплану; останні 100-120 років має тенденцію до підвищення.

Температура повітря:
– середньорічна +7,7°С,
– по місяцям (табл. 3.1) найбільш низька – у січні (-5,9°С),
– найбільш висока – у липні (+19,8°С),
– абсолютний мінімум -35,3°С (зафіксований у січні 1935 р.),
– абсолютний максимум +37,4°С (зафіксований 30 липня 1936 р.).
Розрахункова температура:
– самої холодної п'ятиденки -21°С,
– зимова вентиляційна -9,3°С.
Опалювальний період:
– середня температура -1,0°С,
– тривалість періоду – 183 доби.

Таблиця 3.1. Температура по місяцям року. МС «Сміла»

Температура	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
Середня	-5,9	-4,6	0,4	8,7	15,3	18,4	19,8	19,1	14,2	7,8	2,1	-2,5	7,7
Денна макси-мальна	-3	-1	3	12	20	23	25	24	19	12	5	0	11
Нічна мінімальна	-8	-6	-2	5	10	13	15	14	10	4	0	-5	4

Глибина промерзання ґрунту (МС «Фастів»):
– середня – 63 см,
– максимальна – 125 см.
Тривалість безморозного періоду:
– середня – 158 днів.
Відносна вологість повітря:
– середньорічна – 16%.
Атмосферні опади:
– середньорічна кількість – 517 мм, у т. ч. в теплий період – 299 мм,
в холодний період (опалювальний) – 218 мм,
– по місяцям року (табл. 3.2) найменша кількість – в березні (29 мм) та жовтні (31 мм),
– найбільша кількість – в липні (76),
– середньодобовий максимум – 38 мм (МС «Чигирин»),
– спостережний добовий максимум – 121 мм (03. 08.1959 р., МС «Ім. Шевченка»),
– днів з опадами в середньому за рік – 135,

– по місяцям найменше днів з опадами (по 8) – у вересні та жовтні,
– найбільше (15) – у грудні,
– мінімальна річна кількість опадів (303 мм) спостерігалася в 1975 р.,
– максимальна річна кількість (948 мм) – в 1952 р.

Таблиця 3.2. Середня кількість атмосферних опадів по місяцям року. МС «Сміла» (мм)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
36	33	29	38	37	63	76	53	36	31	41	44	517

Висота снігового покриву (МС «Золотоноша»):
– середньодекадна – 16 см (незначна),
– максимальна – 46 см.
Кількість днів із стійким сніговим покривом – 89.
Особливі атмосферні явища (прояв днів/рік):
– тумани – 34 днів, заметілі – 8 днів,
– грози – 29 днів, град – 1,5 днів, пилові бурі – 2,9 днів.
Максимальна швидкість вітру (можлива):
– 17 м/с – кожний рік,
– 20-21 м/с – один раз в 5-10 років,
– 22-23 м/с – один раз в 15-20 років.
Середня швидкість вітру (табл. 3.3):
– середньорічна – 3,9 м/с;
– по місяцям (табл. 3.3): в січні – 4,5 м/с, в липні – 3,1 м/с,
– найбільша – в січні-лютому(4,5-4,6 м/с),
– найменша – влітку (3,1-3,2 м/с).

Таблиця 3.3. Середня швидкість вітру по місяцям року. МС «Сміла» (м/с)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
4,5	4,6	4,4	4,3	3,8	3,2	3,1	3,2	3,3	3,6	4,1	4,3	3,9

Повторюваність напрямків вітру (табл. 3.4):
– найбільша – з північного заходу (18% за рік; 20,9% в теплий період) та півдня (17% за рік; 19, 6% в холодний період),
– найменша – зі сходу, північного сходу і заходу.

Таблиця 3.4. Повторюваність напрямків вітру й штилів. МС «Сміла» (%)

Період року	**Пн**	**ПнС**	**С**	**ПдС**	**Пд**	**ПдЗ**	**З**	**ПнЗ**	**Штиль**
Теплий період	17,1	9,6	6,4	11,3	15,3	8,4	11,0	20,9	13,0
Холодний період	13,8	9,4	7,8	15,6	19,6	10,8	9,8	13,2	7,4
Рік	16,0	10,0	7,0	13,0	17,0	9,0	10,0	18,0	11,0

Відносна вологість повітря:
– в середньому за рік – 76%,
– по місяцям (табл. 3.5) найменша – в травні (64%),
– найбільша – в грудні (87%).

Таблиця 3.5. Відносна вологість повітря по місяцям року. МС «Сміла» (%)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік

85	84	80	70	64	69	70	69	71	79	86	87	76

Хмарність (показник важливий для розміщення сонячних електростанцій, вирощування окремих видів сільськогосподарських рослин тощо):

– середньорічна – 6,4 бали,

– по місяцям (табл. 3.6) найменша – в серпні (3,6 бали),

– найбільша – в грудні (8,1 бали).

Таблиця 3.6. Хмарність по місяцям року. МС «Сміла» (балів).*

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
7,3	7,4	7,1	6,6	5,7	5,4	5,1	4,6	5,0	6,0	7,9	8,1	6,4

*Примітка:

– 0 балів – ясно.

– Менше 5 балів нижнього ярусу, або прозорі хмари середнього ярусу, або будь-яка кількість хмар верхнього ярусу – невелика хмарність.

– Від 1-3 до 6-9 балів або 3-8 балів хмар нижнього ярусу або густих хмар середнього ярусу – перемінна хмарність.

– Від 8-10 до 0-3 балів хмар нижнього ярусу – хмарно з проясненнями.

– 7-10 балів хмар нижнього ярусу – хмарно.

– 10 балів хмар нижнього ярусу – похмуро.

Згідно архітектурно-будівельного кліматичного районування території України, прийнятого будівельними нормами ДБН Б.2.2-12:2019, територія міста відноситься до першого будівельно-кліматичного району (Північно-західного), для якого орієнтація вікон житлових кімнат односторонніх квартир у межах сектору горизонту від 310° до 50° не допускається.

Планувальні рішення враховують існуючий характер вітрового режиму в даній місцевості з перевагою північно-західного напрямку.

Геологічна будова

Територія міста розташована в зоні зчленування Українського кристалічного щита з Дніпровсько-Донецькою западиною і складена докембрійськими кристалічними породами, що перекриті палеогеновими й четвертинними відкладами. В долині р. Тясмин палеогенові відклади розмиті і на докембрійських породах залягають четвертинні нашарування.

Докембрійські породи представлені гранітами й гнейсами. Поверхня гранітів нерівна, в верхній частині вивітрена. Кора вивітрювання представлена дресвою, каоліном і крупнозернистими глинистими пісками.

Четвертинні відклади мають суцільне розповсюдження. Літологічно складені лесовидними суглинками, флювіогляціальними пісками. Потужність четвертинної товщі становить від 15 до 35 м.

Загальна характеристика геологічної будови має істотне значення під час інженерно-будівельної оцінки різних територій міста. При цьому головним об’єктом цієї характеристики є четвертинні відклади.

Гідрогеологічні умови

У відповідності з геологічною будовою на території виділені водоносні горизонти у відкладах четвертинної системи, палеогенової й тріщинуватої зони кристалічних порід докембрію.

Водоносний горизонт сучасних алювіальних відкладіврічних долин приурочений до пісків різнозернистих, частіше до мілкозернисто-глинистих, суглинків. Потужність відкладів становить 14-15 м. Глибина залягання водоносного горизонту – 1-3 м. Водоносний горизонт широко використовується населенням для господарсько-побутових потреб за допомогою колодязів чи каптажу джерел. Дебіт колодязів – 1-1,5 м^3/добу, джерел – 0,05-0,2 л/сек. Дебіт

свердловин – від 0,8 до 3,4 л/сек. Вода прісна, жорстка. Живлення відбувається за рахунок інфільтрації атмосферних опадів. Амплітуда коливання рівня води досягає 1-2 м.

Водоносний горизонт верхньочетвертинних алювіальних відкладів першої надзаплавної тераси річок Гнилий Ташлик, Сріблянка, Тясмин, Ірдинь приурочений до мілко-, середньо- і крупнозернистих пісків з гравієм. Глибина залягання – 3,7-17,2 м. Середня потужність – 10 м. Дебіт свердловин – 1,5-1,23 л/сек. Мінералізація коливається від 0,3 до 1,6 г/л.

Загальна жорсткість – 6-9 екв/л. Живлення відбувається за рахунок інфільтрації атмосферних опадів.

Водоносний горизонт середньочетвертинних флювіогляціальних, озерних та інших відкладівпрохідних водольодовикових долин має обмежене розповсюдження. Водовміщуючими породами є піски, суглинки, супісі. Потужність непостійна, в межах від 17 до 30 м. Дебіт свердловин – здебільшого 2,6 л/сек. Води прісні, з мінералізацією 0,3-0,8 г/л.

Водоносний горизонт бучацьких відкладівприурочений до пісків різної зернистості. Глибини залягання – від 3-14 м у долинах річок, до 100 м – на плато. Потужність порід непостійна. Дебіти свердловин – від 2,0 до 5,5 л/сек. Мінералізація – 0,3-0,86 г/л.

Водоносний горизонт палеоценуприурочений до пісчано-гравійних і валунно-галечникових відкладів. Глибина залягання – 8-11 м. Потужність порід – 1,1-13,5 м. Дебіти свердловин – 2,85-5,5 л/сек. Мінералізація – 1,1-1,4 г/л.

Водоносний горизонт тріщинуватої зони кристалічних порідмає широке поширення. Активна тріщинувата зона простежується до глибини 50-70 м. Дебіти свердловин змінюються від долей до 4,66 л/сек, при середньому значенні 1-1,5 л/сек. Мінералізація – 0,3 - 0,8 г/л.

Беручи до уваги глибину залягання, потужність, водовіддачу, умови поповнення, найбільш перспективним для централізованого водопостачання міста Сміла було визначено водоносний горизонт алювіальних відкладів першої надзаплавної тераси р. Ірдинь на ділянці Смілянська Смілянського родовища підземних питних вод (з 6 наявних тут горизонтів). Вказаний водоносний горизонт простягається вздовж річок у вигляді смуги різної ширини. У районі населених пунктів с. Білозір'я та с. Хацки водоносний горизонт має вельми широке площинне поширення та є основним джерелом водопостачання. Потужність водоносного горизонту тут найбільша і сягає 40 м. Середня ж потужність водоносного горизонту складає 10 м.

Водоносний горизонт не напірний і залягає на глибині 3,7-17,2 м від поверхні. Абсолютні відмітки рівня води змінюються в межах 80-90 м над рівнем моря. Зниження абсолютних відміток рівня води відбувається від верхів'я до гирла річок. Підстеляється водоносний горизонт відкладами палеогену, а в місцях високого підняття кристалічного фундаменту – безпосередньо кристалічними породами та продуктами їх вивітрювання.

Дебіти свердловин, що були пробурені на водоносний горизонт верхньочетвертинних відкладів першої надзаплавної тераси у м. Сміла, складають в середньому 1,5 л/с, а в с. Хацки – 2,38 л/с при зниженні рівня на 4,0 м.

Гідрологічні умови

Поверхневі води представлені р. Тясьмин, яка дренує територію міста протягом 10 км, із її лівими притоками р. Сріблянкою та р.Гнилий Ташлик (протікає по південній околиці міста).

Басейн р. Тясмин має грушовидну форму, шириною 36 км. Долина річки звивиста, трапецієдальна, шириною 1-2,5 км. Схили долини висотою 15-25 м, місцями до 45 м, здебільшого випуклі, помірно круті. По лівому берегу на висоті 5-10 м розташована перша тераса, шириною 0,5-1,5 км з помірно крутим уступом, висотою 4-10 м. Заплава двостороння, вузька, шириною 0,1-0,2 км, складена супісчаними й пісчаними грунтами, у присхиловій частині – глеєво-глинистими. Затоплюється при високих підняттях рівня води. Русло помірно звивисте. Ширина річки 5-20 м, місцями розширюється до 150 м. Глибини

розподіляються нерівномірно: на перекатах 0,2-0,8 м, на плесах 1,5-2,0 м, в окремих місцях 6,1м. Швидкість течії незначна (0,1-0,4 м/сек), на окремих перекатах 0,5-0,7 м/сек. Дно переважно нерівне, торф'янисте.

В районі міста Кам'янка річка проходить в живописному Тясминському каньоні з поростими мохом гранітними берегами, дуже популярному у туристів. Висота скель тут сягає 12-15 метрів.

Підняття води в річці частіше усього починається у кінці лютого – на початку березня. Паводок проходить однією хвилею. Самі низькі рівні бувають з липня по жовтень. У жовтні починається осінній підйом води, що продовжується до встановлення льодоставу.

Найнижчий рівень – 151 см, спостерігався в серпні 2017 р. на гідропості Велика Яблонівка (за південною міською межею), і є рекордним обмеленням для даної ділянки за всю історію спостережень.

На р. Тясьмин побудовано Смілянське водосховище у місці впадання р. Сріблянки, яке регулює максимальні витрати під час весняного паводка. Тому визначення розрахункових горизонтів виконані згідно матеріалів по проектуванню мостових переходів через р. Тясьмин у м. Сміла («Черкаський облпроект», «Укргіпроводгосп» і «Главтранспроект»). Розрахунковий горизонт найвищого багаторічного рівня р. Тясьмин – 89,0 м БС. Максимальні витрати весняного паводка за даними Укргіпроводгоспу, 590 м^3/сек.

Смілянське водосховище на р. Тясмін 1957 року будівництва (проект інституту «Мостранстехпроект»,1953 р.).має площу водного дзеркала 290 га, об'єм– 2,7 млн. м^3. Довжина по р. Тясьмин – 3,1 км, по р. Сріблянка – 1,5 км; ширина по р. Тясьмин – 600-800 м, по р. Сріблянка – 300-700 м. Середня глибина – 1,5 м. Максимальний підпірний горизонт – 87,47 мБС. Наповнення водосховища здійснюється верхньою течією р. Тясмин, зливовими та талими водами.

Ресурси річкового стоку міста разом із стоком, який надходить з інших територій Смілянського району, в середній за водністю рік становлять 45,8 тис. м^3, але особливості їх розподілу по території та в часі не відповідають вимогам водогосподарського балансу.

Забезпеченість водою на одного жителя міста становить лише 0,78 тис. м^3 в середньому по водності рік. Ураховуючи нерівномірність поверхневого стоку протягом року, навіть при сучасному водоспоживанні, дефіцит у водозабезпеченості спостерігається по всій території міста, включаючи житлові мікрорайони.

Водосховище використовується в основному для поставки на підприємства технічної води, поливу та як основне місце відпочинку населення. Є також пропозиція щодо будівництва міні-ГЕС на базі існуючої греблі водосховища, розроблений ДТП.

Проектне рішення розглядає дані водотоки як основну складову екологічного каркасу міста. Система інженерних заходів передбачає їх розчистку і благоустрій з можливістю більш широкого рекреаційного використання. Організація та ландшафтне упорядкування прибережних захисних смуг буде сприяти організації водно-зеленої зони міста. В західній історичній частині міста, де захісна смуга практично відсутня, намічено влаштувати її шляхом намиву (розробляється проект), використавши також для організації набережної, пляжів, причалів. Планом зонування території міста у складі даного проекту практично вся прибережна захисна зона віднесена до територій короткочасного відпочинку – з організацією пляжів, пляжних і водних видів спорту, аматорської риболовлі та водозахисних насаджень. В південній прибережній зоні (крім захисній), де розташовано дитячий оздоровчій табір, передбачене розширення зони закладів тривалого відпочинку.

Ґрунтовий покрив

Ґрунтовий покрив на території міста представлений чорноземами глибокими та опідзоленими. Ґрунтоутворюючими породами є супісчані і суглинисті лесовидні породи. За вмістом гумусу ці чорноземи відносяться до малогумусних. Вказані ґрунти використовуються переважно під городи (в межах міст не вважається ефективним дане цільове використання міських земель, тому вони розглядаються як резерв для розвитку),

садибну забудову із садами і городами, міські зелені насадження. У долині р. Тясмин ґрунти супісчані, в заплаві зустрічаються лучні глибоко-слабосолонцюваті та лучно-болотні ґрунти. Вся прибережна зона річки підлягає водозахисному озелененню.

В проекті генерального плану не визначалися особливо цінні ґрунти (Згідно наказу Державного комітету України по земельних ресурсах від 06.10.2003 р. №245 "Про затвердження переліку особливо цінних груп ґрунтів", зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 жовтня 2003 р. №979/8300, ґрунти, що залягають на території населеного пункту, не відносяться до особливо цінних груп ґрунтів).

Корисні копалини

В межах зони впливу міста Сміли, за даними ДНВП «Геоінформ України» (раніше мав назву «Укргеофонд») знаходяться родовища корисних копалин: торфу, глини, будівельного піску, гранітів, що внесені в Державний баланс, добича і переробка яких може бути використана господарським комплексом міста як база для подальшого економічного розвитку (див. таблицю 3.5).

Таблиця 3.5. Родовища корисних копалин в зоні впливу м. Сміла

№ п/п	Назва родовища, місцерозташування	Корисна копалина	Запаси за категоріями (тис. $м^3$)		Затвердження (№, дата)	Перспективи
			А+В+Сі	Сі		
Камінь будівельний						
1.	„Березняківське”, -10 км на Пд.-Схвід з. ст. ім. Т. Шевченка	граніт	2031	713	№ 2463 ТКЗ - !967 р.	не експлуа-тується, перспективне
2.	„Мало-Бузуківське”, - 12 км на Пн-Сх від м. Сміла	граніт	8163	1190	№ 1892 ТКЗ - 1960 р.	експлуатуєть-ся,перспективне
3.	„Малосмілянське”, - Пд. околиця з. ст. ім. Т. Шевченка	граніт	2468	-	№ 1948 ТКЗ - 1960 р.	недіюче, перспективне
4.	„Ташликське”, - Зх околиця с. Ташлик	граніт	8694	3253	№ 3685 ТКЗ- 1975 р.	не розроб-ляється, перспективне
Пісок будівельний						
1.	„Балакліївське”, - 8 км на Зх від м. Сміли	пісок	855	833	№ 2303 ТКЗ - 1965 р.	мало перспективне
2.	„Залевське”, - Пн- Сх околиця м. Сміли	пісок	невизначені		незатверджені	епізодично для місцевих потреб
Місцевого значення. **Цегельна сировина**						
1.	„Сунківське”, - 8 км на Сх. від м. Сміли	глина каолінова	не визначені		незатверджені	не розробляється
2.	„Жаботинське”, - Зх околиця с. Жаботин	глина	не визначені		незатверджені	мало перспективне, місцеві потреби
3.	„Константинівське”, - Пн-Зх околиця с. Константинівка	глина	не визначені		незатверджені	мало перспективне, місцеві потреби
4.	„Ташликське”, - Пд.-Зх околиця с. Ташлик	глина	не визначені		незатверджені	мало перспективне,

					місцеві потреби
Паливна сировина та добрива					
1.	„Ірдинське”, - 12 км на Пд.-Зх від м. Сміла (заплава р. Ірдинь)	торф	не визначені	незатверджені	охоронна зона об’єкту ПЗФ
Металічні руди					
1.	„Носачівське”, - 21 км на Пд-Зх від м. Сміла	титаново-молібде-новіруди	не визначені (прояв)	незатверджені	потребує визначення перспективи

Також можуть бути використані ресурси всього колишнього Смілянського району, які представлені переважно нерудними корисними копалинами: мергель, топаз, моріон, горючі сланці, поклади граніту, темно-сірий гранодіорит, сієніт, гіпс, каолінові глини, графіт, фосфорити, торф, сланець, буре вугілля, також осадові залізні руди, апатито-ільменитові руди та навіть уранові руди.

Завдяки цім ресурсам можуть бути розміщені виробництва з виготовлення торф’яних паливних брикетів і добрів, будівельних матеріалів (цегли, бетону, штукатурних розчинів, декоративних облицювальних матеріалів і кам’яних плит тощо). Підприємства, які потребують значних санітарно-захисних зон (I і II класу) мають розміщуватися за межами міста.

Нижче наведені дані з Паспорту колишнього Смілянського району і його інвестиційної карти щодо орієнтовних запасів сировини різних видів (більшість родовищ потребує затвердження і визначення їх перспективності):

– с. Балаклея, цегельна сировина, об’єм запасу 1,8 млн. м^3, площа 10000 м^2; пісок, об’єм запасу 860 тис. м^3, площа 8000 м^2;

– с. Голов’ятине, мергель, об’єм запасу 1 млн. м^3, площа 10000 м^2;

– с. Залевки, будівельний пісок, габроліт, площа 10000 м^2;

– с. Костянтинівка, 2 родовища глини, площею 130000 м^2 та площею 60000 м^2;

– с. Куцівка, родовище артезіанської води;

– с. Носачів, апатито-ільменитові руди, об’єм запасу 360 млн. т, площа 1050000 м^2;

– с. Плескачівка, глина, площа 20000 м^2; пісок, площа 10000 м^2;

– с. Попівка, граніт сірий, площа 28000 м^2; пісок, площа 14000 м^2;

– с. Ротмістрівка, камінь габро (кар’єр), площа 20000 м^2;

– с. Сердюківка, залізна руда, уранова руда, буре вугілля, вогнетривка глина, пісок;

– с. Ташлик, гранітний щебінь (гранкар’єр, частина віднесена до території ПЗФ), об’єм запасу 800 тис. м^3, площа 15000 м^2; глина, об’єм запасу 2 млн. м^3, площа 800000 м^2; пісок, об’єм запасу 3 тис. м^3, площа 5000 м^2.

Інженерно-будівельна оцінка території

Відповідно схеми інженерно-геологічного районування України місто Сміла в цілому відноситься до території середньої складності будівельних умов освоєння.

Підземні води по відношенню до бетону не агресивні.

У плані сейсмічної характеристики за ДБН В.1.1-12:2014, Додаток А,територія міста відноситься до сейсмічно небезпечних районів. Це стосується середніх ґрунтових умов (не вологих) і рівнів безпеки середнестатистичних об’єктів будівництва А і В: 10% (карта ЗСР-2004-А) і 5% (карта ЗСР-2004-В). Встановлюється 6 балів – лише для особливо відповідальних обєктів з рівнем безпеки С: 1% (карта ЗСР-2004- С) протягом 50 років.

Відповідно до карти інженерно-геологічного районування, ґрунти у місті відносяться до непросадних.

За умов складності інженерно-будівельного освоєння в межах міста виділяються:

- території сприятливі для будівництва – 75%. Ухили поверхні 0,5-8,0%. Ґрунтові

води залягають на глибинах нижче 3 м. Літологія представлена переважно суглинками, менше глинами, супісями;

- території малосприятливі для будівництва – 10%. Представлені схилами річних долин і балок з ухилом поверхні 8-15%, а також потенційно підтопленими територіями, що локально утворюються на понижених ділянках в результаті сильних опадів. Найбільші з них у районі перетину вул. Трипільської (Комунарської) і Осавула Василя Бурки (Будьоного), по вул. Смоленська, пров. Смілянський, пров. Нахімова, вул. Гордієнко. В цілому в зону впливу даного фактора потрапляє 9 житлових будинків і 62 двори. Освоєння таких територій потребує додаткових капітальних затрат (10%) на інженерну підготовку території;
- території несприятливі для будівництва – 15%. Представлені призаплавно-схиловими ділянками з крутизною >15%; заплавними ділянками з рівнем ґрунтових вод < 2 м від земної поверхні, а також територіями можливого 1% паводкового затоплення – 89,0 м БС, заболоченими ділянками, ділянками з розвитком ерозійних процесів, техногенно-порушеними територіями поверхневого та підземного характеру, що потребують спеціального вивчення (можлива наявність підземних історичних ходів та штолень). Освоєння цих ділянок потребує суттєвих додаткових затрат (~ 20%) на інженерну підготовку.

Фактор інженерно-будівельної оцінки в проекті генерального плану визначає можливість варіантного територіального розвитку з врахуванням особливостей функціонального зонування та різної вартості будівельного освоєння території.

І.4. Роль і місце м. Сміла в системі розселення. Розвитокприлеглих територій

В Україні виділяють **регіональніілокальні** і **системи розселення;** до перших відносяться **міжобласні та обласні**.

Міжобласні системирозселення формуються зазвичай навколо значного міста-центру, значення якого виходить за межі однієї адміністративної області. У державі існують нині шість міжобласних регіональних систем розселення: Центральна, Західна, Північно-Східна, Східна, Південно-Східна, Південна.

Центральна (або Київська) міжобласна система розселення, *до якої входить і м. Сміла*, є найбільшою. До її складу входять: Київська, Вінницька, Житомирська, Черкаська, Чернігівська області та м. Київ з особливим статусом прямого державного підпорядкування (прирівняний до регіонів). Центральним містом є Київ. Система охоплює 111,576 тис. км^2**,** або 22, %, території і 8175,2тис. жителів на 01.01.2015 р., або 21,1%, населення України, у т.ч. понад 63% населення цієї системи розселення проживає у міських поселеннях.

Наступною ланкою систем розселення є **обласні системи розселення,** які являють собою сукупність міських і сільських поселень, об'єднаних навколо обласного центру (Черкаська обласна система розселення розглянута далі).

До складу обласних систем входять **локальні міжрайонні та районні системи розселення.**

У складі останніх виділяються місцеві локальні системи ще нижчого рівня – **внутрішньорайонні або кущові** (раніше мали назву міжгосподарські), а в їх складі – системи розселення ще нижчого рівня – **елементарні** (або первісні чи внутрігосподарські) з центрами – центральними поселеннями сільрад або центральними садибами сільськогосподарських підприємств. Такі ієрархічні локальні системи розселення можуть бути **груповими** (при наближенні одна до одної їх складових частин) або **автономними.**

Нині, зі зникненням таких понять як колгоспи та радгоспи і їх центральні садиби та проведенням в країні заходів централізації з укрупненням територіальних громад, значимість систем нижчого рівня зменшується, а роль внутрішньорайонних місцевих систем фактично переходить від центральних садиб сільгосппідприємств до сільських (селищних) рад, які включають, як правило, по декілька населених пунктів з поселенням-центром сільської (селищної) ради або – до територіальних громад, що включають по декілька сільрад або

об’єднують декілька сільрад з міською радою. В рамках децентралізації утворилась Смілянська міська територіальна громада, до якої входить м. Сміла.

В межах країни її територіальні частини об’єднуються в єдину систему розселення так званими **економічними осями**. Кожна з них – це своєрідна лінія (напрямок), вздовж якої концентрується економічна діяльність. Це виявляється у групуванні навколо них важливих економічних центрів і транспортних зв’язків. Економічні осі можуть бути **загальнодержавними, регіональними і локальними (місцевими).**

На території України виділяють три загальнодержавні економічні осі:

№1: Львів - Тернопіль - Хмельницький - Вінниця - Київ - Полтава - Харків.

№2: Луганськ - Донецьк - Дніпро - Запоріжжя - Херсон - Миколаїв - Одеса.

№3: Чернігів - Київ - Черкаси - Дніпро - Запоріжжя - Сімферополь.

Згідно із сказаним вище *місто Сміла обласного підпорядкування* (міська рада) послідовно входить до наступних ієрархічних систем розселення: Центральної (Київської) міжобласної; Черкаської; Черкаської районної системи розселення.

Місто Сміла знаходиться назагальнодержавній економічній осі №3 (що поєднує 3 міжобласні системи розселення і 6 обласних), будучи розташованим на основних залізничних і автомобільних шляхах національного і міжнародного значення, неподалік від центру обласної і міжрайонної системи розселення – м. Черкаси, *що обумовлює значний потенціал для розвитку економічної діяльності в місті*, яке відноситься до **промисловихі транспортнихз функцією обслуговування сільського господарства** за характером народногосподарського комплексу.

За кількістю населення (68,85 тис. осіб на 01.01.2017 р.) м. Сміла відноситься **до групи середніх міст** (підгрупа 50-100 тис. чол.),і є третім за величиною містом області після міст Черкаси (281,55 тис. осіб) і Умань (85,47 тис. осіб). Після років скорочення кількості населення в 2016 р. спостерігався невеликий приріст (+ 269 осіб) – за рахунок міського населення міської ради , до якої входить також мале село Ірдинівка.

У відповідності до схеми «Планувальна структура та види переважного використання території» у складі Генсхеми **місто Сміла знаходиться вурбанізованій зоні** (території з промисловою, житловою, громадською забудовою, розвиненою інженерно-транспортною інфраструктурою), **із середнім рівнем виробничо-містобудівного освоєння** (території, що прилягають до обласних центрів і розвиненим промисловим центрам з населенням більше 50 тис. осіб). На таких територіях передбачена *регламентація містобудівного розвитку із стимулюванням розбудови сучасної економічної бази та стабілізацією техногенних навантажень.* Це обумовлено тим, що у разі знаходження території в зоні впливу крупного промислового центру з високим рівнем виробничо-містобудівного освоєння, яким є м. Черкаси, для розвантаження останнього частина економічного потенціалу переноситься на прилегле місто-супутник, що і спостерігається в м. Смілі, яка є **містом-супутником** Черкас та вагомим промисловим центром області, фактично – **підцентром** Черкаської міжрайонної системи розселення, перебравши на себе і ряд функцій обслуговування частини її населення, зокрема як **центр госпітального округу.**

Більша частина Черкаської міжрайонної системи розселення входить до **сільськогосподарської зони**, тому і м. Сміла також має призначення обслуговування потреби сільгосппідприємств і сільського населення (переробка і реалізація сільгосппродукції, ремонт і обслуговування сільського господарської техніки, надання послуг різних видів епізодичного і стандартного попиту).

Відповідно до основних положень Генсхеми спеціалізація народно-господарського комплексу Черкаської обласної системи розселення – промислово-сільськогосподарсько-транспортна. Безпосередньо місто Сміла віднесено до промислових центрів, що багато років переважно спеціалізувався в галузі машинобудування, радіоелектроніки, харчової промисловості і переробки сільгосппродуктів (цукроваріння). Розвинена також транспортна галузь: в місті знаходиться значний залізничний вузол – станція «Ім. Т. Г. Шевченко», крізь місто проходять 2 автодороги національної значимості і 1 територіальна, а також декілька

доріг місцевого значення. Але через зміни світової кон'юнктури ринку, світову кризу та інші економічні і соціальні негаразди припинився попит на вітчизняні телевізори, які випускав місцевий радіозавод, і його продукцію для ВПК, зменшився попит на цукор (місцевий цукровий комбінат був одним з перших і найбільш старих в країні), зменшилися обсяги вантажних перевезень.

Нині місто стоїть перед питанням пошуку нових пріоритетів в своєму розвитку. До них має безперечно має місце розвиток рекреації, туризму, враховуючи наявність цінних пам'яток культурної спадщини (місто віднесено до числа історичних поселень), цінних природних ландшафтів, у т.ч. об'єктів природно-заповідного фонду. Також це надання послуг у сфері оздоровлення і лікування, враховуючи, що місто стало одним з центрів 5 госпітальних округів, створених нещодавно в Черкаській області за розпорядженням Кабінету Міністрів України, фактично – міжрайонним центром у даній сфері. Також в місті мають розвиватися і інші галузі обслуговування: освіта, культура, адміністративне управління, торгівля, харчування, побутове і житлово-комунальне обслуговування.

Територіями загальних інтересів мешканців Сміли і прилеглих сільських поселень визначено:

– території в адміністративних межах прилеглих сільських поселень, які безпосередньо злилися з містом, маючи з ним єдину транспорту і соціальну інфраструктуру;

– території , що орендуються містом, об'єкти загальноміського значення;

– приміська зона відпочинку (ліси, лісопарки, водойми).

Територія в східній частині с. Плоске, включена в глибину західної частини міста, містить тваринні ферми, що безпосередньо впливають санітарно-захисною зоною на розташовані поряд території садибної забудови міста.

В західній частині Залевківської сільської радичастково розташована найбільша з комунальних зон міста з полігоном твердих побутових відходів та ділянка для будівництва сміттепереробного комплексу, а також кладовище, яке планується до розширення (вказані території орендуються містом). Також в селищі Холоднянське розташована метеостанція «Сміла», Смілянській завод «Хладня» з виготовлення заморожених фруктів і ягід.

Лісами Смілянського лісгоспу в оточенні Сміли користуються для відпочинку і мешканці міста, і прилеглих сільських поселень.

І.5. Характеристика сучасного стану містобудівного розвитку м. Сміла.

Аналіз сучасного стану містобудівного розвитку

Територія міста та її використання

Загальна площа території міста становить 3973,0 га за державним актом постійного користування 1970 р.Житлова забудова займає площу – 1293 га, громадська забудова – 219,48 га, транспортна інфраструктура – 472,18 га, виробничо-комунальна забудова – 346,44 га. Окрім того на території міста розташовані землі природо-заповідного фонду – 33,24 га, лісогосподарських угідь –90,0 га, водних поверхонь – 220,73 га та інші.

Населення (основні демографічні показники)

Станом на 01.01.2017 р., у м. Сміла мешкало 68805 осіб, у с. Ірдинівка – 7. За чисельністю населення місто є 3-м по області (5,6% від населення області) та входить до групи середніх міст. Статева структура населення міста характеризується перевагою жіночого населення над чоловіками: 54,5% населення міста становлять жінки, 45,5% - чоловіки. Кількість працездатного населення в працездатному віці становила 48,2 тис. осіб в 2015 р. і незначно знизилася за 5 років (становила 48,4 тис. осіб в 2011 р.). За народжуваністю місто займає 3 місце з 6 міст області. Показник загальної народжуваності на 1000 жителів у 2015 році становив 8,9 і дещо збільшився (становив 8,7 в 2011 р.). До зони впливу (колишній Смілянський район) входить також 31681 особа сільського населення. Протягом останніх років чисельність населення міста і району практично зостається

стабільною з невиликими коливаннями (за рахунок міграції), що є позитивною тенденцією (детальніше – див. розділ 7).

Господарський комплекс

За народно-господарським профілем Сміла відноситься до міст з переважним значенням промислових і транспортних функцій таобслуговування сільського господарства. В перспективі до них додасться туристично-рекреаційний напрямок. В різних галузях господарства зайнято 28,5 тис. осіб. (більш детальна інформація – в розділі 8. Галузева структура і розвиток господарського комплексу). В 2016 р. в м. Сміла (без малих підприємств, банків та бюджетних установ) діяло 290 підприємств. В Єдиному державному реєстрі також перебувало 3110 суб'єктів підприємницької діяльності. З них 2994 фізичних осіб-підприємців та 283 малих підприємств – юридичних осіб.

Промисловість (основні галузі і підприємства, види продукції).

В місті найбільш розвинуті такі галузі промисловості як: машинобудування (виробництво, ремонт та монтаж машин і устаткування, у т.ч. електричного, електронного, транспортного устаткування), яке займало в 2011 р. 30,3% в обсягах реалізації продукції промисловості міста і знизилося до 16,4% – в 2016 р.; виробництво та розподілення електроенергії, газу, води – зросло з 21,9% до 29,8%; легка промисловість – зросла з 20,1% до 26,9%. Є також підприємства промисловості металургії і металообробки – 4,1%; харчової промисловості і оброблення продукції сільського господарства – 3,8%; виробництва будматеріалів та скловиробів – 0,8%; виробництва поліграфічної продукції – 0,4%; інших галузей – 5,7%.

У 2017 р. підприємствами м. Сміла реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на 905,0 млн. грн. Перелік існуючих виробничих підприємств наведений в таблиці 5.1

Табл. 5.1. Перелік існуючих виробничих підприємств м. Сміла

№	Назва об'єкта	Адреса	Основний КВЕД
ОБРОБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ			
I.	МАШИНОБУДУВАННЯ		
	ПАТ НВП «СМІЛЯНСЬКИЙ ЕЛЕКТРОМЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД» (ПАТ НВП «СЕМЗ»)	20705, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Коробейника, 1	27.11 Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів
	ПАТ «СМІЛЯНСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД» (ПАТ «СМЗ»)	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Ленина), 67	28.93 Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну
	ДП «ОРИЗОН-НАВІГАЦІЯ» ОБОРОНПРОМУ УКРАЇНИ	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 24	26.51 Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації
	ТОВ "ОРИЗОН-УНІВЕРСАЛ"	20708, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Мазура, 24, корпус 11	28.29 Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.
	ПАТ «СПЕКТР-СМІЛА»	20708 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 24	25.99 Виробництво інших готових металевих виробів, н. в. і. у.
	ТОВ «НВС ТЕЛЕМАТИЧНІ СИСТЕМИ»	На сайті - 20700 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 24	72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук
	НВПП «ДАК-ЕЛЕКТРОПРОМ»	20705 Черкаська обл., м. Сміла, пров. Амурський, 12	33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування

	дочірне підприємство НВПП «Дак-електропром»	20700 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Б.Хмельницького, 10	33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування
	ТОВ «САТУРН»	20700 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Т. Шевченка, 81	33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення
	ПП «КОТЛОЕНЕРГОРЕМОНТ»	20700 Черкаська обл., м. Сміла, вул.Незалежності (Леніна), 87, кв. 29	33.20 Установлення та монтаж машин і устаткування
	ТОВ ВКФ «КОДРАТ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Пилипа Орлика (Патріса Лумумби), 5, к. 4	43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування
	ПП «ВМ ДЕТАЛЬ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Тараса Шевченка (Жовтнева), 81	25.73 Виробництво інструментів
	ТзОВ «ЕЛЕКТРОН-КЕРАМІКС»	Черкаська обл., м. Сміла, вул. Кармелюка, 76, кв. 164 (юр. адреса)	27.90 Виробництво іншого електричного устаткування
	МПП «АГРОТЕХ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Трипільський (Комунарський), 5, к. 2	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
	ТОВ ВКП «СМІЛА ЛТД»	20700 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Ржевська, 9/5	28.93 Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну
	ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ ЦИБКО»	20709, Черкаська обл., місто Сміла, вул.Сунківська, будинок 63А	33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення
	ТОВ «ТОРГОВО-ТЕХНІЧНИЙ ДІМ ЦИБКО»	20709, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Сунківська (Литвинова), 63-А	33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення
	ТОВ НВП «АКАДЕМІЯ МЕДТЕХНОЛОГІЙ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 12а	26.51 Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації
	ПП ВКП «ТЕХКОМ»	Адреса: Черкаська обл., м. Сміла, вул. Кармелюка, 80, кв. 17 (юр. адреса). Фактична адреса; вул. Мазура, 24, корпус 11	22.29 Виробництво інших виробів із пластмас
	ПП «ПЕЛІКАН»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, пров.Залевківський, 20	46.69 Оптова торгівля іншими машинами й устаткованням
	ТОВ НВФ «ВЕБЕР»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. В. Стуса (Ленінградська), 52	72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук
	ТзОВ «СМІЛЯНСЬКИЙ ВАГОНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»	Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 67	30.20 Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу
	ПП ФІРМА «ТОРСІОН»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Павлова, 46, к. 16	72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і

			технічних наук
	ТОВ «РАДІОТЕХНІЧНІ СИСТЕМИ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Тимірязєва, 3, к. 14	26.51 Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації
II.	**МЕТАЛУРГІЯ ТА ВИРОБНИЦТВО ВИРОБІВ З МЕТАЛУ (КРІМ МАШИН)**		
	ТОВ «СМІЛЯНСЬКИЙ ЛИВАРНИЙ ЗАВОД»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Київська, 22	24.52 Лиття сталі
	ТОВ «УКР-СПЕЦСПЛАВ»	20705, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Тараса Шевченка (Жовтнева), 23/2	24.43 Виробництво свинцю, цинку й олова
	ПРАТ «СМІЛЯНСЬКИЙ ЗАВОД МЕТАЛЕВИХ ВИРОБІВ»	20708, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Промислова, 12 (11).	25.99 Виробництво інших готових металевих виробів, н. в. і. у.
	ПП «СМІЛАПРОМПЛАСТ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Промислова, 12	25.23.0 Виробництво будівельних виробів з пластмас
	АСОЦІАЦІЯ «МЕХАНІКА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 24	47.99 Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами
	ТОВ ВКФ «ДЕЯ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Суньківська (Литвинова), 38	46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
	ТОВ «СМІЛАТРАНСЕРВІС»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Захисників України (Краснопресненський), 1, к. 65	25.50 Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія
	ПП «СПЕЦМОНТАЖ»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. В’ячеслава Чорновола (Дзержинського), 44, к. 77	41.10 Організація будівництва будівель
ХАРЧОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ ТА ОБРОБКА СІЛЬГОСППРОДУКЦІЇ			
	ТОВ КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «МЕРКУРІЙ»	20700 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 60 –	10.82 Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів
	КОНЦЕРН «РОКС»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 60	10.82 Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів
	ТОВ ТОРГІВЕЛЬНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «УКРАЇНА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 43	68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
	ТОВ "ЗАВОД СМІЛЯНСЬКА ХЛОДНЯ"	20731, Черкаська обл., Смілянський район, селище Холоднянське, вул. Ржевська, 24-Б	10.39 Інші види перероблення та консервування фруктів і овочів
	ТОВ ФІРМА «СЛАВУТИЧ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Василя Стуса (Ленінградська), 68	10.11 Виробництво м'яса
	ТОВ ФІРМА «ВЕКТОР»	20706 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Богдана Хмельницького, 50а	10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання
	ТОВ ФІРМА «ГРАНІТ»	20731, Черкаська обл., м.	10.61 Виробництво продуктів

		Сміла, вул. Рєпіна, 41, к. 18	борошномельно-круп'яної промисловості
	ТЗОВ «ЧАЙНИЙ ДРУГ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Федора Матушевського (Маяковського), 42	10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання
	ТзОВ «ЗОЛОТІ ЖОРНА»	Черкаська обл., м. Сміла, вул. Лобачевського, 1-А, к. 52. Юр. адреса: вул. Родини Бобринських (Артема), 137А, кв. 2	10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості
	ПП КОМБІНАТ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ «СМІЛЯНСЬКИЙ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Севастопольська, 54	68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
	ТОВ «ОТОН»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Лобачевського, 3, к. 1	10.13 Виробництво м'ясних продуктів
	ТОВ «БУД СМ ПРЕСТИЖ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Кармелюка, 76, к. 58	10.12 Виробництво м'яса свійської птиці
	ТОВ ВКФ «КОМП'ЮТЕР»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 24	10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання
	ФОП МАКАРЕНКО В.Г.	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Ржевська, 9/1	Переробка с/г продукції
МЕДИЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ			
	ПРАТ «ТЮМЕНЬ-МЕДИКО-СМІЛА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 24	32.50 Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів
	ВАТ «АННУШКА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 55	47.73 Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах
	ТОВ ФІРМА «ТЕХНОКОМПЛЕКС» (ТОРГОВА МАРКА «СЛАВНА»)	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Перемоги, 39 Юр. адреса: 03062 м. Київ, пр-т Перемоги, 65, оф. 365	13.95 Виробництво нетканих текстильних матеріалів і виробів із них, крім одягу
ХІМІЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ І ВИРОБИ З ПЛАСТМАС			
	ТОВ «СМІЛЯНСЬКА АГРОХІМІЧНА КОМПАНІЯ»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Промислова, будинок 14	20.15 Виробництво добрив і азотних сполук
	ТОВ «УКР-ВЕСТ ВІНДОУ ЛІМІТЕД»	20708, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 24, к. 12	22.21 Виробництво плит, листів, труб і профілів із пластмас
	ТОВ «ПОЛІМЕР-ПЕЙП»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 24	46.90 Неспеціалізована оптова торгівля
	ТЗОВ «МОНТЕРА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Захисників України (Краснопресненський), 3, кв. 2 (юр. адреса)	20.59 Виробництво іншої хімічної продукції, н. в. і. у.

ЛЕГКА ПРОМИСЛОВІСТЬ (ТЕКСТИЛЬНА, ШВЕЙНА, ВЗУТТЄВА)			
	ТОВ «СМІЛЯНСЬКА ШВЕЙНА ФАБРИКА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Перемоги, 39 Юр. адреса: 03062 м. Київ, пр-т Перемоги, 65, оф. 365	14.12 Виробництво робочого одягу
	ПП САЛОН «СНІЖАНА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Соборна (Свердлова), 53	14.13 Виробництво іншого верхнього одягу
	ТОВ «АНТЕЙ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Соборна (Свердлова), 53	14.13 Виробництво іншого верхнього одягу
	ПП «ЛОРД»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Соборна (Свердлова), 53	14.13 Виробництво іншого верхнього одягу
	ТОВ «ВОСКРЕСІННЯ-У»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Захисників України (Краснопресненський), 10. Юр. адреса: м. Київ, вул. Западенська, 9а	15.12 Виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів зі шкіри та інших матеріалів
	ТОВ «СМІЛАПОБУТ» (у складі ДОМУ ПОБУТУ)	20700, Черкаська обл., м. Сміла, бульв. Графа О. Бобринського (вул. Тельмана), 2	68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
	ПП ФІРМА «ТРІАДА»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Філатова, 10, к. 84	74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н. в. і. у.
	ПІДПРИЄМСТВО ЦЕНТР ТРУДОВОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ІНВАЛІДІВ «ВІКТОРІЯ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 79	19.30.0 Виробництво взуття
ДЕРЕВООБРОБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ (КРІМ МЕБЛЕВОЇ)			
	ТОВ «БІОЕНЕРДЖІ ПЛЮС»	20702, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Трипільська, 108	16.29 Виробництво інших виробів з деревини; виготовлення виробів з корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння
	ТОВ «СПС ПЛЮС»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. В. Стуса (Ленінградська), 70	16.10 Лісопильне та стругальне виробництво
	ТОВ «СКІФ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 10 (на сайті буд.6)	16.23 Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів
	ТОВ «ГУУД ВУУД»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 67г	16.10 Лісопильне та стругальне виробництво
	ТОВ «АГРОБІОТЕХНОЛОГІЇ»	20702, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Ольги Олійник, 6	16.29 Виробництво інших виробів з деревини; виготовлення виробів з корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння
МЕБЛЕВА ПРОМИСЛОВІСТЬ			
	ТОВ СМІЛЯНСЬКА МЕБЛЕВА ФАБРИКА «ЛІВС»	20702 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Одеська, 2	68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого

			майна
	ТОВ «МЕБЛІ ЛІВС»	20702, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Шишкіна, 3	31.09 Виробництво інших меблів
	ТОВ «ЛІВС-КМ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Родини Бобринських (Артема), 119	68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
	ТОВ «ВВ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Промислова, 4	31.09 Виробництво інших меблів
	ПП «ТЕТА-Т»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Лобачевського, 1-А, кв. 121 (юр. адреса)	31.01 Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі
	СМІЛЯНСЬКЕ КОМУНАЛЬНЕ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТЯСМИН»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Перемоги, 16	18.11 Друкування газет
	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ «КОМЕС»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Перемоги, 18	46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту
	ПП РЕДАКЦІЯ СМІЛЯНСЬКОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ГАЗЕТИ «СМІЛА»	20701, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Сенатора, 30	58.13 Видання газет
	ТОВ «ТЕРМІНАЛ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Трипільський (Комунарський), 5	58.13 Видання газет
	ПП ФІРМА «ІРЕНА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. В’ячеслава Чорновола (Дзержинського), 24, к. 17	58.19 Інші види видавничої діяльності
	ПП ФІРМА «ТВІЙ СВІТ»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Перемоги, 26, к. 57	74.40.0 Рекламна діяльність
ВИРОБНИЦТВО БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ			
	ТЗОВ «СМІЛЯНСЬКИЙ АСФАЛЬТНИЙ ЗАВОД»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Сунківська (Литвинова), 84	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	МПП ФІРМА «ТАЙФУН»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Леніна, будинок 13/1	46.90 Неспеціалізована оптова торгівля
	ТОВ «УКРБУДКЕРАМІКА-2007»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Соборна (Свердлова), 51	16.10 Лісопильне та стругальне виробництво
	ТОВ «СТРОЙ-КА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. П.Лумумби, 5	23.61 Виготовлення виробів із бетону для будівництва
	ПРАТ «СМІЛАПРОМБУД»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 10	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
ДОБУВНА ПРОМИСЛОВІСТЬ			
	ТОВ «СМІЛА-ГРАНІТ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 10	68.10 Купівля та продаж власного нерухомого майна
ВИРОБНИЦТВО ТА РОЗПОДІЛЕННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ, ГАЗУ, ТЕПЛА, ВОДИ, ВОДОВІДВЕДЕННЯ, САНОЧИСТКА (КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО)			
	СМІЛЯНСЬКИЙ МІСЬКІЙ РЕМ ПАТ «ЧЕРКАСИОБЛЕНЕРГО»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 10	35.13 Розподілення електроенергії
	ТОВ «СМІЛАЕНЕРГОПРОМТРАНС» (Смілянська ТЕЦ)	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Василя Стуса (Ленінградська), 41	35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря

	ТОВ «СМІЛА КОГЕНЕРАЦІЯ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. 40 Років Перемоги, 10, к. 44	40.10.1 Виробництво електроенергії тепловими електростанціями
	ТОВ «СМІЛА ЕНЕРДЖІ»	20701, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Тараса Шевченка, 20	35.11 Виробництво електроенергії
	КП «СМІЛА КОМУНТЕПЛОЕНЕРГО» (21 котельня)	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. В'ячеслава Чорновола (Дзержинського), 72а	35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря
	ТЗОВ «СМІЛА ЕНЕРГОІНВЕСТ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Соборна (Свердлова), 94	35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря
	ТОВ "СМІЛА-ТЕПЛО-2017"	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Павлова, 46	35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря
	ТОВ «ТЕПЛОЕКОНОМПОСТАЧ»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Івана Франка, 27	35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря
	ГРС «СМІЛА» ЗОЛОТОНІСЬКОГО ЛВУМГ УМГ «ЧЕРКАСИТРАНСГАЗ»	?	?
	СМІЛЯНСЬКИЙ ВІДДІЛОК ПАТ «ЧЕРКАСИГАЗ»	м. Сміла, вул. Канарського, 21	35.22 Розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи
	ТОВ «ЧЕРКАСИГАЗ ЗБУТ»	м. Сміла, вул. Канарського, 21	35.23 Торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводи
	КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ВОДГЕО»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, провул. Якова Водяного (вул. Московська), 45	36.00 Забір, очищення та постачання води
	КП «КОМУНАЛЬНИК»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Севастопольська, 58	38.11 Збирання безпечних відходів
	ТОВ «СМІЛАВТОРРЕСУРСИ»	20700 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Сунківська (Литвинова), 119	38.32 Відновлення відсортованих відходів
БУДІВЕЛЬНИЙ КОМПЛЕКС			
	ПрАТ «СМІЛАПРОМБУД» (попередня назва ЗАТ «Смілапромбудсервіс»)	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 10	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ПП «БУДІНДУСТРІЯ»	20700 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Жигулівська, 7	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ТОВ «ВЕСТА»	20700 Черкаська обл., м. Сміла, вул. Соборна (Свердлова), 49а	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ТОВ «ДОННАФТАПОСТАЧ»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Леніна, 101	45.21.3 Будівництво магістральних трубопроводів, ліній зв'язку та енергопостачання
	ФОП «МАРЧЕНКО ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. В'ячеслава Чорновола (Дзержинського), 124.	45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів

	ТОВ «ПАТРІОТ +»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Соборна, 73 (юр. адреса: вул. Перемоги, оф. 14)	80.10 Діяльність приватних охоронних служб
	ТОВ «АБРИС»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Кольцова, 15	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	КП «СМІЛА-ЛІФТ»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Паторжинського, 3	43.29 Інші будівельно-монтажні роботи
	ПП «ВІАНОЛ-СЕРВІС»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Паторжинського, 3	71.20 Технічні випробування та дослідження
	ПП «ПРОФІЛЬ»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Любомирська (Микояна), 2, к. 57	42.12 Будівництво залізниць і метрополітену
	ТОВ ФІРМА «САНТЕХБУД»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Павлова, 4а	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ТОВ «ЗОДЧІЙ»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Каштанова, 4	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ПП ФІРМА «САМЕС»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Івана Франка, 8	42.11 Будівництво доріг і автострад
	ПП «ВВМПЕКС»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Незалежності, будинок 67Г, офіс 305	43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування
	ТОВ «ШЛЯХІНДУСТРІЯ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Промислова, 20	42.11 Будівництво доріг і автострад
	ТОВ «КОМФОРТ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Павлова, 10	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ТОВ «СМІЛАШЛЯХБУДСЕРВІС»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, пров. Артема, будинок 1	42.11 Будівництво доріг і автострад
	СМІЛЯНСЬКИЙ РАЙОННИЙ МІЖГОСПОДАРСЬКИЙ КОМБІНАТ КОМУНАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ «РАЙСІЛЬКОМУНГОСП»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Тимірязєва, 103	?
	ПП «ТРІАН-СЕРВІС»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. 30 років ВЛКСМ, будинок 3	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ПП «СМІЛАБУДТЕПЛОСЕРВІС»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 92	45.21.1 Будівництво будівель
	ПП «ЛАНА-СП» (коротко ПП «Лана»)	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 85	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ДОЧП «ЛАНА-ВТ» ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЛАНА-СП»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 85	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ПП «ДІЯ»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Мічуріна, 32	71.11 Діяльність у сфері архітектури
	ПП «СМІЛА ТЕПЛО-КОМФОРТ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. В’ячеслава Чорновола (Дзержинського), 24, к. 37	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ТОВ «МУНІЦИПАЛЬНА ЕНЕРГО-	20700, Черкаська обл., м.	41.20 Будівництво житлових і

	СЕРВІСНА КОМПАНІЯ»	Сміла, вул. Івана Франка, 26	нежитлових будівель
	ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНЕ ПП ФІРМА «ВЕНТА»	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Перемоги, 18	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ПП "С-НКС 20"	20700, Черкаська обл., місто Сміла, вул. (Краснопресненська) Захисників України, 5	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ТОВ «ЄСМ»	02099, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Бориспільська, 9, корп. 61 На сайті - 20703, Черкаська обл., місто Сміла, пров. Ковалевської, 18	41.10 Організація будівництва будівель
	ПП ФІРМА «ІНТЕРЕТ»	Черкаська обл., м. Сміла, вул. Федора Маяковського, 8, кв. 7 (юр. адреса)	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ПП «ОЛАНА-2008»	20703, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Жовтнева (Т.Шевченка), 77	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ПП «ЮВІТ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Кременчуцька, 22а	45.21.1 Будівництво будівель
	ТОВ «ТРИТОН ЛІМІТЕД»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Севастопольська, 25-Б	43.21 Електромонтажні роботи
	ПП «ВІДАРА»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 28А	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	ТОВ «АКОРД-ІНВЕСТ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Промислова, 6	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	МПП ФІРМА «ОЛЯВА»	20703, Черкаська обл., місто Сміла, вул. Жигулівська, 7	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	СВПП «ФАКЕЛ»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, пров. Бобринського (вул. Чапаєва), 2	25.21 Виробництво радіаторів і котлів центрального опалення 43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування
МАТЕРІАЛЬНЕ ПОСТАЧАННЯ, ЗАГОТІВЛІ, БАЗИ, СКЛАДИ, ОПТОВА ТОРГІВЛЯ			
	ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ «КОМБІНАТ ДНІПРО» ДЕРЖ. АГЕНТСТВА РЕЗЕРВУ УКРАЇНИ	вул. І. Франка, 18	81.10 Комплексне обслуговування об'єктів
	СКЛАДИ "ЧЕРКАСИСНАБ"	вул. Ольги Олійник (Рози Люксембург), 6	
	БАЗА БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ (цегла)	вул. Мазура, 10	-
	БАЗА БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ (металопрокат, цемент)	вул. Складська (Куйбишева), 2	-
	БАЗА МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА	вул. Мазура, 10б	-
	ТОВАРНІ СКЛАДИ	вул. Севастопольська, 15	-
	СКЛАДСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО	вул. Севастопольська, 18а	-
	БАЗА МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА	вул. Платона Симиренка (Піонерська), 3а	-
	ТОВ «СМІЛАПРОДТОРГ»,	вул. Севастопольська, 25	68.20 Надання в оренду й

	ТОВАРНІ СКЛАДИ		експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
	ЗАТ «МОДУЛЬ»	вул. Ржевська, 10	-
	ПАЛИВНИЙ СКЛАД	вул. Соборна (Свердлова), 2	-
	ТОВ «ЕНЕРГОМОНТАЖ»	вул. Соборна (Свердлова), 77	46.69 Оптова торгівля іншими машинами й устаткованням
	ПрАТ ТВП «УКРТОРГБУДМАТЕРІАЛИ»	вул. Мазура, 2	47.52 Роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах
	БАЗА ОРСА	вул. Тараса Шевченка, 62а	-
СІЛЬСЬКЕ І ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО, МИСЛИВСТВО ТА ПОВ'ЯЗАНІ З НИМИ ПОСЛУГИ			
СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО			
	ПРАТ «СМІЛА-АГРОПРОМСЕРВІС»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Мазура, 21 а	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
	ПП АГРОФІРМА «РУСЬ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Героїв Холодноярців (шосе Кам’янське), 2	51.18.0 Посередництво в спеціалізованій торгівлі іншими товарами
	СФГ «АРАТА»	Черкаська обл., м. Сміла, вул. Корольова, 118	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
	ФГ «ВАВІАН»	Черкаська обл., м. Сміла, вул. Незалежності (Леніна), 46, кв. 8 (юр. адреса)	01.46 Розведення свиней
	ТОВ «СМІЛАЗЕЛЕНГОСП»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Осавула Василя Бурки (Будьонова), 42	01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві
	ТОВ «ЧЕРКАСИ-ДНІПРО АГРО»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Ольги Олійник, 6 (офіс, територія цукрового комбінату)	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО «ОРЛОВЕЦЬКЕ»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Ольги Олійник, 6 (офіс, територія цукрового комбінату)	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
	БОЙНЯ «РАЙПО»	20731, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Ржевська	?
	ПРАТ"СМІЛЯНСЬКЕ ПЛЕМПІДПРИЄМСТВО"	20731, Черкаська обл., Смілянській район, с. Миколаївка, вул. Пермська	01.23.0 Розведення свиней
ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО			
	ПП «КСЕМАН»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Тараса Шевченка (Жовтнева), 61, корп.4	02.20 Лісозаготівлі
	ТЗОВ «СМІЛАЛІСТОРГ»	20721, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Волошкова (Котовського), 1	16.10 Лісопильне та стругальне виробництво

	ДП «ЧЕРКАСЬКЕ ВІЙСЬКОВЕ ЛІСНИЦТВО»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, а/с 51	02.10 Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві
	ТОВ «ПАРАДАЙЗ 777»	20700, Черкаська обл., м. Сміла, бульв. Графа Бобринського (вул. Тельмана), 13 (офіс)	59.11 Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм

Одні із перших та відомих промислових підприємств, які зберегли свою значимість в місті і нині, є ПАТ «Смілянський машинобудівний завод» і більш успішний – ПАТ НВП «Смілянський електро-механічний завод».

Але повністю зупинили виробництво такі відомі колись потужніпідприємства, як Смілянській цукровий комбінат, з якого фактично почався стрімкий розвиток промисловості міста в 30-х-40-х рр. XIX ст., територія якого нині призначена під перепрофілювання (із збереженням пам'яток промислової архітектури), та радіоприладний завод «Оризон», побудований на початку 70-х років, відомий на той час на всю країну своїми телевізорами і приладами для ВПК, якій розпався на ряд виробництв, та ще й має незадіяний резерв території і приміщень.

На основі РПЗ «Оризон» виникли такі відомі підприємства як: ДП «Оризон - Навігація» Оборонпрому, що виробляє навігаційні системи для літаків і кораблів; ПАТ «Спектр - Сміла» – виробляє штампи, фурнітуру для меблів; ТОВ «Навіс-Україна» (нова назва ТОВ НВС «Телематичні системи») –виробляє обладнання світового рівня для навігаційних супутникових систем.

Будівництво

В галузі будівництва зареєстровано біля 35 організацій. Основні будівельні організації міста: ПрАТ «Смілапромбуд» (попередня назва ЗАТ «Смілапромбудсервіс»), ПП «Будіндустрія», ПП «Лана-СП» і ДочП «Лана-ВТ», ТОВ «Доннафтапостач» та ряд малих приватних підприємств. Спад, який стався в розвитку економіки міста, значно вплинув і на стан будівельного комплексу, який переживає не кращі часи. Багато підприємств займаються додатковими видами діяльності: виготовленням будівельних матеріалів, здачею майна в оренду, деревообробкою тощо. Виробничі потужності галузі застаріли і є високозатратними. У зв'язку з наміченим розвитком житлового і інших видів будівництва, в цю галузь необхідні інвестиції для реконструкції та реорганізації.

Транспорт і дорожня мережа

Транспортний комплекс міста представлений залізничним транспортом (одна з найбільших з/д станцій країни – «Ім. Т.Г. Шевченко») та автомобільним транспортом. Загальна кількість перевезених вантажів усіма видами транспорту в місті Сміла зменшилась відносно колишніх обсягів. У 2015 р. перевезено залізничним транспортом 6004 тис. тонн, автомобільним транспортом – 66,8 тис. тонн. Перевезено пасажирів, відповідно, 5747,3 тис. осіб і 6080,6 тис. осіб.

Перевезення пасажирів на міжміських і приміських автобусних маршрутах здійснюється з 3-х автостанцій, що обслуговували колишній Смілянський район.

Усі райони міста забезпечені пасажирським транспортним сполученням, функціонує 20 міських автобусних маршрутів. Перевезення пасажирів здійснюють 2 суб'єкти підприємницької діяльності: ВАТ «Смілянське АТП 17128» – 9 маршрутів; ФОП Плюта І.О. – 11 маршрутів.

Підприємств, що виконують вантажні перевезення, у місті 8 одиниць.

В місті багато підприємств з обслуговування автотранспорту: авторемонтних майстерень, СТО, АЗС, гаражів, автостоянок.

Станом на 01.01.2016 загальна протяжність міської дорожньої мережі становила 220,4 км, у тому числі дороги з твердим асфальтовим покриттям – 102,3 км, дороги без твердого покриття – 118,1 км, дороги державного значення, що проходять територією міста – 9,8 км, дороги місцевого значення – 17,7 км.

Зв'язок

Телефонний зв'язок у місті здійснює центр електрозв'язку №5 Черкаської філії ВАТ «Укртелеком» (ємність діючих АТС – 15,3 тис. номерів), а також національні оператори мобільного зв'язку і Інтернет-провайдери.

Послуги поштового зв'язку надає Смілянський вузол «Укрпошти» – 9 відділень, а також 6 відділень «Нової пошти», 2 – «Інтайм», 1 – «Міст Експрес».

Сільське господарство та пов'язані з ним послуги.

В місті працюють спеціалізовані підприємства: в сфері вирощування зернових та технічних культур (СФГ «Арата» та ін.); овочівництва, декоративного садівництва та вирощування продукції розсадників (ТОВ Агропромисловий комплекс «Фаворит», ТОВ Науково-виробнича компанія «Черкаси-гриби»); свинарництво (ПП Агрофірма «Русь», ФГ «Вавіан»), надання послуг з обробки грунту, збирання врожаю (ПРАТ «Сміла-агропромсервіс») та ін.

Лісове господарство.

Займаються лісівництвом та лісозаготівлею: ДП «Черкаське військове лісництво», ТЗОВ «Смілалісторг»; мисливством: ТОВ «Парадайз 777». Поза межами міста знаходиться офіс основного підприємства галузі в районі – ДП «Смілянське лісове господарство», яке має лісові угіддя в Смілі – 92,0 га.

Комунальне господарство.

В міському комунальному господарстві зайнята частина підприємств, які статистикою на даний час віднесені також і до галузі промисловості з виробництва і розподілу енергії, газу, води, водовідведення та саночищення, основні з них: ТОВ «Смілаенергопромтранс», КП «Смілакомунтеплоенерго», ТОВ «Сміла Енергоінвест»,ТОВ «Черкасигаззбут», Смілянський міський РЕМ ПАТ «Черкасиобленерго», Комунальне підприємство «ВодГео», КП «Коммунальник», КП «Сміла-ліфт» та Приватне підприємство «Віанол-сервіс».

Заклади культурно-побутового (громадького) обслуговування (КПО)

Система обслуговування м Сміла включає в себе установи управління, освіти, охорони здоров'я, культури й мистецтва, фізкультурно-спортивні споруди, підприємства торгівлі, громадського харчування та ін.

Порівняння досягнутого рівня обслуговування з нормативними показниками свідчить про те, що мережа установ обслуговування розвинена недостатньо і не задовольняє потреби населення в необхідних послугах, а їх розташування не завжди враховує максимально допустимі радіуси обслуговування. У місті недостатня кількість закладів дошкільної освіти, закладів первинної та вторинної медичної допомоги, спортивних залів загального користування, клубні заклади і центри культури та дозвілля магазинів продовольчих товарів, закладів громадського харчування, готелів тощо. Показники вищі за нормативну величину мають заклади загальної середньої освіти, підприємств торгівлі (магазини непродовольчих товарів), ринкові комплекси тощо.

Забезпеченість населення м. Сміла основними об'єктами обслуговування наведена у таблиці І.5.1.

ТаблицяІ.5.1

№ з/п	Найменування установ і організацій	Одиниця виміру	Існуюча ємність	Згідно ДБН Б.2.2-12:2019	% забезпеченості
1	Заклади дошкільної освіти (дитячі дошкільні установи, дитячі дошкільні установи санаторного типу тощо)	місць	2943	3840	76,0
2	Заклади загальної середньої освіти (загальноосвітні школи, НВО)	Місць,учнів	10371	8400	123,5
3	Стаціонари усіх типів	ліжко	520	501,06*	103,8
4	Заклади первинної та вторинної	відвідувань	1290	850,0*	59,06

	медичної допомоги (амбулаторії сімейної медицини, поліклініки, медичні центри тощо)	за зміну			
5	Спортивні зали загального користування	м^2 площі підлоги	5335,5	6400	83,4
6	Басейни криті й відкриті	м^2 дзеркала води	1537	1416,4	108,5
7	Клубні заклади і центри культури та дозвілля	місць відвідування	550	2800	19,6
8	Кінотеатри	місць	611	1760	34,7
9	Міські масові бібліотеки	тис. од. збереження	201,728	320	63,04
10	- Магазини продовольчих товарів	м^2 торгової площі	4484	8720	51,4
11	- Магазини непродовольчих товарів	м^2 торгової площі	24934	10240	Більше, майже у 2,5 раза
12	Ринкові комплекси	м^2 торгової площі	35160	1600	Більше у 22 раза
13	Підприємства громадського харчування	місць	2007	2960	67,80
14	Готелі	місць	88	384	22,9

*Примітка – потреба у закладах охорони здоров‘я пораховані відповідно до ДБН 360-92** (пристосовно)

- Організації та установи управління, проектні організації, кредитно-фінансові установи, підприємства зв‘язку, юридичні установи та установи правопорядку.

Станом на 1.01.2017 р мережа установ представлена в повному обсязі, які надають адміністративно-управлінські послуги в повному обсязі. Основними установами є – Смілянська міська рада, Смілянська районнадержавна адміністрація, Районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді СРДА, вул. Соборна, 96а, територіальний центр обслуговування (надання соціальних послуг) Смілянського району СРДА, вул. Незалежності,76, Смілянській міськрайонний центр зайнятості, вул. Соборна, 74а, Смілянська об’єднана державна податкова інспекція Головного управління ДФС у Черкаській області, вул. Незалежності, 76, Смілянський міськрайонний суд Черкаської області, вул. Пилипа Орлика, Смілянське міжрайонне відділення поліції охорони, пров. Паторжинського, 6, Смілянська державна нотаріальна контора, Приватні нотаріальні контори. В місті діють 4 основні проектно-конструкторські організації і 1 – в приміський зоні. Кредитно-фінансові станови міста представлені відділеннями ПАТ КБ«Приватбанку», АТ «Ощадбанку» та ін. Послуги електрозв’язку в місті надає центр електрозв’язку № 5 Черкаської філії ПАТ «Укртелеком» (інша назва «Укртелеком Сміла»), розташований у складі вузла поштового звязку по вул. Незалежності, 35. Послуги поштового зв’язку надає Смілянський вузол поштового зв’язку «Укрпошта», який має на території міста 9 відділень, і пошти швидкої доставки: 6 відділень «Нової пошти», 2 відділення пошти «Інтайм», 1 відділення пошти «Міст Експрес».

- Заклади дошкільної освіти

У місті функціонує 16 ДНЗ – закладів дошкільної освіти (з них 1 – у складі НВК – навчально-виховного комплексу «Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 15»), у яких організовано роботу 123 груп. З усіх груп кількість цілодобових – 4; 12 - годинних – 3; 10,5 - годинних – 116. Найближчим часом до них має додатися НВК, утворений на основі загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 13 у складі: ЗОШ І-ІІ ступеню № 13 – ДНЗ.

Існуюча ємність в закладах дошкільної освіти – 2943 учня. Відсоток охоплення закладами дошкільної освіти дітей становить 76,0 %. Відповідно до статево-вікової структури відповідної вікової групи визначений показник забезпеченості місцями в закладах дошкільної освіти, становить – 42/1000 осіб

Перелік закладів наведено нижче:

1. Дошкільний навчальний заклад №1 «Дружба» (ясла-садок комбінованого типу), вул. Ю. Кондратюка (Олександра Невського), 11
2. Дошкільний навчальний заклад №2 «Берізка» (ясла-садок), вул. Ротондівська (Косіора), 42
3. Дошкільний навчальний заклад №7 «Сонечко» (ясла-садок комбінованого типу), вул. Заводська, 13
4. Дошкільний навчальний заклад №8 (ясла-садок), вул. І.Франка, 19
5. Дошкільний навчальний заклад №11 «Зірочка» (ясла-садок), вул. Кам'янська, 8
6. Дошкільний навчальний заклад №12 «Ромашка» (ясла-садок комбінованого типу), вул. Павлова, 32
7. Дошкільний навчальний заклад №17 «Пролісок» (ясла-садок комбінованого типу), вул. Ротондівська (Косіора), 52
8. Дошкільний навчальний заклад №18 «Чебурашка» (ясла-садок комбіноваого типу), вул. М. Величка, 16
9. Дошкільний навчальний заклад №19 «Світлячок» (ясла-садок комбінованого типу), вул. Мазура, 23-А
10. Дошкільний навчальний заклад №21 «Оленка» (ясла-садок комбінованого типу),вул. 40 років Перемоги, 18
11. Дошкільний навчальний заклад №23 «Чипполіно» (ясла-садок комбінованого типу), вул. Мічуріна, 42
12. Дошкільний навчальний заклад №24 «Калинка» (ясла-садок комбінованого типу), пров. Захисників України (Краснопресненський), 5
13. Дошкільний навчальний заклад №26 «Сонечко» (ясла-садок загального типу), вул. І. Багряного (Кірова), 12
14. Дошкільний навчальний заклад №27 «Джерельце» (ясла-садок комбінованого типу), Центр природної освіти, вул. Б. Хмельницького, 53
15. Дошкільний навчальний заклад №57 «Берізка» (ясла-садок комбінованого типу), вул. Лобачевського, 1А
16. Смілянський навчально-виховний комплекс – Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №15», вул. Кармелюка, 38

- Заклади загальної середньої та вищої освіти

У місті діє 17 закладів загальної середньої освіти. Існуюча ємність становить – 10371 місць, % забезпеченості становить – 123,5. Відповідно до статево-вікової структури відповідної вікової групи визначений показник забезпеченості місцями в закладах дошкільної освіти, становить – 150/1000 осіб

Перелік закладів наведено нижче:

1. Навчально-виховний комплекс «Ліцей – загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів «Лідер» (нещодавно злилися в один заклад), вул. Героїв Небесної Сотні (Петровського), 16
2. 3. Смілянський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І ступеня – гімназія ім. В. Т. Сенатора»:
   корпус 1 – вул. Соборна, 125;
   корпус 2– вул. Ротондівська, 42
4. Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1:
   корпус 1, вул. Незалежності, 66;
   корпус 2, вул. 1 Грудня (5 грудня)
5. Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2, вул. Юрія Кондратюка, 9 (вул. О. Невського)

6, 7. Навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 – колегіум», вул. Соборна, 75

8. Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 4, вул. Незалежності (Леніна), 90а

9. Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6, вул. Сунківська (Литвинова), 12

10. Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 7, вул. Б. Хмельницького, №51-а

11. Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №10, вул. Лобачевського, 2

12. Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11, вул. Репіна, 47

13. Смілянська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 12, вул. Захисників України, 33

14. Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 13, вул. Громова, 71 (в перспективі буде функціонувати як НВК у складі ЗОШ І-ІІ ступ . – ДНЗ)

15. Смілянський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – ДНЗ № 15», вул. Кармелюка, 38

16. Комунальний заклад Смілянська спеціалізована мистецька школа – інтернат І-ІІІ ступенів Черкаської обласної ради, пров. Захисників України, 34

17. Смілянська вечірня (змінна) школа Смілянської міської ради Черкаської області (створена на базі ЗОШ №16), вул. 40 років Перемоги, 18

Також в місті представлені заклади позашкільної освіти, а саме – Будинок дитячої та юнацької творчості, клуб юних натуралістів, сміляесьа дитяча музична школа, смілянська школа мистецтв,

В місті працюють вищі навчальні заклади ІІІ-ІУ рівнів акредитації: Смілянська філія Національного університету харчових технологій – відокремлений структурний відділ НУХТ (м. Київ) – бакалаврат і заочне відділення, 290 студентів разом з коледжем при філії університету; Смілянський факультет Харківського економіко-правового університету у формі ТОВ; Навчально-консультативний пункт у м. Сміла Харківського національного університету внутрішніх справ, 60 студентів.

- Заклади охорони здоров'я

Сміла єцентром госпітального округу, де працює значна кількість лікувальних установ. Крім того, місту були передані відомчі заклади залізниці і РПЗ. Кількість лікарняних ліжок в місті становить 520 ліжок кількість відвідувань у зміну в поліклінічних закладах становить – 1290.

Заклади вторинної медичної допомоги

1. КНП Черкаська обласна психіатрична лікарня, вул. Павлова, 46
2. КНП «Смілянська багатопрофільна лікарня ім. Софії Бобринської» Смілянської районної ради (Центральна районна лікарня), вул. Софіївська (Семашко), 2
3. Смілянська міська лікарня ім. Семашко, вул. Героїв Холодноярців, 82
4. КЗ «Смілянська міська лікарня імені Тараса Шевченка» Смілянської міської ради» (колишній ДЗ Відділкова лікарня ст. Ім. Т. Шевченка ДП «Одеська залізниця»), вул. Тараса Шевченка (Жовтнева), 1

Заклади первинної та екстреннної медичної допомоги

1. Поліклінічне відділення КНП «Смілянська багатопрофільна лікарня ім. Софії Бобринської» (районна поліклініка), вул. Софіївська,2
2. Шкірно-венерологічний диспансер (колишня Смілянська міська лікарня №2), вул. Соборна, 64
3. Смілянська міська поліклініка для дорослих (СМП), вул. Героїв Холодноярців, 82а
4 Протитуберкульозне відділення СМП, вул. Севастопольська, 15
5. Амбулаторія загальної практики сімейної медицини (структурний підрозділ СМП), Медичний центр «Мій лікар», вул. Незалежності, 79
6. КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Смілянської міськради, вул. Тараса Шевченка, 1

8. Смілянська дитяча поліклініка, вул. Соборна, 120

9. Філія Смілянської дитячої поліклініки, вул. Кармелюка, 78

10. Філія Смілянської дитячої поліклініки, вул. Філатова, 14

11. Спеціалізов. медико-санітарна частина №-14 МОЗ України (до перепрофілюв. на реабілітац. центр), ТОВ «Діагност.-лікувальний центр «Афродіта», вул. Рєпіна, 26а

12. Санмедчастина ДП «Райдуга», вул. Мазура, 22

13. Смілянська станція швидкої допомоги - філія КУ Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини Черкаської облради, вул. Соборна (Свердлова), 47

- Рекреаційно-оздоровчі заклади

1. ТОВ «Дитячий оздоровчий табір «Тимурівець», вул. Віри Гордієнко, 2а
2. Профілакторій СЕМЗ, вул. Захисників України, 25а
3. Будинок відпочинку локомотивних бригад Локомотивного депо ім. Т. Шевченка, вул. Т. Шевченка, 3а

Також в місті представлені заклади позашкільної освіти, а саме – Будинок дитячої та юнацької творчості, клуб юних натуралістів, сміляесьа дитяча музична школа, смілянська школа мистецтв,

- Фізкультурно-оздоровчі і спортивні споруди

У місті функціонують: спорткомплекс «Юність» (футбольне поле, легкоатлетичний манеж, міні-футбольне поле, елінг), 2 стадіони («Локомотив» та «Авангард»), 21 спортивний майданчик (включаючи шкільні), 4 майданчики з штучним покриттям, 16 спортивних залів, Фізкультурно-спортивний клуб «Локомотив» ст. Ім. Т. Г. Шевченко (виробничий підрозділ «Одеського фізкультурно-спортивного клуба «Локомотив» Одеської залізниці, 3 тенісні корти, 8 приміщень для фізкультурно- оздоровчих занять з тренажерним обладнанням. (спортивні споруди міста внесені до Всеукраїнського реєстру спортивних споруд). На балансі спортивної школи «Олімп» знаходяться стадіон «Локомотив», спорткомплекс «Юність», веслувальна база, зал дзюдо. Працює Дитячо-юнацький спортивний клуб «Локомотив». У міському Будинку дитячої та юнацької творчості процюють гуртки: баскетбол, шахи, хортинг, кудо, бойове самбо, настільний теніс, спортивний туризм.

У місті також працюють спортивні клуби: «Олімпійські надії», «Восток», «Аякс», «Прайд», футбольні клуби «Локомотив» і «Явір», регбійно-футбольний клуб «Сміла», «Водно-спортивний клуб «Локомотив», клуб карате «Монарх», спортивного бального танцю «Вересень», шаховий клуб «К.С», «Радіотехнічний клуб». За місцем проживання населення функціонують спортивно-оздоровчі клуби: «Магнетік», «AtletikGim», «Спарта», «Будокан»

- Заклади культури та мистецтва, культурно-видовищні та дозвіллеві заклади

представлені 3 будинка культури, 4 клубні установи (та ще 73 клубних формування, з яких 36 дитячих), 1 музей (та ще 5 музеїв на громадських засадах і 15 шкільних), 8 бібліотек (та ще 1 відомча), 1 кінотеатр. Основним центром організації дозвілля, розвитку народної творчості є Смілянській міський будинок культури. кінотеатр «Екран, Смілянський міський краєзнавчий музей, «Музей сторії Шевченківського залізничного вузла» бібліотеки, культові споруди та ін..

- Підприємства торгівлі, харчування (заклади ресторанного господарства) та побутового обслуговування.

Не зважаючи на високий рівень розвитку споживчого ринку в місті, проблемними питаннями, характерними для більшості міст, залишається удосконалення організації системи торговельного обслуговування населення. Магазини продовольчих товарів складають 4484 м^2 торгової площі, магазини непродовольчих товарів - 24934 м2 торгової площі. Також в місті розташовані заклади громадського харчування, ринкові комплекси, готелі, підприємства побутового обслуговування.

Отже, основними принципами раціональної організації системи громадського обслуговування міста на перспективу є:

– повне задоволення потреб населення в різних видах послуг;

- створення рівноцінних умов обслуговування населення як центральних, так і периферійних сельбищ них територій;
- дотримання максимально допустимих радіусів обслуговування, згідно ДБН Б.2.2.-12:2019 «Планування та забудова територій» В проекті відзначаються наступні пріоритети:
- задоволення потреби населення в закладах дошкільної освіти та закладах загальної середньої освіти;
- розвиток мережі установ культури та мистецтва;
- забезпечення розвитку мережі закладів фізичної культури і спорту;
- розвиток установ сімейної медицини;
- створення багатопрофільних підприємств з метою поліпшення обслуговування населення і надання якісних послуг .

Житловий фонд.

Весь житловий фонд міста складає на даний час 1399,0 тис. м^2 загальної площі, або 20,3 м^2 на 1 людину – менше ніж середня житлова забезпеченість по Україні (23,8 м^2) і набагато менша, ніж у розвинених країнах світу (мінімум 40 м^2 в країнах Європи). Переважна частина житлового фонду сформована до 90-х років і вимагає капремонту і модернізації. У ліфтовому господарстві міського житлового фонду з 207 ліфтів 195 експлуатуються більше, як 25 років, 60 ліфтів потребують капітального ремонту. Значно, зменшилися обсяги будівництва житла, яке в останні роки відбувається виключно у приватному секторі, без залучення бюджетних коштів, що може сприяти відтоку молоді і працездатних жителів з міста (в 70-80 рр. будувалося за рік в середньому 33 тис. м^2, а в 2015 р. введено лише 6,3 тис. м^2).

В структурі житлового фонду 854,2 тис. м^2, біля 61,0%, складає площа *багатоквартирного житлового фонду* (382 будинки від 1 до 14 поверхів); решта 544,8 тис. м^2, біля 39,0% – 1(2)-квартирний 1-2-поверховий *житловий фондсадибного типу*, до якого умовно віднесені і будинки з маленькими двориками, практично без садиб (відомчий фонд або приватизований колишній відомчий фонд).

І.6. Інженерно-транспортна інфраструктура

І.6.1. Теплопостачання

Нині теплопостачання житлово-комунального багатоквартирного сектору м. Сміли здійснюється помірно-централізованими системами. Теплопостачання міста забезпечується від Смілянської ТЕЦ ТОВ «Смілаенергопромтранс» (СЕПТ – колишня ТЕЦ Смілянського електромеханічного заводу – СЕМЗ, яка зазнала реконструкції і оновлення) і 24-х котелень, у т.ч. 20 комунальних котелень КП «Смілакомунтеплоенерго» («СКТЕ», які передані організації від попереднього збанкрутілого власника ТОВ «СмілаЕнергоінвест») та 4-х відомчих. Котельні працюють переважно на природному газі. Теплопостачанням від відомчих котелень також займаються ТОВ «Сміла-тепло - 2017» та ТОВ «Компанія Адепт». Більшість котелень працюють на природному газі.

ТОВ «Сміла-тепло-2017» постачає тепло Черкаській псіхіатрічній лікарні в м. Сміла. Котельня психлікарні має 4 котли потужністю по 500 кВт з системою золовидалення та автоматикою, робочим тиском в системі опалення до 0,3 МПа, з унікальною особливістю – основним видом палива є пелети. До даної котельні під'єднанні теплові мережі закладу.

На ТЕЦ встановлено три водогрійних котли КВГМ-20 (працюють на природному газі) та паровий котел ТС 20/39-440 (працює на дерев'яній трісці –відходах лісництв і деревообробних підприємств). При використанні деревної тріски в якості палива працює когенераційна установка в складі парового котла ТС 20\39-440 і паротурбогенератора П6-35/5М, що дає змогу цілорічно виробляти електроенергію за "зеленим" тарифом, а в опалювальний сезон – сумісно виробляти електричну та теплову енергію. Теплова енергія,

вироблена і відпущена від когенераційної установки, на 30% дешевша від теплоенергії, виробленої з використанням у якості палива природного газу. Наявність великої кількості скидного тепла від охолодження паротурбогенератора та тепла димових газів у перспективі при виконанні певних організаційно-технічних заходів дозволить зменшити вартість теплоенергії для потреб споживачів міста Сміла на 10-15%.

Загальна встановлена потужність джерел теплопостачання на даний час складає 259,509 Гкал/год (302,85 МВт), в тому числі:

котельні КП «СКТЕ»: 183,209 Гкал/год (212,52МВт);

ТЕЦ ТОВ «СЕПТ»: 76,30 Гкал/год. (88,51 МВт).

За опалювальний сезон 2017-2018 років відпущено з котелень та колекторів ТЕЦ теплової енергії споживачам 44,4 тис. Гкал/год, в тому числі:

котельні КП «СКТЕ»: 21,677 тис. Гкал/год;

ТЕЦ ТОВ «СЕПТ»: 22,726 тис. Гкал/год.

Загальна протяжність теплових мереж міста складає 57,737 кілометри у двотрубному обчисленні, з них:

мережі КП «СКТЕ»: 33,869 км;

мережі ТОВ «СЕПТ»:23,868 км.

Прокладання теплових мереж переважно підземне, безканальне. Окремі ділянки (3,1 км, або 5,4%) – відкритого прокладання.

Стан теплової ізоляція трубопроводів теплової мережі переважно задовільний. Але загальна зношеність мереж сягає 68,0%, через що багато з них потребують перекладання. Фактичні втрати при транспортуванні теплової енергії складають:

мережі КП «СКТЕ»: 19,33%;

мережі ТОВ «СЕПТ»:14,83%.

На теплових мережах розташовано 17 центральних теплових пунктів, в яких забезпечувався централізований підігрів гарячої води.

Робота ТЕЦ на відходах деревини не тільки дозволяє здешевити собівартість вироблення палива, а є і більш екологічною ніж від використання вугілля і мазуту; на підприємстві встановлені фільтри для очищення повітря, але через окремі скарги від жителів прилеглого мікрорайону Кут, необхідні більш сучасні фільтри для повного очищення повітря.

Споживачами теплової енергії від централізованих теплових мереж є багатоквартирні житлові будинки, бюджетні установи, заклади освіти, культури, охорони здоров’я та соціальної інфраструктури міста.

Значною проблемою системи теплопостачання міста став безсистемний перехід власників житла у багатоквартирних будинках на автономне опалення та відключення від централізованих мереж.

Такі відключення призводять до розбалансування гідравлічних режимів та по наднормованих теплових втрат у внутрішньобудинкових системах опалення та у зовнішніх теплових мережах.

Для збереження гідравлічних режимів оператор теплових мереж вимушений підтримувати надлишкову витрату теплоносія, що веде до перевитрати енергії на транспортування теплоносія. В той же час, котельне обладнання працює в зоні нижче номінальної продуктивності, що призводить до зниження коефіцієнту корисної дії, перевитраті палива та інших ресурсів.

В цілому така ситуація призводить до значних збитків теплопостачальної організації у фінансовому плані, а крім того не дає можливості вибудувати та налагодити нормальні режими роботи обладнання та теплових мереж, а в кінцевому результаті не дозволяє забезпечити необхідні комфортні умови в опалюваних приміщеннях.

Промислові підприємства забезпечуються теплотою власних котелень, ТЕЦ або джерел суміжних підприємств.

Садибна забудова облаштована автономними джерелами теплоти.

Як основне паливо для теплових установок використовується природний мережний газ.

В місті постійно проводяться заходи щодо скорочення споживання природного газу, а саме, виконані роботи по переоснащенню котельні №13, що розташована на вул. Незалежності (Леніна), 90-в (замінено котли «Факел» – 9 одиниць на італійські котли – 2 одиниці). У результаті виконаних робіт отримано скорочення споживання природного газу до 176 тис .м³.

У 2011 році в 7 котельнях міста проведено заміну обладнання насосної групи з електродвигунами потужністю 37 кВт/год. замість 75 кВт/год. У 2014-2015 роках виконані роботи щодо переоснащення котелень, а саме, демонтаж котлів на газовому опаленні у кількості 4 одиниці та встановлення котлів на твердому паливі у кількості 3 одиниць (котельні №№ 18, 15, 21). У цей же період замінено 466 м трубопроводів тепломережі котельні №7 (вул. 40 річчя Перемоги, 5).

У котельні №9 по вул. Соборна (Свердлова), 125-д, проведено технічне переоснащення обладнання, встановлено котел потужністю 0,63 кВт/год., нове сучасне обладнання за опалювальний період забезпечило економію використання природного газу – 11,07 тис. м³ і така робота в місті буде продовжуватися.

І.6.2. Газопостачання

На даний час рівень газифікації м. Сміли досягає близько 100%. Газопостачання м. Сміли здійснюється на базі використання природного мережного газу через газорозподільчу станцію (ГРС) «Сміла», розташовану на магістральному газопроводі – відводі (5,5 МПа, ДУ 300 мм), що відноситься до магістрального газопроводу І класу від магістрального газопроводу І класу (5,5 МПа, ДУ530 мм) «Яготин – Черкаси».

Постачання газу на ГРС здійснює Золотоніське лінійне виробниче управління магістральних трубопроводів УМГ «Черкаситрансгаз». Постачання газу споживачам на території міста здійснює ПАТ «Черкасигаз» – Смілянський відділок.

Систему газопостачання міста вирішено двоступеневою з подачею газу по розподільчих газопроводах:

– високого тиску (до 0,6 МПа) від ГРС на ГРП, ШРП, комунальні та промислові підприємства;

– низького тиску (до 0,005 МПа) від ГРП, ШРП на житлові будинки, дрібні невиробничі та комунальні підприємства.

Зріджений вуглеводневий газ (ЗВГ) в м. Смілу постачається з ГНС с. Хацьки. Кількість споживачів ЗВГ зменшується, відповідно до розширення централізованої системи газопостачання міста.

І.6.3. Водопостачання, водовідведення (окрема брошура)

І.6.4. Електропостачання

Основною енергопостачальною організацією міста Сміла на опорний рік генплану є

ТОВ «Черкасиенергозбут». Послуги з розподілу електричної енергії по місту Сміла здійснює структурний підрозділ ПАТ «Черкасиобленерго» Смілянській РЕМ. З 2015 р. промисловим споживачам поставляє електроенергію за нерегульованим тарифом Енергокомпанія «Енерготрейд груп» (за договорами з ПАТ «Черкасиобленерго»), відповідно до вимог діючого законодавства про розділення функцій розподілу і постачання енергії. Загальне керівництво всією інженерною інфраструктурою міста здійснює Управління житлово-комунального господарства виконавчого комітету Смілянської міської ради.

На теперішній час електропостачання м. Сміли здійснюється від опорної підстанції 150/110/27,5/10 кВ «Шевченко-тягова», яка по лініях 110 кВ з'єднана з ПС-150кВ «Кам'янка», ПС «Поляна-330» та ПС «Миронівка-тягова».

Розподіл електроенергії здійснюється через підстанції ПС 110/10кВ «Сміла» (2 × 16 МВА), «РПЗ» (1 × 16 МВА + 1 × 25 МВА) та «СЕМЗ» (1 × 16 МВА + 1 × 10 МВА). Передача та розподіл електроенергії між споживачами м. Сміли здійснюється по лініям електропередачі 10 кВ та 0,4 кВ через трансформаторні підстанції 10/0,4 кВ (ТП-10/0,4 кВ) ПАТ «Черкасиобленерго».

Крім того, частину електроенергії в місті виробляє власне генеруюче підприємство: Смілянська ТЕЦ ТОВ «Смілаенергопромтранс» (раніше належала Смілянському електро-механічному заводу), яка працює вже 65 років та перенесла в 2009-2013 рр. суттєву реконструкцію, після того як її викупило ТОВ «СЕПТ». Це одна з перших станцій на біомасі в Україні, яка працює на ній з 2010 року і виробляє 6 МВт електричної та 10 МВт теплової потужності. Встановлена електрична потужність ТЕЦ – 8,5 МВт.

При використанні деревної тріски в якості палива працює когенераційна установка в складі: парового котла ТС 20/39-440 і паротурбогенератора П6-35/5М, що дає змогу цілорічно виробляти електроенергію за "зеленим" тарифом, а в опалювальний сезон – здійснювати сумісне виробництво електричної та теплової енергії. Теплова енергія, вироблена і відпущена від когенераційної установки, на 30% дешевша від теплоенергії, виробленої та відпущеної з котлів із використанням у якості палива природного газу. Наявність великої кількості скидного тепла від охолодження паротурбогенератора та тепла димових газів у перспективі, при виконанні певних організаційно-технічних заходів, дозволить зменшити вартість теплоенергії для потреб споживачів міста Сміла на 10-15%. Тріску виробляє на підприємстві установка з подрібнення відходів лісозаготівлі і деревообробки. Є договіри на їх поставку (під час планових і санітарних рубок) лісгоспами Черкащини та прилеглих районів, що дозволяє також покращити екологічний стан лісонасаджень, не захаращених відходами, та зекономити цінну деревину, яка може використовуватися для виготовлення меблів.

Власне електропостачання має залізниця, яке здійснює Шевченківська дистанція електропостачання (ЕЧ-2) Одеської дирекції Південно-Західної залізниці.

Наданий час на обслуговуванні обліковувалося близько 3500 діючих світлоточок міської зовнішньої електроосвітлювальної вуличної мережі, яку планується розширити і модернізувати. Враховуючи можливі перебої в електропостачанні міста, УЖКГ розроблено і оприлюднено Графік аварійних відключень («ГАВ») усіх споживачів електричної енергії в місті.

І.6.5. Зв'язок, телебачення, проводове мовлення

Послуги електрозв’язку надає Районний цех телекомунікацій №254 м. Сміла, станційно-лінійна дільниця №1 Черкаської філії ПАТ «Укртелеком», вул. Незалежності (Леніна), 37.

Телефонний зв’язок здійснюється через міські автоматизовані телефонні станції – 9 одиниць, 12670 телефонних апаратів. Кількість основних телефонів на 100 жителів складає 18,7 одиниць. Кількість телефонів- автоматів у місті становить 6 одиниць. Підприємством також надаються послуги інтерактивного телебачення і Інтернету.

Мобільний телефонний зв'язок здійснюють основні мобільні оператори України: "Київстар", "МТС"(Vodafone), "Life"(Lifecell), через 33 вишки мобільного зв’язку.

РЦТ №254 вдосконалює існуючу телекомунікаційну мережу міста. Також у місті реалізується підтримка діючої мережі радіомовлення (1380 радіоточок на 01.10. 2016, а разом з районною мережею – 1892 радіоточки); розроблена і реалізується програма відновлення дротового мовлення.

За даними Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у Черкаській області в цілому в галузі телерадіомовлення у 2016 р. працювало 47 телерадіоорганізацій, мали ліцензії – 56. З них 17 – радіомовників (20 ліцензій: 5 – ФМ, 15 – проводове РМ); 11 – телемовників (14 ліцензій: 7 – аналогове ТБ, 6 – кабельне ТБ, 1 –

цифрове ТБ), 18 провайдеров програмної послуги (19 ліцензій: аналогове/цифрове – 17; IPTV – 5).

Безпосередньо в м. Сміла працюють:

– редакція проводового мовлення «Смілянське міськрайонне радіо», суміщене, 6 працюючих;

– телерадіокомпанія ПП «ТРК Сміла-TV» (власник Варивод Геннадій Григорович), 8 працюючих.

– КП «Медіа-центр», вул. Перемоги, 18 – надає послуги через проводову радіостудію «Тясмин», кабельну «Телерадіомовну студію «Тясмин». КП «Медіа-центр» також випускає газету «Сміла», 8 працюючих. За цією адресою також знаходиться редакція районної газети «Смілянські обрії». Нещодавно розпочала віщання ФМ-радіостанція «Обрії FM (Сміла)». Послуги кабельного телебачення, Інтернету через кабельну багатоканальну мережу, а також ефірного радіомовлення надає оператор студія ПП «ТБ-Ком» у складі КП «Медіа-центр» (вул. Трипільська (Комунарська), 7.

Провайдерами програмних послуг в м. Сміла є «Маклаут ТВ Сміла» і ПП «ТРК «Сміла-ІТ».

Послуги поштового зв'язку надає Центр поштового зв'язку № 6 Черкаської дирекції УДППЗ «Укрпошта», яка на території міста має 9 поштових відділень:

Вузол зв'язку (Головпоштамт): відділення №1 плюс Черкаська
філія ПАТ «Укртелеком» «Сміла», вул. Незалежності (Леніна), 37;
№2, вул. Незалежності, 92;
№3, вул. вул. Івана Мазепи, 64;
№4, вул. Франка, 18;
№5, пров. Якова Водяного (Московська), 1а;
№6, вул. 40 річчя Перемоги, 14;
№7, вул. Левенця, 4;
№8, вул. Філатова, 10;
№9, вул. Сунківська (Литвінова), 18.

Працюють також 3 пошти швидкої доставки, у т.ч.:

«Нова пошта», відділення:

№1 - вул. Тараса Шевченка, 18;
№ 2 - вул. 40 років Перемоги, 6;
№ 3 - вул. Незалежності (ран. Леніна), 73;
№ 4 - вул. Соборна (ран. Свердлова), 71а;
№ 5 - вул. Ротондівська (ран. Косіора), 44;

«Пошта Інтайм», відділення:

№ 1 - вул. Одеська вулиця, 69;
№ 2 - вул. Тараса Шевченка, 20;

Пошта «Міст Експрес», відділення МППВ №373, вул. Б. Хмельницького, 10.

І.6.6.Санітарне очищення території

У м. Сміла запроваджена планово-регулярна система санітарного очищення. Періодичність надання послуги з вивезення побутових відходів виконується: для багатоквартирних будинків – за графіком, що затверджений міською радою, з урахуванням фактичного накопичення; для приватного сектору: згідно графіку – 1 раз на 2 тижня, для підприємств та організацій: згідно графіку, обумовленого договором або ж – за замовленням на послугу.

За збір, вивезення і складування відходів відповідає Смілянське комунальне підприємство «Комунальник» (вул. Севастопольська, 58).

За даними СКП «Комунальник» для вивозу твердих побутових відходів від багатоквартирної забудови на даний час використовуються 2 сміттєвози підприємства, 1 з яких – новий, придбаний нещодавно за власні кошти. Для збирання сміття придбані також

власні контейнери європейського зразку (223 шт. об'ємом 1,1 куб. м і 203 шт. об'ємом 0,24 куб. м) для обслуговування підприємств, установ, організацій, підприємців та населення. Це дещо покращало стан зі збиранням сміття, який до цього був незадовільний. (Підприємство не мало власних технічних засобів для здійснення своєї діяльності і вимушено було здійснювати її через субпідрядників). Але незадовільним поки залишається стан справ в приватному секторі, де послуги з вивезення побутових відходів поки що здійснюються такими транспортними засобами, як трактор МТЗ-50 з причепом та самоскидами, які відпрацювали від 30 до 48 років.

В районах садибної забудови органічні відходи частково утилізуються на присадибних ділянках. Через відсутність тут контейнерів для накопичення відходів і вимушеному тривалому зберіганні їх в пакетах є скарги населення, що періодичності 1 раз на 2 тижня недостатньо.

Будівельне та великогабаритне сміття вивозиться також приватними автоперевізниками вантажів за замовленням послуг.

Рідкі побутові відходи вивозяться 2-ма асенізаційними машинами на зливну станцію при КНС-1.

Об'єм централізованого накопичення твердих побутових відходів станом на 2017 рік склав:

- твердих – 15,29 тис. т/рік;
- рідких – 0,66 тис. $м^3$.

Вивіз твердих побутових відходів здійснюється на міський полігон/звалище твердих побутових відходів (далі – полігон ТПВ), що розташований за північно-східною межею м. Сміла, на орендованій ділянці Залевківської сільської ради, на відстані 2,5 км від с. Залевки, 2,5 км від автомагістралі Київ-Дніпро та в 1 км від автошляху Сміла-Сунки. Площа полігону ТПВ становить 4,47 га; відведення землі під нього було регламентоване рішенням Черкаського облвиконкому від 05.10.1985 № 201. Полігон введений в експлуатацію у 1989 році, відповідно до норм, зазначених у СанПін 2811-83. На даний час його територія практично завершилася і технічний стан не відповідає сучасним вимогам. В 2018 році на полігоні було захоронено 90,2 тис. куб. м ТПВ.

ТПВ складаються із побутового сміття житлових будівель, відходів громадських споруд і організацій, підприємств торгівлі, громадського харчування, вуличного, садово-паркового, будівельного сміття, деяких видів твердих промислових відходів 4 класу небезпеки, а також сільськогосподарських відходів.

На полігоні виконуються такі основні види робіт:

- приймання;
- складування та ізоляція ТПВ.

Збір твердих побутових відходів, які потрапляють на полігон, є валовим, тобто на полігоні не запроваджено сортування твердих побутових відходів. СКП «Комунальник» в 2018 р. уклав договір з ПП «Ековторресурси» про надання послуг з сортування відходів в місці їх розміщення (на полігоні) з метою підготовки відходів до їх утилізації. Встановлена лінія працювала в тестовому режимі, але через відсутність ліцензії на поводження з відходами у виконавця робота була зупинена.

ТПВ знезаражуються біолотермічним методом. ТПВ укладаються шаром товщиною 2,0 м і перекриваються зверху та з відкосів шаром землі товщиною 0,5 м, що припиняє доступ кисню. При розкладанні сміття під впливом бактеріально-ферментативних процесів виникає висока температура, яка сприяє загибелі патогенних мікробів, яєць глистів і личинок мух та вбиває патогенну мікрофлору.

Полігон обвалований, обладнаний 3-ма ямами Беккера. Санітарно-захисна зона 500 м витримана та озеленена. Полігон обвалований глиняною перемичкою для перехоплення зливових вод. На території існує наглядова свердловина. Дезмайданчик та мийка автотранспорту обладнані не повністю. Відсутня сітчаста огорожа, що сприяє розкіданню сміття вітром і тваринами.

Відведена під полігон земельна ділянка має складний рельєф. Дороги з удосконаленим покриттям до неї не побудовані, тому в негоду сміттєвози вимушені скидати сміття поруч з ділянкою. В результаті навколо полігону виникло несанкціоноване звалище, що є однієї з основних проблем даної території. Також відсутні протипожежні резервуари з підвозом води або водопровідною мережею, свердловиною, на території проростають чагарники, тому існує проблема пожежної небезпеки.

На території м. Сміла знаходяться 52 підприємства, які здійснюють операції поводження з екологічно небезпечними відходами виробництва (підприємства теплоенергетики, обробної промисловості комунального господарства), які переважно вивозяться на переробку спеціалізованими підприємствами країни. Відповідно до Законів України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про відходи» надання лімітів і дозволів на експлуатацію об'єкта поводження з небезпечними відходами було скасоване в 2014 р.

З метою недопущення ускладнення екологічної та санітарно-епідемічної ситуації в місті, міська комісія з питань ТЕБ та НС вирішила:

- Управлінню ЖКГ виконкому міськради розглянути стан експлуатації полігону для захоронення твердих побутових відходів на нараді з керівниками УЖКГ та паливно-енергетичного комплексу; визначити відповідальних осіб; скласти перелік техніки комунальних підприємств міста, яка може бути задіяна для проведення заходів з рекультивації звалища, підвозу води, розчищення чагарників; забезпечити територію полігону побутових відходів пожежними резервуарами.
- Розробити та прийняти Програму поводження з твердими побутовими відходами у м. Сміла на 2020 – 2024 роки, до якої увійдуть і пропозиції даного генерального плану.

На даний час з метою забезпечення виконання рішень «Стратегії регіонального розвитку Черкаської області на період до 2020 року» СКП «Комунальник» приймає участь в конкурсі проектів і програм Державного фонду регіонального розвитку з проектом «Запровадження роздільного збирання твердих побутових відходів на території м. Сміла Черкаської області», що має бути реалізованим в 2020 р.

В разі виграшу проекту вдасться придбати ще 1 сміттєвоз (із заднім завантаженням на базі МАЗ, об’ємом бункера 18 м3) та євроконтейнери (об’ємом 1,1 м3): 100 – для збору ТВП, 200 – пластикових відходів та 200 – для збору скляних відходів, які будуть розміщені на спеціально облаштованих майданчиках, що забезпечило б санітарне та епідеміологічне благополуччя навколишнього природного середовища від негативного впливу відходів. Також буде придбане обладнання для обробки (переробки) ТПВ (прес та перфоратор для ПЕТ пляшок) та створені робочі місця в кількості 3 одиниць. Втілення проекту передбачає зменшення обсягів захоронення твердих побутових відходів на 5 % (протягом року з часу запровадження проекту), на 10 % (протягом другого року), на 15 % (протягом третього року). Проектом передбачено залучення коштів в загальній сумі 5968,30 тис. грн., в тому числі коштів фонду (70 %), міського бюджету (20 %), власних коштів (10 %).

І.6.7.Транспортна інфраструктура

Зовнішній транспорт

Зовнішні транспортні зв’язки м. Сміла здійснюються залізничним і автомобільним транспортом. Пасажирські і вантажні перевезення повітряним транспортом здійснюватимуться через аеропорт м. Черкаси, який на даний час знаходиться в стадії оновлення (заплановано автобусний експрес- зв'язок з аеропортом з центрального автовокзалу).

Залізниця

Перевезенням вантажів та пасажирів залізничним транспортом в черкаський області займається Шевченківський відділ Одеської залізниці В межах м. Сміла розташований залізничний вузол, який працює на 4 напрямки і головною станцією якого є позакласна

дільнична станція Ім. Тараса Шевченка.

Технічна характеристика залізничної станції Ім.Тараса Шевченка:

1. Дільнична, позакласна, призначена для пропуску транзитних пасажирських і вантажних поїздів без переробки / з переробкою, розформування / формування дільничних, вивізних, збірно-вивізних поїздів, зміни локомотивів і локомотивних бригад пасажирських / вантажних поїздів, операції з технічного облаштування пасажирських / вантажних поїздів, комерційного огляду вантажних поїздів з усуненням несправностей, навантаження, вивантаження вантажів на під'їзних коліях, зважування / контрольне зважування вантажних вагонів.

2. Станція складається з 6 парків: сортувального, пасажирських Бахмацького і Фастівського, вантажних Бахмацького і Фастівського, знамянський парк.

- Бахмацький пасажирський парк: 4 головних колії, 3 приймально-відправних колії, 1 1 колія для пропускання;
- Бахмацький вантажний парк: 1 головна колія, 10 примайльно-відправних колій, 1 відправна колія, 2 ходові колії, 1 витяжна колія, 1 колія для пропускання, 1 колія для відстою рухомого складу;
- Сортувальний парк: 9 сортувально-відправних колій, 12 сортувальних колій, 1 витяжна колія;
- Фастівський пасажирський парк: 2 головних колії, 2 приймально-відправних колії, 1колія для відстою рухомого складу, 1 запобіжна колія;
- Фастівський вантажний парк: 4 головних колії, 3 приймально-відправних колії, 1 ходова колія, 4 виставних колії, 1 витяжна колія, 1 вагова колія;
- Знам'янський парк: 2 приймально-відправних колії, 2 колії для пропускання, 1 виставна колія.

3. Кількість під'їзних колій - 6, з них:

«ДО Комбінат «Дніпро» - загальна довжина 5225,69 м;
ПрАТ «Смілапромбуд» - загальна довжина – 416,5 м;
ПрАТ «Лавр» - загальна довжина 684,66 м;
ТОВ «Агрохімпродукт» - загальна довжина 233,20 м;
АТ «НВП «СЕМЗ» - загальна довжина 3324 м;
ТОВ «Фєрта «Україна» - загальна довжина 396 м.

Об'єм пасажирських перевезь на 2019/2020 рік (тис.чол.) – 3749/172,2; в тому числі:

- Пряме сполучення – 142,5/46,5;
- Місцеве сполучення – 32,0/9,5;
- Приміське сполучення – 200,4/116,2.

Об'єм вантажних перевезь по станції за рік (тис. тон):

За 2020 рік по стації Ім.Тараса Шевченка:

- Навантажено 247 вагонів – вивантажено – 1063 вагона;
- Відправлення 11,8 тис. тон. Прибуття – 49,2 тис. тон.

Характеристика перегонів, що прилягають до залізничної станції:

- дільниця Миронівка – Шевченково - Знам'янка – одноколійна електрифікована, з електровозним видом тяги;
- дільниця Гребінка – Шевченково - Помічна – одноколійна, не електрифікована, з тепловозним видом тяги;
- відправлення і пропуск поїздів в середньому за добу у 2020 році:
  - 98,97 вантажних поїздів;
  - 86,8 пасажирських поїздів;
  - 39,8 приміських поїздів.

Характеристика залізничних переїздів, шляхопроводів, які розташовані в межах міста.

Залізничні переїзди:

Напрямок Шевченково – Гребінка

- залізничний переїзд 916 км (вул. Незалежності), загального користування , I категорії, регульований, з черговим працівником, обладнаний автоматичної світлофорною сигналізацією з напівавтоматичним шлагбаумами з перекриттям всієї проїзної частини автодороги;
- залізничний переїзд 917 км пк2 (вул. Соборності), загального користування , I категорії, регульований, з черговим працівником, обладнаний автоматичної світлофорною сигналізацією з напівавтоматичним шлагбаумами з перекриттям всієї проїзної частини автодороги;

Напрямок Шевченково – Миронівка

- залізничний переїзд 208 км пк6 (вул. Пермська), загального користування , III категорії, регульований, з черговим працівником, обладнаний автоматичною світлофорною сигналізацією з напівавтоматичним шлагбаумами;

Станція Ім. Тараса Шевченка

- залізничний переїзд 214 км пк1 (вул. Громова), загального користування , I категорії, регульований, з черговим працівником, обладнаний автоматичною світлофорною сигналізацією з напівавтоматичним шлагбаумами з перекриттям всієї проїзної частини;
- залізничний переїзд 921 км пк8 (пров. Я.Водяног), загального користування , II категорії, регульований, з черговим працівником, обладнаний автоматичною світлофорною сигналізацією з напівавтоматичним шлагбаумами;
- залізничний переїзд 924 км пк6 (с.М.Яблунівка), загального користування , III категорії, регульований, з черговим працівником, обладнаний автоматичною світлофорною сигналізацією з напівавтоматичним шлагбаумами;
- залізничний переїзд кільцевий №8 (вул. В.Гордієнко), загального користування , IV категорії, регульований, з черговим працівником, обладнаний автоматичною світлофорною сигналізацією з напівавтоматичним шлагбаумами;
- залізничний переїзд №3 (вул. Коробейника), загального користування , IV категорії, без чергового працівника, обладнаний автоматичною світлофорною сигналізацією;
- залізничний переїзд кільцевий №6 (вул. В.Гордієнко), загального користування , IV категорії, регульований, без чергового працівника, обладнаний автоматичною світлофорною сигналізацією;
- залізничний переїзд через під'їзну колію комбінату «Дніпро» (вул. Ів. Франка), загального користування , IV категорії, регульований, без чергового працівника.

Автомобільні шляхопроводи, що перетинають залізницю:

- автомобільний шляхопровід над залізничною колією 914 км ПК6, схема мосту - 1х11,6 м + 1х 14,6 м + 1х11,6 м , повна довжина - 45,3 м;
- автомобільний шляхопровід над залізничною колією 919 км ПК6під дві колії, схема мосту - 1х12,0 м + 2х 21,0 м + 1х12,0 м , повна довжина - 66,55 м;
- автомобільний шляхопровід над залізничною колією 211 км ПК4, схема авто шляхопроводу - 5х12,0 м + 1х 8,35 м, повна довжина – 68,60 м.

Нижче подається технічна характеристика станцій та зупиночних пунктів, що входять до складу залізничного вузла (у місті та найближчому оточенні, крім головної станції). У т. ч. в межах міста розташовані 2 станції і 6 платформ зупиночних пунктів, (стації: Сміла, Ім. Т.Г. Шевченка; з.п.: Заводська, Серебрянка, Центральна, Хмельницька, М. Яблунівка, Берегова).

Таблиця ТР.1.

№	Назва	Призначення	Класність	Кількість приймально-відправних колій	Примітка
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
1	Ст. Сміла	Проміжна	5	2	-
2	Ст. Перегонівка	*-II-*	5	2	Поза містом
3	Ст. Райгород	*-II-*	5	2	*-II-*
4	Ст. Софіївка	*-II-*	5	2	*-II-*
5	З.п. Серебрянка		-	-	-
6	З.п. Центральна	*-II-*	-	-	-
7	З.п. Піонерська	*-II-*	-	-	Поза містом
8	З.п. Веселий Кут	*-II-*	-	-	*-II-*
9	З.п.Заводська	*-II-*	-	-	-
10	З.п. Миколаївка	*-II-*	-	-	Поза містом
11	З.п. Костянтинівка	*-II-*	-	-	*-II-*
12	З.п. Хмельницька	*-II-*	-	-	-
13	З.п. Яблунівка	*-II-*	-	-	-
14	З.п. Берегова	*-II-*	-	-	-
15	З.п. Малосмілянка	*-II-*	-	-	Поза містом

Автомобільні дороги і автотранспорт

Автомобільні дороги і автотранспорт відіграють важливу роль у забезпеченні зовнішніх пасажирських і вантажних перевезень. До м. Сміла підходять і проходять транзитом дороги державного і місцевого значення, які забезпечують зв'язки міста з промисловими, обласними та історичними центрами північної, центральної та східної частини України: Києвом, Черкасами, Дніпропетровськом, Уманню; до недавніх пір – також з Луганськом і Донецьком.

Транзитні потоки автотранспорту широтного напрямку прямують по дорогах загальнодержавного значення – національній Н-01 та територіальній Т-2404. Основна магістральна дорога національного значення Н-01 Київ - Знам'янка перетинає територію міста по вулицях Незалежності (Леніна), Перемоги, Героїв Холодноярців (60 років СРСР). Національна дорога Н-16 бере початок в центральній частині міста і далі від вул. Незалежності (Леніна) проходить по вулицях Уманській і Трипільській (Комунарській) у напрямку до Черкас. Дорога територіального значення (нещодавно віднесені доріг загальнодержавного значення) Т-2404 Сміла- Звенигородка- Умань проходить від вул. Незалежності (Леніна), далі через Костянтинівку, у напрямку Умані.

Окрім цих доріг до міста підходять дороги місцевого значення – районні та сільські: Сміла- М. Смілянка- Ташлик; Сміла- Березняки- Кам'янка; Сміла- Сусіки- Олексіївка; Сміла-Миколаївка; Сміла-Будки; М. Сміла- М. Яблунівка.

Технічні характеристики основних з них наведені нижче, у таблиці ТР.5.

Таблиця ТР.5.

№	Найменування доріг	Технічна категорія	Тип покриття	Ширина проїзної частини (м)	Середньодобова інтенсивність (авт. на добу)	
					Існуюча	Перспек-тива (прогноз)
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*
Державного значення						
1	Національна Н-01 Київ- Знам'янка	II	а/б	7.5	-	16400
2	Національна Н-16 Золотоноша - Черкаси - Сміла - Умань				-	8600
	Черкаси - транспортна	I	а/б	15		

№	Найменування доріг	Технічна категорія	Тип покриття	Ширина проїзної частини (м)	Середньодобова інтенсивність (авт. на добу)	
					Існуюча	Перспек-тива (прогноз)
	розв'язка біля Сміли					
	Транспортна розв'язка біля Сміли - Сміла	II	ч/щ	7.5		
	Сміла - Умань	II	а/б	7.5		
3	Сміла- Звенигородка- Умань Т-2404	III	ч/щ	6	-	1000
Місцевого значення						
4	Сміла- М. Смілянка- Ташлик	III-IV	-*II*-	6.0	-	800
5	Сміла- Березняки- Кам'янка	-*II*-	-*II*-	6.0	-	
6	Сміла- Сусіки- Олексіївка	-*II*-	-//-	6.0	-	
7	Сміла- Миколаївка	-*II*-	-*II*-	6.0	-	
8	Сміла- Будки	-*II*-	-*II*-	6.0	-	800-
9	М. Сміла- М.Яблунівка	-*II*-	-*II*-	6.0	-	800-

На підходах до м. Сміла дороги національного значення мають I-II технічну категорію, дороги місцевого значення III-IV технічну категорію. Окремі ділянки доріг на підходах до міста за своїми технічними параметрами вже не відповідають існуючим розмірам інтенсивності руху транспорту, що не сприяє забезпеченню відповідних умов для швидкості і безпеки руху транспорту та пішоходів.

Основною транспортноюпроблемою є відсутність об'їзної дороги навколо м. Сміла. Транзитний транспорт прямує через житлову забудову, у т.ч. через центр міста, що значно завантажує міські магістралі, створює дискомфортні умови для населення, погіршує стан довкілля.

Зовнішні автобусні пасажирські перевезення здійснюються автобусною станцією АС «Сміла» №1 3-го класу, розміщеною по вул. Незалежності (Леніна), 111, яка обслуговує потреби населення міста у міжміському та приміському сполученнях, з двома кущовими автостанціями, що розміщені у центрі міста – №2 по вул. Житомирській (Щорса), 4 (приміське сполучення) та поруч із залізничною станцією Ім. Т. Г. Шевченка – №3. Автобусні зв'язки в міжміському і приміському сполученнях достатньо розвинені; установилися сталі пасажиропотоки між містом Смілою і населеними пунктами, що тяжіють до нього.

Автобусна станція «Сміла» побудована у 1967 р., будівля якої на сьогодні знаходиться у задовільному стані. Середньодобове відправлення автобусів складає 255од. на добу, з них: міжміських (місцевого формування) 5од., приміських 63 од., транзитних 157 од.; відправлено за рік 281,6 тис. пас., з них: міжміських 50,8 тис. пас., приміських і транзитних – 230,8 тис. пас.

За своїм технічним оснащенням станція не відповідає сучасним нормативним вимогам щодо її експлуатації і умовам обслуговування пасажирів. Зважаючи на розміри території міста та його планувальний розвиток, на перспективу виникне потреба в реконструкції і облаштуванні існуючої автостанції новою сучасною апаратурою (або у розміщенні нової автобусної станції).

Внутрішньоміський та міський громадський транспорт

Основним видом масового внутрішньоміського пасажирського транспорту в м. Сміла є автобус/мікроавтобус. Окрім цього міські пасажирські перевезення здійснюються легковим транспортом (радіо-таксі). Розподіл існуючих об'ємів перевезень пасажирів за видами транспорту наведено в таблиці ТР.6**.**

Таблиця. ТР.6.

№	Вид транспорту	Всього (тис. пас.)	% від загального об'єму
1	Автобус+мікроавтобус	6237,7 + 2000,0 = 8237,7	82,0
2	Легковий	1812,3	18,0
	Всього:	**10050,0**	**100**

Планувальні особливості міста (розміщення промислових районів, характер житлової забудови, наявність річок Сріблянка, Тясмин, ускладнений рельєф місцевості та велика кількість залізничних магістральних і під'їзних колій) істотно впливають на формування вуличної мережі та роботу міського транспорту.

Річний об'єм перевезень на громадському пасажирському транспорті складає 6237,7 тис. пас , а з урахуванням безбілетних та пасажирів з пільгами – 8237,7 тис. пас.; на легковому транспорті – 1812,3 тис .пас. У порівнянні з 1990 р. загальний об'єм пасажирських перевезень зменшився у 1,67 рази. Середня рухомість населення становить орієнтовно 145 поїздок на мешканця.

До недавнього часу перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах здійснюють 5 суб'єктів підприємницької діяльності (4 приватної та один колективної форми власності – АТП-17128). На даний час залишилося 2 суб'єкти, але конкурс триває.

Пасажирські перевезення обслуговують двадцять чотири міських та частково приміських автобусних маршрути (розроблено паспорти на 25 маршрутів), на яких було задіяно на опорний рік 52 од. рухомого складу (останнім часом тимчасово працює 20 маршрутів).

Характеристика автобусних маршрутів у м. Сміла

Таблиця ТР.7.

№ п/п	№ маршруту	Найменування маршруту	Довжина, км	Кількість автобусів,що працюють на маршруті	Річний обсяг перевезень за рік, тис. пас.
1	2	*3*	*4*	*5*	*6*
1	1	Стадіон „Локомотив"- ст. „Сміла"	8,2	4	1096,5
2	2	Вул. Федорова - лікарня ім.Семашка	9,5	1	175,2
3	3	Вул. Волошкова (Котовського) - АС-1	12,3	1	84,0
4	4	Гречківка - центр - лікарня ім. Семашка -Кут	22,3	1	50,4
5	5	Вул. Федорова-БК „СЕМЗ"	13,5	2	367,9
6	9	М. Яблунівка (вул. Глібова) - лікарня ім. Семашка	13,9	1	140,2
7	10	Ст. „Т.Г. Шевченка" - АС- Сміла	12,6	2	601,5
8	13	Вул. Кармелюка - ст. „Сміла"	8,6	2	367,9
9	17	Ст. „Т.Г.Шевченка" - меблева фабрика - АС-Сміла	13,5	1	84,0
10	18	Вул. Федорова - лікарня ім. Семашка	8,9	1	100,7
11	30	Ст. „Т.Г. Шевченка" - АС- Сміла	11,6	8	805,9
12	31	Ст. „Т.Г. Шевченка" - вул. Тараса Шевченка (Жовтнева) -АС- Сміла	8,6	2	130,3
13	34	Вул. Б. Хмельницького - лікарня ім. Семашка	10,0	4	369,4
14	35	Стадіон „Локомотив" - центр	7,7	5	528,9
15	36	Гречківка - Ст. „Т.Г.Шевченка" - центр	14,2	1	67,2
16	37	Вул. Некрасова - центральний ринок	6,7	1	58,8

№ п/п	№ маршруту	Найменування маршруту	Довжина, км	Кількість автобусів,що працюють на маршруті	Річний обсяг перевезень за рік, тис. пас.
17	38	Середня школа №8 - вул. Федорова - центр - Ст. „Т.Г. Шевченка”	9,5	1	84,0
18	39	М. Яблунівка - Ст. „Т.Г. Шевченка” - райлікарня	12,5	2	159,5
19	40	М. Яблунівка - РПЗ - лікарня ім. Семашка	11,6	2	193,1
20	41	Ст. „Т.Г. Шевченка” - центр - лікарня ім.Семашка	13,5	2	109,1
21	44	Гречківка - центр - лікарня ім. Семашка	22,3	2	226,7
22	47	Ст. „Т.Г. Шевченка” - меблева фабрика - АС-Сміла	15,6	3	268,6
23	48	Вул. Федорова - лікарня ім. Семашка	8,9	1	100,7
24	49	М. Яблунівка (вигон) - лікарня ім. Семашка	17,5	2	67,2
Всього:				**52**	**6237,7**

Довжина автобусних і мікроавтобусних ліній по вісі вулиць складає 48 км; щільність транспортної мережі становить 1,21 км/кв. км.

В місті також діють 3 приватні підприємства, що надають послуги таксі, кількість рухомого складу яких становить 36 одиниць.

Середня дальність поїздки в межах міста становить 6,0 км.

Проблеми з організації та функціонування існуючої мережі пасажирського транспорту полягають: в обмеженості пропускної спроможності і поганому стані покриття окремих ділянок магістральних вулиць і перехресть, відсутності достатньої кількості шляхопроводів і транспортних розв’язок (особливо у центральній частині міста), недостатній кількості рухомого складу, що приводить до збільшення інтервалів руху транспорту у периферійних районах, а також – у недостатньому освітленні проїзних частин вулиць, необлаштованості зупиночних пунктів тощо.

Забудова нових житлових масивів, віддалених від центру, та покращення транспортних зв’язків периферійних районів із центральною частиною міста і місцями прикладання праці потребують подальшого удосконалення та розвитку міської маршрутної мережі громадського транспорту.

Магістральна вулична мережа

Основу структури вуличної мережі міста складають магістральні вулиці. За функціональним значенням до магістральних вулиць відносяться вулиці: Соборна (Свердлова), Незалежності (Леніна), Мазура, Перемоги, Героїв Холодноярців (60 років СРСР), Б. Хмельницького, Тараса Шевченка (Жовтнева), Тріпільська (Комунарська), Уманська, Севастопольська.

Загальна довжина магістральної вуличної мережі складає 25.3 км; щільність магістральної мережі – 0.64 км/кв. км.

Загальна характеристика магістральних вулиць міста

Таблиця 1.9.3

№ з/п	Назва вулиці	Протяжність (км)	Ширина проїзної частини		Наявність мостів, шляхопроводів (тунелів)	Інтенсивність руху (авт./доб.)
			Ширина (м)	Протяжність (км)		
1	Соборна	4.293	10.0	0.468	Наявний	-
			14.0	0.535		

№ з/п	Назва вулиці	Протяжність (км)	Ширина проїзної частини		Наявність мостів, шляхопроводів (тунелів)	Інтенсивність руху (авт./доб.)
			Ширина (м)	Протяжність (км)		
			11.0-14.8	2.133		
			17.5-20.0	1.057		
2	Мазура	2.916	15.0-17.0	1.795	Наявний	-
			17.4-23.0	1.121		
3	Незалежності	3.397	8.7-13.5	3.397	Наявний	-
4	Уманська	1.049	10.2-10.5	1.049	Відсутні	-
5	Севастопольська	0.628	7.0-9.6	0.628	Відсутні	-
6	Героїв Холодноярівців	1.446	10.5-12.5	1.446	Відсутні	-
7	Т.Шевченка	2.660	10.0-13.3	2.660	Відсутні	-
8	Б. Хмельницького	1.842	8.0-9.1	0.797	Відсутні	-
			4.8-6.0	0.585		
			9.1-13.0	0.460		
9	Перемоги	1.744	6.5-10.7	0.347	Наявний	-
			12.5-13.5	0.492		
			21.6-23.7	0.905		
10	Трипільська	2.451	10.2-12.4	1.500	Відсутні	-
			8.6-12.7	0.951		
11	Кам'янське шосе	2.874	8.6-10.5	2.874	Відсутні	
	ВСЬОГО	25.3				-

Більшість магістральних вулиць за своїми технічними параметрами не відповідає своєму функціональному призначенню і відноситься до них тільки з архітектурно-планувальних міркувань і транспортного навантаження. Габарити проїжджих частин не відповідають нормативним вимогам, що викликає необхідність проведення робіт із реконструкції існуючих та будівництва нових магістралей, потребують проведення капітального ремонту окремі ділянки вулиць.

Значна кількість житлових вулиць не має тротуарів і асфальтобетонного покриття на проїжджих частинах.

В місті знаходиться 17 штучних споруд. Розташовуються вони по магістральним (вул.Соборній, Мазура, Незалежності,Перемоги) та житловим (вул.Сунківський, Технічній, Коробейника, Громовій, Кармелюка, Нахімова, Сенатора, Захисників України, між вул. т. Шевченка та В.Гордієнка (2 мости)) вулицям, є також залізничні мости.

Шість мостів (по вулицях Захисників України (Краснопресненській), Коробейника, Нахімова, Сунківська (Литвинова), Сенатора, Технічній) побудованих до 1980 року, мають ширину проїжджої частини від 4,5 м до 7 м та вузькі тротуари.

Легковий транспорт

За звітними даними управління МВС в м Сміла існуюча кількість легкового автотранспорту складає 11,78 тис. автомобілів. Весь парк легкового автотранспорту поділяється на приватний – 9840 од. та державний – 1940 од. Тобто рівень автомобілізації становить 159 автомобілів на 1 тис. мешканців.

Для обслуговування автотранспорту в місті функціонує 13 АЗС.

Технічне обслуговування приватного автотранспорту виконується на дев'яти основних СТО, що проводять повний комплекс робіт, з орієнтовною загальною кількістю ~27 постів, адреси яких наведені в таблиці ТР.8

Таблиця ТР.8

№ п/п	Назва, адреса
1	«Вілтон», вул. Сунківська (Литвинова)
2	Вул. Броніслава Козловського (Красіна)

3	Вул. Ржевського
4	Вул. Кам'янська
5	«Вілтон» вул. Героїв Холодноярців (60 р. СРСР), 30
б	Вул Лізи Чайкіної
7	Вул Саксаганського
8	На розі вул Дніпровської та Черкасської
9	На розі вул. Артема та пров. Рафінадного

Для збереження індивідуального автотранспорту в місті розташовано 27 автогаражних кооперативів загальною площею приблизно 6,4 га та ємністю 3,1 тис. машиномісць. Частина автотранспортних засобів зберігається на присадибних ділянках житлового фонду – 4.0 тис. маш. місць. Це на 65 відсотків задовольняє потреби у зберіганні автотранспорту.

І.7. Аналіз реалізації попереднього генерального плану

Попередній генеральний план м. Сміла був розроблений в 1989-1990 рр. УДНДІПМ «Діпроміcто» (затверджений в 1992 р.) на розрахунковий період до 2010 р. з виділенням показників на 1995 та 2000 роки. На зміну йому мав прийти проект «Коригування генерального плану та Правила забудови міста Сміла», виконаний інститутом «Діпроміcто» в 2002-2006 рр., але цей документ не був затверджений і не набрав чинності, тому була продовжена дія попереднього проекту генплану, вказаного вище, хоча він і не відповідає сучасним потребам міста та нормативним вимогам.

В основу генерального плану 1990 року були закладені принципи територіального розвитку міста на основі приєднання прилеглих поселень, значного розвитку промисловості, що передбачався в місті на той час і оптимістичні прогнози демографічної ситуації щодо значного зростання кількості населення. Але усі вони не відбулися, тому реалізованих рішень не багато.

Нижче наведені показники реалізації основних проектних рішень генерального плану 1990 року.

Населення. На початок періоду розробки генерального плану (1990 рік) чисельність населення м. Сміли становила 80,1 тис. осіб.

За розрахунками перспективна чисельність населення міста, що була визначена методом трудового балансу, на 2000 рік (І черга генплану) мала становити 115,0 тис. осіб, а на кінець 2010 року (розрахунковий строк генплану) – 130 тис. осіб, але ці прогнози виявилися далекими від реальності.

За період реалізації генерального плану чисельність населення міста змінювалась таким чином. До 1993 року чисельність зростала і на початок року, коли виявилася найбільшою за всі часи, становила *84,1 тис. осіб*. Після цього населення міста щорічно зменшувалося і на кінець 2000 року становило 75,6 тис. осіб. Перепис населення 5.12.2001 року зафіксував чисельність населення міста на рівні 69,7 тис. осіб, а на початок 2006 року вона становила 68,8 тис. осіб, такою ж була і на початок 2017 р., тобто з тих пір спостерігається стабілізація чисельності з незначними коливаннями (становила в 2010 р. 68,7 тис. осіб замість прогнозованої 130 тис. осіб).

Зменшення чисельності населення міста було пов'язане з негативними соціально-економічними процесами, що відбувалися в Україні в 1990-х-2000-х роках та в господарському комплексі міста, із зниженням промислового виробництва і рівня життя населення, що призвело до зменшення народжуваності і збільшення смертності, та від'ємному сальдо міграції.

Як результат вищезазначених демографічних та міграційних процесів, відбулися і негативні зміни у віковій структурі населення із зменшенням частки населення молодшої вікової групи (тобто, майбутніх трудових ресурсів).

Житлове будівництво.Намічений діючим генеральним планом об'єм житлового будівництва на розрахунковий період (який завершився у 2010 р.) був визначений виходячи з

перспективної чисельності населення 130,0 тис. осіб з розрахунком того, що кожна сім'я повинна мати окрему квартиру або одноквартирний будинок.

Житлове будівництво передбачалось в об'ємі 1251,0 тис. м^2 загальної площі (62,55 тис. м^2 на рік); в структурі житлового будівництва 10,0% мав становити одноквартирний житловий фонд садибного типу, а 90 % – багатоквартирний багато- та малоповерховий житловий фонд.

За час реалізації генерального плану житловий фонд міста збільшився на 191 тис м^2 до 01.01.2005 року і становив тоді 1389 тис м^2. А на 01.01.2017 року збільшився на 201,0 тис м^2 (з врахуванням вибуття ветхого фонду) і становив 1399,0 тис. м^2. В об'ємі житлового будівництва на початку розрахункового періоду біля 69,0% становило будівництво багатоквартирного житлового фонду, і 31,0% – садибного%; в останні ж роки в невеликій кількості вводилися лише садибні будинки (максимум 6,0 тис. м^2 в 2015 р.), при повній зупинці багатоквартирного будівництва.

Значне відхилення об'ємів житлового будівництва від намічених генеральним планом зумовлено переважним чином тим, що в період його реалізації сталися кризові явища в економіці, не відбувся намічений розвиток промислових підприємств, у т.ч. домобудівельної галузі, зменшилася чисельність населення, що значно вплинуло на розвиток житлово-соціальної сфери.

Через те, що чисельність населення міста не досягла наміченої генпланом величини, штучно збільшилася житлова забезпеченість населення, яка складає на сьогодні 20,3 м^2 (проти 16,0 м^2 в 1990 р.), що відповідає показнику, наміченому генпланом на 2010 р. (20 м^2.), але цього замало проти середнього показника по Україні (23,8 м^2).

Розвиток господарського комплексу міста в попередньому генеральному плані базувався на основі того, що Сміла зберігатиме функцію значного промислового, транспортного центру Черкаської області та адміністративного центру району (наразі зони впливу). Також передбачалась зміна в структурі зайнятих за галузями економіки - прогнозувалось збільшити з 38,0 до 55,0 тис. осіб. Окрім того, передбачався значний розвиток невиробничої сфери обслуговування.. Аналіз розвитку господарського комплексу міста за період з моменту розробки генерального плану показав, що чисельність зайнятих в економіці міста станом на 01.01.2005 р. становила всього близько 25,4 тис. осіб, тобто навіть менше, ніж було на початок розробки діючого генерального плану. Нині в різних галузях господарства зайнято 28,5 тис. осіб (включаючи фізичних осіб - підприємців і самозайнятих).

Період реалізації генерального плану співпав з перебудовою господарського комплексу країни, занепадом в економіці, що і пояснює те, що економіка міста не тільки не одержала розвитку, а навпаки, пережила дуже тяжкий період. Аналіз розвитку господарського комплексу міста за період з моменту розробки генерального плану показав, що чисельність зайнятих в економіці міста станом на 01.01.2005 р. становила всього близько 25,4 тис. осіб (містоутворююча та обслуговуюча галузі), тобто навіть менше, ніж було на початок розробки діючого генерального плану. Нині в різних галузях господарства зайнято 28,5 тис. осіб (включаючи фізичних осіб -підприємців і самозайнятих).

Архітектурно-планувальна організація території міста. Як вже вказувалося вище, основні показники генерального плану базувалися на значному територіальному і економічному розвитку міста. В проектну межу міста було передбачено включення досить значних територій в районі Загреблі та в південній частині міста, частини сіл Костянтинівка та Плоске, а також с. Холоднянське.

Але за всі минулі роки так і не було затверджено нової межі міста, яка досі залишається такою, якою була затверджена державним актом 1970 року (при цьому вказані вище прилеглі села вже фактично злилися з містом, в них розселяються мешканці міста, а мешканці сіл користуються міською інфраструктурою).

Розрахунок територій, необхідних для розселення жителів міста, було проведено в попередньому генплані, виходячи з існуючих на той час нормативів житлової забезпеченості:

20,0 м2/особу – на розрахунковий строк і 17,0 м2/особу – на першу чергу, а також виходячи з того, що 90% житлового будівництва буде становити багатоквартирний фонд, а 10% – індивідуальний. Всього під нове будівництво планувалось освоїти близько 250 га.

Нову багатоквартирну багатоповерхову забудову передбачалось споруджувати на території вже існуючих багатоповерхових кварталів за рахунок їх ущільнення: в центральній частині міста, вздовж вул. Леніна (нині Незалежності); в південно-західній частині міста, на території 52-53 мікрорайонів; на території, що прилягає до станції ім. Т.Г. Шевченка та на нових територіях в районі Загребля та південніше радіоприладного заводу.

Генпланом передбачалась досить значна реконструкція: пропонувалось знести майже всю садибну забудову в центральній частині міста та вибірково в районі вулиць Незалежності (Леніна), Тараса Шевченко (Жовтневій), Богдана Хмельницького, із заміною на багатоквартирну забудову. Але така реконструкція не відбулася, як через зменшення багатоквартирного будівництва, так і через нові підходи до недоторканості приватної власності.

Масове будівництво індивідуальних будинків намічалось в північно-західній частині міста в районі с. Плоске, в районі Гречківки, на території заплави в північній частині міста та в районі с. Холодне в північній частині міста та реалізовано частково і тільки на територіях в межах міста.

Через зменшення обсягів житлового будівництва і кількості населення майже не будувалися об’єкти громадського обслуговування (лише заклади: побутового обслуговування, торгівлі та харчування), зменшилася потреба в дитячих закладах через малу народжуваність.

Рекреаційні території планувалось розмістити вздовж водосховища за рахунок намиву (в стадії розробки проект намиву), а також в заплавах річок Сріблинка та Тясмин. Великі зони відпочинку пропонувалось організувати на території району Кут, на території існуючих лісових насаджень та за рахунок винесення за межі міста підсобного господарства машинобудівного заводу. Але створення впорядкованої рекреаційної зони в заплавах річок Сріблинка, Тясмин та навколо водосховища не було реалізовано. Нині прибережні зони використовуються під рекреацію лише частково (три пляжі).

Через малу забезпеченість населення насадженнями загального користування дуже актуальним у місті є озеленення території. Попереднім генпланом в північній частині міста намічалось створити лугопаркову зону, яка буде примикати до парку 60-річчя Піонерії (нині Міський парк культури і відпочинку). Намічалось створення системи парків та скверів в центральній частині міста, в районі радіоприладного заводу, в районі струмка Холодний, в районі цукрового заводу та вздовж вул. Незалежності (Леніна). Нині благоустроєні сквери центру та частково реконструйований міський парк.

Виходячи з концепції розвитку міста, як значного промислового та транспортного вузла, попереднім генпланом намічалось впорядкування існуючих промислово-складських територій та освоєння нових ділянок під промислові та комунальні підприємства. За проектом подальший розвиток отримувала комунальна зона в районі міських очисних споруд та кладовища в північно-східній частині міста (виконано частково), відводились нові території для розвитку промислових та комунальних підприємств в районі цукрового комбінату, планувалось розвивати та впорядковувати промислову зону в районі радіоприладного заводу з розміщенням другої черги цього заводу в районі вул. Ржевської та промислову зону станції ім. Т.Г. Шевченка.

Але ж сталося навпаки, через економічні негаразди, розірвання зв’язків з країнами СНГ і зростання міжнародної конкуренції та зменшення попиту на промислову продукцію, багато виробничих території не діючих підприємств простоюють і є тенденція до їх зменшення і перепрофілювання. Це особливо стосується територій давно не працюючих радіозаводу (випускав радіоприлади для всього ВПК СРСР і телевізори для населення, але не витримав конкуренції) і розпався на декілька окремих виробництв, та цукрового комбінату, одного з перших підприємств міста з дуже застарілим устаткуванням, розташованого майже

в центрі міста, який збанкрутів, і частина території якого може бути використана під розвиток громадських об'єктів центру і житлове будівництво.

Попереднім генпланом намічалось винесення ряду шкідливих промпідприємств, які негативно впливали на екологічну обстановку в місті. Пропонувалось винести: завод продтоварів, швейну фабрику, нафтобазу, очисні споруди ст. ім. Т.Г. Шевченка та ряд незначних підприємств із сельбищної зони міста. Але промислові та комунальні об'єкти із сельбищної території практично не виносилися. Виняток становить лише нафтобаза та база сільгосптехніки по вул. Тараса Шевченка (Жовтневій). Але й потреба в ряді цих виробництв нині відпала, і вони або замінюють продукцію на менш шкідливу для оточення, або змінюють функціональне призначення території (наприклад, віддана під багатоквартирне житло ділянка недіючого хлібозаводу, роль якого нині виконують міні-пекарні).

Крім того, генпланом передбачалось винесення житлової забудови із санітарно-захисних зон промислових підприємств та зон шумового дискомфорту в районі станції ім. Т.Г. Шевченка, що є нереальним на даний час, тому є потреба в заходах зменшення шкідливості таких об'єктів (встановлення шумозахисних вікон, екранів, висадження захисних насаджень спеціального призначення).

Теплопостачання

За рішенням попереднього генерального плану було намічено будівництво нових опалювальних котелень: по вул. Канарського (на 19,5 Гкал/год), в районі Загребелі (на 20,0 Гкал/год); розширення та реконструкція котелень: радіозаводу (на 30,0 Гкал/год), по вул. Будьонного (нині Осавула Василя Бурки), 40 (на 16,6 Гкал/год), а також прокладання 5,5 км магістральних тепломереж. На теперішній час зазначені проектні рішення не реалізовано, крім часткового прокладання тепломереж.

Частково це пов'язано з нездійсненими прогнозами щодо значного зростання чисельності населення і відмовою багатьох жителів від централізованого теплопостачання, що зменшило прогнозні потреби. Відбулася реконструкція Смілянської ТЕЦ (колишня ТЕЦ «СЕМЗ»), яку викупив більш ефективний виробник ТОВ «Смілаенергопромтранс», перевівши частину котлів на вироблення «зеленої енергії» з тріски – відходів лісозаготівель і деревообробки.

Газопостачання

За рішенням генерального плану, виконаного у 1990 р., було намічено побудувати 5 газорегуляторних пунктів та прокласти 7,0 км розподільчих газопроводів високого тиску.

На теперішній час усі зазначенні проектні рішення реалізовано. Існуюча забудова міста практично на 100 % забезпечена газопостачанням.

Водопостачання, водовідведення (окрема брошура)

Санітарна очистка території

Заходи по санітарному очищенню і утилізації твердих побутових відходів виконані частково. Територія під полігон ТПВ виділена, але через відсутність зручних під'їздів до нього і складний рельєф місцевості під час поганої погоди використовується не упорядковано і фактично утворилося ціле звалище з відходів, викинутих за межами виділеної території. Не повністю виконаний інженерний благоустрій полігону, не огороджена територія. Виділена ділянка під сміттепереробний комплекс не освоєна.

Електропостачання

При розробці попереднього генерального плану м. Сміли у розділі «Електропостачання» були дані рекомендації щодо розвитку та удосконалення системи електропостачання міста (наведені нижче в табл. 5.1), у т. ч. будівництва нової дволанцюгової лінії електропередачі 110 кВ і 3-х електропідстанцій 110/10 кВ, які не були виконані. При цьому хоча і зменшилися прогнози по необхідних об'ємах електропостачання, але воно все ще є не достатнім, розроблений графік аварійного відключення споживачів.

№	Рекомендації	Реалізація
п/п	**І черга**	

1.	Здійснити будівництво дволанцюгової лінії електропередачі 110 кВ „ПС Поляна - ПС СЕМЗ”	Не виконано
2.	Побудувати закриту підстанцію 110/10 кВ „Шевченко-житлова”, підключивши її до ЛЕП-110 кВ „ПС Шевченко - ПС СЕМЗ”	Не виконано
3.	Побудувати підстанцію 110/10 кВ „Приладна” з підключенням її в розріз ЛЕП-110 кВ „ПС Шевченко - ПС СЕМЗ”	Не виконано
	Розрахунковий строк	
1.	В житловому районі Загребля побудувати закриту підстанцію 110/10 кВ „Загребля” з врізкою її в проектну ЛЕП-110 кВ „ПС Поляна - ПС СЕМЗ”	Не виконано

Транспортна інфраструктура

Заходи по транспорту, які були намічені в попередньому генеральному плані, і їх реалізація наведені нижче, в таблиці 5.2. З них виконані лише декілька, це: реконструкція автодороги державного значення Черкаси – Шпола – Умань, будівництво автостанції №3 в районі ст. Т.Г. Шевченка, реконструкція автостанції №2 в районі ринку, розвиток мережі автобусних маршрутів, мережі СТО і АЗС, будівництво гаражів і автостоянок.

Не відбулося розширення автостанції №1 (але й зменшилися міжміські і приміські пасажиропотоки). Не виконані рішення по розвитку зовнішньої і внутрішньої вулично-дорожній мережі, будівництву шляхопроводів на перетині вулиць із залізницею, транспортно- пішохідних переходів. Визначено неактуальним введення в місто тролейбусного транспорту, не здійснено будівництво тролейбусного депо, вантажного автопарку і таксопарку, розширення існуючого автопідприємства. Невиконання намічених заходів пов’язано як з економічними негараздами і нестачею фінансування, так і зменшенням обсягів вантажних і пасажирських перевезень, очікуваних масштабів розвитку території міста і кількості його мешканців. Розвиток приватного ринку пасажирських і вантажних перевезень не потребує великих автопарків (власники таксомоторів і маршрутних таксі, а іноді і вантажівок, тримають їх у власних гаражах і на автостоянках).

№	Заходи	Реалізація
	Залізничний транспорт	
1	Будівництво шляхопроводів на перетині автодоріг і міських вулиць із залізничними шляхами:	
-	Вул. Свердлова (нині Соборної) та залізничної колії	не виконано
-	Тунельного типу (прокол) по вул. Громова та залізничної колії Т.Г. Шевченка- Знам’янка	*-II-*
-	Тунельного типу (прокол) по вул. Кармелюка та залізничної колії Т.Г. Шевченка- Помічна	*-II-*
-	Обхідна автодорога Київ- Черкаси та залізничної колії Т.Г. Шевченка- Бахмач	*-II-*
-	З’єднувальна ділянка обхідної дороги Черкаси-Київ (вулиці Леніна (нині Незалежності) і Нахімова) та Т.Г. Шевченка-	*-II-*
-	Тунельного типу (прокол) по вул. Краснопресненської (нині Захисників України) та залізничної колії Т.Г. Шевченка- Помічна	*-II-*
2	Реконструкція існуючого шляхопроводу по вул. Павлова	*-II-*
3	Будівництво підземного переходу на з/д ст. „Сміла”	на північн. вокзалі
4	Будівництво підземного транспортно- пішохідного переходу між Південним і Північним вокзалами з/д ст. „Ім. Т.Г. Шевченка”	не виконано
5	Будівництво пішохідного мосту через залізничні колії на зупиночній платформі „Заводська”	-II-
	Автомобільні дороги і автотранспорт	

1	Будівництво обхідної автодороги по І-й технічній категорії	не виконано
2	Реконструкція автодороги загальнодержавного значення Київ-Знам'янка	-//-
3	Реконструкція автодороги загальнодержавного значення Черкаси- Шпола- Умань	виконано
4	Ремонт та реконструкція місцевих автодоріг на підходах до міста	частково виконано
5	Розширення території автостанції АС-1 до 2 га з розміщенням посадочних платформ за будівлею автостанції	не виконано
6	Реконструкція АС-2 (в районі ринку)	виконано
7	Будівництво АС-3 в районі з/д ст. „Ім. Т.Г. Шевченка"	виконано
8	Будівництво нової АС-2 в районі вулиць Севастопольської, Перемоги	не виконано
	Авіатранспорт	
1	Організація постійного експрес-автобусного маршруту „Вокзал з/д ст. „Ім. Т.Г. Шевченка- Аеропорт"	не виконано
	Міський транспорт	
I	Магістральна вулична мережа	
	- будівництво і реконструкція шляхопроводів	не виконано
	- будівництво та реконструкція вулиць	-II-
2	Внутрішньоміський транспорт	
	- організація тролейбусного виду транспорту з будівництвом тролейбусного депо по вул. Ржевській	не виконано
	- розширення території існуючого автопідприємства до 4 га	-II-
	- будівництво вантажного автотранспортного підприємства на 300 маш./місць	-II-
	- будівництво таксопарку на 100 маш./місць	-II-
	- організація спеціалізованого автопідприємства на 500 легкових відомчих автомобілів	-II-
	- розвиток мережі автобусних маршрутів	виконано
	- розвиток мережі СТО і АЗС	виконано
	- розвиток мережі гаражів і автостоянок	частково виконано

Генеральним планом намічалось вдосконалення вуличної мережі міста, зокрема, пробивка нових магістралей та будівництво розв'язок в двох рівнях на перетині магістралей з залізницею та на виходах з міста. Крім того, намічалась реконструкція ряду магістралей, а з метою виведення з міста транзитного транспорту пропонувалось будівництво об'їзних доріг навколо Сміли на основних напрямках руху транзитного транспорту на Дніпропетровськ, Черкаси, Київ. Виконана лише реконструкція ділянки автодороги державного значення Черкаси – Шпола – Умань. Міська вулична мережа також отримала незначний розвиток, жодної розв'язки в двох рівнях побудовано не було.

Висновки:

В цілому, як показав містобудівний аналіз, за час, що пройшов з моменту розроблення попереднього генерального плану, планувальна структура міста та його функціональне зонування не зазнали кардинальних змін. Житлове будівництво велось незначними темпами, в основному, вибірково будувались садибні будинки в різних частинах міста. Великих об'ємів багатоквартирного багатоповерхового будівництва з освоєнням нових територій, намічених генеральним планом, побудовано не було. Також не завершене формування жодного мікрорайону багатоповерхової забудови в центральній та південно-східній частинах міста. В центральних районах велася лише вибіркова реконструкція дуже незначними об'ємами. Не було створено впорядкованої рекреаційної зони в заплавах річок і навколо

водосховища. Виробничі та комунально-складські зони залишилися, в основному, в своїх межах, або дещо зменшилися; розвиток одержали лише деякі комунально-складські території (гаражні кооперативи, АЗС, СТО, ринки і т. ін.). Не зазнала значного розвитку і вулично-дорожня мережа.

І.8. Аналіз основних проблем та конкурентних перевагподальшого розвитку міста

Авторами проекту генерального плану проведено аналізмістобудівного і соціально-економічногорозвитку міста в динаміці за 2006 – 2016 роки, сучасного стану, природних умов, історичних передумов, ролі і місця в системі розселення та зроблені висновки щодо актуальних проблемних питань і завдань подальшого розвитку господарського комплексу та соціальної сфери, інженерно-транспортної інфраструктури та інших складових міста, визначені можливості їх вирішення і наявні для цього ресурси. В розділі також враховані дані *SWOT – аналізу* м. Сміла, проведеного розробниками програми «Стратегія регіонального розвитку міста Сміла на період до 2020 р.», інших програмних документів, статистичні дані.

Проблеми сучасного стану містобудівного розвитку:

– наявність демографічних проблем, у т.ч. зменшення чисельності населення міста, низька народжуваність, відтік молоді, зменшення частки молоді у віковій структурі і старіння населення (призводить до зменшення трудових ресурсів, навантаження на фонд оплати праці), перевага жіночої частки в структурі населення;

– недостатні обсяги житлового будівництва, практичне припинення багатоквартирного будівництва (вводяться лише невеликі об’єми індивідуальної садибної забудови); висока зношеність житлового фонду;

– недостатність питного водопостачання через малі запаси підземних вод у місті та закриття одного з міських водозаборів – «Шевченківського» через високу жорсткість води; необхідність значних фінансових витрат і часу на розвиток другого міського водозабору – «Білозірського» в приміській зоні (7-9 км від межі міста, Черкаський район; розвідані запаси води достатні);

– високий відсоток зношеності міських інженерних мереж і споруд, особливо водопостачання і водовідведення, у т.ч. через погануякість води мереж теплопостачання;

– не завершення реконструкції міських каналізаційних очисних споруд через відсутність фінансування (намічалося з держбюджету по програмі екологічного оздоровлення басейну Дніпра, але не надійшло);

– значний рух транзитного автотранспорту через місто і його центр, де проходять автодороги загальнодержавного і місцеві значення зовнішньої мережі, складаючи проблеми зашумленості і дорожньої небезпеки, та невиконання намічених попереднім генпланом заходів будівництва об’їзних доріг поза міською межею, шляхопроводів на перетинах із залізницею; незадовільний стан дорожнього покриття більшості вулиць і доріг;

– проходження через місто залізниці і під’їзних залізничних шляхів до підприємств, нормативні санітарно-захисні зони і зони акустичного дискомфорту яких місцями впливають на житлову забудову, що вимагає проведення шумозахисних заходів;

– невпорядкованість планувальної структури і функціональної організації території міста, у т.ч. черезполосне розміщення промислових підприємств і кладовищ на території міста, яке склалося історично, в наслідок чого їх санітарно-захисні зони покривають житлову забудову, погіршуючи екологічні умови проживання; розчленованість на частини території міста залізницею і зовнішніми автодорогами;

– невпорядкованість міської межі, що призводить до її порушень і різночитань площі міста в різних документах; відсутність можливості територіального розвитку міста через негативну позицію прилеглих населених пунктів і власників сільськогосподарських угідь;

– недостатній рівень розвитку міського житлово-комунального господарства, у т.ч. низький рівень застосування новітніх технологій в системі ЖКГ;

– наявність у місті невпорядкованих водних об’єктів (водосховище, р. Тясьмин і р. Сріблянка, ставки), які потребують покращення гідрологічного режиму та санітарного стану (очищення, днопоглиблення); через заростання (р. Смілянка), замулення, засмічення та низький рівень благоустрою берегів;

– наявність територій, які потребують заходів інженерної підготовки і захисту, у т.ч. підняття (прибережних територій через підтоплення, затоплення) і рекультивації (несанкціоновані звалища, ділянки колишніх кар’єрів);

– не завершення благоустрою і під’їздів до полігону ТПВ, що сприяє захаращенню сміттям навколишньої території; затримання будівництва сміттепереробного заводу поряд с полігоном, що мало зменшити площі, потрібні для складання сміття на полігоні;

– необхідність для покращення рівня медичного обслуговування в місті – центрі госпітального округа, оснащення медзакладів високотехнологічним діагностичним і лікувальним медичним обладнанням;

– недостатній рівень використання рекреаційних і туристичних ресурсів, низький рівень охорони пам’яток і об’єктів культурної спадщини.

Можливості і конкурентні переваги подальшого містобудівного розвитку:

– вигідне географічне розташування міста, відносно благоприємні природно-кліматичні умови (лісо-степова зона, помірно-континентальний клімат з м’якою зимою і теплим літом), інженерно-будівельні умови;

– розташування міста на основних шляхах залізничного і автомобільного сполучення між регіонами країни (наявність крупного залізничного вузла, проходження автодоріг національного значення), наближеність до обласного центру і столиці;

– входження в Центральну (Київську) міжобласну систему розселення, Черкаську обласну та міжрайонну систему в ролі фактичного підцентру останньої як міста-супутника Черкас;

– наявність в зоні впливу міста родовищ корисних копалин, сировини для деревообробки, переробки сільгосппродукції; наявність розвіданих запасів питної води і поверхневих джерел технічної води для виробництв (водосховище, річки, ставки);

– розвинений господарський комплекс, значна кількість промислових підприємств і їх комплексів, поступове відродження та оновлення основних фондів підприємств за рахунок власних капіталовкладень; стабільна праця основного кола підприємствтрадиційних для міста галузей машинобудування і харчової промисловості, зовнішнього транспорту, так і підприємств деревообробки, виробництва меблів, легкої промисловості, об’єктів середнього і малого бізнесу;

– можливості створення підприємств нових галузей: інформаційних технологій; альтернативної енергетики (сонячні станції, міні-гес, теплові установки на основі відходів сільгосппродукції і лісозаготівлі);

– можливості створення індустріальних парків, бізнес-інкубаторів; наявність інфраструктури для розвитку малого та середнього бізнесу (велика кількість банківських установ, кредитні спілки, дозвільний центр); наявність сучасних комунікаційних систем і мереж; вищих і професійних учбових закладів;

– тенденція до скорочення темпів падіння чисельності населення і наступної тривалої стабілізації, наявність незадіяних трудових ресурсів, кваліфікованої робочої сили, учбових закладів для її підготовки;

– наявність територіального ресурсу для будівництва нових підприємств, житла, громадських центрів, зелених зон та можливість використання для цього території непрацюючих підприємств;

– відносно задовільний рівень громадського обслуговування (розвинута торгова інфраструктура, мережа закладів культури, медичних, освітніх, фізкультурно-спортивних закладів);

– відносно розвинене комунальне обслуговування;

– значні можливості для розвитку туризму і рекреації: статус історичного міста, наявність багатьох пам’яток культурної спадщини, крайознавчого музею, готелів, туристичних агентств, значні рекреаційні ресурси в місті і приміській зоні: наявність річок і водосховища, лісових масивів, природно-заповідних територій; можливість увійти до «золотого кола» туристичних об’єктів області, стати центром проведення фольклорних та театральних фестивалів, створити розважальні центри і парки, у т.ч. в лісопарковій зоні та зону короткочасного відпочинку біля водних обєктів.

ІІ. ОБГРУНТУВАННЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ІІ.1. Соціально-демографічний розвиток населеного пункту

Місто Сміла займає третє місце із шести міст Черкаської області за чисельностю населення.До 1993 року чисельність зростала і на початок 1993 року була найбільшою, досягнувши *84,1 тис. осіб*. Після цього населення міста щорічно зменшувалося і на кінець 2000 року становило 75,6 тис. осіб. Перепис населення від 05.12.2001 року зафіксував чисельність населення міста на рівні 69,7 тис. осіб, а на початок 2006 року вона становила 68,8 тис. осіб. Далі можливо відмітити практичну стабілізацію чисельності населення з незначними коливаннями у той або інший бік (див. табл.ІІ.1.1 на основі даних Держстату України; чисельність населення надана в тис. осіб на 01. 01. кожного з років, приріст населення – осіб на кінець року).

Таблиця ІІ.1.1

1990	**1993**	**2000**	**2006**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
80,1	84,1	75,6	68,8	68,6	68,7	68,5	68,7	68,6	68,7	68,6	68,5	68,8
				+80	-201	+147	-31	+104	-82	-82	+269	

Нижче наведені дані щодо природного та міграційного руху населення в місті (див. таблицю ІІ.1.2) на основі даних «Стратегічного плану соціально-економічного розвитку міста Сміли до 2020 року», затвердженого виконкомом міської ради в 2016 р.; цифри приросту (скорочення) населення на кінець кожного з років дещо різняться з попередньою таблицею, але визначені тенденції в обох документах зберігаються.

Таблиця ІІ.2.1

Рік	**2002**	**2004**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Народжені	477	533	641	660	604	611	608
Померлі	1025	1069	925	882	797	901	852
Природний приріст	-548	-536	-284	-222	-193	-290	-244
Прибулі	2100	2228	1406	1407	1253	1219	1292
Вибулі	1787	1981	975	1216	970	1051	1088
Міграційний приріст	313	247	431	191	283	168	204
Загальний приріст	-245	-289	147	-31	90	-122	-40

Місто Сміла займає третє місце із шести міст Черкаської області відповідно до показника загальної народжуваності на 1000 жителів у 2015 році. У порівняні з 2011-2012 роками загальна цифра народжуваності дещо зменшилася, але відносно 2002-2004 рр. зросла, а в 2006-2017 рр. практично стабілізуваласяз невеликими коливаннями за рахунок міграції. Зменшилася і кількість померлих (при стабільній чисельності населення). Незмінним зостається позитивне сальдо міграції, хоча і кількість прибулих дещо зменшилася, а вибулих – дещо збільшилася останнім часом. Населення прибуває як із області (тобто продовжується процес урбанізації з перетоком населення до міст із сільської місцевості), так і з окупованих східних територій України. До м. Сміли передислоковано макіївський завод «Континент», разом із 40 працівниками (було раніше 1500 працюючих, яких переважно замінило місцеве населення). Відтік населення, особливо молоді, пов’язаний, зокрема, з низькою заробітною платою: якщо у 2015 р. середня зарплата по Україні становила 4195 грн., а по Черкаській області – 3360 грн., то по Смілі – лише 3244 грн.

При цьому спостерігається в останній час зростання чисельності населення зони

впливу 15-ти хвилинної транспортної доступностіза рахунок позитивних міграційних процесів, що можливо розглядати як майбутній резерв і для поповнення населення міста. Чисельність наявного населення по колишньому району, за даними на 01. 04. 2017 р., становила 32167 осіб. Упродовж січня- березня 2017 р. вона збільшилась на 486 осіб. Міграційний приріст населення склав 605 осіб при природному скороченні 119 осіб.

Статева структура населення міста характеризується перевагою жіночого населення над чоловіками: 54,5% населення міста становлять жінки, 45,5% – чоловіки. На одну тисячу жінок у 2015 році припадало в середньому 836 чоловіків, проте диспропорції у статевому складі населення відрізняються залежно від віку. Якщо у віці від 0 до 6 років переважали хлопчики (51%), то від молодших до старших вікових груп чисельність осіб жіночої статі поступово зросла. На початок 2016 року питома вага чоловіків у віці від 15 до 64 років становила 46,8%, а у віці від 65 і старше – 32,2%.

Дані по віковій структурі населення наведені нижче (див. табл. II.2.3) на основі даних «Стратегічного плану», у тис. осіб населення в чисельнику і відсотках від загальної чисельності постійного населення в знаменнику. Якщо в порівнянні з 1990-ми роками частка молодшої групи населення значно зменшилася, то за останні роки вона почала дещо зростати, що є позитивною тенденцією. Але продовжує зростати і доля населення старшої групи, тобто старіння продовжується. При цьому дещо зменшилася доля населення працездатного віку. Відносно ж 1990-х – початку 2000 років вона штучно зросла за рахунок збільшення пенсійного віку, тому порівняння з цими роками не є коректним.

Таблиця II.2.3

Рік	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Діти та молодь	10,7/15,8	10,6/15,7	10,7/15,8	11,3/16,6	11,1/16,3
Працездатний вік	48,4/71,4	48,5/71,7	48,4/71,5	48,1/70,5	48,2/70,7
Пенсійний вік	8,7/12,8	8,5/12,6	8,6/12,7	8,8/12,9	8,9/13,0
Всього	67,8/100	67,6/100	67,7/100	68,2	68,2

В незатвердженому проекті коригування генерального плану науково-дослідного інституту «Діпроміcто» наведені результати досліджень трудових ресурсів міста, за якими кількість населення в працездатному віці у 2005 р. (до підвищення в Україні пенсійного віку) складала 42,7 тис. осіб, або 62,7 % від всього постійного населення (68,1 тис. осіб на кінець року).

У складі населення в працездатному віці працездатне населення становило тоді 42,4 тис. осіб, або 99,3% (за виключенням непрацюючих інвалідів 1-2 груп, пенсіонерів льотних категорій і одержувачів соціальної допомоги), а його доля в загальній кількості постійного населення становила 62,3%.

Кількість офіційно зайнятого населення в усіх галузях господарства становила 28,5 тис. осіб, включно з фізичними особами – підприємцями (3,2 тис.), що складало 41,9% від кількості постійного населення, або 66,7% від працездатного населення працездатного віку.

Всього до незайнятих (крім тих, хто вчиться) у вказаному вище проекті було віднесено 9,6 тис. чол., або 14% від загальної чисельності населення, чи 22% від трудових ресурсів, що оцінювалися в 43 тис. чол. (62,5% від населення міста). З них чисельність офіційно зареєстрованих в 2005 році безробітнихв Державній службі зайнятості становила лише 1,5 тис. осіб, або 2,2 % від всього постійного населення, або 3,5 % до чисельності працездатного населення працездатного віку.

З цих цифр дослідниками було зроблено висновок про значний рівень тіньового безробіття в місті і наявність значного ресурсу робочої сили. І нині в цьому мало що змінилося: за останніми даними Держстату рівень неоформлених працюючих по Черкаської області становить 16% до усіх зайнятих, а по Україні в цілому ще більший – 20% (тобто п’ята частина).

Основою трудових ресурсів міста є працездатне населення в працездатному віці (від 16 років до встановленого віку виходу на пенсію). Загальна чисельність населення в працездатному віці (з врахуванням штучного збільшення через підвищення віку виходу на

пенсію) складала на 01.01.2016 р. 48,2 тис. осіб, або 70,7 % від загальної чисельності постійного населення міста (68,2 тис. осіб). З них чисельність працездатного населення працездатного віку (при збереженні пропорції 99,3% від населення працездатного віку) складала 47,9 тис. осіб, або 70,2 % від всього постійного населення.

Крім працездатного населення працездатного віку до трудових ресурсів відноситься також частина населення старшої вікової групи, що продовжує працювати, і працюючі підлітки. Це орієнтовно 0,9-1,2 % від всього постійного населення, тобто 0,6- 0,8 тис. осіб. Таким чином, *трудові ресурси* м. Сміла складають орієнтовно 48,5 – 48,7 тис. осіб, або 71,1-71,4 % від всього постійного населення міста.

При цьому частина трудових ресурсів відноситься до економічно неактивної і не може розглядатися як безпосередній резерв для використання. Це молодь, яка зайнята на навчанні з відривом від виробництва: учні старших класів середньої школи (біля 2,0 тис. осіб) та ті, що навчаються в середніх спеціальних та вищих навчальних закладах (орієнтовно 1,4 тис. осіб). Це також жінки, які знаходяться в декретній відпустці або відпустці по уходу за дитиною по досягненні нею віку згідно з чинним законодавством, і домогосподарки. Це також особи, які мають достатні доходи, щоб не працювати (від банківських вкладів, здачі в оренду нерухомості, земельної ренти та інші). Є також частина людей, які вже не мають надії знайти роботу і перестали її шукати. Завжди буде також тимчасово непрацююча активна частина населення, яка знаходиться в пошуках роботи, а також офіційно зареєстровані безробітні (рівень 4- 6% від чисельності робочої сили, яку складають зайняті і безробітні вважається природним). За даними Смілянського центру зайнятості станом на 01.01.2016 р. чисельність незайнятого населення, що перебувало на обліку, становило 1531 особу, в тому числі мало статус безробітних – 1467 осіб.

Кількість зайнятих в усіх галузях народно-господарського комплексу, яка наводиться офіційно, становить 28,5 тис. осіб, тобто є ще значний ресурс для її зростання.

На перспективу розрахункового строку генплану, згідно існуючих демографічних прогнозів, відбудуться подальші зміни у віковій структурі населення, а саме: ще зменшиться доля молодшої вікової групи та збільшиться доля старшої вікової групи. При цьому доля працездатного населення працездатного віку в загальній чисельності постійного населення також зменшиться і буде складати близько 64- 65%. Виходячи з викладеного вище, частка трудових ресурсів міста на розрахунковий період генплану становитиме 66-67 % від чисельності постійного населення. При прогнозі наявного населення 80 тис. осіб постійне може становити приблизно 79,5 тис., а *перспективні трудові ресурси складуть 52,5-53,3 тис. осіб.* Прогнози перспективної структури народно-господарського комплексу і зайнятості в різних галузях виробництва і сфери обслуговування (розділ 8) надають *очікувану кількість зайнятих в усіх сферах –34,8 тис. осіб*.

Місто Сміла має значні ресурси для зростання, як трудові, так і територіальні і природні, вигідне географічне розташування. Визначена в завданні на проектування проектна чисельність населення 80 тис. осіб є реальною при продовженні процесів стабілізації, які спостерігаються, і поступовому переході до зростання чисельності населення за умов: підвищення народжуваності, зниження смертності, скорочення прихованого безробіття, зростання соціальних стандартів, у т. ч. рівня заробітної плати, залучення інвестицій, зростання і модернізації виробництва, житлового будівництва і забезпеченості житлом населення, рівня медичних послуг, розвитку нових перспективних галузей економіки – інформаційних технологій і рекреаційно-туристичної. Такий рівень зростання населення можливо віднести до оптимістичного варіанту. Його реалізації будуть сприяти і намічені державою плани щодо створення в перспективі міської територіальної общини на базі міста-центра Сміли і кількох прилеглих сіл.

При цьому необхідно розглянути і варіант стабілізації населення міста на рівні 70 тис. осіб, який прогнозувався в незавершеному проекті коригування генплану 2006 року (але містобудівний прогноз на перспективу був при цьому визначений у 85 тис., з врахуванням сельбищної ємності території міста). Передбачений в попередньому проекті генерального

плану 1990 року рівень проектного населення 130 тис. осіб є не здійсненим і не може бути реалізованим ні за яких умов в осяжному майбутньому.

Напередодні розроблення вказаного вище проекту коригування генплану був виконаний для врахування в тій роботі Прогноз чисельності населення та статевовікового складу м. Сміли Державним науково-дослідним інститутом інформатизації та моделювання економіки (ДНДІІМЕ). Прогноз виконувався виключно на основі дослідження демографічної ситуації в місті, області і країні.

В результаті аналізу були виявлені певні тенденції демографічної кризи, які знайшли своє відображення в песимістичному прогнозі і рекомендованій кількості населення на кінець розрахункового періоду (2026 р.) – 60 тис. осіб, а на початок 2016 р. – 62,4 тис. осіб. Але за фактом на цю дату прогноз не здійснився: чисельність населення була значно вищою і складала 68,5 тис осіб, а на початок 2017 р. – 68,8 тис. осіб.

Таким чином, під час визначення перспективних тенденцій необхідно враховувати не тільки демографічні процеси, а й можливі заходи їх регулювання, економічний потенціал поселення і наявні ресурси для розвитку.

Також держава не може допускати подальшого поглиблення тенденцій, які загрожують в певній мірі національній безпеці, тому на державному рівні вже прийнято ряд постанов та розпоряджень, які містять програмні заходи та засоби політики сприяння демографічному розвитку.

Висновок. Як основний приймаємо оптимістичний варіант проектної чисельності населення – *80 тис. осіб*, який ґрунтується на тому, що в майбутньому показники природного відтворення населення змінять свій напрямок під впливом державних заходів економічного і соціального розвитку та з врахуванням вказаних вище потенціальних можливостей і конкурентних переваг міста.

II.2. Галузева структура і розвиток господарського комплексу

Господарський комплекс міста є відносно розвиненим і багатогалузевим. Не дивлячись на економічні складності, які пережила країна і застарілість технічного оснащення багатьох підприємств, за рахунок власних коштів і зусиль багато підприємств оновили свої фонди і демонструють зростання, з'явилися також нові виробництва. Але частина підприємств не змогли відновитися і збанкрутіли або поки що не є ефективними; на деяких числиться 1-2 працівника. За статистичними даними частка збиткових підприємств різних форм власності складає 26,1% (в паспорті міста вказано – орієнтовно 44%). Загальна кількість зайнятих в усіх сферах господарства (разом із самозайнятими) складає 28,5 тис. осіб. Прогноз генплану на розрахунковий строк – 34,8 тис. осіб. У т. ч. зайнято в промисловості – 6,53 тис. осіб; прогноз – 7,5 тис. осіб.

Основною галуззю господарського комплексу за обсягом виробленої продукції є промисловість. Друге місце посідає транспорт. Значного розвитку в місті набула також сфера послуг, яку представляють такі види діяльності як управління, освіта, охорона здоров'я, культура, фізична культура, торгівля, колективні та особисті побутові послуги (зазнає в перспективі зростання). В місті також зареєстрована низка підприємств будівельної галузі, сільського і лісового господарства.

Основу економіки міста складають 22 підприємства основного кола (див табл. 5.1 в розділі 5. «Характеристика сучасного стану містобудівного розвитку »), з яких 21 відносяться до сфери промисловості; з них 18 – задіяні в обробній промисловості, 3 – виробляють та розподіляють електроенергію, газ і воду (водночас відносяться до підприємств комунального обслуговування). Із загальної кількості підприємств 2 – державної форми власності, 3 – комунальної та 16 – приватної форми власності. Всього ж в економіці міста задіяні 290 підприємств (без врахування малих і середніх підприємств, банків, бюджетних установ), 283 – малих і середніх підприємств та зареєстровано біля 3 тис. фізичних осіб підприємців. Перелік зареєстрованих підприємств виробничих галузей та

коротка характеристика їх діяльності наведено далі, в даному розділі, а закладів і установ сфери обслуговування – в розділі 9.

Промисловий потенціал міста

Місто Сміла має потужний промисловий потенціал. На території міста знаходиться 18 відносно крупних промислових підприємства *обробної галузі* із самостійним балансом і ряд невеликих, на яких зайнято понад 5,5 тис. осіб (без комунальних підприємств). Крім того, до промислової галузі нині віднесені підприємства *галузі виробництва і розподілу електроенергії, газу, води, водовідведення і поводження з відходами*, які водночас відносяться до міського комунального господарства (Смілянський відділок ПАТ «Черкасигаз», Смілянський міський РЕМ ПАТ «Черкасиобленерго», КП «Смілатеплокомуненерго», ТОВ «Смілаенергопромтранс», КП «ВодГео», КП «Комунальник» та ін.). Разом з ними зайнятих в галузі промисловості – 6,53 тис. осіб.

Серед складових галузей обробної промисловості провідною галуззю міста до недавніх часів було *машинобудування (у т.ч. електромеханіка, радіоелектроніка, приладобудування, транспортне машинобудування*), обсяги виробництва якого, разом з підприємствами *металургії і виробів з металу*, складали до 50% обсягів виробництва всього промислового комплексу (зараз складають 20,5%). Нині галузь машинобудування переживає труднощі через скорочення ринків збуту (до 25% продукції раніше реалізовувалися в РФ, інших країнах СНГ). Найстарішими і найкрупнішими підприємства машинобудівної галузі є: ПАТ «Смілянській електро-механічний завод» (ПАТ НВП «СЕМЗ») та ПАТ «Смілянський машинобудівний завод» (ПАТ «СМЗ»).

Зі складу збанкрутілого ДП Радіоприладний завод «Оризон» (виробляв навігаційне обладнання для оборонного комплексу і телевізори «Оризон») виділилися декілька підприємств: ДП «Оризон-Навігація», ДП «Оризон-Універсал», ДП «Спектр», ТОВ «Навис-Україна» (нині ТОВ «Телематичні системи») та ін., які виробляють різну продукцію – сучасне навігаційне обладнання, інструменти, устаткування, прилади та вузли та ін. Електроустаткування виробляє НВПП «ДАК-Електропром». В скрутному становищі ДП «Приладобудівний завод «Райдуга», що виробляв автомобілі (лише нещодавно тут вдалося погасити заборгованість по зарплаті).

В галузі металургії і обробки металевих виробів працюють: ТОВ «Смілянський ливарний завод», ПрАТ «Смілянський завод металевих виробів» та ін.

Друге місце за обсягами виробництва посідала раніше *харчова промисловість* – біля 40% (впала найбільше – зараз складає менше 3,8 %). Колись основне підприємство харчової промисловості – ВАТ «Цукровий комбінат», найстаріше підприємство міста, припинило діяльність через застаріле обладнання і не конкурентоздатність. У стадії банкрутства знаходиться ВАТ «Сміламолконсерв» – на його території була відкрита сучасна фабрика морозива ТОВ «Еліт» ТМ «Ажур», але з 2014 р. вона простоює через борги за кредити (нещодавно куплена на аукціоні у Національного банка аналогічним харківським підприємством ТМ «Хладня» і має надію на відродження). Закрито ВАТ «Смілянській хлібокомбінат», ВАТ «Смілянський пивоварний завод». Успішно працюють ТОВ «Кондитерська фабрика Меркурій» (кондитерські вироби, льодяники), ТОВ Фірма «Вектор» (хлібобулочні вироби), ТОВ Фірма «Славутич» (ковбасні вироби) та ін.

Інші галузі обробної промисловості міста – це *легка (текстильна, пошиття одягу, взуття), деревообробна, у т.ч.меблевав її складі, поліграфічна*, декілька підприємств *медичної промисловості, хімічної, виробництва будматеріалів*. Питома вага обсягів виробництва цих галузей в загальних обсягах промислового виробництва складала раніше близько 10 %, а нині суттєво зросла і разом складає біля 45 %.

Основні підприємства легкої промисловості (швейної, текстильної в її складі): ТОВ «Швейна фабрика», ПП «Салон «Сніжана», ПП «Лорд», ТОВ «Воскресіння-У» та ін.

Меблеву галузь представляють: ТОВ «Меблева фабрика «ЛІВС» (м’які меблі, кухонні комплекти), ТОВ «ЛІВС КМ Меблі» (корпусні меблі), ТОВ «Меблі-ЛІВС»та ін. До складу

деревообробної промисловості входить також нове для міста виробництво паливних брикетів типу пелет – ПП «Пелет» та типу Піні Кей – ТОВ «Біоенерджі плюс».

Лідером поліграфічної промисловості зостається КВ Поліграфічне підприємство «Тясмин», до якого додалосяТОВ НВК «Комес» та ін.

В медичної промисловості працюють: ПрАТ «Тюмень-медико-Сміла», ТОВ Фірма «Технокомплекс» та ін.; в хімічній: ТОВ «Смілянська агрохімічна компанія» та ін.; у виробництві будматеріалів: ТОВ «Укрбудкераміка-2007» та ін.

Одно підприємство не входить до обробної промисловості і представляє *добувну промисловість* – ТОВ «Сміла-граніт».

Структура промислового виробництва за останні 5 років поступово змінюється. Найбільшу частку в обсягах виробництва нині складають підприємства з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, яка становить 28,9% (ще 5 років тому становила 21,9%.) і 71,9% – частка всіх разом взятих галузей обробної промисловості (5 років тому становила 78,1%).

У складі обсягів виробництва обробних галузей нині лідирує легка промисловість (текстильна та пошиття одягу) – 26,9% (5 років тому було 20,1%). Машинобудування, ремонт та монтаж машин і устаткування складають 16,4% (5 років тому було 30,3%). Значно розвинулася галузь деревообробки та виробництва меблів, яка складає 17,6% (раніше входила до складу «інших» галузей). Далі йде металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів – 4,1% (дещо знизилася – була 5,2%). Обсяги виробництва харчової промисловості та переробки сільгосппродукції знизилися вже 5 років тому, коли складали 3,8% (нині ж вказуються у числі «інших» в статистичних звітах). Поліграфічна промисловість та видавнича справа залишилися на тім самому рівні – 0,4%. Інші виробництва складають 5,8%. Серед інших галузей раніше виділялося виробництво неметалевих мінеральних виробів (виробництво будматеріалів та скловиробів), яке складало 0,8% (останні дані відсутні – враховується статистикою у складі «інших» галузей).

Нижче, в таблиці 8.2, наведено структуру промисловості міста і частку різних промислових галузей в загальному обсязі виробництва (реалізації промислової продукції).

Незважаючи на складнощі, які мало місце в попередні роки, майже по всіх видах промислової продукції в останні роки спостерігається *приріст реалізації продукції* (за винятком галузі машинобудування, у якій через проблеми з експортом продукції зменшились обсяги на 30% відносно попереднього року, і харчової промисловості, після зупинки цукрового комбінату і молочно-консервного заводу). Обсяги реалізації продукції (товарів, послуг) промисловими підприємствами міста, разом з підприємствами галузі будівництва, склали 905,0 млн. грн. в 2017 р.

Річне зростання обсягів виробництва відбулося в галузі легкої промисловості (тут воно найбільше) – на 26,9% у 2016 році проти 6,9% у 2011 році; в галузі виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, відповідно, на 28,9% проти 10,5%; металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування, на 4,1% проти 3,3%.

Таблиця ІІ.2.1. Структура промисловості м. Сміла в динаміці

Структура промисловості	Питома вага обсягу реалізації промислової продукції в загальному обсязі за рік, %	
	2011	2016
І. Обробна промисловість, у т.ч.:		
І.1. Машинобудівна промисловість	30,3	16,4
І.2. Металургійна промисловість та виробництво металевих виробів	5,2	4,1
І.3. Легка промисловість	20,1	26,9

(текстильна, пошив одягу, взуттева)		
І.4. Харчова промисловість і обробка сільськогосподарської продукції	3,8	У складі інших
І.5. Хімічна промисловість	У складі інших	У складі інших
І.6. Промисловість будматеріалів	0,8	У складі інших
І.7. Деревообробка та виробництво меблів	У складі інших	17,6
І.8. Поліграфічна промисловість	0,4	0,4
І.9. Інші промислові підприємства обробної галузі	17,5	5,7
Всього обробна промисловість	78,1	71,1
ІІ. Добувна промисловість*		
ІІІ. Виробництво та розподілення електроенергії, газу, тепла, води, водовідведення та поводження з відходами	21,9	28,9
Вся промисловість	100	100

* 1 підприємство.

Будівельний комплекс

В місті розвинена мережа підприємств галузі будівництва, які разом з підприємствами промисловості будівельних матеріалів (розглянуті вище) складають єдиний будівельний комплекс. Між цими двома галузями складно провести межу, тому що будівельні організації за частую виробляють власними силами бетон, штукатурні розчини, будівельні суміші, а заводи з виробництва будівельних матеріалів приймають безпосередню участь в будівництві (Смілянській асфальтовий завод та ін.). Нижче наведені підприємства, які переважно працюють в галузі будівництва.

Основні будівельні організації міста: ПрАТ «Смілапромбуд» (попередня назва ЗАТ «Смілапромбудсервіс», водночас в промислових масштабах виробляє товарний бетон і залізобетон), ПП «Лана-СП», ПП «Будіндустрія», а також ряд малих приватних підприємств. Фактично до цієї галузі відноситься і «Шевченківське будівельно-монтажне експлуатаційне управління №5» Служби будівельно-монтажних робіт і цивільних споруд Одеської залізниці, яке зареєстроване в галузі залізничного транспорту (див. далі).

Чисельність штатних працівників, зайнятих в будівельному комплексі міста, – близько 0,4 тис. осіб.

Спад, який стався в розвитку економіки міста, значно вплинув і на стан будівельного комплексу, який переживає не кращі часи. Багато підприємств займаються додатковими видами діяльності: виробництвом будматеріалів, здачею майна в оренду, деревообробкою, тощо. Виробничі потужності галузі застаріли і є високозатратними. У зв’язку з наміченим розвитком житлового і інших видів будівництва (див. розділ ІІ.5. Житловий фонд. Об'єми, структура, розміщення житлового будівництва), в цю галузь необхідні інвестиції для реконструкції та реорганізації.

Для міста характерна розвинена галузь залізничного і автомобільного сполучення, яка завдяки транзитному значенню міста є однією з головних, наряду з галуззю промисловості.

Повітряний транспорт представляє міжнародний Черкаський аеропорт, якій на даний час знаходиться на стадії відродження. Намічений зв'язок з ним із Сміли автобусним експрес-маршрутом (відстань до Черкас по прямій – 23 км, автодорогою – 30 км). Більшу частину Сміли (крім південної) покриває зона безпеки польотів і регулювання висоти забудови навколо аеропорту (за даними керівництва аеропорту), де заборонено висотне будівництво (це житлові і громадські будівлі від 73,5 м до 100 м включно. Намічено також відродження в Черкасах річкового транспорту по р. Дніпро.

На території міста розташований значний залізничний вузол Регіональної філії ПАТ «Укрзалізниця», який працює на 4 напрямки і головною станцією якого є позакласна дільнична станція «Ім. Т. Г. Шевченка». Обсяги перевезень Шевченківською дирекцією Одеської залізниці по пасажирських перевезеннях складають до 13,8 млн. осіб на рік , вантажообіг – 8,4 млрд. т.км.

Безпосередньо станція ім. Т. Г. Шевченка розташована на перетині двоколійного напрямку Цвіткове – Чорноліська – Знам'янка з одноколійним напрямком Гребінка – Черкаси – Проміжна. Станція складається з 6 парків. В межах міста і найближчого оточення (зона безпосереднього обслуговування) діють в приміському сполученні 4 станції, у т.ч. 2 – в межах міста: «Ім. Т. Г. Шевченка» і «Сміла», і 3 поза містом – «Перегонівка», «Райгород», «Софіївка», а також 11 зупиночних платформ, з яких 6 – в межах міста (детальніше – див. розділ 13 «Транспорт та вулично-дорожня мережа»).

Наявність 3-х автомобільних доріг загальнодержавного значення: національної Н-01 (Київ – Знам'янка), національної Н-16 (Золотоноша – Черкаси – Сміла – Умань), територіальної Т-2404 (Сміла – Звенигородка – Умань) та кількох доріг місцевого значення – відіграють важливу роль міста в його геополітичному розташуванні.

Міжміське і приміське автобусне сполучення здійснюється з 3-х автостанцій автобусами ПрАТ «Смілянське АТП 17128», приватними перевізниками і транспортними підприємствами Черкас.

На території міста розроблено 25 автобусних маршрутів (на даний час працюючих маршрутів – 20).. Послуги надає АТП 17128 і приватні перевізники. Крім того, в місті діють три приватні підприємства, що надають послуги радіо- таксі.

Послуги електрозв'язку надає центр електрозв'язку №5 Черкаської філії ВАТ «Укртелеком». Ємність діючих АТС – 15,3 тис. номерів.

Послуги поштового зв'язку надає Смілянський вузол поштового зв'язку «Укрпошта», який має на території міста 9 відділень, і пошти швидкої доставки: шість відділень «Нової пошти», два – пошти «Інтайм», одно – пошти «Міст Експрес».

Окрема інформація щодо кількості працівників по підприємствам галузей транспорту і зв'язку відсутня.

Загальна чисельність штатних працівників транспорту та зв'язку – 6,7 тис. осіб, в тому числі залізничний транспорт – 3,4 тис. осіб, міський та автошляховий – 0,3 тис. осіб, допоміжні транспортні послуги – 2,2 тис. осіб, пошта та зв'язок – 0,8 тис. осіб. В перспективі до них додадуться працівники галузі логістики.

Перелік підприємств транспорту, що діють у місті, приведені нижче. РФ «Одеська залізниця» окрім транспортних послуг, також забезпечує свої підрозділи та місто електроенергією через потужну тягову підстанцію від Об'єднаної енергетичної мережі України, забезпечує ремонт і обслуговування рухомого складу, матеріальне постачання, ремонт і будівництво будівель і споруд, які належать залізниці, догляд за лісозахисними насадженнями залізниці. Надання підрозділами залізниці послуг населенню і підприємствам міста є додатковим ресурсом і конкурентним середовищем для отримання ними більш якісних і різноманітних послуг.

Сільське і лісове господарство, мисливство

В м. Сміла розповсюджене сільське і лісове господарство. Підприємства сільського господарства спеціалізуються на вирощуванні рослин, тваринництві, заготівлі і обробці сільськогосподарської сировини. Підприємства лісового господарства займаються лісозаготівлями і первинною деревообробкою, мисливством. Частина підприємств даних галузей зареєстровано в місті і мають тут свої офіси. Є також декілька виробничих підприємств, що безпосередньо працюють в місті, та такі, що обслуговують дані галузі (частина з них передбачена до виносу з міста і перепрофілювання території). До сільськогосподарських відносять і підприємства міських зелених господарств (ТОВ «Смілазеленгосп»).

Підприємницька діяльність

В місті розвинена підприємницька діяльність. Кількість діючих суб'єктів малого бізнесу – юридичних осіб (приватних малих і середніх підприємств) станом на 01.01.2016 р. – 283 (було 327 на 01.01.2005 р.), чисельність найманих працівників в суб'єктах малого бізнесу – 2800 осіб. Крім того, підприємці-фізичні особи налічують 3200 осіб. Всього в малому бізнесі (переважно це сфера обслуговування) зайнято близько 6,0 тис. осіб.

В структурі малого бізнесу переважають підприємства оптової та роздрібної торгівлі – 38,3%, промислові підприємства складають – 17,9%, будівельні – 10,6%, транспорту і зв'язку – 3,5%, у сфері операцій з нерухомістю – 19,7%, інші – 10%. Питома вага у загальному обсязі виробництва (реалізації продукції) по малих підприємствах: промисловість – 31%, будівництво – 18,2%, оптова і роздрібна торгівля – 18,3%, операції з нерухомістю – 19,8 %.

У 2015 році підприємствами – юридичними особами та підприємцямифізичними особами до місцевого бюджету було сплачено податків в сумі 18,5 млн. грн., що на 2,1 млн. грн. або 13% більше в порівнянні з минулим роком. Питома вага сплачених податків у загальних надходженнях до місцевого бюджету становить 20,5%.

Динаміка змін в малому бізнесі за період 2011-2015 рр. наведена далі, в таблиці 8.3. З таблиці видно, що за п'ять років сталося загальне зниження чисельності зайнятих в малому і середньому підприємництві. Частково це пов'язано із спрощенням в останній час процедури виходу з малого бізнесу, тому що тривалий час статистикою обліковувалася значна частина зареєстрованих, але фактично не працюючих суб'єктів. Але зменшення торкнулося і числа діючих суб'єктів.

Все це свідчить про те, що потенціал малого підприємництва в місті використовується не в повному обсязі, чому є як суб'єктивні, так і об'єктивні чинники, які перешкоджають розвитку підприємництва.

Таблиця 8.3. Кількість зареєстрованих і діючих суб'єктів малого бізнесу

Роки	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість зареєстрованих суб'єктів малого бізнесу, у т.ч.:	4920	3320	3279	3083	3110
- юридичні особи, одиниць	280	264	286	283	283
- фізичні особи-підприємці (ФОП), осіб	4640	3056	2993	2800	2994
З них – кількість діючих суб'єктів малого бізнесу, у т.ч.:	4896	3301	3237	3052	3197
- юридичні особи, одиниць	256	245	244	252	232
- фізичні особи-підприємці (ФОП), осіб	4640	3056	2993	2800	2965

Об'єктивні чинники проблем малого бізнесу, зокрема, пов'язані із загостренням політично-економічної нестабільності в країні. Це не тільки військові дії, а й розрив

господарських зв'язків і зменшення кількості замовлень, ріст цін на енергоресурси, неможливість оформлення кредитних ліній для розвитку підприємницької діяльності, що призвело до зниження фінансово-господарської активності підприємців, скорочення чисельності працюючих та зниження доходів.

Проте роль малого підприємництва зростає у формуванні доходів зведеного бюджету.

Впродовж 2011-2015 років надходження до зведеного бюджету зросли з 16,5 млн. грн. до 32,6 млн. грн. від діяльності малого та середнього бізнесу.

Міжнародний досвід свідчить, що частка малого бізнесу в усіх країнах зростає, особливо в сферах обслуговування, торгівлі, рекреації і туризму, які намічені до розвитку в місті. Цьому будуть сприяти і зміни в законодавстві, направлені на активізацію малого бізнесу, тому прогноз щодо перспектив його розвитку є позитивним.

Сфера обслуговування, туризм, рекреація

Розвиток сфери обслуговування. В м. Смілі відносно розвинута система підприємств та установ обслуговування. Заклади культурно-побутового обслуговування розміщені, в основному, в капітальних вбудовано-прибудованих та окремо розміщених спорудах. Основний об'єм закладів та установ обслуговування сконцентрований в загальноміському центрі та в районі ст. Ім. Т. Г. Шевченка. Більш детальна інформація надана в окремому розділі II.4 «Соціальна інфраструктура. Розрахунок потреб, розміщення об'єктів громадського обслуговування».

Місто забезпечене об'єктами соціальної сфери – дитячими дошкільними закладами, школами, позашкільними закладами, установами культури, а особливо – установами охорони здоров'я, а також закладами торгівлі і фінансово-кредитними. Стан забезпеченості населення основними закладами та підприємствами обслуговування наведено далі, в таблиці I.5.1.

Але в місті не вистачає сучасних культурно-розважальних центрів для дітей і дорослих, критих спортивних комплексів, потребує розширення площа краєзнавчого музею. У зв'язку з наміченим розвитком галузі туризму і відпочинку, є потреба в закладах тривалого відпочинку, територіях і об'єктах короткочасного відпочинку, які передбачені даним проектом в прибережній зоні. Необхідне також розміщення нових об'єктів щоденного обслуговування населення в нових районах житлового будівництва. Відповіді на ці питання пропонуються як проектними рішеннями генерального плану так і затвердженими детальними планами територій. Потреба в об'єктах обслуговування і їх розміщення на розрахунковий етап наведено в II.4.1

На розвиток сфери обслуговування міста може вплинути той факт, що через зупинку цукрового комбінату і інших виробництв, території яких сьогодні використовується неефективно, можливо їх використати для розміщення потрібних місту об'єктів громадського призначення. Доцільно також розглядати ці території як резерв для розміщення нових високотехнологічних виробництв, які не потребують значних територій, санітарно-захисних зон та підприємств малого бізнесу, разом з розміщенням ділових, офісних, виставкових центрів, конференц-залів, тощо.

Наявність в місті філіалів вищих учбових закладів та середніх спеціальних і професійних учбових закладів забезпечує місто кадрами, а тісний зв'язок їх з науково-дослідними організаціями і передовими підприємствами виробничої бази дає можливість створювати в Смілі технопарки.

Розвитоктуризму і рекреації. Статус історичного міста, збережені пам'ятки і об'єкти культурної спадщини та історичні ареали, наявність природно-заповідного фонду в місті і районі, водних об'єктів, лісів, початкової туристичної інфраструктури (готелі, турагентства) дають можливість для розвитку туризму і рекреації в місті як однієї з найбільш перспективних галузей.

З метою підвищення розвитку туризму в місті створено реєстр туристично-екскурсійних маршрутів природних та історико-культурних об'єктів, рекомендованих для

відвідування туристами. Розроблено перелік поліграфічних матеріалів, що презентують туристичний потенціал міста та транспортні розв'язки.

Послуги з організації подорожей надають 2 ліцензовані турагенти. Для обслуговування туристів в місті діють 9 готелів та близько 50 закладів харчування. Обслуговування транспортом здійснює ВАТ «Смілянське АТП -17128», що має у своєму розпорядженні автобуси, які задовольняють екскурсійні потреби туристів.

В місті розроблена і частково реалізована «Програма відродження, збереження та розвитку культурної спадщини міста Сміли на 2014-2018 роки», якою також були передбачені кошти на розвиток туристичної галузі.

Рішенням виконавчого комітету Смілянської міської ради від 22.02.2012 №105 «Про систему обліку та закріплення пам'ятників історії та культури за організаціями, установами, підприємствами» укладено охоронні зобов'язання щодо збереження пам'ятників та пам'яток історії та культури з організаціями і установами м. Сміли. Затверджено систему обліку пам'ятних знаків, меморіальних дощок. Створюється електронна база даних з метою подальшого ведення їхнього реєстру, моніторингу і впорядкування.

В місті налічується 39 пам'яток культурної спадщини, у т.ч.: 13 пам'яток архітектури; 17 пам'яток історії; 4 – монументального мистецтва; 5 пам'яток археології. Крім того, в місті є ще багато цікавих історичних об'єктів, які поки що не мають статусу пам'яток. Немало цікавих об'єктів знаходиться поблизу міста (115 пам'яток усіх видів) і Черкаській області, які увійдуть в комплексні маршрути по місту і його оточенню. Такі маршрути вже розроблені науковцями Смілянського краєзнавчого музею під загальною назвою «Золоте коло Черкащини».

Серед пам'яток архітектури найвиразнішими з містобудівної точки зору є культові споруди – головні домінанти міської забудови. Костел Успіння Пресвятої Богородиці (1818-1827 рр., вул. Черкаська, 33) – пам'ятка місцевого значення, являється найстарішою на даний час будівлею міста серед пам'яток архітектури. Пам'ятка потребує невідкладних заходів шодо проведення реставраційних робіт, які були зупинені після передачі пам'ятки римсько-католицькій парафії, через нестачу в неї фінансових можливостей. Церква Покрова Богородиці (поч. ХХ ст., вул. Мічуріна,7, належить православній громаді УПЦ МП) нещодавно була відреставрована з використанням високохудожніх настінних розписів і позолоти, і є нині основним об'єктом туристичного інтересу і паломництва.

Центром наукових досліджень і збереження національної і світової історико-культурної спадщини в місті є міський краєзнавчий музей. Але музею не вистачає виставкових площ для його численних експонатів, приміщень для наукової роботи, конференц-залу.

Крім того, в місті діють 5 музеїв на громадських засадах та 15 шкільних музеїв. Найбільш цікавим з них є музей-вагон історії Одеської залізниці. В 2013 р. відкрився громадський музей Спорту при Будинку фізкультури.

Разом в м. Сміла та його оточені знаходиться 21 об'єкт природно-заповідного фонду. За межами міста в північно-західній частині знаходиться заповідне урочище «Юрова гора» та гідрологічний заказник «Ірдинське болото». В місті знаходиться пам'ятка садово-паркової архітектури «Міський парк», а також 4 пам'ятки природи на основі вікових дубів. З метою розвитку туристичної діяльності в місті та з метою залучення туристичного потоку міський парк культури і відпочинку відреставровано. Виконана значна робота по впорядкуванню його території, відновлено зелені насадження, встановлені декоративні малі архітектурні форми. За рішеннями обласної ради в місті буде створено ще 3 об'єкти ПЗФ.

Крім того, постійно проводяться впорядкування місць для організації масового відпочинку громадян у вихідні та святкові дні. Проектом генплану передбачено розширення прибережної частини міського центру шляхом намиву для організації прибережної зони короткочасного відпочинку на Смілянському водосховищі на р. Тясмин (пляжі, спортивні площадки, причали, об'єднані набережною із зеленим бульваром). На південному березі водосховища, поряд з існуючим дитячим табором, буде організовано зону тривалого

відпочинку з туристичними базами, готелями. Південну зону відпочинку з'єднає з центром міста пішохідний міст в місті впадіння р. Сріблянки у водосховище. Також зазнає реконструкції спорткомплекс «Юність» та інші спортивні об'єкти.

Передумови подальшого розвитку господарського комплексу

Проаналізувавши все вище сказане, можна зробити висновок, що до основних *факторів, які визначають передумови розвитку* господарського комплексу міста відносяться:

- вигідне фізико-географічне розташування, природно-кліматичні умови лісо-степової зони; наявні природні ресурси в районі і області: родовища корисних копалин (граніти, лабрадорит, габро, сієніти, діабази, гіпс, глини, графіт, каолін, торф, титано-цирконієві і апатит-ільменітові руди, буре вугілля); сировина для деревообробки, переробки сільгосппродукції; розвідані запаси питної води і поверхневі джерела технічної води для виробництва (водосховище, річки, ставки);
- розташування міста на перехресті важливих зовнішніх залізничних та автомобільних шляхів, наявність одного з найкрупніших залізничних вузлів з 4 напрямками руху, 2-х автодоріг національного значення, 1-ї територіальної і 6-и – місцевого значення; близькість авіаційних і річкових портів обласного центру, міжнародних транспортних коридорів; наявність розвиненої транспортної інфраструктури на території міста;
- статус промислового центру, міста-супутника Черкас в його приміській зоні, розташування в місті промислових підприємств регіонального значення, таких як машинобудівні заводи, у т.ч. підприємства оборонного комплексу з розвиненою інноваційною складовою (виробництво навігаційної апаратури для повітряних і морських суден та ін.), меблеві фабрики, швейні виробництва та ін., які потенційно можуть працювати на задоволення потреб не лише області, а всієї України та країн ближнього і далекого зарубіжжя;
- наявність великих промислових та комунальних територій, на яких, після їх реорганізації, можливий подальший розвиток виробничої діяльності або перепрофілювання під інші функції;
- наявність підприємств малого та середнього бізнесу (оптова та роздрібна торгівля, малі промислові підприємства та підприємства, які надають послуги фізичним і юридичним особам);
- досить розвинена учбова база – наявність вищих і професійних закладів освіти, науково-виробнича база та людський потенціал, можливість створення технопарків та бізнес-інкубаторів;
- наявність в місті незадіяних трудових ресурсів;
- наявність територій для створення обслуговуючої та рекреаційної зони міста;
- наявність в місті і районі пам'яток культурної спадщини, природно-заповідних територій, водосховища і інших водних об'єктів і зелених насаджень, відреставрованого міського парку – як основних об'єктів туристичного інтересу;
- наявність територій для нового житлового будівництва для розселення працівників підприємств і їх сімей.

До *факторів ризику*, які можуть обмежити розвиток господарського комплексу і всього міста, відносяться:

- дисперсне розміщення частини виробничих об'єктів посеред сельбищної забудови, у т. ч. наявність об'єктів, які необхідно винести за її межі, або яким необхідно на перспективу міняти технологію виробництва, або профіль продукції;
- необхідність вкладення великих коштів в реструктуризацію виробництва, та впровадження нових технологій на існуючих підприємствах із застарілими засобами виробництва;
- негативні наслідки тривалого від'ємного природного та міграційного приросту населення, які потребують заходів підтримки тенденції останніх років щодо стабілізації та

наступного поступового зростання і відновлення трудових ресурсів;

- недостатньо розвинена інфраструктура рекреації і туризму, незадовільний стан окремих пам'яток і об'єктів культурної спадщини, у т.ч. костьолу Успіння Пресвятої Богородиці початку XIX ст., єврейського кладовища;
- проходження багатьох транзитних шляхів і залізниці через місто, розрізаючи його на частини і забруднюючи повітря, створюючи акустичний дискомфорт, у т.ч. в центральній частині міста; необхідність будівництва обхідної дороги, шляхопроводів і розв'язок в двох рівнях;
- відсутність належного благоустрою прибережних територій для розвитку рекреації, недостатність місця для формування реальної прибережної захисної смуги в щільно забудованій центральній частині міста, що обумовлює необхідність її розширення шляхом намиву, підняття відміток заболочених берегів в південній частині водосховища, очистки їх від чагарників, розчистці водойм від мулу і вологолюбивої рослинності, завершення тривалого ремонту старої греблі водосховища;
- зношена інженерна інфраструктура, у т.ч. водопровідних і теплових мереж, недостатній рівень каналізування садибної забудови, нерозвинутість централізованої дощової каналізації, необхідність очищення і пом'якшення питної води з високим рівнем заліза і показників жорсткості, необхідність розвитку заміського Білозірського підземного водозабору з наявними розвіданими запасами для потреб майбутнього розвитку міста у зв'язку із закриттям Шевченківського водозабору в південній частині міста.

До позитивних факторів розвитку міста можна також віднести те, що на території Сміли, крім підприємств машинобудівної та харчової промисловості, які вже мають високий промисловий потенціал, сьогодні отримала значний розвиток легка та деревообробна, у т.ч. меблева промисловість. Крім того, в місті планується і є інвестори спорудження таких об'єктів енергетики - міні-гідроелектростанції. Планується створення технопарку, логістичного центру. Має перетворитися на дохідну галузь поводження з відходами після наміченого будівництва сортувальної лінії і сміттепереробного комплексу при міському полігоні ТПВ. Розробляється проект намиву і розширення прибережної зони центральної частини міста. Виділена субвенція на продовження ремонту Яхновської греблі на водосховищі. Прийняті рішення щодо підтримання охорони культурної спадщини і розвитку туризму і рекреації.

Висновки. Таким чином, виходячи з сукупності всіх наведених факторів, можна зробити висновок, що Сміла має досить високий потенціал подолання існуючих проблем і подальшого розвитку господарського комплексу, і цей факт, на думку авторів проекту, матиме визначальний вплив на розвиток міста на перспективу і, в тому числі, на чисельність перспективного населення Сміли, збільшення кількості робочих місць, потреб в житловому будівництві, розвитку сфери обслуговування.

Перспективна структура господарського комплексу.

Одним з основних чинників, які можуть суттєво вплинути на розвиток міста, є потенціал господарського комплексу, його містоутворюючих галузей. Як показав аналіз, основними галузями в структурі господарського комплексу міста і надалі будуть: *промисловість і зовнішній транспорт, обслуговування сільського господарства, до яких додасться розвиток туризму і рекреації, сфери обслуговування,* у т.ч. надання медичних послуг мешканцям госпітального округу.

Промислова сфера залишиться багатопрофільною, пріоритетними в ній залишаться галузі: машинобудування, у т. ч. приладобудування, за умов розширення ринків збуту, легка промисловість, деревообробна, у т.ч. меблева, має знов піднятися харчова промисловість і обробка продукції сільського господарства та її зберігання, враховуючи розвиток сільського господарства в районі. До них має додатися розвиток сучасних ІТ-технологій, більшу частку складе власна генеруюча енергетична галузь і медична. Багато нереалізованих можливостей в розвитку добувної промисловості, виробництві будівельних матеріалів, виробів з торфу,

паливних брикетів і тріски з відходів лісозаготівель, сільськогосподарських, торфу, враховуючи значні сировинні запаси в районі і області. Сфера транспорту поповниться об'єктами логістики, враховуючи значний транзитний потенціал міста. Отримає значний розвиток малий бізнес, переважно зайнятий в сфері обслуговування. Отримають розвиток кооперативи з обслуговування сільського господарства. Особливу увагу слід приділити розвитку сфери рекреації і туризму, для яких є великі можливості в місті, а також історико- і природоохоронній діяльності.

Перспективи розвитку існуючих підприємств виробничого комплексу і інженерних об'єктів.

Для визначення перспектив розвитку виробничого комплексу міста (промисловості, комунальної сфери, будівельного комплексу, транспорту і ін.) в процесі розробки генерального плану було проведене анкетне опитування підприємств міста.

Аналіз анкетних даних підприємств показав, що подальший розвиток промислового потенціалу міста буде здійснюватись без суттєвого збільшення чисельності працюючих, переважно, за рахунок інтенсифікації виробничого процесу, оновлення виробничої бази, використання нових сучасних, більш ефективних і екологічних технологій і інновацій, створення технопарків, бізнес- центрів, залучення наукового і учбового потенціалу міста.

Рішеннями генерального плану пропонуються наступні заходи, у т.ч. з врахуванням вже існуючих рішень і пропозицій, переданих авторам проекту.

– Створення індустріального парку на території ПАТ НВП «Смілянський електромеханічний завод», вул. Незалежності (Ленина), 67, за його пропозицією, із залученням науково-дослідних організацій і установ вищої освіти, з використанням інноваційних підходів і ІТ-технологій у виробництві, створенням бізнес-інкубаторів, тощо.

– Продовження реконструкції і розширення Смілянської ТЕЦ ТОВ «Смілаенергопромтранс», вул. Василя Стуса (Ленінградська), 41, яка працює в галузі «зеленої енергетики», з використанням біомаси з відходів деревообробки і лісозаготівель; у т. ч. встановлення нових, більш екологічних котлів, когенераційних установок (для спалення відходів і отримання електроенергії), сучасних фільтрів для зменшення шкідливих викидів, установок для переробки відходів на тріску, у т.ч. пересувних, які будуть використовуватися лісозаготівельними підприємствами на місцях рубок з поставками тріски за довготривалими договорами з лісгоспами прилеглих районів, що також покращить санітарні умови в лісах через ліквідацію захаращення.

– Відновлення роботи фабрики морозива ТМ «Ажур», збудованої за європейськими технологіями (на території непрацюючого молоко-консервного заводу) і зупиненої за борги нацбанку в 2014 р., купленої новим власником – харківською фабрикою морозива ТМ Хладня» (розконсервація, оновлення обладнання, приєднання до централізованих інженерних мереж, оновлення асортименту тощо).

– Реконструкція овочесховища і холодильника по вул. Промисловій, 22, під виробничі приміщення ТОВ Фірма «Технокомплекс» (м. Київ), для виготовлення одноразових медичних виробів (на даний час працює в приміщеннях Смілянської швейної фабрики, по вул. Перемоги, 39).

– Розширення території Смілянського ливарного заводу, вул. Київська, 22, якому за результатами анкетування необхідна додаткова площа для розвитку (0,0446 га).

– Розширення ділянок ФОП Рибак М. В. під оптову торгівлю будівельними матеріалами , якому за результатами анкетування необхідна додаткова площа для розвитку: ділянки по вул. Лобачевського, 1 (0,5 га), та ділянки по вул. Незалежності (Леніна), 59 (0,2 га).

– Реконструкція і розширення полігону твердих побутових відходів КП «Комунальник», на продовженні вул. Сунківській (Литвинова), за межею міста, з перетворенням його на сучасний інженерний об'єкт (встановлення протифільтраційного екрану для захисту ґрунтових вод, дренажної системи для відведення забруднених вод,

встановлення огорожі, організація зручних проїздів до полігону, протипожежної водойми або свердловини, гілки водопроводу), придбанням техніки для якісного ущільнення сміття і встановленням сортувальної лінії на першу чергу генплану. Рекультивація заповненої частини (І-ї черги) полігону і ліквідація несанкціонованого звалища за межами полігону.

– Відновлення реконструкції міських каналізаційних очисних споруд, КП «ВодГео», вул. Чапаєва, 3, яка була зупинена через відсутність коштів з державного бюджету по реалізації екологічних програм з коригуванням проекту реконструкції, переходом на закриті споруди біоочищення, організацією станції очищення, знезараження і дегельмінтизації рідких відходів, їх осушення і складання в контейнери для вивезення на полігон ТПВ.

– Завершення реконструкції котелень і мережі теплопостачання районної лікарні.

– Реконструкція котельні обласної психоневрологічної лікарні, яка знаходиться в управлінні ТОВ «Сміла-тепло-2017» і працює на пелетах – брикетах з відходів деревини.

– Продовження робіт із закриття і тампонування свердловин Шевченківського водозабору з наміченим благоустроєм і перетворенням його території на природно-заповідний об’єкт.

– Заміна зношених інженерних мереж водопроводу і водовідведення, теплопостачання; повне водозабезпечення і каналізування садибної забудові.

– Створення централізованої системи (об’єднання окремих існуючих ділянок) дощової каналізації з облаштуванням локальних очисних споруд на випусках поверхневих вод у водойми.

– Придбання ефективним власником для розміщення нового виробництва головного корпусу недіючого радіоприладного заводу «Орізон».

– Перепрофілювання території і продукції непрацюючого цукрового комбінату. Центральна його частина, де щільно зконцентровані основні будівлі і споруди, буде перепрофільована під інше виробництво з продукцією, яка має меншу шкідливість ніж цукрово-бурячне виробництво. Східна, майже пустуюча територія комбінату, буде перепрофільована під зелені насадження загального користування, а в північно-східній частині запропоновано розмістити пожежне депо ІІ типу. Південна частина ділянки, вже звільнена від споруд, запропонована для реконструкції під громадську забудову.

– Перепрофілювання територій колишнього пивзаводу, військових частин на житлові (будівництво багатоквартирного житлового будинку).

– Завершення капітального ремонту важливої споруди для інженерного захисту територій – переливної Яхнівської греблі на водосховищі, біля якої розміститься нова міні-гес (далі детальніше).

– Реконструкція Смілянського водосховища за розробленим проектом з намивом ділянки прибережної території в центральній частині міста під короткочасну рекреацію, а також намив (або підсипка) заболоченого південного узбережжя – під зону об’єктів тривалого відпочинку і короткочасного – в захисної прибережної смуги).

Має подальші плани розвитку залізниця: щодо збільшення кількості тепловозів та обсягів вантажних перевезень; в перспективі – електрифікації ділянок приміського сполучення, які нині обслуговуються дизель-потягами; використання міжрейкових майданчиків для розміщення об’єктів логістики – складів контейнерів для переправи вантажів міжнародними транспортними коридорами.

Пропозиції по розміщенню нових підприємств виробничого комплексу і інженерних споруд.

– Будівництво міні-ГЕС поряд з Яхнівською греблею, за рахунок перепаду води між водосховищем і руслом р. Тясмин нижче за течією.

– Розміщення невеликого енерго-генеруючого комплексу на сонячних батареях фізичною особою - підприємцем за адресою вул. Мазура, 30 (є позитивне рішення сесії міської ради). Установка з отримання електроенергії передбачена також при утилізації сміття на перспективному сміттепереробному комплексі біля полігону ТПВ.

В перспективі мають розпочатися роботи на Білозірському водозаборі в передмісті з буріння нових свердловин та будівництва станції очищення і знезараження питної води. Але вже зараз мають бути розпочаті нові роботи з уточнення і затвердження запасів питної води Смілянського родовища питних вод, на якому розташовано водозабір.

Міською радою подано до Фонду регіонального розвитку (для отримання субвенції з державного бюджету) проект «Запровадження сортування твердих побутових відходів на території м. Сміла Черкаської області». Проект передбачає новий підхід до всієї системи поводження з твердими побутовими відходами (далі – ТПВ) на території м. Сміла, який полягає в сортуванні ТПВ в місцях утворення і досортування на сортувальної лінії на полігоні.

Для утилізації будуть відсортовуватись відходи наступних матеріалів: папір, картон, скло, пластик, поліетилен, чорний і кольорові метали, автомобільні шини, текстиль. В подальшому ці відходи за укладеними договорами будуть передаватись на утилізацію, а інші відходи, не придатні до утилізації, будуть направлятися на знешкодження або захоронення.

Наступним етапом стане будівництво поряд з полігоном власного сміттепереробного комплексу. Ділянка виділена, розроблений проект будівництва. Це дозволить мінімізувати площі, які потрібні для захоронення сміття, а також отримати доходи від реалізації вторсировини і електроенергії, яка буде вироблятися під час утилізації.

Враховуючи значне транзитне розташування міста, пересічення важливих залізничних і автомобільних шляхів, мають в подальшому розвиватись логістичні центри, складське господарство, галузь заготівель. В приміській зоні передбачено виділення нових площ під кладовища.

Потенційні можливості розміщення об'єктів виробничого комплексу на території міста.

Перспективний розвиток виробничих об'єктів (промислових, комунально-складських) передбачений генеральним планом:

– В південно-західній виробничій зоні міста:

- на ділянці по вул. Ржевській – розміщення складу мінеральних добрів відповідно до розробленого ДПТ (поряд з полями фільтрації, у віддалені від житлової забудови);

- на території і в приміщеннях непрацюючого приладобудівного заводу «Оризон» – ділянка розглядається для викупу як резервна з невизначеним поки що профілем.

Невелика частина полей фільтрації знаходиться за міською межею і для розміщення на ній виробництв необхідний договір оренди з відповідною територіальною громадою.

В північно-східній виробничій зоні (комунально-складській), частково розташованій в межах міста і частково – на орендованих територіях передмістя передбачається:

- розміщення сміттепереробного заводу на території поряд з полігоном ТПВ;

- рекультивація заповненої частини (І-і черги) полігону/звалища ТПВ і прилеглих до нього місць несанкціонованого скидання сміття;

- реконструкція і благоустрій діючої частини полігону з розширенням ділянки, оснащенням її як сучасної інженерної споруди: з протифільтраційним екраном і системою відведення забруднених вод, зручним під'їздом, протипожежною водоймою (або гілкою централізованого водопроводу), сітчастою огорожею;

- реконструкція міських каналізаційних очисних споруд з переходом на біоочищення в закритих приміщеннях;

- розширення кладовища.

В південній виробничій зоні (комунально-складській і транспортній), передбачена реконструкція та розширення Смілянської ТЕЦ ТОВ «Смілаенергопромтранс» (Смілянська ТЕЦ), вул. Василя Стуса (Ленінградська), 41, на основі використання як палива біомаси, з проведенням заходів екологічного оздоровлення підприємства.

Окрім основних промислових ділянок, передбачено будівництво та реконструкція невеликих виробничих та інженерних об'єктів (СТО, АЗС, КНС, трансформаторних пунктів, гаражів, міні-пекарень, кондитерських та ін.), що розташовуються на локальних ділянках по

всьому місту, при умові дотримання санітарно-захисних зон і розривів до житлової забудови. Також передбачена можливість ущільнення великої території залізниці для розміщення складського господарства.

Проектом не передбачено розміщення нової промзони в південній частині району Загребля, як це намічалося в попередніх генпланах, враховуючи необхідність забезпечення благоприємних екологічних умов проживання на територіях, намічених під житлове будівництво.

Визначення чисельності працюючих на територіях, намічених під розвиток виробничих підприємств, виконане з розрахунку місць прикладання праці на 1 га. Для попередніх розрахунків середня щільність місць прикладання праці для нових територій прийнята 19-20 місць/га.

В генеральному плані також проведений аналіз забезпечення населення закладами та підприємствами обслуговування, а також виконаний розрахунок та намічені об'єми будівництва нових закладів обслуговування. Для забезпечення соціально гарантованого рівня обслуговування населення необхідно збільшити кількість зайнятих в обслуговуючій сфері з 16,7 % від існуючої чисельності населення до 18,0 % від проектної чисельності населення міста.

II.3. Трудові ресурси та чисельність зайнятих за галузями економіки

Нижче, в таблиці II.3.1, наведений існуючий стан і прогноз зайнятості в усіх сферах економічної діяльності на території міста, з урахуванням наведених вище перспектив розвитку виробничого комплексу і сфери обслуговування.

Таблиця II.3.1

		Існуючий стан, тис. осіб/%	**Розрахунковий строк, тис. осіб/%**
А	**Галузі економіки, всього**	**25,3/88,8**	**30,75/88,4**
1.	Промисловість, всього, в тому числі:	**6,53/22,9**	**7,5/21,6**
1.1	Машинобудування, приладобудування, металургія та металообробка	3,9	4,0
1.2	Харчова промисловість	0,6	0,9
1.3	Легка і медична промисловість	0,2	0,4
1.4	Деревообробна та меблева промисловість	0,8	1,0
1.5	Інші галузі обробної промисловості	0,03	0,1
1.6	Підприємства по виробництву та розподілу електроенергії, газу, води, водовідведенню та саночистці	1,0	1,1
2.	Транспорт і зв'язок (в перспективі і	**6,7/23,5**	**8,0/23,0**
3.	Будівництво	**0,4/1,4**	**0,6/1,7**
4.	Сільське і лісове господарство	**0,2/0,7**	**0,25/0,7**
5.	Роздрібна торгівля, побутове обслуговування, готелі і ресторани, фінансова діяльність, операції з нерухомістю, послуги юридичним особам, дослідження і розробки, державне управління і самоуправління, освіта, охорона здоров'я та соціальна допомога, колективні, громадські та особисті послуги, діяльність у сфері відпочинку та розваг,	**11,5/40,4**	**14,4/41,4**

Б.	**Інші сфери економічної діяльності, в тому числі фізичні особи- підприємці**	**3,2/11,2**	**4,05/11,6**
	Всього зайнятих в усіх сферах економічної діяльності на території міста	**28,5/100**	**34,8 /100**

Висновки:

Виходячи з наведеного вище, можна зробити висновки, що відповідно до анкетного опитування, передбачається лише незначне збільшення місць прикладання праці в існуючих підприємствах основних та обслуговуючих галузей господарського комплексу м. Сміли.

Комплексна оцінка передумов і обмежень, в сукупності з існуючою виробничою базою, дає можливість визначити пріоритетні напрямки розвитку господарського комплексу Сміли та фактори, за допомогою яких можливий подальший розвиток міста, а саме:

- розвиток інноваційної діяльності у пріоритетних галузях господарського комплексу, залучення іноземних та вітчизняних інвестицій, створення системи місцевих пільг для інвесторів;
- створення інвестиційного паспорту міста з метою залучення інвестицій в господарський комплекс міста;
- створення в місті технопарків та бізнес-інкубаторів на базі існуючих і нових підприємств, науково-виробничих та учбових закладів;
- розвиток сфери рекреації та туризму, історико- та природоохоронної діяльності, стимулювання розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури, створення культурно-розважальних центрів, розвиток короткочасного прибережного відпочинку на водосховищі;
- переорієнтація частини виробництв на задоволення потреб населення міста та рекреантів, розвиток галузей, що надають послуги;
- розвиток установ інформаційної сфери, страхування, кредитування, банківсько-фінансового обслуговування та ін.;
- створення і розвиток служб та установ ринкової інфраструктури, передусім, служб маркетингу, пристосування муніципального управління міста до ринкових умов, перехід до електронних методів управління і зв’язків з населенням за міжнародною практикою «розумного міста».

ІІ.4. Соціальна інфраструктура. Розрахунок потреб, розміщення об'єктів громадського обслуговування

Основними принципами раціональної організації системи громадського обслуговування міста на перспективу є:

- повне задоволення потреб населення в різних видах послуг;
- створення рівноцінних умов обслуговування населення як в центральних, так і на периферійних територій;
- дотримання максимально допустимих радіусів обслуговування, згідно ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».

В проекті відзначаються наступні пріоритети:

- створення умов для всебічного розвитку особистості, трудової підготовки, професійного самовизначення;
- задоволення потреби населення в закладах дошкільної освіти та закладах загальної середньої освіти;
- розвиток мережі установ культури та мистецтва;
- забезпечення розвитку мережі закладів фізичної культури і спорту;
- розвиток мережі закладів первинної медичної допомоги (АЗПСМ);
- створення багатопрофільних підприємств з метою поліпшення обслуговування населення і надання якісних послуг .

Необхідна кількість місць в закладах дошкільної освіти та загальної середньої освіти, спеціалізованих закладах позашкільної освіти, міжшкільного навчально-виробничого комбінату розрахована відповідно до очікуваної на 01.01.2036 р. чисельності населення та його статево-вікової структури.

Проектні пропозиції щодо формування системи обслуговування розроблені з урахуванням існуючих установ обслуговування, що зберігаються на розрахунковий етап, та запропонованої планувальної структури міста. Місто Сміла відіграє роль місцевого центру розселення закладами епізодичного та періодичного обслуговування, тому до розрахунків системи обслуговування включалось населення зони впливу, що визначене на основі транспортної доступності 15 хвилинної – для об‘єктів періодичного обслуговування та 30-хвилинної – для об‘єктів епізодичного обслуговування . Орієнтовно, населення зони впливу становитиме на розрахунковий етап - 30,0 тис. осіб.

Реалізація наміченого будівництва надасть можливість довести до нормативних показників забезпеченість населення установами та підприємствами обслуговування, забезпечить комплексність надання послуг на всій території міста. Крім установ та підприємств обслуговування, що передбачені нормативами ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», проектом намічається розміщення ненормованих об’єктів, як то багатофункціональних та торговельно-розважальних центрів.

Також проектом пропонується розміщення ненормованих об‘єктів:

- Реконструкція міського краєзнавчого музею з відкриттям експозиційної зали родини Бобринських, учасників майдану та антитерористичної операції на Сході України.
- Відкриття у місті художнього музею для представлення виробів місцевих майстрів декоративно-ужиткового мистецтва.
- Модернізація матеріально-технічної бази закладів культури.
- Будівництво культових споруд - Будівництво спортивно-торгівельно-розважального комплексу.
- Будівництво готельно-ресторанного комплексу.
- Будівництво торгівельного комплексу

Слід зауважити, що перелік об‘єктів має орієнтовний характер, та можуть бути збільшені за наявності привабливого інвестиційного клімату в місті.

Таблиця ІІ.4.1

РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ НОРМАТИВНОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ОБ‘ЄКТАМИ ГРОМАДСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ М. СМІЛА

Установи та організації	Одиниця виміру	На 1000осіб населення міста	Норматив на 1000 осіб в зоні впливу	Норматив на 1000 мешканців міста			Потреба для населення в зоні впливу*	Загальна потреба для мешканців міста	Існуючий стан	Нове будівництво	Розміщення
				повсякденне обслуговування	періодичне обслуговування	епізодичне обслцговування					
1	2	3		4	5	6	7,00	8	9	10,00	11
Заклади освіти											
Заклади дошкільної освіти (ясла-садки, дитсадки загального розвитку, компенсуючого типу, 9спеціальні, санаторні) або комбінованого типу, центри розвитку дитини	місце			За демографією з розрахунковим рівнем забезпеченості дітей 1-2 роки – до 60 %, 3-5(6) років – до 100 %, із них групами загального розвитку – 85% ; санаторного типу – 10%; спеціального типу – 5%.				3840	2943	897,00	Будівництво нових закладів загальною місткістю на 900 місць : ЗДО на 210 місць в районі вул. Холодноярівців; ЗДО на 210 місць в районі вул. Громова ЗДО на 210 місць в району вул. Полковника Болбочана; ЗДО на 210 місць в новому житловому кварталі, у східній частині міста. ЗДО на 60 місць в району вул. 40-річчя Перемоги та Богдана Хмельницького; Для дітей у зоні впливу враховано в межах н/п, згідно генеральних планів.
Заклади загальної середньої освіти2): I ступеня (початкова школа); I-II ступенів (початкова і основна (базова) школа – гімназія) I-III ступенів (початкова, основна і старша школа) III ступеня (старша школа – ліцей)	учні			За демографією. Рівень забезпеченості школами I-II ступенів дітей 6-15 років – 100%, школами III ступеня дітей старшої вікової групи (16-18 років) – 80-90% за місцевими умовами				8400	10371	-1971,00	-
Міжшкільні	% від загальної	8	80 на 1000		8		375,00	672	550	497,00	Розміщуються при

Установи та організації	Одиниця виміру	На 1000осіб населення міста	Норматив на 1000 осіб в зоні впливу	Норматив на 1000 мешканців міста			Потреба для населення в зоні впливу*	Загальна потреба для мешканців міста	Існуючий стан	Нове будівництво	Розміщення
				повсякденне обслуговування	періодичне обслуговування	епізодичне обслцговування					
навчально-виробничі комбінати	кількості школярів		школярів								існуючих закладах середньої освіти
Спеціалізовані заклади позашкільної освіти	% від загальної кількості школярів	15,3			15,3			1285	990	295,20	Розміщуються при існуючих закладах середньої освіти
Заклади професійної (професійно-технічнох) та фахової передвищої освіти (коледжі, технікуми)	учнів	за завданням на проектування							1967	-	-
Вищі навчальні заклади	студентів	за завданням на проектування							750	-	-
Заклади охорони здоров'я**											
Будинки інтернати для людей похилого віку	місць		6 8				204,00			204	Будівництво нового в районі вул. Героїв Холодноярців
Будинки-інтернати для дорослих і дітей з інвалідністю	місць		3				102,00			102	Будівництво нового в районі вул. Героїв Холодноярців
Психоневрологічні інтернати	місць		3				102,00		205	103	Реконструкція існуючих
Стаціонари усіх типів для дорослих із допоміжними будинками і спорудами	ліжко	14,15				14,15	424,50	1132	520	1037	Реконструкція існуючої міської лікарні до ємності 600 ліжко-місць. Реконструкція існуючої міської лікарні ім. Шевченка до ємності 337 ліжко-місць. Будівництво нової лікарні ємністю 500 ліжко-місць.
Поліклініки, амбулаторії, диспансери без стаціонарів	відвідувань у зміну	24			24		720,00	1920	1290	1350	На базі існуючих та проектних лікарень та розміщення амбулаторій

Установи та організації	Одиниця виміру	На 1000осіб населення міста	Норматив на 1000 осіб в зоні впливу	Норматив на 1000 мешканців міста			Потреба для населення в зоні впливу*	Загальна потреба для мешканців міста	Існуючий стан	Нове будівництво	Розміщення
				повсякденне обслуговування	періодичне обслуговування	епізодичне обслцговування					
											сімейної медицини в І поверхах нової житлової забудови.
Станції (підстанції) екстреної медичної допомоги	Виїзди у рік (спецавтомобіль) на 1 тис. жителів)	4000 (0,1)	0,1 0,2		4000 (0,1)		3,00	8	11	0	-
Центри зайнятості населення базового рівня	відвідувач	0,13 0,15			0,13 0,15			10	30	-20	-
Фізкультурно-оздоровчі і спортивні споруди											
Приміщення для фізкультурно - оздоровчих занять у житловому кварталі (мікрорайоні)	кв. м загальної площі на 1 тис. осіб	70		30	40			5600	20000	-14400,00	-
Спортивні зали загального користування, включаючи переміщення реабілітаційного призначення	кв. м площі підлогиі на 1 тис. осіб	80,00	6 10	40	40		180,00	6400	11101	-4521,00	-
Басейні криті та відкриті загального користування для населення	кв.м дзеркала води на 1 тис. осіб	40	3 5	20	20-25		90,00	3200	375	2915,00	Будівництво спортивно-оздоровчого комплексу по вул. Мазура
Стадіони	га		0,1				3,00			3,00	Будівництво спортивно-оздоровчого комплексу по вул. Мазура
Приміщення реабілітаційного призначення	кв. м загальної площі на 1 тис. осіб	15			15			1200		1200,00	Будівництво оздоровчо-реабілітаційного центру в пн-зх частині міста, по вул. Трипільська
Заклади культури та мистецтва, культурно-видовищні та дозвіллєві											
Універсальні зали	місць на 1 тис. осіб	15		10	5 7			800		800,00	Будівництво торговельно-розважального комплексу по вул. Мазура;

Установи та організації	Одиниця виміру	На 1000осіб населення міста	Норматив на 1000 осіб в зоні впливу	Норматив на 1000 мешканців міста			Потреба для населення в зоні впливу*	Загальна потреба для мешканців міста	Існуючий стан	Нове будівництво	Розміщення
				повсякденне обслуговування	періодичне обслуговування	епізодичне обслцговування					
											В поліфункціональних центрах, на території недіючих виробничих підприємств, що передбачені до реконструкції під громадську забудову.
Виставкова зала	м кв загальної площі на 1 тис. осіб	10			10			800		800,00	Будівництво торговельно-розважального комплексу по вул. Мазура; В поліфункціональних центрах, на території недіючих виробничих підприємств, що передбачені до реконструкції під громадську забудову.
Міські масові бібліотеки	тис. од. зберігання	4	0,5	2	2		15,00	320	446,4	-111,40	-
Клубні приміщення (за місцем проживання)	місць відвідування (або м кв площі підлоги на 1 тис. осіб	15 20		15 20				1200	2143	-943,00	
Клубні заклади і центри культури та дозвілля	місць відвідування на 1. тис. осіб	35	20		35		600,00	2800	550	2850,00	В поліфункціональних центрах, на території недіючих виробничих підприємств, що передбачені до реконструкції під громадську забудову
Кінотеатри	місць на 1 тис.осіб	22			12	10		1760	611	1149,00	Будівництво торговельно-розважального комплексу по вул.

Установи та організації	Одиниця виміру	На 1000осіб населення міста	Норматив на 1000 осіб в зоні впливу	Норматив на 1000 мешканців міста			Потреба для населення в зоні впливу*	Загальна потреба для мешканців міста	Існуючий стан	Нове будівництво	Розміщення
				повсякденне обслуговування	періодичне обслуговування	епізодичне обслцговування					
											Мазура; В поліфункціональних центрах, на території недіючих виробничих підприємств, що передбачені до реконструкції під громадську забудову.
Концертні зали	місць на 1 тис. осіб	1,3			1,3			104	576	-472	-
Підприємства торгівлі, харчування (заклади ресторанного господарства) та побутового обслуговування											
Магазини, у тому числі	кв. м торгової площі										
продовольчих товарів	кв. м торгової площі	109	1	95	10	4	30,00	8720	4484	4266,00	Будівництво торговельно-розважального комплексу по вул. Мазура.
непродовольчих товарів	кв. м торгової площі	128	4	110	12	6	120,00	10240	24934	-14573,90	
Універсальні та спеціалізовані магазини	кв. м торгової площі		15				450,00			450,00	В поліфункціональних центрах, на території недіючих виробничих підприємств, що передбачені до реконструкції під громадську забудову.
Ринкові комплекси	кв. м торгової площі	20			20			1600	35160	-33560,00	
Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)	місце	37	15	7	20	10	450,00	2960	2007	1403,00	В проектних громадських центрах нових житлових кварталів.
Майстерні побутового обслуговування	робочих місць на 1 тис. осіб	6,5	1	1,5	3	2	30,00	520	351	199	В проектних громадських центрах нових житлових кварталів.
Виробничі підприємства	робочих місць на 1 тис. осіб	4			4			320	15	305,00	В проектних виробничих зонах

Установи та організації	Одиниця виміру	На 1000осіб населення міста	Норматив на 1000 осіб в зоні впливу	Норматив на 1000 мешканців міста			Потреба для населення в зоні впливу*	Загальна потреба для мешканців міста	Існуючий стан	Нове будівництво	Розміщення
				повсякденне обслуговування	періодичне обслуговування	епізодичне обслцговування					
централізованого виконання замовлень (спеццехи, спец майстерні, пральні, хімчистки тощо)											міста
Організації та установи управління, проектні організації, кредитно-фінансові установи, підприємства зв'язку, юридичні установи, правопорядку											
Відділення зв'язку	об'єкт на 1 тис осіб	0,16		0,16				13	22	-9	
Відділення і філії банківських установ	операційне місце	2			2,00			160	80	80,00	В проектних громадських центрах нових житлових кварталів; В І поверхах нової житлової забудови.
Районні (міські) суди	роб. Місце	1 суддя на 30 тис. осіб		1 суддя на 30 тис. осіб				3	1	2	Реконструкція існуючого Смілянського міського суду
Нотаріальна контора	1 нотаріус на 30 тис осіб	1 нотаріус на 30 тис осіб						3	5	-2,00	-
Опорний пункт охорони порядку	м кв заг площі мікрорайону	30		30				2400	1200	1200,00	В проектних громадських центрах нових житлових кварталів.
Юридичні консультації	роб.місце	1 адвокат на 10 тис.осіб		1 адвокат на 10 тис.осіб				8	1	7	В проектних громадських центрах нових житлових кварталів; В І поверхах нової житлової забудови.
Організації житлово-комунального господарства											
Житлово - експлуатаційні організації житлових кварталів	об'єкт	1 на 20 тис. чол.			1 на 20 тис. чол.			4	1	3,00	В І поверхах нової житлової забудови.
Пункт прийому вторинної сировини	об'єкт	1 на 20 тис. чол.			1 на 20 тис. чол.			4	1	3,00	На території проектного сміттєпереробного комплексу.
Пожежно-рятувальні частини	об'єкт	6,5						15	3	12	Будівництво Пожежного депо Ітипу на 6 основних автомобілі + 1спецавтомобіль в

Установи та організації	Одиниця виміру	На 1000осіб населення міста	Норматив на 1000 осіб в зоні впливу	Норматив на 1000 мешканців міста			Потреба для населення в зоні впливу*	Загальна потреба для мешканців міста	Існуючий стан	Нове будівництво	Розміщення
				повсякденне обслуговування	періодичне обслуговування	епізодичне обслцговування					
											районі вул. Б.Хмельницького Будівництво Пожежного депо II типу на 4 основних автомобілі + 1 резервний спецавтомобіль в районі вул. Ольги Олійник.
Готелі	місце	4,8		4,8				384	88	296,00	Будівництво 2-х готельно-ресторанних комплексів в районі вул. Холодноярівців
Громадські вбиральні	прибор	1		1				80	28	52,00	В проектних громадських центрах нових житлових кварталів, в ТРЦ та поліфукціональних центрах
Кладовище	га	0,24				0,24		19,2	29,5 (кладовища закриті та заповнені)	20,0	Нове кладаовище площею 10,7 га, в західній частині, в районі вулиці Ржевська, в існуючих межах міста. Розширення існуючого кладовища по вулиці Сунківська, за межами міста на 9,3 га.

Примітка -* - До зони впливу включено населення в межах 15-ти та 30-ти хвилинної транспортної доступності (періодичне та епізодичне обслуговування населення) (30,0 тис осіб)

У зв'язку з тим, що розділ Заклади охорони здоров'я виключено з ДБН Б.2.2-12:2019 , розрахунок проводився за нормативами ДБН 360-92 "Планування та забудова міських та сільських населених пунктів

ІІ.5. Житловий фонд. Об'єми, структура, розміщенняжитлового будівництва

З метою доведення житлового фонду міста до комфортних умов населення, проектом передбачається збільшення житлової забезпеченості міста - 25,0 м^2 на 1 особу, тобто проектний житловий фонд міста повинен становити, розрахункового етапу генплану 2000,0 тис м^2 (на проектне населення міста за оптимістичним варіантом розвитку 80,0 тисяч осіб). З врахуванням очікуваного вибуття 5,0 тис. м^2 садибного фонду (ветхого і в зонах реконструкції), треба побудувати 606,0 тис. м^2 за 20 років, або 30,3 тис. м^2 за рік. Прийнято, що буде зводитися 300,0 тис. м^2 багатоквартирного фонду і 306,0 тис. м^2 – садибного житлового фонду. Аналогічні обсяги будівництва приймаються і в разі реалізації песимістичного варіанту розвитку на проектне населення 70,0 тис. осіб, але середня забезпеченість житлом досягне в цьому разі 28,57 м^2 на 1 особу.

За рішеннями даного генерального плану головною площадкою садибного житлового будівництва стануть мікрорайон «Довжик» і площадка вздовж Кам'янського шосе. Також під садибну забудову буде використана південна частина території цукрового комбінату, що не працює, де вже знесені зруйновані старі постройки, і інші території.

Основні площадки багатоквартирного будівництва – це продовження освоєння мікрорайонів «РПЗ» і «Богдан» (№№ 45, 52, 53 – за індексацією попереднього генплану), де ще існують територіальні ресурси, які були визначені під час натурних обстежень, новий мікрорайон «Парус» в районі Загреблі. Також будуть зайняті під житло пустуючи території колишніх військових частин, перепрофільовані під житло промтериторії недіючого хлібозаводу, пивзаводу та інші, продовжиться вибіркова реконструкція забудови вздовж основних магістралей.

Запропонована структура будівництва наведена далі (таблицяІІ.5.1). В її складі 49,5 % займатиме багатоквартирне будівництво (300,0 тис. м^2) і 50,5% – садибне (306,0 тис. м^2). У складі багатоквартирного будівництва 39,0% (236,34 тис. м^2) займатиме багатоповерхове будівництво (від 5 поверхів і вище). В його складі найбільш масовим стане 5-9-поверхове будівництво – 37,0% (224,22 м^2), а 2,0% (12,12 тис. м^2) – складатимуть будинки від 14 поверхів і вище, які формуватимуть акценти і домінанти в основних композиційних вузлах. Передбачено також 10% малоповерхового 2-4-поверхового будівництва для формування зон реконструкції і блокованої забудови з приквартирними ділянками, у т.ч. «коврового» типу з внутришнім двором. Нового 1-поверхового багатоквартирного будівництва не передбачено через його низьку рентабельність. Не передбачено і висотного будівництва в місті, враховуючі близькість обласного центру Черкаси з аеропортом.

Таблиця ІІ.5.1 Структура житлового будівництва на розрахунковий строк генплану

Поверховість і характеристика житлового фонду	**Загальна площа житлового фонду (тис. м^2)**	**Відсоток від площі житлового фонду міста (%)**	**Примітки**
Багатоквартирний:			
– багатоповерховий:			
14 і більше	12,12	2,0	Для формування акцентів і домінант
5-9	224,22	37,0	Для основних зон бага- токвартирної забудови
всього	**236,34**	39,0	
– малоповерховий:			Для зон реконструкції і блокованої забудови
2-4	63,66	10,5	
– всього	**63,66**	10,5	
Всього	**300,0**	49,5	

багатоквартирний			

Садибний:			Для зон садибної забудови, у т.ч. 5,0 тис. м^2 – для компенсації вибуваючого фонду
1(2)	306,0	50,5	
Всього садибний	**306,0**	**50,5**	
Всього житловий фонд міста	**606,00**	**100,00**	

В результаті реалізації запропонованого будівництва структура житлового фонду буде виглядати наступним чином: загальний житловий фонд на і розрахунковий етап буде складати (з врахуванням вибуття ветхого садибного воду і в зонах реконструкції 5,0 тис. м^2): (1399,0-5,0) + 606,0 = 2000,0 тис. м^2.

Таблиця II.5.2. Динаміка житлового фонду м. Сміла

Поверховість і характеристика житлового фонду	**2016 р**		**2036 р**		**Примітки**
	Загальна площа житлов. фонду, тис. м	**% від всього житлов. фонду міста**	**Загальна площа житлов. фонду, тис.м^2**	**% від всього житлов. фонду міста**	
Багатоквартирний:					
– багатоповерховий:					
14 і більше	3,85	0,27	16,0	0,8	Для формування акцентів і домінант
5-9	733,18	52,41	957,4	47,9	Для основних зон багатоквартирної забудови
Всього багатоповерх.	**737,03**	**52,68**	**973,4**	**48,7**	
– малоповерховий:					Для зон реконструкції і блокованої забудови
1-4	117,17	8,38	180,8	9,0	
Всього малоповерх.	**117,17**	**8,38**	180,8	9,0	
Всього багатоквартирний	**854,20**	**61,06**	**1154,2**	**57,7**	
Садибний:					Для зон індивідуальної садибної забудови, у т.ч. та 5,0 тис. м^2 – для компенсації вибуваючого фонду
1(2)	544,80	38,94	845,8	42,3	
Всього садибний*	**544,80 – 5,00 =539,80**	**38,94**	**845,8**	**42,3**	
Всього житловий фонд міста	**1399,00**	**100,00**	**2000,00**	**100,00**	

* Вибуває 5,0 тис.м^2 за розрахунковий етап; зберігається 539,80 тис.м^2 існуючого садибного фонду.

Середня житлова забезпеченість міста на розрахунковий етап становитиме – 25,0 м^2/особу.

Показник середньої забезпеченості на 1 особу умовно приймається однаковим для всіх видів житлового фонду з метою підвищення комфорту проживання в багатоквартирному фонді, де він зазвичай менший. При цьому орієнтовна кількість жителів, яка буде проживати у фонді різних видів наступна:

Всього багатоквартирний фонд – 46167 осіб, у т.ч.

– багатоповерховий фонд – 38935 осіб (14 поверхів і більше – 639 осіб; 5-9 поверхів – 38296 осіб);

– малоповерховий фонд (1-4 поверхи) –7232 особи.

Садибний фонд (1-2-поверхи) – 33833 особи.

Весь житловий фонд – 80,0 тис. осіб.

II.6. Архітектурно-планувальна та функціональна організація території міста

Рішення генерального плану міста направлені на створення цілісної архітектурно-планувальної структури міста за рахунок впорядкування існуючих територій, вдосконалення магістральної мережі та озеленених просторів.

Основою планувальної організації міста є його планувальний каркас, що формується з екологічного каркасу та магістральної мережі, який заповнюють структурні планувальні елементи забудови – житлові райони, мікрорайони, квартали та інші утворення. Останнім часом мешканці садибної забудови почали створювати об'єднання – квартальні комітети.

Головними природно-ландшафтними осями та опорними елементами екологічного каркасу Сміли є Смілянське водосховище, річки Тясмин, Сріблянка, та Гнілий Ташлик, яружно-балочна система території міста з природними насадженнями та існуючі зелені насадження загального користування (парки, сквери). Основним завданням подальшого формування екологічного каркасу є створення єдиної ландшафтно-рекреаційної системи міста, тобто, з'єднання зеленими радіусами центральної та периферійної зон міста, що в генеральному плані досягається за рахунок утворення широких пішохідних зелених проходів, бульварів, озеленення існуючої вуличної мережі. Особлива увага приділяється організації зони короткочасного і тривалого відпочинку навколо водосховища, а також лугопарку, лісопаркової та паркової зони, спортивної та пляжної зони.

Основні планувальні осі магістральної мережі формують в меридіональному напрямку вулиці: Гречківська (9-го Січня) - Сенатора - Соборна (Свердлова) - Мазура - Кармелюка; Трипільська (Комунарська) - Уманська - Нахімова - Пермська - Нова-1; Героїв Холодноярців(60- років СРСР) - Кам'янське шосе - Громова - Станіславського, Хмельницького; в широтному напрямку вулиці: Незалежності (Леніна); Перемоги - Сунківська (Литвинова); Родини Бобринських (Артема); Першодрукаря Івана Федорова; Ржевського – Першотравнева; Гордієнко – в широтному напрямку.

Генеральним планом передбачається розвиток і удосконалення існуючої магістральної мережі та доповнення її магістралями в районах існуючої забудови та в районах нового житлового будівництва. Одним з основних транспортних заходів для відведення транзиту з центру міста є будівництво обхідної автомобільної дороги за межами міста, яка об'єднає Київський, Черкаський та Дніпровський напрямки.

Житлові утворення планується територіально розширити переважно в південному та південно-східному напрямках, за рахунок будівництва багатоквартирної та садибної забудови. В центральній частині міста передбачається реконструкція кварталів садибного житла та розміщення багатоквартирного житла.

Оскільки одним з напрямків економічного розвитку міста може стати розвиток туризму і рекреації, генеральним планом передбачається розвиток потужної рекреаційної зони.

Виходячи із світового досвіду розвитку туризму, для залучення туристів та рекреантів необхідно створити не тільки матеріальну базу для комфортного проживання відвідувачів але і, в не меншій мірі, організувати розгалужену мережу індустрії розваг і спорту.

В генеральному плані передбачається також освоєння під багатоквартирну забудову території колишніх військових містечок. В місті створюється розгалужена система центрів – функціональних частин багатопрофільного загальноміського центра:

адміністративного, ділового, торгівельно-розважального, туристично-рекреаційного, спортивного. Вся центральна частина має озеленені виходи до водосховища. Реорганізується територія ринку, який пропонується частково перетворити на критий ринок, впорядкувати існуючі торгівельні об'єкти. На місті захоронень недіючих кладовищ (закритих) пропонується організувати меморіальні парки.

Пропонується організувати головний вихід пішохідного продовження вулиці Незалежності до водосховища, оформлення набережної, пляжної та спортивної зони.

Частина території цукрового комбінату пропонується під перепрофілювання на інший вид продукції із зменшенням санітарно-захисної зони.

Розвиток історичного архітектурно-просторовогосередовища

Стратегія генерального плану в історичних зонах міста полягає в наступному:

1. Беззаперечне збереження пам'яток і об'єктів культурної спадщини – архітектури, історії, археології, монументального мистецтва, садово-паркового мистецтва, а також «фонової» історичної забудови, які створюють разом середовище історичних ареалів міста.
2. Регенерація історичного середовища, реставрація історичної забудови, регулярний поточний ремонт пам'яток, благоустрій їх території.
3. Розвиток сучасних, у тому числі туристичних функцій в історичному середовищі, з урахуванням зон охорони пам'яток.
4. Ведення нового будівництва з урахуванням історичної планувальної структури, характеру історичної забудови, ландшафтних особливостей місцевості, охоронних зон пам'яток, зон охоронюваного ландшафту та зон регулювання забудови, які визначають обмеження в поверховості, масштабі і пластиці фасадів нових будівель, збереження унікального силуету забудови міста.

Історико-культурні пам'ятки різних видів, історичні ареали відображені в історико-архітектурному опорному плані, розробленому у складі даного генерального плану. Перелік і коротка характеристика об'єктів культурно спадщини і історичних ареалів надані також в розділі ІІ.12 даної пояснювальної записки.

Формування архітектурно-просторової композиції

Розробка принципів просторової організації забудови Сміли обумовлена, перш за все, необхідністю формування виразного архітектурного образу міста, особливо його центральної частини, розкриттю її з боку водосховища, зі сторони вулиць та з боку в'їздів в місто із зовнішніх напрямків.

Значну увагу передбачено приділити завершенню забудови головних вулиць – архітектурно-планувальних і композиційних вісей міста з розташуванням вздовж них найбільш виразних об'єктів: громадських, освітніх, туристичних, житлових. Більш виразний силует повинна отримати багатоповерхова забудова житлових районів. Значну увагу необхідно приділити благоустрою та оформленню зон відпочинку та рекреації, архітектурі туристично-рекреаційних закладів.

Забудова міста повинна відбуватись згідно затвердженої проектної документації; оздоблення фасадів нових будівель не повинно дисгармоніювати із забудовою, що вже склалася, особливо в центральній історичній зоні міста, де зберігся історичний ареал (історичне планування, пам'ятки архітектури та рядова історична забудова). Велику увагу необхідно приділити розкриттю архітектурних акцентів і домінант, розміщенню їх в основних композиційних вузлах, організації зелених озеленених територій і насиченню їх малими архітектурними формами.

Функціональне зонування

В основу функціонального зонування території міста покладені основні принципи містобудування:

- створення більш чіткого функціонального зонування території міста, з концентрацією промислових і комунально-складських об'єктів у виробничо-промислових районах; виділення спеціальних рекреаційних зон короткочасного і тривалого відпочинку,

завершення формування житлових утворень;

- створення планувальної структури, яка має забезпечити зручні та надійні транспортні зв'язки з місцями праці, проживання та відпочинку, високий рівень благоустрою та розвитку інженерної інфраструктури;
- раціональне використання земель міста, у тому числі малосприятливих в інженерно-будівельному відношенні;
- виділення територій пріоритетного розвитку і інвестиційно привабливих, з метою одержання містом інвестицій;
- оздоровлення міського середовища шляхом інженерних та містобудівних заходів.

Проектом передбачається зонування території міста за видами функціонального використання на наступні основні зони, які також зафіксовані проектом «План зонування території (зонінг) м. Сміла Черкаської області»:

– сельбищна зона, що включає: житлові зони для забудови різних видів і поверховості, громадські зони різних видів;

– виробнича зона, що включає: промислову зону, комунально-складську, виробничу зону сільгосппідприємств;

– ландшафтно-рекреаційна зона, що включає: зону зелених насаджень загального користування; зону насаджень спеціального призначення, рекреаційні зони (короткочасної і тривалої рекреації); території природно-заповідного фонду;

– зона зовнішнього транспорту (залізниця, автовокзали).

Як окремий структурний елемент у складі сельбищної зони можливо виділення зони загальноміського громадського центру.

Сельбищна зона передбачена для розміщення житлової забудови, громадських центрів та підцентрів, об'єктів культурно-побутового обслуговування, зелених насаджень, вулиць.

Сельбищна зона міста – найбільша за територією. Вона складається з планувальних утворень які відносяться до зон садибної забудови, зон багатоквартирної багатоповерхової і малоповерхової та змішаної забудови, у т.ч. ділянок, призначених для реконструкції в різних частинах міста. На перспективу передбачається її розширення за рахунок освоєння незабудованих територій в периферійних районах міста та забудови території колишніх військових містечок і недіючих виробництв.

Мікрорайони нової садибної забудови планується розмістити переважно в південно-східній та в північно-західній частині міста.

Ділянки багатоквартирної багатоповерхової забудови зосереджені, в основному, в центральній частині міста, та в південній – в районі вулиці Кармелюка. В центральній частині міста на майданчиках реконструкції та на території колишнього військового містечка пропонується розміщення проектної забудови різної поверховості. Також передбачається освоєння вільних від забудови територій в східній частині міста.

Всі нові житлові утворення передбачається забезпечити громадськими закладами повсякденного обслуговування, закладами дошкільної освіти та загальної середньої освіти.

Вулично-дорожня мережа і організація руху транспорту передбачає забезпечення максимальної доступності до місць прикладання праці, проживання і відпочинку населення.

Загальноміський центр, система громадських центрів. Зона загальноміського центру історично сформувалася в межах вулиць Соборної (колишня Свердлова), Ротондівської (Косіора), Незалежності (Леніна) та Перемоги. Тут переважно розмістилися установи управління, фінансово-ділові, торгові. Генеральним планом передбачено створення системи озеленених пішохідних проходів від центру до зони рекреації, яка створюється на березі Смілянського водосховища частково за рахунок намитої території, з широким розкриттям забудови центру на водосховище. Таке розкриття є основною композиційною ідеєю генплану.

Багатопрофільні громадські центри також передбачені в житлових районах і мікрорайонах міста, де будуть сконцентровані об'єкти обслуговування їх населення.

Спеціалізованими громадськими центрами (зонами) слугують зони лікувальних закладів, учбових, установ культури і культових, спортивних, торгових. Найбільшою торговою зоною є міський ринок в центрі міста. Як в місті – центрі госпітального округу, в Смілі багато лікувальних закладів. Спортивні зони складаються з декількох відкритих споруд, які пропонується організувати в спорткомплекси з критою частиною на базі існуючих стадіонів в центральній частині міста.

Виробнича зона передбачена для розміщення промислових підприємств та комунально- складських об'єктів (складів, будівельних організацій, автотранспортних підприємств, гаражів, споруд інженерної інфраструктури, тощо), окремих сільськогосподарських виробництв (з ремонту і обслуговування сільгосптехніки та ін.).

Проектом передбачається впорядкування існуючих комунально-складських та виробничих територій з незначним розширенням. Ряд комунальних та промислових підприємств намічено винести з сельбищної зони міста, перепрофілювати або перевести на екологічно чисту продукцію.

Під розміщення нових виробництв пропонується освоювати території, які сьогодні зайняті відстійниками цукрового комбінату (поля фільтрації). Ряд промислових і комунальних об'єктів розміщується в межах існуючих промислових вузлів за рахунок перепрофілювання територій недіючих виробництв на нові види продукції та винесення з територій промвузлів окремих ділянок існуючої житлової забудови.

Велика комунальна зона знаходиться в північно-східній частині міста і частково – за його межами (міські очисні споруди, полігон ТПВ, кладовище). Генеральним планом передбачається її подальший розвиток з розміщенням сміттепереробного заводу із сортувальною станцією на вже виділеній ділянці. Має бути завершена реконструкція очисних споруд, розширене кладовище.

Ландшафтно-рекреаційна зона складається із зони короткочасного відпочинку, зони тривалого відпочинку (місць проживання туристів та рекреантів), зелених насаджень загального користування і спеціального призначення, територій ПЗФ, у т.ч. історико-культурного об'єкту – пам'ятки садово-паркового мистецтва «Міський парк».

Навколо водосховища, переважно в південній прибережній зоні (крім захисної прибережної смуги), пропонується організувати рекреаційну зону тривалого відпочинку, поряд з розташованим тут дитячим табором, з розміщенням в ній міні-готелів та пансіонатів, розважальних комплексів, спортивних об'єктів. Крім того, проектом пропонується організація на березі водосховища місць короткочасного відпочинку для населення, куди будуть входити фізкультурно-оздоровчі майданчики і об'єкти спортивно-розважального характеру, причали та човнові станції, пляжі.

Зона зелених насаджень загального користування формується з існуючих зелених масивів і луків, які в межах міста передбачено перетворити в лугопарки та парки, бульвари. Системою озеленених балок вона має об'єднувати всі функціональні зони міста. Проектом також передбачено зелений бульвар з набережною навколо водосховища, організацію зелених проходів вздовж вулиць, які створюють єдину систему, своєрідний екологічний каркас міста. Основні зелені масиви планується розмістити вздовж водосховища, заплав Сріблянки, Тясмина, струмка Хододний та на зв'язках центру міста з місцями рекреації та відпочинку.

Зона зовнішнього транспорту складається з автовокзалів, залізничних вокзалів, залізниці та системи зовнішніх автодоріг.

На перспективу дана зона поповниться обхідною автодорогою.

Територіальний розвиток

За рішенням даного генерального плану місто Сміла буде розвиватися в існуючих межах, за рахунок власних територіальних ресурсів.

Генеральним планом визначені усі існуючі внутрішні територіальні ресурси для

розвитку забудови міста і території пріоритетного розвитку:

- за рахунок колишніх городів і пустирів, резервних територій;
- ущільнення до норми територій недобудованих мікрорайонів багатоквартирної забудови;
- перепрофілювання територій колишніх військових частин (під житлову забудову);
- розміщення нових виробництв на території недіючих підприємств;
- полів фільтрації - під виробничу забудову.

БАЛАНС ТЕРИТОРІЇ М. СМІЛА

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан	Розрахунковий етап
	Територія в межах населеного пункту у т.ч.	**га**	**3973,00**	**3973,00**
	Житлової забудови, всього	га	**1293,34**	**1423,71**
	- садибної	га	1158,52	1253,73
	- багатоквартирної	га	134,82	157,61
	- реконструкції під житлову забудову	га	-	5,42
	- реконструкції під житлово-громадську	га	-	6,95
	Громадської забудови, всього	га	**219,48**	**327,28**
	- громадських центрів	га	201,03	255,53
	- фізкультури та спорту	га	18,45	30,42
	- комерційного призначення	га	-	26,81
	- реконструкції під громадську	га	-	14,52
	Виробничої, всього	га	**150,49**	**199,24**
	Комунально-складської, всього	га	**195,95**	**240,16**
	- комунальні	га	27,15	69,12
	- кладовища	га	29,50	21,20
	- транспорт	га	83,06	85,91
	- об'єкти інженерної інфраструктури	га	56,28	66,75
	- реконструкція під комунально-складську	га	-	18,38
	Транспортної інфраструктури, всього	га	**472,18**	**641,63**
	у т.ч. вулично-дорожньої мережі	га	214,20	383,65
	зовнішнього транспорту	га	257,98	257,98
	Природно-заповідного фонду	га	**33,24**	**115,10**
	Ландшафтно-рекреаційної	га	**927,72**	**813,0**

	та озелененої, всього, у т.ч.			
	- зелених насаджень загального користування	га	81,26	305,50
	- трав'яної рослинності	га	180,6	-
	- меморіальних парків	га	-	20,97
	- лугопарків	га	-	105,14
	- зелених насаджень спеціального призначення	га	-	187,72
	- лісів (ДЛГ)	га	90,00	90,00
	- рекреації	га	13,11	103,67
	- заболочені	га	562,75	-
	Водних поверхонь	га	**220,73**	**212,88**
	Спеціального призначення	га	**21,89**	-
	Сільськогосподарських угідь	га	**437,98**	-

II.7. Транспорт та вулично-дорожня мережа

Зовнішній транспорт

Залізниця

Існуючий колійний розвиток станції Ім. Тараса Шевченка та наявна залізнична інфраструктура в межах населеного пункту повністю задовольняє потреби у вантажних та пасажирських перевезеннях.

У 2021 році залізницею, за рахунок державного бюджету планується проектування, а в подальшому виконання робіт із електрофікаіції дільниці ім. Тараса Шевченка - Черкаси та приведення залізничної інфраструктури до вимог швидкісного руху поїздів Інтерсіті+, внаслідок чого подальша розробка документації щодо розвитку міських територій (генерального плану) потребує врахування особливостей проектування та в подальшому функціонування суміжних інфраструктурних об'єктів (міських та залізничних) в умовах швидкісного руху поїздів.

В зв'язку з необхідністю роз'єднання маршрутів руху швидкісних пасажирських та вантажних поїздів передбачається значне збільшення кількості вантажних поїздів на напрямках Бахмач – Гребінка – Ім. Т.Г. Шевченка – Помічна, з електрифікацією напрямку, який нині здійснюється дизель-потягами і прокладання другої головної колії.

Згідно з *Концепцією* створення та функціонування національної мережі транспортних коридорів в Україні, на перспективу передбачається проходження в межах зони впливу м. Сміла міжнародного залізничного транспортного коридору *Європа-Азія* (Мостиська –Львів – Здолбунів - Козятин-Фастів-Знам'янка - Дніпр (Дніпропетровськ) – Красна Могила), для чого необхідно проведення відновлення та модернізації залізничної інфраструктури на цьому напрямку. Існували плани китайських інвесторів щодо відновлення через Смілу Великого шовкового шляху і розвитку великого логістичного центру, але поки що за уточненим маршрутом шлях омине Україну, що не виключає потреб у збільшенні логістичних послуг містом через його вигідне географічне розташування.

Орієнтовні розміри руху поїздів у 2026 р. наведено нижче, у таблиці II.9.1.

Таблиця II.9.1

Назва перегону	Розміри руху, пар поїздів на добу

	Всього	За складом		
		Пасажирські	Приміські	Вантажні
1	*2*	*3*	*4*	5
Райгород-Ім.Т.Шевченка	58+15*	20+15*	6	32
Ім.Т.Шевченка-Перегонівка	58+13*	21+13*	5	32
Сміла—ім.Т.Шевченка	26+5*	9+5*	7	10
Ім.Т.Шевченка-Софіївка	19+1*	3+1*	4	12

Примітка: * - додаткові поїзди не постійного курсування (у літній період).

На даний час на станції ім. Тараса Шевченка під'їзна колія №117 тривалий час не використовується та підлягає демонтажу.

Автомобільні дороги і автотранспорт

Для освоєння перспективних транспортних потоків і забезпечення умов безпеки руху автотранспорту передбачається проведення робіт по будівництву, реконструкції та ремонту ділянок доріг в межах зони впливу міста.

Для вирішення проблеми пропуску транзитного автомобільного транспорту в обхід м. Сміла з можливістю переключення транспортних потоків на всі автомобільні дороги на підходах до міста на кінець розрахункового періоду передбачається:

- будівництво обхідної дороги м. Сміла довжиною 14,5 км, з будівництвом однієї транспортної розв'язки у двох рівнях та будівноцтво 2-х транспортних розвязок водному рівні.
- реконструкція доріг:

а/ магістральної автодороги Н-01 Київ – Знам'янка за параметрами І технічної категорії у зв'язку з очікуваними середньорічними транспортними потоками в межах 14,3-16,4 тис. од./на добу;

б/ територіальної дороги Т-2404 за ІІІ технічною категорією та капремонт мережі місцевих доріг в межах колишнього Смілянського району;

- реконструкція автобусної станції ІІІ класу на розі вулиць Перемоги та Мічурина для обслуговування пасажирів у приміському сполученні, проведення реконструкції та технічного переоблаштування, відповідно до сучасних вимог, існуючої автобусної станції на вул. Незалежності, яка буде переважно обслуговувати перевезення пасажирів у міжміському сполученні;
- оптимізація мережі автобусних маршрутів у всіх видах сполучення;
- благоустрій існуючих зупинок та будівництво нових сучасних зупиночних пунктів;
- розвиток мережі АЗС та СТО на автомобільних дорогах загального користування.

Внутрішньоміськийта міський громадський транспорт

Передбачені проектом заходи по міському пасажирському транспорту спрямовані на покращення в цілому транспортної інфраструктури міста, вирішення існуючих транспортних проблем, забезпечення нових транспортних зв'язків.

Згідно з прийнятою на перспективу схемою магістральної вуличної мережі, мережі громадського пасажирського транспорту та основних напрямків тяжіння пасажирів структура пасажирських перевезень по видах масового пасажирського транспорту буде визначена:

Таблиця ІІ.9.2

№	Вид транспорту	Об'єми пасажироперевезень (млн. пас.)	Динаміка

		Існуюче положення		Розрахунковий строк		(рази)
		Всього	%	Всього	%	
1	*2*	*3*	*4*	5	*6*	7
1	Автобус + мікроавтобус	8237,7	82,0	11025,0	75	1,34
2	Легковий	1812,3	18,0	3675,0	25,0	2,03
	Всього:	**10050,0**	**100**	**14700,0**	**100**	**1,46**

Загальний об'єм пасажирських перевезень із врахуванням легкового транспорту збільшиться у 1,34 рази. Загальна рухомість населення за рік складатиме 210 поїздок на мешканця.

Очікувані пасажирські потоки можуть бути освоєні існуючими видами транспорту: автобус, маршрутне таксі, легковий транспорт.

На перспективу розвиток ліній маршрутів громадського транспорту намічено з урахуванням потужності пасажиропотоків, основних напрямків розміщення нового житлового будівництва, розміщення міського центру та промислових зон, структури мережі магістралей, розміщення об'єктів зовнішнього транспорту і т.д. Оптимізація маршрутної мережі може бути частково вирішена шляхом розширення і реконструкції окремих вулиць і транспортних розв'язок, що дозволить пропустити по них нові маршрутні лінії автобусу і мікроавтобусу.

На кінець розрахункового строку протяжність маршрутних ліній по вісі вулиць становитиме 86 км. Нові лінії пройдуть по вулицях: Гоголя, Червономіська, Пушкіна, Одеська, 1-го Грудня, Посадочний, Волошковій, Рєпіна, Павлова, Михайла Дорошенка, Захисників України, Івана Багряного, Першотравнева, Олекси Гірника, Академіка Григорія Проскури, Гетьмана Опари, Заслонова, Тютюнника, Яблуневій, Мічуріна, по проектній вулиці яка сполучає вулиці Яблунева, Громова та на ділянках нових магістральних вулиць.

Передбачається розвиток мережі маршрутів автобусу і маршрутного таксі, які зв'яжуть всі периферійні райони з центром міста та місцями праці і відпочинку. Поступове зростання об'ємів пасажирських перевезень, значне збільшення довжини мережі маршрутів громадського транспорту неодмінно потребує проведення оновлення старого і придбання нового рухомого складу. Необхідна кількість рухомого складу для освоєння перспективних пасажирських потоків у місті становитиме (у інвентарі): автобусів середньої та малої ємності – 115од,. Мікроавтобуси передбачається використовувати на міських маршрутах у периферійних районах міста та на приміських маршрутах з невеликим об'ємом перевезень пасажирів.

Парк автобусів та маршрутного таксі передбачається зберігати на території існуючого автотранспортного підприємства.

Магістральна вулична мережа

Зростання парку автотранспорту на кінець розрахункового строку майже у 2 рази призведе до значного перевантаження транспортної мережі центральної частини міста, пропускна здатність якої на сьогодні майже вичерпана. Існуюча структура в центрі міста склалася таким чином, що сприяє концентрації на ній внутрішньоміських та транзитних транспортних потоків. Зважаючи на такі фактори, як: наявність існуючої історичної та щільної малоповерхової забудови, пам'яток архітектури, зелених насаджень загального користування – прокладання нових магістралей та значне покращення технічних параметрів існуючих вулиць значно ускладнене.

Для відведення основного потоку транзитного автотранспорту, що прямує з півночі та у напрямку північний захід – південний схід, у т.ч. через центральну частину міста, генеральним планом передбачено будівництво обхідної магістралі м. Сміла (магістралі національного значення Н-01 Київ - Знам'янка за параметрами І технічної категорії) від

вул. Громова до вул. Незалежності (Леніна).

Розвиток вуличної мережі міста передбачає комплекс заходів:

- реконструкція існуючих магістральних та житлових вулиць з приведенням їх технічних параметрів до нормативних;
- будівництво нових транспортних зв'язків;
- реконструкція дорожнього покриття;
- будівництво транспортних інженерних споруд.

Загальна довжина проектної магістральної вуличної мережі складає 16,581 км; щільність проектної магістральної мережі – 0.42 км/кв. км.

Загальна характеристика проектних магістральних вулиць міста (реконструкція існуючих житлових вулиць зі зміною статусу на магістральні)

Таблиця II.9.3

№ з/п	Назва вулиці	Протяжність (км)	Ширина проїзної частини			Наявність існ. мостів, шляхопроводів (тунелів)	Запоектовані мости, шляхопроводи (тунелі)
			Ширина в червоних лініях (м)	Ширина в прїзної частини (м)	Кількість смуг		
1	Громова	2.954	30	12	4	-	Наявний
2	Кондратюка	0.608	30	12	4	Наявні	-
3	Коробейника	0.520	30	12	4	Наявний	-
4	Стуса	1.487	30	12	4	-	-
5	В. Гордієнка	1.156	30	12	4	-	-
6	Орлова	2.482	30	12	4	-	Наявні
7	Севастопольська	0.404	25 (умовах існуючої забудови)	12	4	-	-
8	Сунківська	1.537	30	12	4	-	-
9	Ржевська	1.832	30-34	12	4	-	-
10	Кармелюка	3.600	38-40	12	4	Наявний	Наявний
		16.581					

Загальна довжина магістральної вуличної мережі на розрахунковий етап по місту Сміла становитиме - 41,880 км, а її щільність складе – 1,05 км/кв. км.

Загальна довжина вуличної мережі яка запропонована під реконструкцію – 88,880 км, з них магістральних вулиць – 41,880 км та 47 км житлових вулиць.

Загальна довжина проектних житлових вулиць – 71,000 км.

Будівництво нових штучних транспортних споруд запропоновано:

- по проектних магістральних вулицях: вул. Громова (ж/д) та вул. Кармелюка;
- по існуючих магістральних вулицях: вул. Незалежності, Соборній, Мазура;
- по житлових вулицях: вул. Родина Бобринських, Заслонова, з вул. Орлова до вул.Гордієнко через водосховище.

Також пропонується реконструкція існуючих штучних споруд.

Легковий транспорт

Розрахунок перспективного автомобільного парку міста виконаний на основі закладеного загального рівня автомобілізації на розрахунковий строк – 250 автомобілів на 1000 мешканців, а індивідуального легкового – 230 автомобілів на 1,0 тис. мешканців. На

кінець розрахункового строку (2036 рік), при наявності чисельності населення 80 тис. мешканців, загальна кількість автомобілів складатиме 20 тис. одиниць, в тому числі легкового індивідуального транспорту – 18,4 тис. одиниць.

Весь автотранспорт передбачається повністю забезпечити місцями постійного паркування, а також послугами технічного обслуговування.

Легкові автомобілі власників, що мешкають у садибній забудові, будуть зберігатися на території цих земельних ділянок. Потрібно буде забезпечити 9,78 тис. машино-місць для автомобілів власників, що проживатимуть у районах з багатоповерховою забудовою. З урахуванням наявності на сьогодні 3,1 тис машино-місць в гаражах, додатково необхідно забезпечити 6,6 тис. машино-місць

Генеральним планом пропонується будівництво багатоповерхових та малоповерхових гаражів для постійного зберігання автомобілів, в тому числі з використанням підземного простору та перших поверхів будинків у центральній частині міста. До кінця розрахункового періоду –на 100 відсотків задовольнити потреби у постійному зберіганню автомобілів, у першу чергу за рахунок багатоповерхових (5-поверхових) гаражів і підземних паркінгів. Розрахунок СТО і автозаправок не проводився через їх достатність і наявність багатьох комерційних пропозицій. В першу чергу вони мають бути побудовані на виїздах з міста, разом з іншими об’єктами дорожнього сервісу.

ІІ.8. Інженерна інфраструктура

ІІ.8.1. Теплопостачання

Для забезпечення теплом нових споживачів житлового фонду, закладів та підприємств обслуговування населення, передбачається подальше використання резервних потужностей існуючих централізованих джерел теплопостачання – ТЕЦ, районних та квартальних котелень міста (після проведення їх реконструкції та технічної модернізації).

На теперішній час однією з основних проблем в системі централізованого теплопостачання м. Сміла є безсистемне відключення від неї споживачів. Для споживачів проектної житлової забудови пропонується використання індивідуальних джерел теплової енергії, що працюють на природному газі або твердому паливі.

Розрахунки теплових потоків по видах споживання виконано відповідно до вимог нормативних матеріалів: ДБН В.2.5-39:2008 “Теплові мережі”, ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 “Будівельна кліматологія” та даних по динаміці житлового фонду і розселенню населення.

Теплові потоки для житлових та громадських будівель визначені згідно з прийнятою забезпеченістю:

- багатоквартирної забудови – опаленням та гарячим водопостачанням;
- підприємств та закладів обслуговування – опаленням, вентиляцією, гарячим водопостачанням.

Результати розрахунків необхідного теплового потоку, за умови 100%-го покриття потреб споживання теплової енергії відповідно до прийнятої забезпеченості, наведено в таблиці ІІ.8.2.2

Розмір теплового потоку, з урахуванням втрат теплоти в теплових мережах та витрат на власні потреби джерел теплоти, на розрахунковий період складуть **246,47 МВт**, в т.ч. для споживачів ділянок нового будівництва – **55,50 МВт** та для промисловості – **15,83 МПа** (табл. ІІ.8.2.2).

Розвиток системи теплових мереж обумовлюється резервом потужності визначених існуючих джерел та величиною додаткових навантажень нових споживачів, вимогами відповідних Технічних умов на підключення до централізованої системи, з урахуванням фактору оптимізації собівартості житлово-комунальних послуг по об’єктах нового будівництва, як додаткового абонента.

Для об’єктів, в яких неприпустима перерва в подачі теплоти (лікарні, готелі, д/с цілодобового функціонування, тощо), відповідно до вимог ДБН В.2.5-39:2008, необхідно передбачити наявність місцевого резервного джерела теплопостачання.

Вибір варіанту системи теплопостачання об’єкту, траса проектних теплових мереж та місце їх підключення до існуючих вирішуються на подальших етапах проектування за техніко-економічними розрахунками і обґрунтуванням, з урахуванням відповідних Технічних умов та інвестиційних пропозицій.

Енергозбереження

Забезпечення рентабельного та надійного теплопостачання споживачів м. Сміла потребує впровадження енергозберігаючих технологій, повної автоматизації котельного обладнання, ефективне використання енергоресурсів, прийняття сучасних розробок і рекомендацій, використання енергоефективних теплогенеруючих установок, а також виведення з експлуатації морально застарілого обладнання.

Згідно з Розпорядженням КМ України №502-р від 28.09.06 р. та № 159-р від 11.02.09 р., рекомендується впровадження заходів з переобладнання окремих об’єктів теплогенеруючими установками на електриці, збільшення обсягів використання електроенергії для опалення і гарячого водопостачання за рахунок впровадження енергоакумуляційних систем, теплових насосів, нових типів електрокотлів. Реалізація цього питання вимагає модернізації електромереж, спрямованого на збільшення їх пропускної спроможності. Застосування комбінованого теплогенеруючого обладнання з використанням електрики у періоді «нічного» тарифу і природного газу є пріоритетним, в першу чергу, для об’єктів бюджетної та соціальної сфери.

Для забезпечення скорочення обсягів споживання поливно-енергетичних ресурсів визначені наступні завдання:

- упровадження енергозберігаючих заходів за рахунок заміщення традиційних видів палива іншими видами, насамперед, отриманими з відновлювальних джерел енергії;
- застосування сучасних технологій та матеріалів прокладання проектних мереж теплопостачання (попередньо ізольовані труби), заміна застарілих мереж на нові;
- оснащення всіх споживачів теплової енергії приладами обліку;
- залучення інвестицій в енергетику населеного пункту.

Для оптимального використання встановлених потужностей джерел теплоти в обсязі міста, врахування можливих екстремальних ситуацій і розподілу по періодах сезонного теплопостачання через відключення котельних установок, в схемах теплових мереж окремих груп котелень доцільне влаштування перемичок.

На подальших стадіях проектування необхідно також розглянути можливість застосування в архітектурних рішеннях об'єктів термовітроустановок у комплексі з теплогенераторами для систем опалення та гарячого водопостачання як житлових, так і виробничих приміщень.

ІІ.8.2. Газопостачання

Розвиток системи газопостачання м. Сміла вирішується з урахуванням нових споживачів, навантажень прийнятих до освоєння ділянок розміщення житлового будівництва. На базі природного мережного газу розглядається забезпечення таких категорій споживачів:

– житлові будинки – на господарсько-побутові потреби;

– джерела теплопостачання – як паливо для одержання розрахункового теплового потоку.

Норми питомих витрат природного газу для споживачів на господарсько-побутові потреби прийняті відповідно до вимог ДБН В.2.5-20:2018 «Газопостачання» з урахуванням наявності в квартирі:

- багатоквартирної житлової забудови – газової плити і центрального гарячого

водопостачання;

- садибної забудови – газової плити і газового водонагрівача при відсутності централізованого гарячого водопостачання.

Приготування їжі в лікувально-оздоровчих закладах, дитячих дошкільних та шкільних закладах, підприємствах громадського харчування передбачено на базі використання електроенергії.

За результатом розрахунків, орієнтовні величини річних витрат природного газу за умови 100% газифікації міста у межах, визначених проектом на кінець освоєння обсягів будівництва розрахункового періоду, наведено в таблиці II.8.2.1

Таблиця 11.8.2.1

№ з/п	Споживачі	Річні витрати природного газу на кінець розрахункового строку, млн. м³/рік				
		Промисловість	Житлові будинки (приготування їжі та, частково, гаряче водопостачання)	Опалювальні установки садибної забудови	Джерела теплопостачання житлово-комунального сектору	Всього
1	Житлово-комунальний сектор в межах м. Сміла, всього	1,44	4,03	82,43	202,21	290,11
2	Те ж по площадках нової забудови, всього	1,08	0,23	13,00	28,85	43,16

Виходячи з розміру паливного еквіваленту природного газу Е=1,16, прийнятого у даному проекті за вихідний (основний) вид палива, маса умовного палива всього по місту на розрахунковий період складе приблизно **334,86 тис. тонн**, у тому числі для об'єктів нового будівництва – **48,81 тис. тонн.**

Для газопостачання споживачів м. Сміла, проектом пропонується будівництво 7од. ГРП (ШРП) та прокладання близько 3 км розподільчих газопроводів високого тиску.

Передбачається продовження капремонту існуючих мереж і ГРП відповідно до Програми розвитку газорозподільної системи на 2019-28 рр. ПАТ «Черкасигаз». В позарозрахунковий період рекомендується винесення (відносно існуючої осі) траси магістрального газопроводу поза межі м. Сміли і с. Плоське з переобладнанням існуючої ГРС (розташована поза містом, але поблизу його межі) під ГГРП через часткове «накладання» на житлову забудову її охоронної і санітарно-захисної зони.

Кількість проектних ГРП (ШРП) та місця їх розташування, трасу проектних розподільчих газопроводів високого і низького тисків уточнюються на подальших етапах проектування із залученням спеціалізованих проектних організацій.

Таблиця II.8.2.2

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	Вимір	
			Існ. стан	Розр. строк
1	Теплопостачання Потужність централізованих джерел тепла, всього	МВт	302,85	302,85
2	Розмір теплового потоку для населення нової забудови		н.д.	55,50

3	Розмір теплового потоку для населення існуючої забудови		175,14	175,14
4	Розмір теплового потоку для промисловості		11,81	15,83
5	Споживання тепла, всього		186,95	246,47
1	Газопостачання Споживання газу, всього	млн. $м^3$/рік	н.д.-	290,11
2	В т.ч. населенням	млн. $м^3$/рік		288,67
3	промисловість	млн. $м^3$/рік		1,44

Енергозбереження

Висока надійність роботи системи енергопостачання є однією з вирішальних умов забезпечення ефективної життєдіяльності міста. Система газопостачання є однією з складових частин системи енергозабезпечення. Від її надійної і гарантованої роботи залежить ефективність роботи встановленого обладнання, яке використовує газ, його коефіцієнт корисної дії.

Основні заходи з економії газу:

- подання природного газу на газові пальники у кількості і під тиском, які забезпечують максимальний ККД обладнання, яке використовує газ;
- вжиття заходів зі своєчасного запобігання аварій і інших порушень у роботі системи газопостачання. Це дасть можливість уникнути матеріальних витрат на ліквідацію наслідків аварії;
- введення жорсткої системи контролю за споживанням і обліком спожитого газу на кожному об’єкті;
- зменшення витрат газу у житлових, громадських, адміністративних будівлях шляхом застосування нових матеріалів, які зберігають тепло в будинках, впровадження нових систем теплоізоляції;
- упровадження високо економічного газового обладнання з високим коефіцієнтом корисної дії;
- прокладання газопроводів високого тиску із застосуванням сучасних технологій та матеріалів прокладання мереж з додержанням відповідних вимог чинних норм, що значно зменшує капітальні витрати та продовжує термін експлуатації газопроводів;
- упровадження нових технологій, що дозволяють заміну природного газу на інші види палива (відходи сировини, біогаз, тощо).

II.8.3. Водопостачання, водовідведення (окрема брошура)

II.8.3. Електропостачання

Розрахунок електричних навантажень на проектний період наведено у табл. II.8.3.1. Електричні навантаження підраховані відповідно до архітектурно-планувальних рішень, завдання на проектування та діючих питомих нормативів.

Господарсько-побутові та комунальні потреби населення підраховано за укрупненими показниками споживання електроенергії за рік на одну людину, згідно норм ДБН Б.2.2.12:2019 «Планування та забудова територій», табл. 11.4, як для будинків, не обладнаних стаціонарними електроплитами.

Зважаючи на збільшення споживання електроенергії, при розрахунку максимальних навантажень в проекті прийнята величина питомого електроспоживання - 1800 кВт×годин в рік на одного мешканця при річній кількості годин використання максимуму електричного навантаження - 5700 годин. Електрисне навантаження для проектного населення (80 тис.чол.) становитиме **144,0 млн. кВт×годин в рік.**

Навантаження виробничої сфери підраховано за укрупненими показниками споживання електроенергії за рік одним зайнятим працівником з диференціюванням по галузях господарства (кВт×годин/рік на 1 працюючого).

На проектний період схема зовнішнього електропостачання міста практично залишається без змін.

Для забезпечення надійного електропостачання споживачів та з урахуванням електропостачання нових ділянок забудови, на підставі розрахунків і з урахуванням завантаження існуючих джерел електропостачання рекомендується проведення наступних заходів:

- реконструкція із заміною існуючих трансформаторів на трансформатори більшої потужності на існуючих ПС-110/10кВ;
- спорудження необхідної кількості закритих трансформаторних підстанцій 10/0,4 кВ (ТП-10/0,4 кВ);
- живлення запроектованих трансформаторних підстанцій рекомендується передбачити переважно від існуючих розподільчих мереж 10 кВ.
- при забудові проектних теритрорій враховувати розташування існуючих повітряних ліній електропередачі з улаштування технічних коридорів та охоронних зон.
- модернізація Смілянської ТЕЦ ТОВ «Смілаенергопромтранс», у т.ч. ввести в роботу турбогенератор потужністю 6 МВт, що дозволить ТЕЦ безперервно працювати весь рік
- влаштування міні-гідроелектростанції біля греблі водосховища на р. Тясмін, використовуючи енергію вже існуючого перепаду рівня водної поверхні в річці і побудованому на ній водосховищі. Видача електроенергії пропонується на напрузі 10 кВ в існуючу мережу (розроблений детальний план території на земельну ділянку для розміщення міні-гідроелектростанції в районі греблі на Смілянському водосховищі на р. Тясмін);
- запропоновано будівництво міні-станції на біогазі, що передбачена у сміттєпереробному комплексі поруч з територією полігону твердих побутових відходів. Середня потужність станції становитиме 1 МВт електроенергії.

РОЗРАХУНОК ЕЛЕКТРИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ

Таблиця II.8.3.1

Найменування споживачів	**Загальна кількість мешканців, тис. осіб**	**Річне споживання електроенергії, млн. кВт× год**	**Загальне навантаження, тис. кВт**
Багатоквартирна забудова:			
-малоповерхова забудова (1-4 пов.)	7,23	13,0	2,3
-багатоповерхова забудова (5-9 пов.)	38,94	70,1	12,3
Садибна забудова	33,83	60,9	10,7
Разом	**80,0**	**144,0**	**25,3**
Промисловість	7,0	42,0	8,4

Найменування споживачів	Загальна кількість мешканців, тис. осіб	Річне споживання електроенергії, млн. кВт × год	Загальне навантаження, тис. кВт
ВСЬОГО		**186,0**	**33,7**

На проектний період передбачено провести реконструкцію та розширення мереж зовнішнього освітлення території, яке слід виконувати консольними світильниками із світлодіодними лампами, встановленими на опорах покращеного архітектурного вигляду, висотою до 8 м з повітряно-кабельним підведенням живлення. Зовнішнє освітлення передбачити відповідно до технічних умов на проектування електромереж зовнішнього освітлення. Для можливості автоматичного, ручного, місцевого або дистанційного управління мережами зовнішнього освітлення встановлюються шафи управління зовнішнім освітленням, живлення яких передбачено від різних секцій існуючих та проектних трансформаторних підстанцій.

Кількість, потужність, місце розташування нових ТП-10/0,4 кВ та схема підключення їх до розподільчих електричних мереж 10 кВ вирішуються на подальших стадіях проектування, згідно з технічними умовами енергопостачальної організації.

II.8.4. Зв'язок, телебачення, проводове мовлення

Забезпечення нових територій телефонним звязком, проводоаим мовленням, телебаченням передбачено від існуючих вузлів електрозв’язку міста(Районний цех телекомунікацій №254, станційно-лінійна дільниця №1 Черкаської філії ПАТ «Укртелеком»).

Проектом передбачено розвиток телерадіомовної студії «Тясмин», продовження реалізації програми відновлення дротового мовлення міськрайонного радіо, телефонізація нових районів житлового будівництва і забезпечення їх телерадіозвязком і Інтернетом.

Спільною частиною для всіх видів зв’язку є потреба в спорудженні сучасної кабельної каналізації, що прокладається вздовж вулиць і доріг та основних пішохідних шляхів. Кабельна каналізація повинна забезпечити можливість прокладання необхідних кабелів (направляючих систем) для всіх видів послуг.

Відстані від кабельної каналізації електрозв’язку до будинків, споруд, найближчих інженерних мереж усіх видів, залізниці, стін тунелів шляхопроводів, бортових каменів вулиць, стовбурів дерев регулюється за таблицею 11.11 ДБН Б.2.2-12:2019.

Перспективним для систем зв’язку є перехід на сучасні оптико-волоконні лінії. Робочий проект ОВЛ було розроблено для покращення зв’язку на території військової частини (вул. Незалежності, 35).

Також нові житлові райони мають бути забезпечені відділеннями зв’язку.

II.8.5. Санітарне очищення території

Генеральним планом м. Сміла передбачається 100% охоплення територій міста планово-регулярною системою збору та вивозу твердих побутових відходів.

Річна норма утворення твердих побутових відходів прийнята згідно ДБН Б. 2.2-12:2019, табл. 11.2.

$W_{НАС.}$= (80000 х 300) : 1000 = 24000 тон/на рік.

$W_{ДОР.}$ = [(953914 х 0.008) × 200] : 1000 = 1526,27 тон/ рік.

Відходи від електричного та електронного обладнання:

$W_{ЕЛЕКТ.}$ = (80000 х 6) : 1000 = 480,0 тон/на рік.

Садові відходи від зелених насаджень:

$W_{ЗЕЛ. НАС.}$= [(107845,0 х 0,008) х 200] : 1000 = 172.55 тон/ рік.

Таблиця II.8.5.1

РОЗРАХУНКОВА КІЛЬКІСТЬ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ*

№ п/п	Найменування	Од. виміру	Кількість одиниць	Річна норма утворення ТПВ на одиницю, кг	Кількість сміття, т/рік
1	Мешканці міста	осіб	80000	300	24000,0
2	Удосконалення покриття доріг	1м^2 площі	953914	0,008 м^3	1526.27
3.	Відходи від електричного та елект-роного обладнання	осіб	80000	6	480,0
4.	Садові відходи від зелених насаджень, м^3	1м^2 площі	107845	0,008 м^3	172,55
5.	Сумарна кількість сміття:				26178,82
6.	Відходи від ремонтних робіт і будівництва (відсоток від загальної кількості утворення твердих побутових відходів в населеному пункті).	10%		10%	2617,88
7.	Всього:				28796,70

**Примітка: Без врахування потреб поселень приміської зони.*

Відходи від ремонтів та будівництва – 10% від загальної кількості сміття:

$W_{.}$ = 24000,0 + 1526,27 + 480,0 + 172,55 =26178,82тон/ рік.

$W_{ЗАГ.}$ = 26178,82 + 2617,88 = 28796,70тон/ рік.

Згідно з табл. 11.3, ДБН Б.2.2-12:2019, розмір земельної ділянки полігону на 1000 тон твердих побутових відходів на рік має складати 0,02 га. Необхідна площа полігону ТВП на розрахунковий строк складе:

S = (28796,70 х 0,02) 1000 х 20 = **11,52 га.**

Передбачено будівництво сміттєпереробного комплексу, потужністю 50,0 тис. м^3 переробки сміття на рік, передбачивши при заводі сортувальну станцію (модуль) та установку для вироблення теплової і електричної енергії під час утилізації сміття і за рахунок використання біогазу, утвореного на полігоні

Рішеннями генерального плану передбачена рекультивація території використаної частини полігону та виділення ділянки під влаштування нового сучасного полігону ТПВ поряд з існуючим.

Побутові відходи від споживачів м. Сміла, яки не підлягають переробці, на першу чергу утилізуються на існуючому полігоні.

Проектним рішенням передбачено впровадження в місті роздільного збору сміття, для чого необхідно: встановити окремі контейнери різного кольору для різного виду сміття та здійснити будівництво підприємства промислової переробки відходів.

Майданчики, на яких розташовуються контейнери, повинні бути огороджені і мати тверде покриття (асфальтове, бетонне) для забезпечення гігієнічного збору та тимчасового зберігання ТПВ. Для зберігання та тимчасового збирання побутових відходів рекомендується використовувати контейнери об’ємом 1,1м^3.

На території садибної забудови пропонується запровадити планову регулярну систему збору сміття з періодичністю не менше 1-2 рази на тиждень, а також влаштування майданчиків для збору ТПВ.

Для транспортування рекомендується використовувати автомобілі із заднім завантаженням, так як вони мають більший об’єм для перевезення відходів і досягають більшого рівня ущільнення.

Будівельні, ремонтні та великогабаритні відходи, що не розміщаються в контейнерах для зберігання побутових відходів, повинні забиратися на запит від мешканців та юридичних осіб з використанням спеціалізованого обладнання транспортних засобів і контейнерів.

Згідно ДБН Б.2.2-12:2019, п 11.2.4, пункти приймання вторинної сировини повинні забезпечувати відбір відходів електричних та електронних приладів, небезпечних відходів (в складі побутових відходів) та вторинної сировини. Необхідна кількість приймальних пунктів визначається місцевими органами за потребою.

Органічні та зелені відходи можуть стати цінним ресурсом для місцевого виробництва компосту. Компостування можна проводити на полігоні з використанням аеробної технології компостування. Компости можуть використовуватись в якості добрива для дерев та кущів та рекультивації земель несільськогосподарського призначення.

Також необхідне перероблення деревини (гіляк), листя та відходів рослинного походження на паливні брикети, подрібнювання відходів деревини на тріску, яка використовується як паливо місцевою ТЕЦ, відбір біогазу з полігону ТПВ та його перетворення на електричну або теплову енергію на установці, передбаченій на сміттепереробному заводі при полігоні.

Відходи від лікарні та перукарень необхідно знешкоджувати на спеціальному устаткуванні.

Урни для збору сміття необхідно передбачити на території кладовищ, на вулицях, в парках, скверах, ринках, біля магазинів, на зупинках громадського транспорту, автостанціях та в місцях проведення масових заходів.

Території автостанції, ринків, парків, кладовищ та інших місць з великим скупченням людей необхідно забезпечити громадськими вбиральнями. Під час проведення масових заходів в разі відсутності поруч громадських вбиралень, тимчасово можливо використовувати біотуалети.

Згідно з рішеннями генерального плану міста провести модернізацію парку спецавтотранспорту та іншої техніки для санітарного очищення, контейнерів для роздільного збору ТПВ (кількість – відповідно до розробленої схеми санітарного очищення міста або міста разом з передмістям). Види та кількість техніки, необхідної для збирання, збереження і транспортування, переробці та захоронення ТПВ необхідно визначити на подальших стадіях проектування із врахуванням можливої участі прилеглих сіл у загальній системі санітарного очищення.

Правові, організаційні та економічні засади діяльності, пов'язаної із запобіганням або зменшенням обсягів утворення відходів, їх збиранням, перевезенням, зберіганням, обробленням, утилізацією та видаленням, знешкодженням та захороненням, а також з відверненням негативного впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини проводити відповідно до положень Закону України «Про відходи».

Місця захоронення тварин визначаються за межами населеного пункту згідно з схемою планування Черкаської області.

Основні рішення генплану та показники, які стосуються вдосконалення та розвитку системи санітарного очищення беруться за основу та підлягають уточненню на наступних стадіях проектування і при розробці спеціалізованої схеми.

II.9. Протипожежні заходи

На даний час зовнішнє пожежогасіння м. Сміла здійснюється з кільцевої водопровідної мережі міста.

Кількість одночасних пожеж для м. Сміла прийнято згідно ДБН В.2.5-74:2013; табл. 3, в залежності від проектної чисельності населення (80 тис. чоловік) та поверховості (9 поверхів) складає 2 пожежі. Згідно ДБН В.2.5-74:2013; табл. 4, витрати води на одну

пожежу – 35 л/сек. (126 м^3/год.). Тривалість гасіння пожежі – 3 години. Витрати на зовнішнє пожежогасіння складуть:

Q пож. зоан.=126 × 2 × 3 = 756 м^3.

Згідно ДБН В.2.5-64, п. 6.2.11; п .6.2.12; табл. 5, при об'єдненій системі централізованого та протипожежного водопостачання для населеного пункту розрахункова кількість одночасних пожеж на підприємствах виробничого комплексу та складських приміщеннях приймається залежно від площі, яку вони займають: при площі до 150 га включно – 1 пожежа. Витрати води на зовнішнє пожежогасіння визначаються як сума потрібної більшої витрати (на підприємстві або в населеному пункті (35 л/сек) та 50% потрібної меншої (10 : 2 = 5 л/сек) на підприємстві або в населеному пункті. Витрати води на зовнішнє пожежогасіння промислових підприємств складуть: Q пож. зоан. підпр.= [(35 + 5) × 3,6] × 1 × 3 = 432 м^3.

Згідно ДБН Б.2.2-2019, п. 11.1.5; п. 11.1.6, зовнішнє пожежогасіння АЗС здійснюється з пожежних ємностей, що розташовані на території АЗС, або не менш ніж від 2-х пожежних гідрантів. Пожежні гідранти повинні бути розташовані на відстані не ближче 35 м від резервуарів палива. В разі наземного розташування резервуарів палива, у розрахунку місткості резервуарів необхідно враховувати витрати води на його охолодження в кількості 15 л/сек протягом 1-єї години (54 м^3/год.). Витрати води на охолодження резервуарів палива (за потребою) складуть:

Q рез. пал..= 15 х 3,6 × 1 = 54 м^3.

Витрати на внутрішнє пожежогасіння будинку культури (150 місць) згідно ДБН В.2.2-16-2008, п. 14.34, складають 5 л/сек. (2 струмені по 2,5 л/сек.) (18 м^3/год.). Тривалість гасіння пожежі – 3 год.

Q пож. вн.= 18 х 3 = 54 м^3.

Витрати на внутрішнє пожежогасіння промислових підприємств, згідно ДБН В.2.5-64-2012, табл. 4, складають 10 л/сек. (2 струмені по 5 л/сек.) (36 м^3/год.). Тривалість гасіння пожежі – 3 год.

Q пож. вн.= 36 х 3 = 108 м^3.

Тривалість гасіння зовнішньої та внутрішньої пожежі, згідно ДБН В.2.5-74-64, п. 6.2.13, та ДБН В.2.5-64, табл. 6, прийнята 3 години.

Загальні витрати води на пожежогасіння складуть:

Q пож = 756 + 432 + 108 = 1296,0 м^3,

в т.ч.:

- на зовнішнє пожежогасіння – 756,0 м^3;
- на зовнішнє пожежогасіння промислових підприємств – 432,0 м^3;
- на внутрішнє пожежогасіння – 108 м^3.
- на охолодження резервуарів палива – 54 м3 (за потребою).

Протипожежний запас води передбачається зберігати в резервуарах чистої води, що розташовані на ділянках водопровідних споруд.

Ємність резервуарів чистої води складається з:

– 3-х максимально-годинних витрат води на господарчо-питні потреби (28560: 24 х 3 = 3570,0 м^3;

– 3-х годинних витрат води на зовнішнє пожежогасіння житлової частини міста (35 ×3,60 × 2 × 3 = 756 м^3);

– 3-х- годинних витрат води на зовнішнє пожежогасіння промислових підприємств ($40 \times 3{,}60 \times 2 \times 3 = 432$ м^3);

– 3-х-годинних витрат води на внутрішнє пожежогасіння ($10 \times 3{,}60 \times 2 \times 3 = 108$ м^3);

– 3-х- годинних витрат води на внутрішнє пожежогасіння промислових підприємств ($10 \times 3{,}60 \times 2 \times 3 = 108$ м^3);

– регулюючого об'єму, що складає 20% від максимально-добових витрат води (5718,0 м^3);

– запасу води на промивку фільтрів, що складає 7% від максимально-добових витрат води (2001,3 м^3).

Розрахункова ємність резервуарів чистої води на розрахунковий етап становить:

Wрчв розр. = 3570 + 756 + 432 + 108,0 + 108 + 5718 + 2001,30 = 12693,30 м^3.

Загальна ємність існуючих резервуарів чистої води складає:

Wрчв icн. = 300 + 300 + 1000 + 3000 + 3000 + 3000 + 3000 + 1000 + 1000 + 250 + 250 = 16100 м3.

Ємність існуючих резервуарів цілком достатня для зберігання необхідних витрат води на пожежогасіння на розрахунковий строк генплану.

Даним проектом передбачено кільцювання мереж водопроводу і встановлення на ній пожежних гідрантів, згідно ДБН В.2.5-74:2013, п.12.16.

Водопровідна мережа, що прокладається по вулицях, повинна бути діаметром не менш 110 мм. Пожежні гідранти слід розташовувати вздовж автомобільних доріг на відстані не більш 2,5 м від краю проїзної частини, але не ближче 5,0 м від стін будинків на відстані 100-150 м один від одного. На стінах будинків, опорах зовнішнього освітлення, в місці розміщення пожежних гідрантів, слід передбачати покажчики (об'ємні зі світильником або плоскі із застосуванням світловідбивного покриття).

Для пожежогасіння каналізаційних очисних споруд, планується будівництво мережі технічного водопроводу з відбором води з вторинних відстійників. Мережа протипожежного водопроводу – кільцева, низького тиску, з встановленням пожежних гідрантів згідно ДБН В.2.5-74:2013, п.12.16.

Розрахункові витрати води на пожежогасіння каналізаційних очисних споруд на розрахунковий етап – 432 м3, при витратах: на зовнішнє пожежогасіння – 30 л/с, на внутрішнє: 2 × 5 л/с.

На території промислових підприємств, що мають власні джерела водопостачання, повинні бути розташовані ємності для зберігання запасу води на пожежогасіння. Пожежогасіння цих об'єктів здійснюється власними пожежними постами чи загонами з використанням власних джерел водопостачання та ємностей для зберігання води на пожежогасіння.

Об'єкти, що будуються, відповідно до п. 1.1.1 ДБН А.3.1-5:2009, повинні бути забезпечені водопроводом, у тому числі протипожежним, з улаштуванням поблизу пожежного гідранту.

Водопровідні колодязі, що розташовані на садибних ділянках, можуть бути використані як резерв в разі надзвичайних ситуацій та для гасіння присадибних ділянок.

На полігоні ТПВ, у зв'язку з високою пожежною небезпекою об'єкту, необхідно мати ставок із запасом води, або власну свердловину чи підведену гілку водопроводу.

Крім гасіння пожежі з кільцевої водопровідної мережі міста передбачено безводопровідне протипожежне водопостачання з відкритих природних водойм. Для

зручності забору води пожежними машинами і подачі її до місця пожежі, ділянку пірсу необхідно обладнати під'їзними дорогами і розворотним майданчиком 12 х 12 м.

Необхідну кількість пожежно-рятувальних підрозділів (частин) (далі – ПРП) у населеному пункті визначено відповідно до вимоги Кодексу цивільного захисту України, Постанови КМУ від 27.11.2013 року №874, ДБН Б.2.2-12:2019, ДСТУ 8767:2018.

Критеріями, за якими утворюються державні пожежно-рятувальні підрозділи (частини) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в місті Сміла, є:

1) кількість жителів населеного пункту (визначають кількість та тип пожежних автомобілів) – проектне населення 80 тис. осіб;

2) радіус обслуговування одним державним пожежно-рятувальним підрозділом (частиною) (визначений по дорогах загального користування - радіус обслуговування не перевищує 3 кілометри)

3) нормативи прибуття державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) до місця виклику (на території міста Сміла не повинен перевищувати - 10 хвилин. З урахуванням метеорологічних умов, сезонних особливостей та стану доріг нормативи прибуття можуть бути перевищені, але не більше ніж на 5 хвилин)

Визначення кількості пожежно-рятувальних підрозділів (частин) та їх типів

В межах міста є пожежне депо Державної пожежно-рятувальної частини №12 (ДПРЧ-12), що розташована по вул. Соборній, 92, в складі якої: пожежна автоцистерна (АЦ) – 2 одиниці, пожежна автодрабина (АД) – 1 одиниця.

Оскільки в місті наявні будинки заввишки 4 пов. і більше забезпечення мінімальної норми спецавтомобілями, згідно з табл. 15.12 ДБН Б.2.2-12:2019, здійснюється за рахунок наявної в місті спеціальної техніки (автодрабина АД) в Державній пожежно-рятувальній частині (ДПРЧ-12).

Мінімальна кількість основних пожежних автомобілів (автоцистерн або автонасосів) для міста на розрахунковий етап визначена відповідно до проектної чисельності населення міста (80,0 тис. жителів), згідно з табл. 15.1 ДБН Б.2.2-12:2019 та складе 12основних автомашин, 3 спецавтомобілі включаючи резервні згідно з таб.15.12 ДБН Б.2.2-12:2019 .

Для забезпечення обслуговування міста необхідною кількістю пожежних автомобілів на розрахунковий етап передбачено будівництво пожежного депо І типу на 6 автомобілів, додатково 1 спецавтомобіль в районі вул. Богдана Хмельницького в південній частині міста, також в районі вул. Ольги Олійник в західній частині міста передбачено будівництво пожежного депо ІІ типу на 4 автомобілі, додатково 1 резервнийспецавтомобіль.

Інші (додаткові) типи спеціальних пожежних автомашин визначаються територіальними органами пожежної охорони виходячи із місцевих умов (лист ДСНС України ГУ ДСНС України у Черкаський області, Черкаське районе управління державної служби України з надзвичайних ситуацій у Черкаській області (Черкаське РУ ГУ ДСНС України у Черкаській області)).

Рекомендовані значення площі земельних ділянок пожежно-рятувальних частин визначені відповідно до табл. 9.1 ДСТУ 8767:2018.

Розрахунок необхідної кількісті пожежних депо і автомобілів виконаний згідно з нормативами ДБН Б.2.2-12:2019 (1 на 6,5 тис. осіб, згіднотабл. 15.1).

Розрахунок необхідної кількісті спецавтомобілів та резервних автомобілів виконаний згідно з нормативами ДБН Б.2.2-12:2019 (2спецавтомобіля на50-100тис. осіб, згіднотабл. 15.12 та 50% від спеціавтомобілів передбачено під резервні згідно примітки 1 таб.15.12).

Загальна характеристика пожежно-рятувальних підрозділів (частин) міста на розрахунковий період приведена в табл. 2.8.1

Таблиця 2.8.1

Найменування	**Тип пожежного депо**	**Площа земельної ділянки***	**Кількість основних пожежних автомобілів**	**Кількість спеціальних пожмашин**	**Примітка**
Пожежне депо Державної пожежно-рятувальної частини (ДПРЧ-12) (існуюча)	II	0,3802га (рекомендована 0,8 га)	2	1	
Пожежне депо (проекне)	I	1,75 га	6	1	
Пожежне депо (проекне)	II	1,2 га	4	1	

**Примітка: Площу земельної ділянки під час реконструкції будинків та споруд пожежно-рятувальної частини в умовах існуючої забудови визначають технічним завданням на проектування.*

Дислокація та райони виїзду ПРП визначають із застосуванням одного з критеріїв: розрахунку радіуса обслуговування або розрахунку часу прибуття ПРП до місця виклику відповідно до вимог ДСТУ 8767:2018.

Визначення району виїзду кожного ПРП за критерієм радіуса обслуговування.

Вимоги до розміщення ПРП за критерієм радіуса обслуговування визначено відповідно до ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», а саме:

- із розрахунку виїзду ПРП не більше ніж 3 км., у функціональних зонах населених пунктів по дорогах загального користування для міст та селищ;

- 2 км для підприємств з виробництвами категорій А, Б, В, що займають більше 50% всієї площі забудови;

- 4 км для підприємств з виробництвами категорії А, Б, В, що займають менше 50 % площі забудови, а також підприємств з виробництвами категорій Г, Д;

- у разі розмішення в межах населеного пункту підприємств, виробничу діяльність яких визначено додатком А, рівень техногенної безпеки яких підпадає під критерії додатка Б, такі підприємства має бути забезпечено об’єктами ПРП з пожежним депо.

На території населеного пункту відсутні виробничі підприємства кат. А, Б, В, що займають більше 50% всієї площі забудови, отже радіус виїзду ПРП приймаємо із

розрахунку не більше ніж 3 км., у функціональних зонах населеного пункту по дорогах загального користування.

Проведеним дослідженням маршрутів виїзду кожного ПРП, встановлено, що всі функціональні зони визначені генеральним планом міста потрапляють у радіус виїзду хоча б одного з підрозділів, отже задовольняють вимоги нормативних документів до району виїзду кожного ПРП за критерієм радіуса обслуговування.

Визначення району виїзду кожного ПРП за критерієм часу прибуття.

Межі району виїзду ПРП, за критерієм часу прибуття, визначають залежно від групи населеного пункту та граничної швидкості руху пожежного автомобіля.

Граничну швидкість руху пожежного автомобіля приймаємо відповідно до табл. 6.1 ДСТУ 8767:2018.

Оскільки прогнозована кількість населення м. Сміла на розрахунковий етап становить 80 000 чоловік, то населений пункт приймаємо середньої групи. Відповідно значення граничної швидкості руху пожежного автомобіля приймаємо 35 км/год.

Так як норматив прибуття ПРП до місця виклику не повинен перевищувати 10 хв, встановлено, що при граничній швидкості руху пожежного автомобіля 35 км/год район виїзду кожного ПРП за критерієм часу прибуття становить не менше 3 км.

Проведеним дослідженням маршрутів встановлено, що всі функціональні зони визначені генеральним планом міста потрапляють у зону доступної відстані (відстань від пожежно-рятувальної частини до місця можливого виклику, за якої прибуття першого ПРП забезпечується в установлений унормований час прибуття) кожного ПРП та задовольняє вимоги нормативних документів до району виїзду кожного ПРП за критерієм часу прибуття.

ІІ.10 Інженерна підготовка та захист території

ІІ.10.1. Гідротехнічні заходи

Проектні рішення

Відповідно до стану існуючих територій, природних умов, наявного картографічного і планового матеріалів, а також враховуючи архітектурно-планувальні рішення та перспективи розвитку міста, рішенням генерального плану визначено комплекс гідротехнічних заходів з інженерної підготовки та захисту території:

- захист від підтоплення;
- протипаводковий захист;
- регулювання русел рік, благоустрій існуючих водойм;
- протиерозійні заходи;
- рекультивація порушених територій.

Всі намічені заходи з інженерної підготовки території розроблені згідно з ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», ДБН В.1.1-25-2009 «Інженерний захист територій та споруд від подтоплення і затоплення», ДБН В.2.4-3:2010. «Гідротехнічні споруди. Основні положення», ДБН В.1.1-46:2017 Інженерний захист територій, будівель і споруд від зсувів та обвалів.

Захистві д підтоплення

Так як на території міста є ділянки з підвищеним рівнем ґрунтових вод (переважно території щільної багатоповерхової забудови), то необхідно проведення відповідних заходів для захисту від підтоплення.

При освоєнні таких територій в боротьбі з високим рівнем ґрунтових вод рекомендується застосовувати як спеціальні (влаштування дренажу, підсипки та ін.), так і загального характеру (впорядкування поверхневого стоку, гідроізоляцію та ін.) роботи.Рекомендується провести зниження рівня ґрунтових вод на глибину не менше ніж на 2,5 м на ділянках капітальної забудови та на глибину не менше 1,0 м – для стадіонів, парків, скверів та інших об'єктів зелених насаджень.

Найбільш ефективним способом зниження рівня ґрунтових вод в даних умовах буде влаштування дренажу. Дренажні води рекомендується скидати в дощову каналізацію. Конструкція дренажу і місця скидання дренажу визначаються на подальших стадіях проектування.

На територіях, які підлягають підтопленню під час паводків (в основному садибна забудова) пропонується застосувати найбільш ефективний метод боротьби в даних умовах – підсипку під кожну будівлю або групу будівель і споруд, а також – влаштування дренажу відкритого або закритого типу.

На всіх ділянках, що освоюються, незалежно від їх функціонального призначення, рекомендується виконати заходи з впорядкування поверхневого стоку.

Вибір схеми захисту від підтоплення повинен грунтуватися на матеріалах детальних інженерно-геологічних вишукувань на режимних спостережень, надаючи перевагу рішенням, що зводять до мінімуму експлуатаційні витрати та забезпечують максимальну надійність дорожнього покриття, інженерних мереж, підземних споруд.

Протипаводковий захист

Протиповеневий захист території – це комплекс гідротехнічних споруд та інженерно-технічних заходів, що забезпечують захист об'єктів народного господарства та території житлової забудови від підтоплення, затоплення та інших небезпечних природних явищ. Конструктивні рішення щодо протиповеневого захисту приймаються залежно від мети передбаченого використання ділянки та з урахуванням інженерно-будівельної оцінки території, а також інженерно-геологічних і гідрологічних умов берегової смуги.

Капітальний ремонт переливної греблі Смілянського водосховища на р. Тясмин дасть змогу запобігти виникненню надзвичайних ситуацій (прориву греблі), забезпечить захист територій від затоплення та підтоплення, поліпшить умови формування та пропуску паводків і повеней.

На окремих ділянках берега річки необхідно виконати берегозакріплення кам'яною накидкою з метою попередження розмиву берегів, загальною протяжністю 0,6 км.

На міських територіях берегозакріплювальні роботи проектуються з урахуванням технічних і економічних вимог, але велике значення надається естетичним вимогам, оскільки набережні – це елементи міського середовища.Влаштування набережних створить додатковий захист від затоплення повеневими водами річок, покращить естетичний вигляд міського середовища та створить додаткові місця для прогулянок міського населення.

Проектними рішеннями пропонується влаштувати набережну полегшеної конструкції в зоні відпочинку біля існуючого пляжу, загальною протяжністю- 0,7 км. Навколо водосховища, як елемент його благоустрою, планується пейзажна алея. Окремі її ділянки мажуть мати елементи берегоукріплення.

Проектом пропонується намив і підсипка території в районі міського центру і парку – в західній і північно-західній частині, на півдні водосховища для розширення територій короткочасного відпочинку.

Регулювання русел рік, благоустрій водойм

Проектними рішеннями передбачені заходи по оздоровленню, покращенню санітарно-гігієнічних умов і благоустрою прибережної смуги Смілянського водосховища:

розчисткадня, поверхні води та берега від вологолюбивої рослинності, поглиблення ложа водного об'єкта, реконструкція водопропускної споруди, організація та благоустрій пляжної смуги по периметру водосховища з її розширенням за рахунок намиву на окремих ділянках, влаштування островів на мілководдях, ліквідація заболочених ділянок і влаштування набережної.

Також намічені заходи з ремонту греблі Смілянського водосховища, які передбачені «Проектом капітального ремонту переливної греблі на р. Тясмин в м. Сміла».

Згідно санітарно-гігієнічним вимогам середня глибина у водосховищі не повинна бути менша ніж 2,5-3,0 м, з врахуванням замуленості. Тому передбачається виконувати роботи з поглиблення дна до відмітки 82,5 м, збільшивши середню глибину водосховища до 3,0 м. Для складування вийнятого ґрунту запропоновано використовувати території прибережного мілководдя, перезволожені і заболочені пониження в заплавах річок Тясмин і Сріблянка, ділянки, які намічені для намиву і підсипки в прибережних зонах короткочасного відпочинку.

З метою покращення дренуючої та пропускної здатності русел рік та струмків, а також покращення санітарних умов на заплавних територіях, передбачається виконати розчистку та регулювання русел рік Тясмин, загальною протяжністю 8,8 км, і р. Сріблянки, протяжністю 2,0 км та струмка Холодного, протяжністю 2,2 км. Спрямлення русел рік рекомендується виконувати при необхідності і тільки в межах заплави.

Заболочені ділянки у заплаві рекомендується осушити за допомогою влаштування відкритих дренажних канав або підсипки до відміток, які забезпечують самовідтік дощових вод. Для підсипки рекомендується використовувати вийнятий ґрунт, отриманий при розчистці русел річок.

Категорично забороняється скидання очищених і неочищених промислових і побутових стоків, побутового сміття в русла рік Сріблянка і Тясмин та на їх заплавні території.

Передбачено благоустрій пляжів, які знаходяться на річці Тясмин (вул. Жуковського), на Смілянському водосховищі (вул. Береста, вул. Ротондівська), на ставку Івушка (вул. Родини Бобринських), шляхом підсипки піску, облаштування сонцезахисними спорудами, роздягальнями та іншим оснащенням.

Загальна площа пляжів складатиме біля 5,0 га.

Протиерозійні заходи

З метою захисту території міста від ерозії, передбачається здійснити комплекс протиерозійних заходів, який залежить від функціонального використання еродованих територій і господарської діяльності людини.

Балки і круті схили долин річок передбачається використовувати для влаштування зелених зон відпочинку. Щоб запобігти утворенню умов для зсувів і обвалів схилів забороняється додаткове привантаження бровки і підрізка підошви схилів. Присхилові ділянки балок і долин річок рекомендується не забудовувати, щоб не утворювати додаткове навантаження, а закріпити посадкою деревно-кущової рослинності.Проведення цих заходів дозволить не тільки припинити утворення і подальший ріст ярів, але й значно зменшить замулення річок, струмків, водосховища та ставків.

Відповідно до рішення про організацію ландшафтного заказника «Балка Довжик» на графічних матеріалах ГП міста відображено території проектного природно-заповідного фонду.

З метою попередження росту ярів намічається облісення території навколо крутих схилів шириною смуги 30 метрів, тобто створення прияружних лісосмуг, терасування схилів з посадкою деревно-кущової рослинності. Всі ці заходи одночасно виконують декілька функцій:

- закріплення кореневої системи від розмиву і вітрової ерозії ґрунтів;
- акумуляція і перерозподіл стоку;

- утворення природних перепон водотокам.

Для освоєння таких ділянок під забудову необхідно виконати ряд заходів, а саме:

- схили терасувати з обов'язковим закріпленням відкосів посадкою деревно-кущової рослинності;
- організоване відведення поверхневих вод;
- забудову виконувати будівлями і спорудами з підвищеною міцністю і загальною просторовою жорсткістю, зі збільшенням їх податливості з допомогою гнучких або розрізних конструкцій, які забезпечать нормальну роботу будівель і споруд при деформаціях основ і фундаментів.

Рекультивація порушених територій

В межах території міста є ряд ділянок порушених територій, які потребують рекультивації, а саме:

– піщаний кар'єр Радіоприладного заводу (площа біля 5,0 га);
– ділянка біля кладовища самовільної вибірки піску та глини (площа біля 2 га);
– ділянка по вул. 40 років Перемоги (площа біля 2 га);
– ділянка по вул. Орлова (колишня територія військової частини, площа біля 2 га);
ділянка по вул. Генерала Дерев'янко (площа біля 1 га);
– ділянка по вул. Пермській (площа біля 3,6 га);
– ділянка по вул. Кам'янській (самовільна вибірка глини, площа біля 4,0 га);
– колишні відстійники цукрового заводу (площа 72 га);
– колишній полігон накопичення гальванічних шлаків (площа 4,1 га).

Порушені території підлягають проведенню на них рекультивації поетапно: в І чергу виконуються планувальні роботи, терасування та засипка, ІІ - укладання шару рослинного ґрунту, посадка дерев і кущів, посів багаторічних трав.

Заходи по відновленню порушених територій обираються залежно від інженерно-геологічних умов, виду використанняі типів порушення терторії (повне і часткове засипання глибоких ям і виробок, розрівнювання зритих місць, роботи по запобіганню подальшому руйнуванню порушених територій).

Загальна площа порушених земель, що підлягають рекультивації в межах міста, складає 95,1 га.

До заходіврекультивації території відноситься ліквідація і санація ділянок несанкціонованих сміттезвалищ, заповненої частини полігону/звалища ТПВ і засмічених прилеглих територій, які мають бути уточнені при обстеженні.

Всі заходи з інженерної підготовки території показані на кресленні «Схема інженерної підготовки і захисту територій та дощової каналізації ».

Основні гідротехнічні заходи з інженерної підготовки та захисту території в межах м. Сміла

№ п/п	Назва заходів	Одиниця виміру	Розрахунковий період
1	2	3	4
1.	Берегоукріплення	км	0,6
2.	Влаштування набережної	км	0,7
3.	Благоустрій пляжів	га	5,0
4.	Захист від підтоплення	га	279,4
5.	Регулювання русел рік	км	13,0
6.	Розчистка водойм	га	90,0

7.	Ліквідація заболоченостей	га	35,1
8.	Протиерозійні заходи	га	69,0
9.	Рекультивація порушених територій	га	95,1

ІІ.10.2. Дощова каналізація

Схема дощової каналізації розроблена згідно з архітектурно-планувальними рішеннями генплану і виконана у відповідності з вимогами ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»

Схемою дощової каналізації запропоновані:

– засоби та напрями відведення дощових і талих вод з території існуючої житлової забудови, вулиць, та територій, намічених під освоєння генпланом;

– запобігання забруднення водних об’єктів шляхом влаштування локальних очисних споруд перед випусками у них стоків дощової каналізації.

Відповідно до рельєфу території міста, існуючих басейнів водозбору, розчленованість ярами і балками та поділ території міста річками та водоймами визначено 20 басейнів дощової каналізації.

Рішенням генерального плану передбачено влаштування окремих систем дощової каналізації по басейнам каналізування, з влаштуванням проктних ЛОС, розширення існуючої дощової мережі й будівництво нових головних дощових колекторів по існуючим та проектним вулицям і магістралям, до яких передбачено підключення колекторів з прилеглих мікрорайонів.

Для запобігання скиду в водотоки дощових неочищених вод намічено влаштування сучасних очисних споруд дощової каналізації, як на нових, так і на діючих випусках. Існуючі випуски дощової каналізації підключаються в проектну мережу дощової каналізації і подаються до проектних очисних споруд. Випуски очищених і доочищених вод передбачені в річки Тясмин, Сріблянка, Гнилий Ташлик, струмок Холодний та інші водойми. Очищені стоки з очисних споруд, які проектуються в районі Ірдинського болота, пропонується використовувати на потреби оборотного водопостачання та поливу території.

На найбільш забруднених територіях автотранспортних підприємств, комунально-складських зон, промзон, автостоянок, автозаправних станцій, гаражів, інших джерел забруднення, у залежності від особливостей їхнього функціонального використання, необхідно створити локальні системи водовідведення й очищення дощових вод різного ступеня складності, з максимальною можливістю використання стоку для оборотного водопостачання або для поливу території. При неможливості оборотного використання стоків їх необхідно підключати до міської мережі дощової каналізації.

Для забезпечення надійної роботи існуючої системи дощової каналізації необхідно:

– виконати паспортизацію існуючих мереж дощової каналізації;

– виконувати регулярне прочищення, як відкритої, так і закритої мережі зливостоків;

– проведення ремонту аварійних трубопроводів із заміною конструкцій колекторів, строк експлуатації яких закінчився.

На весь проектний період передбачається влаштування:

– мереж дощової каналізації – 40 км;

– локальних очисних споруд – 20 од.

Схема дощової каналізації потребує уточнення на наступних стадіях проектування.

ІІ.11. Пропозиції щодо охорони навколишнього природного середовища

Даний розділ розроблений як обґрунтування прийнятих проектних рішень генерального плану відповідно до сучасних екологічних вимог на основі аналізу стану навколишнього середовища і можливих прогнозованих змін.

Відповідно до закону України “Про стратегічну екологічну оцінку” (далі – СЕО), розробляється розширений розділ “Звіт про стратегічну екологічну оцінку, як окремий документ (за окремим договором), якій стане складовою частиною нового генерального плану, де наведений детальний аналіз існуючого і прогнозованого стану навколишнього середовища, стану здоров’я населення, оцінка прийнятих генеральним планом рішень з урахуванням екологічних аспектів, розглянуті можливі альтернативні варіанти рішень.

Розділ розроблено згідно з діючою законодавчо-нормативною базою України.

Повітряний басейн

За метеорологічними умовами місто Сміла відноситься до територій з можливо підвищеним потенціалом забруднення атмосферного повітря та несприятливими умовами розсіювання промислових викидів (Районування України за потенціалом забруднення).

Динаміка обсягів викидів шкідливих речовин від стаціонарних та пересувних джерел різна. Якщо від пересувних джерел вона зростає з розвитком автомобілізації, то від стаціонарних джерел значно знизилася відносно 1990 року через різке падіння обсягів виробництва. Але останні три роки спостерігається невелике зростання викидів через пожвавлення виробництва в місті (крім галузі машинобудування і харчової промисловості), табл.II.11.1.

ВИКИДИ ШКІДЛИВИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ ВІД СТАЦІОНАРНИХ ДЖЕРЕЛ ЗАБРУДНЕННЯ ПО М. СМІЛА (ТИС. ТОН/РІК)

Таблиця II.11.1

1990	1997	1998	1999	2000-	2001	2003	2013	2014	2015	2016	2017
5,7	1,2	1,3	1,4	1,31	1,3	1,3	0,401	0,275	0,257	0,289	0,3

На території Черкаської області викиди значно зросли в порівнянні з 2000 роком, особливо в обласному центрі, де знаходиться крупне виробництво ПАТ “Азот”. Часткам.Сміли в загальних обсягах викидів по області становила лише 0,62 % в 2017 р. Відносно 2000 р. частка Сміли значно знизилася: становила тоді 4,55% (таблиця II.11.2). В значній мірі це сталося через закриття цукрового комбінату. Проектом генплану намічено перепрофілювання частини території комбінату на розміщення менш шкідливого виробництва, а частини – під житлову і громадську забудову.

Нижче наводиться перелік основних підприємств-забруднювачів атмосферного повітря. Раніше їх очолював ВАТ “Смілянський цукрокомбінат”, на долю якого припадало 38% усіх викидів. На даний час це підприємства теплової енергетики: Смілянська ТЕЦ ВАТ ТОВ “Смілаенергопромтранс”. ПАТ НВП “Смілянський електромеханічний завод”, ДП Приладобудівний завод “Райдуга”, Вагонне депо ст. Ім. Т.Г. Шевченка, Локомотивне депо ст. Ім. Т.Г. Шевченка, ТОВ “Смілянський асфальтний завод”, АТП- 17128, АЗС та інші підприємства. Слід також враховувати вплив сільгосппідприємств тваринницької галузі, що прилягають впритул до міста (МТФ і ПТФ СТОВ “Лан” в с. Плоське та ін.), негативно впливаючи на його житлову забудову.

ВИКИДИ ШКІДЛИВИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ ВІД СТАЦІОНАРНИХ ДЖЕРЕЛ ЗАБРУДНЕННЯ ПО МІСТАХ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ (ТИС. ТОН/РІК)

Таблиця II.11.2

	2000	***2015***	***2016***	***2017***
Всього по області,у т.ч.:	***28,778***	***57,458***	***52,319***	***48,318***
м. Черкаси	16,821	29,826	23,845	20,107
м. Ватутіне	0,817	0,59	0,489	0,576
м. Канів	0,115	0,167	0,314	0,337
м. Золотоноша	0,546	0,446	0,439	0,443

м. Сміла	1,31	0,257	0,289	0,3
м. Умань	0,79	2,11	0,453	0,786

Серед котелень найпотужнішими є: обласної психлікарні, районної лікарні, ЖКО машзаводу, кварталу №5, мікрорайону №53. Більшість котелень працюють на природному газі, а частина – на твердому паливі.

На даний час здійснюється реконструкція котельні райлікарні, на черзі – обласної псіхлікарні. Смілянська ТЕЦ зазнала реконструкції і оновлення, які продовжуються. ТЕЦ працює частково на газі, а частково – використовує альтернативне паливо – тріску відходів деревообробки і лісового господарства. Через скарги населення на викиди сажі існує потреба встановлення на димарі сучасних фільтрів.

Основними забруднюючими речовинами є окисли азоту, окисли вуглецю, сірчистий ангідрид (див. табл. 18.3).

Орієнтовний розподіл основних шкідливих речовин, що викидаються стаціонарними джерелами, становить: окис вуглецю 44%, окис азоту 12%, сірчистий ангідрид 13%, вуглеводні 18%, органічні сполуки 10%, пил та інші. Серед специфічних забруднюючих речовин: окисли заліза, марганець, хром 6-валентний, свинець і його сполуки, окисли міді, двоокис кремнію, пил текстоліту (ПАТ НВП “СЕМЗ”); марганець, гідроокис натрію, кислота сірчана, кислота фосфорна, метилен фтористий, етиленгліколь (ЗАТ “Тюмень-Медіка-Сміла”); сажа, ксилол, пил неорганічний (ВАТ “Смілянський машзавод”) та інші.

Стаціонарні пости контролю за станом атмосферного повітря у місті відсутні. Міська санепідемстанція, яка раніше вибірково проводила епізодичний лабораторний контроль за станом атмосферного повітря, розформована.

Вирішення проблем забруднення повітря від стаціонарних джерел можливе тільки шляхом покращення технології виробництв, якісного контролю та раціональної планувальної організації і функціонального зонування територій, включаючи винос з міста неефективних підприємств (цехів).

Суттєвий вплив на стан атмосферного повітря спричиняє автотранспорт, на долю якого припадає левова доля від загальної кількості викидів шкідливих речовин. За даними за 2014 р. загальні викиди від транспортних засобів становили 4,6 тис. т (від стаціонарних джерел – 0,275 тис. т). Основними забруднюючими компонентами від автотранспорту є: окис вуглецю (біля 80% від загальної кількості), вуглеводні (14 %), оксиди азоту (5 %).

Табл. II.11.3. Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря, в тому числі по найпоширеніших речовинах (пил, діоксид сірки, діоксид азоту, оксид вуглецю) в цілому по області та в розрізі міст обласного значення, тис. т.

Черкаська область, у т.ч. міста обласного значення	2000 р					2015 р.					2016 р					2017 р				
	разом	в т.ч				разом	в т.ч				разом	в т.ч				разом	в т.ч.			
		пил	діоксид сірки	діоксид азоту	оксид вуглецю		пил	діоксид сірки	діоксид азоту	оксид вуглецю		пил	діоксид сірки	діоксид азоту	оксид вуглецю		пил	діоксид сірки	діоксид азоту	оксид вуглецю
Черкаська область	***28,778***	***5,206***	***8,282***	***4,316***	***6,32***	***57,458***	**8,563**	**13,295**	**9,361**	**2,394**	***52,319***	**0,199**	**6,661**	**10,511**	**2,569**	***48,318***	**8,767**	**5,043**	**9,948**	**2,953**
м. Черкаси	16,821	2,971	5,211	2,407	2,747	29,826	5,905	12,625	8,702	0,584	23,845	0,003	5,962	9,854	0,662	20,107	5,427	4,051	9,239	0,639
м. Ватутіне	0,817	0,549	0,008	0,079	0,156	0,590	0,241	0,140	0,045	0,137	0,489	0	0,140	0,033	0,129	0,576	0,063	0,121	0,057	0,126
м. Канів	0,115	0,015	0,003	0,025	0,067	0,167	0,002	0	0,043	0,026	0,314	0	0	0,069	0,025	0,337	0,009	0,069	0,039	
м. Золотоноша	0,546	0,131	0,138	0,052	0,178	0,446	0,025	0,002	0,022	0,063	0,439	0	0,007	0,029	0,082	0,443	0,038	0,006	0,032	0,090
м. Сміла	1,31	0,27	0,196	0,162	0,592	0,257	0,056	0,002	0,045	0,054	0,289	0	0,003	0,044	0,068	0,300	0,090	0,003	0,035	0,059
м. Умань	0,79	0,131	0,178	0,121	0,303	2,110	0,091	0,075	0,078	0,357	0,453	0,004	0,056	0,079	0,203	0,786	0,155	0,140	0,075	0,352

Викиди від автотранспорту особливо небезпечні для здоров'я людини, оскільки потрапляють у повітря в приземному шарі, в зоні дихання людини. Дана проблема погіршується завдяки експлуатації технічно зношеного транспорту, використання неякісного пального.

Найбільша інтенсивність руху, в тому числі з транзитним проїздом автотранспорту, відмічається по вулицях: Незалежності, Тріпільська, Перемоги, Соборна, Гречківська, Сенаторна, Тараса Шевченка, Мазура, Б. Хмельницького, Кармелюка, Віри Гордієнко, Василя Стуса, Сунківська , Героїв Холодноярців, Громова.

Частково зніме проблему забруднень від транспортних засобів запроектоване Генеральним планом і Схемою планування Черкаської області виведення транзитних потоків траси національного значення на проектну обхідну дорогу за північною межею міста.

Відмічається перевищення ГДК по пилу, у місцях найбільшого скупчення автотранспорту (перехрестя вул. Соборної (Свердлова) й Перемоги, залізничні переїзди) – до 2,5-3 ГДК.

Проектне рішення дорожньо-транспортної системи міста враховує проблему забруднення повітря, будучи направленим на її мінімізацію. При цьому фактор забруднень повітря від транспортних засобів не відноситься до планувальних обмежень, т.к. знаходиться в динамічному стані і залежить від багатьох складових.

Планувальні обмеження

Система планувальних обмежень представлена санітарно-захисними зонами і розривами (далі СЗЗ) від промислових підприємств, сільськогосподарських об'єктів, об'єктів комунального призначення; охоронними зонами інженерних, природоохоронних і історико-охоронних об'єктів:, у т.ч. прибережною захисною зоною (ПЗЗ); зоною санітарної охорони джерел водопостачання (ЗСО), яка має три пояси охорони.

Усі виробничі об'єкти відносяться за санітарною класифікацією до II – V класів небезпеки за ступенем шкідливості, залежно від виду діяльності і виробляємої продукції, для яких нормативні СЗЗ становлять від 500 до 50 м, відповідно до ДСП 173-96, Додаток 4 "Санітарна класифікація підприємств, виробництв та споруд і розміри санітарно-захисних зон для них" і інших норм.

Нижче наведені нормативні санітарно-захисні зони і санітарні розриви для основних промислових і комунальних об'єктів.

Нормативні СЗЗ основних виробництв та інших об'єктів

Таблиця II.11.4

Об'єкти	Нормативна СЗЗ, (м)	Документ
Виробничі підприємства (промислові, транспортні, будівельні)		
ПАТ НВП "Смілянський електромеханічний завод"	300	ДСП 173-96
ДП "Оризон-навігація"	100	*-II-*
ВАТ "Смілянський машинобудівний завод"	100	*-II-*
Вагонне депо ст. Ім. Т.Г. Шевченка	100	*-II-*
Локомотивне депо ст. Ім. Т.Г. Шевченка	100	*-II-*
АТП- 17128	100	*-II-*
ТОВ «Смілашляхбудсервіс»	100	*-II-*
ЗАТ "Тюмень-Медіка-Сміла"	50	*-II-*
Склади підприємств оптової торгівлі продовольчими товарами і промтоварами першої необхідності та інші підприємства 5 категорії шкідливості	50	*-II-*
Транспортні об'єкти		
Залізниця (4 напрямки), з/д вокзал, автовокзал	100	ДСП 173-96, п. 5.20,

		та дод. 9
Під'їзні та пристанційні колії	50	*-II-*
Гаражі, автостоянки, в залежності від кількості машино-місць	10-50	*-II-*
Об'єкти обслуговування вантажного транспорту і автобусів/ легкового транспорту	100/50	*-II-*
АЗС з підземними резервуарами;	залежно від емності, мін.	ДСП 173-96, п. 5.32;
АЗС модульні з одностінними резервуарами	50;	ДБН Б.2.2–12:2019,
	100 – від житлової	табл.15.6
від модульних АЗС з одностінними резервуарами	забудови	
Об'єкти газопровідного транспорту		
Магістральний газопровід-відвід I класу	охоронна зона – 100	Дод. 1 до Правил охорони магістральних трубопроводів
Газорозподільча станція (ГРС) з одоризаційними установками меркаптанами	охоронна зона 100, СЗЗ – 300	*-II-I* ДСП 173-96 (дод.4, хімічні виробництва, п.19)
Сільськогосподарські підприємства		
Приватне сільськогосподарське інкубаторно-птахівниче підприємство (с. Плоске)	300	ДСП 173-96 (дод.5)
Склади агрохімії	300	-II-
Склади мінеральних добрив	300	-II-
		-II-
Об'єкти комунального призначення		
Кладовища діючі / закриті	300/50	ДСП 173-96 (додаток №4)
Полігон ТПВ/сміттєзвалище КП "Комунальник"	500	*-II-*
Каналізаційні очисні споруди КП "ВодГео"	300	ДСП 173-96 (додаток № 12)
Водозабірні споруди Шевченківського водозабору*:		
I пояс	50, 30 (1 шт.)	Згідно проекту
II пояс	140, 50 (1 шт.)	"Центрукргеологія"
III пояс	1140, 300 (1 шт.)	2000 р.
Водозабірні споруди Білозірського водозабору:		
I пояс	30	*-II-*
II пояс	250	
III пояс	1000	
Об'єкти спеціального призначення		
РТО, РЛС, об'єкти спецзв'язку в/ч	Відповідно санітарного паспорта	Паспорт не розроблявся
Природоохоронні об'єкти		
Прибережна захисна смуга р. Тясьмин та водосховища; /р. Сріблянка, струмків та водотоків (нормативна)	50/25 – прибережна захисна смуга	ВКУ, ст. № 88
Інженерні мережі		
Повітряні лінії електропередач:	Охоронні зони:	ПУЕ, випуск 6

– напругою до 1кВ; – напругою 10 кВ; – напругою 110 кВ – напругою 150 кВ	2 10 20 25	

**Примітка: На даний час – є не діючими.*

Головними об'єктами, що створюють планувальні обмеження, є ТОВ "Смілянській асфальтний завод", Полігон ТПВ/сміттєзвалище КП "Комунальник", склади агрохімії, склади мінеральних добрив, ПАТ НВП "СЕМЗ", Приватне сільськогосподарське інкубаторно-птахівниче підприємство (с. Плоске), Агрофірма ТОВ "ЛАВР", ПАТ НВП "СЕМЗ", чисельні кладовища, а також залізниця яка розрізає місто на частини.

Полігон/сміттєзвалище розташоване за межею міста у Пд.-Сх. напрямку, СЗЗ витримана. На сьогоднішній день відведена друга ділянка (4 га), що передбачає подальшу рекультивацію першої. На ній передбачено також будівництво сміттепереробного комплексу з проектною СЗЗ 500 м.

СЗЗ від закритих кладовищ, міських каналізаційних очисних споруд будуть залишатися такими і надалі. Заповнені діючі кладовища необхідно закрити для зменшення проектної СЗЗ до 50 м, але лише після завершення пост-кладовищного періоду. Передбачено розширення кладовища за межами міста, в північно-східній комунально-складській зоні токож передбачається проектне кладовище в західній частині міста в промисловій зоні.

Непрацюючий цукровий комбінат заплановано перевести на новий, менш шкідливий вид продукції; частина території буде перепрофільована для розміщення громадської забудови. На місці полів фільтрації цукрового комбінату заплановано розміщення нових промислових підприємств.

В межах міста пропонується розміщати нові виробничі підприємства переважно III і V класу шкідливості, у т.ч. на ділянках непрацюючих підприємств.

До підприємств IV класу шкідливості відносяться: виробництва будівельних матеріалів, будівельно-монтажні, виробничо-транспортні підприємства вантажного транспорту. До V класу шкідливості – підприємства обслуговування легкового транспорту, харчової промисловості (крім цукрово-бурячної), легкої промисловості (швейної, без фарбування і просочування тканин), промислово-складські і оптово-торгівельні бази (крім складів ППМ, нафтобаз, міндобрив і хімікатів).

Згідно з ДСН 173-96 (п. 5.14) проекти організації СЗЗ слід розробляти в комплексі з проектом будівництва (реконструкції) підприємства, з першочерговою реалізацією заходів, передбачених в СЗЗ, тобто проблема організації СЗЗ є складовою виробничо-технологічного процесу самих підприємств. Враховуючи те, що в умовах сформованого міста витримати вимоги по територіальних розривах СЗЗ неможливо, головне завдання підприємств, що їх створюють, полягає у впровадженні новітніх технологій з подальшим погодженням скорочення даних нормативів СЗЗ до мінімально-можливих розмірів. Механізмом реалізації даних вимог є законодавча база по охороні довкілля через механізм приписів, штрафів, компенсаційно-соціальних виплат та закриття виробництв державними контролюючими органами.

Планувальні обмеження природоохоронного значення представлені системою прибережних захисних смуг, які становлять для р. Тясьмин, яка виноситься до середніх, а також водосховища на ній – 50 м, малих річок Сріблянка, Гнилий Ташлик та струмків, ставків – 25 м.

Таким чином, система планувальних обмежень, що регламентує проектне рішення, представлена СЗЗ промислових і комунальних об'єктів III - V класів шкідливості (крім полігону ТПВ із сміттепереробленим комплексом II клас), прибережними захисними смугами, об'єктами природно-заповідного фонду, системою зелених насаджень різного виду використання. Враховані також зони охорони пам'яток історико-культурної спадщини.

Примітка: На Пн-Сх околиці за межами міста розташовані спеціальні об'єкти в/ч, що мають прояв електромагнітного фактора (РЛС). Відповідно ДСН 239-96 (п. 1.6.8) вони повинні мати санітарні паспорти (розроблені спеціалізованими установами – "УкрНДІ медичної екології", і погоджені у відповідному порядку). На даний час такі документи не розроблялися. Проведені емпіричні розрахунки напруги ЕМВ, що фіксуються в R 1 - 4 км (дані в/ч). Для уточнення даних параметрів необхідно проведення спеціальних досліджень, а для зменшення впливу даного фактора – застосування комплексу інженерно-технічних заходів захисту (під контролем Мінохорони здоров'я), або передислокація РЛС, чи орієнтація в певному напрямку (східному). Виходячи з наведеного варіант перспективного південно-східного напрямку територіального розвитку міста не розглядався, зона регулювання забудови не встановлювалася.

Водний басейн

Стан поверхневих водойм контролюється двома стаціонарними постами Гідромета: п. №33 р. Тясьмин, 200 м вище струмка Холодний; п. №34 водосховище, лівий берег, міський пляж. Міська СЕС, яка нині закрита, раніше також проводила обстеження зони пляжів у період з квітня по жовтень (2 пляжі – водосховище, р. Тясьмин; 1 пляж – р. Сріблянка), і її мала б замінити в цьому "Держпродспоживслужба", яка введена віднедавна в країні замість санітарно-епідеміологічної і ветеринарної служб, але вона має менші повноваження (переважно, це безпека харчової продукції).

Якість поверхневих водойм в цілому відповідає вимогам щодо об'єктів рекреаційного використання (ГОСТ 17.1.5.02-80 "Гигиенические требования к зонам рекреации водных объектов"). Та після проходження дощів відмічаються відхилення від нормативних величин по мікробіологічним та санітарно-хімічним показникам, в результаті відсутності очисних споруд на випусках дощової каналізації та формування природного поверхневого стоку на території приватного сектору і промислових підприємств. За результатами аналізів фіксуються відхилення від нормативних величин по показникам: розчинний кисень, завислі речовини, БПК, ЛКП, колі-фаги. Слідів промислового забруднення не зафіксовано. Також фіксується перевищення показників на вміст магнію та заліза – ці відхилення є природними для даної місцевості.

Лабораторний контроль якості річної води проводиться з травня по вересень у постійних створах: 1 – зона організованого відпочинку залізничників, 2 – лодочно-веслувальна станція ФСК "Локомотив". Вода досліджується на запах, кольоровість, pH, ХСК, аміачну групу, хлориди, фториди, алюміній. Відмічаються перевищення по ХСК та по мікробіологічних показниках – ф.ЗО. (холерні вібріони).

Основними забруднювачами поверхневих вод є: КОС КП "ВодГео" (спадкоємець ліквідованого СКВП "Шевченківський водоканал", збирає всі каналізаційні стоки міста), Локомотивне депо ст. Ім Т.Г. Шевченко, ПАТ НВП "СЕМЗ", а також неорганізовані випуски зливових стоків, і неорганізовані поверхневі стоки. Стічні води КОС, які нині збирає з каналізаційних мереж усього міста КП "ВодГео", в цілому відповідають нормам скиду після очищення у поверхневі водойми, за винятком показників по завислим речовинам, фосфатам, іноді БПК, СПАВ. У даний час, через відсутність запланованого фінансування з держбюджету, не завершена реконструкція КОС, у т.ч. з удосконалення технології очистки, що має сприяти досягненню нормативних показників очищених стічних вод перед скидом у поверхневі водойми (передбачено її продовження в першочергових заходах даного генплану).

З організованих місць рекреаційного використання на водосховищі існує два пляжі: міський – біля стадіону і правий берег р. Тясмин – "Загребля". Біля р. Сріблянки існує організований пляж, але він був тривалий час у занедбаному стані. Неорганізовані пляжі, що виникають на водосховищі та р. Тясмин, потребують свого впорядкування та інженерного облаштування при умові загального санітарного оздоровлення водних акваторій.

Слід відмітити біорізноманітність екосистеми водосховища, що склалася на протязі більш ніж 50 років. Верхів'я водоймища заболочене, поросло осокою, очеретом, рогозою, є місцем нересту риби та гніздівля водоплаваючої птиці: диких качок, лисок, курочок водяних, лебедів, сірих чапель. Водоймище відіграє значну роль у міграційних процесах перелітних птахів, зокрема, так званих північних качок. Водяться в значній кількості ондатри, зустрічаються видри, бобри. Для покращення гідрологічного режиму та санітарного стану водосховища необхідно продовжувати роботи по його реконструкції, але враховуючи умови збереження екосистеми.

Джерелом питного водопостачання міста є підземні води, що експлуатувалися раніше двома водозаборами. КП "Водгео" експлуатував верхньочетвертичний водоносний горизонт Білозірського водозабору (7,0-7,5 тис. м /добу). Площадка водозабору розташована за межами міста, на Смілянському родовищі підземних вод. Вода жорстка, відповідає вимогам ГОСТу 2874 82* "Вода питна" лише після очищення на станція знезалізнення; 1-й, II-й і III пояси ЗСО витримані.

СКВП "Шевченківський водоканал" експлуатував на Шевченківському водозаборі палеоценовий горизонт на межі тріщинуватої зони кристалічних порід (крупнозернисті піски), 4,0 тис. м3/добу. Ділянки розташовані у південно-східній околиці міста (заплава р. Тясьмин, по обидва боки від русла). На даний час обидві організації злилися в одну – КП "ВодГео", Шевченківській водозабір закрито, усі його свердловини тампонуються по спеціально розробленому проекту.

Свердловини мають витримані зони суворого режиму 50 м (30 м – 1 шт.). Але вода не відповідає усім вимогам ГОСТу 2874-82* "Вода питна" за показниками: жорсткість (14-16 мг. екв/л), марганець (0,5 мг/л), мінералізація (до 1200 мг/л). Водоканал мав тимчасовий дозвіл МОЗ України на експлуатацію водоносних горизонтів із показниками в межах даних параметрів. Дане питання потребувало першочергового вирішення, або шляхом упровадження сучасних технологій очищення і пом'якшення води, що забезпечать відповідність питної води допустимим нормативам, або закриття.

На даний час прийняте друге рішення, т.к. діючі потужності Білозірського каналу в цілому забезпечують потреби в воді. Вони недостатні для намічених планів зростання міста, але водозабір має розвідані запаси, які мають бути прийняті до використання, а Шевченківській водозабір має розглядатися як резервний. На даний час відносно нього прийняте рішення щодо створення однойменної природно-заповідної зони через цінність природного ландшафту місцевості.

У 30-ти колодязях, що були обстежені міською СЕС, 20% з відібраних проб не відповідали гігієнічним нормам по санітарно-хімічним та бактеріологічним показникам. Споживати таку воду рекомендується тільки після кип'ятіння. Причиною є високе антропогенне навантаження території приватної забудови. 16 тис. чол. водокористувачів приватного сектора, що мають централізоване водопостачання, не мають централізованого водовідведення. Щорічно близько 5 млн. м3 стоків скидається у вигреби, що спричиняє забруднення ґрунтів і верхніх водоносних горизонтів.

Генеральним планом передбачається 100%-й подальший розвиток централізованого водопостачання і водовідведення та заходи щодо покращення питної води джерел централізованого водопостачання.

З розвитком міста має розвинутися Білозірський водозабір, де має бути розширена станція очищення і знезалізнення води сучасними методами.

Рішенням генплану передбачений також розвиток централізованої дощової (зливової) каналізації, оснащеної на випусках сучасними локальними спорудами очищення і доочищення поверхневих стоків.

Передбачене також очищення і поглиблення водосховища і русел річок, благоустрій берегів з їх частковим намивом, що дасть можливість створення повноцінної прибережної захисної смуги, якої практично немає в центральній частині міста, яка буде використовуватися під відпочинок населення і озеленення.

Анафелогенність водойм

Загальна площа анафелогенних водойм (заражених лічинками комах) у м. Сміла – 71 га. Перелік територій наведений нижче, за даними сезонних обстежень.

Були проведені роботи по розчистці водосховища, р. Срібрянки, штучних озер (так звана "Долина озер") в 2003 році, але за роки, які пройшли знову є потреба в очищенні через значне замулення водойм, їх заростання вологолюбивою рослинністю.

Таблиця II.11.5

Назва водойми	Відстань від житлових будинків, м	Причини утворення	Анафело-генна площа, га	Личиночна щільність
Болото на Пн -окраїні міста	300-1200	весняні паводки	40	7-9
р.Чорна до р.Тясьмин	1000	русло, весняний паводок	"	6-7
Штучне водоймище	200	річка	22	5-7
Затока р.Тясьмин	200	затік води	0,5	6-7
р. Тясьмин	20-200	річка	5	5-6
р. Сріблянка	50-100	витік з ставків	-	6-8
Протока р.Тясьмин	100-200	витік 3 водосховища	1	4-7
Старе русло р.Тясьмин (р-н Загребля)	100-200	русло	2	5-7
Штучні озера № 1,2, 3, (р-н міського парку)	100-200	вирита яма	0,5	7-8
Разом:			**71**	

Проектним рішенням передбачається оздоровлення водних акваторій: очистка мілководних ділянок від мулу, рослинності та плавнів (див. розділ 17. Інженерна підготовка та захист території, де в числі інших розглянуті гідротехнічні заходи).

Стан ґрунтів

Комплексне геохімічне обстеження території міста не проводилось. Міська СЕС вибірково проводила раніше дослідження ґрунтів по хімічним, бактеріологічним показникам та проби на гельмінти (у місцях транспортних магістралей, звалища, житлових районах, громадських закладах, у т.ч. в дитячих садках, зоні пляжів). Фіксуються відхилення по бактеріологічних показниках на полігоні ТПВ, де малий процент проб на гельмінти не відповідають нормам, а також у житлових масивах, у зоні пляжів.

СЕС Шевченківської дільниці проводила контроль стану ґрунтів на території промпідприємств (ВАТ "СЕМЗ-Маркет", ВАТ НВП "СЕМЗ"); уздовж залізничної колії та ЗСО джерел централізованого господарсько-питного (технічного) водопостачання – на хімічні дослідження. Проводився контроль в зоні впливу промпідприємств, на дитячих майданчика, в зоні пляжів – на гельмінти. Відхилень від норм не було зафіксовано.

Потенційними територіями, де можливе забруднення ґрунтів з перевищенням нормативних ГДР по бактеріологічних та хімічних показниках, є міський полігон/сміттєзвалище і несанкціоновані звалища, закинуті відстійники цукрового заводу, комунальні каналізаційні очисні споруди, виробнича ділянка ТОВ "Смілянський асфальтний завод", під'їзні колії до цехів (територія Локомотивного депо ст. Ім Т. Г. Шевченко), ділянка тимчасового полігона з накопичення гальванічних шлаків на території ВО "Орізон".

В місті налічується 7 кладовищ та 1 – на прилеглій території (північно-західна околиця). Санітарно-захисні зони діючих кладовищ (300 м) і закритих кладовищ (50 м) у більшості випадків не витримані.

Міський полігон /звалище ТПВ КП “Комунальник” розташоване на північно-східній околиці міста (практично відпрацьоване). СЗЗ 500 м – витримана. Видаляється за рік близько 25-28 тис. м3 побутових відходів. Поруч з ділянкою першої черги була відведена нова ділянка 4 га, терміном експлуатації на 10 років, яка вже давно використовується. Житловий сектор повністю охоплений системою санітарної очистки, у т. ч. приватний, у складі 24 квартальних комітетів (але графік вивезення смітя з приватного сектору – 1 раз на 2 тижня – не відповідає фактичним потребам). В цілому ж не вирішується в достатній мірі питання санітарної очистки міста, в результаті чого утворюються стихійні сміттєзвалища.

На сховищах організованого складування підприємств знаходиться 3,1 тис. т токсичних відходів. Відходи III та IV класу небезпеки більшістю утилізовуються шляхом ущільнення і складання на полігоні, частково передаються іншим підприємствам на переробку або утилізацію. Гостро стоїть проблема утилізації відходів I та II класу небезпеки, що накопичуються на підприємствах: люмінесцентні лампи, відпрацьовані акумулятори, відпрацьовані масла та нафтопродукти, а також накопичені відходи гальвановиробництва (колишній РПЗ, ВАТ НВП “СЕМЗ”). Існує проблема очистки відстійників ТОВ “Електромашина” від осаду IV класу небезпеки, що накопичені у забетонованому котловані.

Проектне рішення дану ситуацію враховує. Передбачається покращення організації планово-подвірної системи санітарного очищення, подальша організація благоустроєного полігону захоронення ТПВ, переробка і утилізація відходів на сміттепереробному комплексі (проект розроблено), рекультивація заповненої частини звалища, ліквідація несанкціонованих звалищ, рекультивація порушених територій кар’єрів з добування піску та глини (детальніше – див. розділи 15, 17).

Радіаційний стан

Згідно постанови КМ України № 106 від 23. 07. 1991 р. і № 600 від 29.08. 1994 р., місто не входить у перелік територій, забруднених у результаті аварії на ЧАЕС.

Спостереження за радіаційним станом здійснюється Смілянською метеостанцією у сусідньому із Смілою селі Холоднянське (11-13 мкР/г). Перевищень дози гамма-випромінювання не виявлено, вона знаходиться на рівні природного фону і не перевищує 20 мкР/годину, рівень забруднення ґрунтів < 1 Кі/км2 (нижче норми), що і підтверджено науковим звітом “Каталог значений МЭД гамма-излучения и мощности потока бетта-частиц в населённых пунктах Смелянского района Черкасской области – ЧГРЕ, 1992 г.”

Щодо природної радіоактивності (радону), то можливий вихід на поверхню газу-радону в районах близького залягання від поверхні кристалічних порід (р-н школи на південній околиці міста, колишнього кагатного поля цукрового комбінату на правому березі р. Сріблянки, та території заплави р. Тясмин – де кристалічні породи залягають на глибинах біля 30 м). При проведенні будівельно-проектних робіт необхідно керуватися вимогами радіаційної безпеки щодо будівельних матеріалів відповідно НРБ-76/87 і ОСП 72/87.

Електромагнітне забруднення

Джерелами електромагнітного випромінювання на території міста є е/п “Шевченково-Тягова”, напругою 150/110/35/27,5 кВ, “РПЗ” - 110/10, “СЕМЗ” - 110/10, “Сміла” - 110/10, та ЛЕП.

Згідно технічної характеристики, прояв даного фактора відбувається в межах технічного відводу території (40-50 м).

Дані обмеження відносяться до постійного фактора присутності і будуть залишатися такими і на перспективу.

Розміщення об’єктів мобільного зв’язку потребує інвентаризації і паспортизації із затвердженням їх санітарно-захисних зон. Дане питання знаходиться в межах компетенції обласних і місцевих санітарних органів.

На прилеглій території (північно-східна околиця за межами міста) розташована РЛС військової частини. На території розташовані на площадках радіотехнічні об'єкти: системи ППО 4 шт.; системи зв'язку – 1 шт. і 2 шт.

На даний час санітарні паспорти не розроблені. Виходячи з того, що дані об'єкти є потенційними джерелами ЕМВ і можуть створювати негативний вплив на прилеглі території, необхідно терміново розробити, як окремий проект, санітарні паспорти відповідно ДСН 239-96 (п. 1.6.8) з визначенням санітарно-захисної зони та зони регулювання забудови (у компетенції Міноборони).

Акустичний режим

Основними джерелами шуму в м. Сміла є залізничний вузол із сполученням у чотирьох напрямках, автотранспорт і трансформаторні підстанції. Усі розрахунки щодо їх впливу виконуються відповідно до ДБН В.1.1-31:2013 " Захист територій, будинків і споруд від шуму", відповідно до стадії розробки проекту, а також методичних рекомендацій по виконанню розділу "Охорона навколишнього середовища в генеральному плані міста", К. 1981 р. (наведені у відокремленому розділі генплану "Звіт про стратегічну екологічну оцінку"– розділ "Охорона навколишнього середовища").

Стан здоров'я населення

У структурі основних причин смерті населення хвороби системи кровообігу посідають 1 місце і складають 71,7%, новоутворення – 12,2%, травми – 5,9%. Протягом останніх років показники загальної захворюваності мають тенденцію до зниження. Проте, як і в попередні роки, перше місце займають хвороби системи кровообігу – 34%, хвороби органів дихання – 16,6%, хвороби органів травлення – 10,4% хвороби сечо-статевої системи – 6,4%, хвороби шкіри – 5,3%, інші хвороби – 30,9%. Хворобами системи кровообігу страждає більша половина дорослого населення. В 2017 році зареєстровано 89 випадків інфарктів міокарда. Та значно збільшилась кількість випадків інсультів – 278. Погіршилась епідемічна ситуація з туберкульозу, рівень якої виріс на 45%. Рівень первинної захворюваності на злоякісні новоутворення залишається стабільним.

В цілому по м. Сміла простежується тенденція до незначного спаду інфекційної захворюваності.

Питання здоров'я населення по м. Сміла не має територіальної закономірності. Серед головних причин є соціальний фактор. Рішення генерального плану передбачає вирішення і соціально-екологічних та санітарних проблем (водопостачання, санітарне очищення, інженерне облаштування), що буде сприяти покращенню здоров'я населення.

Екологічний каркас

Екологічний каркас міста представлений системою зелених насаджень, водними акваторіями, прибережними захисними смугами р. Тясмин, р. Сріблянка, струмків та об'єктами природно-заповідного фонду (ПЗФ).

Проектне рішення щодо планувальної організації даних територій направлене на їх ландшафтно-інженерне впорядкування. Дані заходи сприяють оздоровленню міського середовища та підвищують його екологічну стійкість до техногенних навантажень.

Проектні заходи по охороні навколишнього середовища

З метою охорони й оздоровлення навколишнього середовища у проекті рекомендовано виконати ряд планувальних і технічних заходів. Намічений комплекс заходів повинен реалізовуватись через дію законів України щодо стану та санітарно-епідеміологічного контролю території, місцевого самоуправління та реалізації заходів, визначених міською програмою щодо поліпшення екологічного стану міста.

У плані охорони атмосферного повітря рекомендовано виконати комплекс заходів:

– розробка рекомендацій щодо обгрунтування обсягів викидів в атмосферне повітря по м. Сміла;

– коригування транспортної схеми, у т.ч. винос з міста транзитного руху на проектну обхідну дорогу, удосконалення покриття проїжджих частин, упорядкування системи АЗС, СТО, гаражів з дотриманням санітарних вимог щодо їх розміщення – з метою зменшення забруднення від пересувних джерел;

– удосконалення технологій виробництва, перепрофілювання території (колишніх підприємстві) та їх видів продукції, закриття заповнених кладовищ з метою зменшення санітарно-захисних зон; озеленення санітарних зон; створення зелених бар'єрів на межі підприємств, у т.ч. за рахунок їх території, встановлення сучасних фільтрів на ТЕЦ – з метою зменшення шкідливих викидів від стаціонарних джерел.

У плані охорони водного басейну:

– екологічне оздоровлення річок Тясмин, Гнилий Ташлик, Сріблянки з їх розчищенням та гідротехнічним захистом (детальніше про передбачені заходи – див. розділ 17. «Інженерна підготовка і захист території»);

– упровадження сучасних технологій очищення і пом'якшення питної води КП "ВодГео" на Білозірському водозаборі, зміна зношених мереж водопроводу і каналізації, завершення реконструкції міських очисних споруд, що забезпечать відповідність питної води і стоків водовідведення допустимим нормативам;

– ліквідація анафелогенних територій (розчистка від болотяної рослинності), за умов збереження місць гніздування диких птахів;

– завершення і реалізація проекту реконструкції міського водосховища з частковим намивом прибережних зон з визначенням та послідуючим благоустроєм прибережних захисних смуг, набережних, пляжів;

– проектування і спорудження мереж зливової каналізації з розміщенням сучасних локальних очисних споруд зливових стоків на випусках у водойми: 1) центральної частини міста, 2) вул. Тараса Шевченка (Жовтневої) (в р-ні КНС 2), 3) вул. Мазура (в районі залізничного мосту через р. Сріблянку), 4) на території ВАТ НВП "СЕМЗ" та вагонного депо ст. Ім. Т.Г. Шевченко;

– по ВАТ НВП "СЕМЗ" – переведення трьох технологічних ліній з прямоточної на зворотну систему охолодження, що спричинить зменшення об'єму скиду в р. Тясмин на 45%, та реконструкція зворотної системи водопостачання компресорної станції ЕСЦ.

У плані охорони ґрунтів:

– проведення геохімічного обстеження території міста;

– очистка відстійників ТОВ "Електромашина" від осаду IV класу небезпеки, що накопичується у забетонованому котловані;

– рекультивація відпрацьованої частини міського сміттєзвалища, будівництво сміттепереробного комплексу на виділеній площадці; ліквідація несанкціонованих звалищ сміття;

– утилізація відходів I, II класу шкідливості, що накопичуються на сховищах організованого складування підприємств, включаючи шлам гальвановиробництва на території колишнього РПЗ, у т.ч. вивезення за межі міста, на спеціалізовані підприємства з переробки та утилізації;

– покращення дорожнього покриття міської вуличної мережі;

Ландшафтно-планувальні заходи:

– формування раціональної планувальної структури з урахуванням особливостей ландшафту:

– продовження реконструкції міського парку з упорядкуванням лугопаркової частини; формування нових парків, скверів, бульварів;

– формування локальних місць рекреаційного використання (скверів) з їх благоустроєм та ландшафтною організацією (дендрологічний склад, охорона флори і фауни);

– проведення інвентаризації міських зелених насаджень у відповідності з вимогами п. 6.8 "Правил утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів";

– проведення інженерного благоустрою та ландшафтного упорядкування прибережних територій, з організацією озелененої прибережної зони короткочасного відпочинку (міських пляжів, спортплощадок, човнових станцій, причалів);

– організація та благоустрій набережної в центральній частині міста, на намивній території, пішохідної алеї з бульваром і велодоріжки навколо водосховища, природно-пізнавальної стежки вздовж р. Сріблянка;

– розробка проектів створення і землеустрію меж нових об'єктів ПЗФ;

– розробка проекту ландшафтного впорядкування приміської лісопаркової зони для відпочинку населення м. Сміла;

– формування єдиної системи контрольно-спостережних постів системи екологічного моніторингу – однієї з головних умов екологічної стабільності й контролю за станом міського середовища (промислова, сельбищна, рекреаційна зони).

Прийняте проектне рішення залежить від системи планувальних обмежень, що враховує: фоновий стан атмосферного повітря, наявність СЗЗ з їх благоустроєм, ландшафтну структуру території з системою зелених насаджень загального користування, організацією раціональної схеми руху.

Урахування даних факторів при розробці генерального плану дозволяє покращити санітарний стан, а також сприяє формуванню раціональної планувальної структури території міста.

II.12. Пам'ятки та об'єкти культурної спадщини, об'єкти ПЗФ, історичні ареали

З метою охорони об'єктів культурної спадщини м. Сміла ДП «НДПІ містобудування» було розроблено «Історико-архітектурний опорний план з визначенням історичних ареалів м. Сміла Черкаської області» і «Зони охорони пам'яток культурної спадщини м. Сміла Черкаської області», що затверджений Наказом Міністерства культури та інформаційної політики №171 від 03.03.2021 «Про затвердження меж і режимів використання історичних ареалів м. Сміла Черкаської обл.».

Для міста Сміли визначено території двох історичних ареалів: Центральний та по вул. Соборній.

Центральний історичний ареал охоплює територію найдавнішого містобудівного ядра міста – фортифікаційних укріплень так званого «Замку», пам'ятки археології місцевого значення городище XVII-XVIII ст.; квартали забудови 19 – поч. 20 ст. вздовж вулиць Соборної, Черкаської, Канарського, бульв. Графа О. Бобринського тощо, а також – частину території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Міський парк» на лівому березір. Тясмин: верхній парк, нижній парк – «Долина озер». Площа історичного ареалу – 48,68 га.

Історичний ареал по вул. Соборній займає територію площею 6,58 га навколо пам'яток архітектури місцевого значення: жіночої гімназії (1910 р., вул. Соборна, 107) та підготовчих класів гімназії (поч. XX ст., вул. Соборна, 124), а також чоловічої гімназії (1909 р., вул. Соборна, 125) – щойно виявленого об'єкту культурної спадщини (за видом – архітектура), які утворюють комплекс будівель навчальних закладів поч. XX ст.

Відповідно до плану «Зони охорони пам'яток культурної спадщини м. Сміла Черкаської області» є такі межі зон охорони культурної спадщини:

Охоронні зони пам'яток культурної спадщини:

- комплексна охоронна зона пам'яток культурної спадщини, розташованих на вул. Черкаській та в міському парку культури та відпочинку по вул. Перемоги;

- комплексна охоронна зона пам'яток архітектури місцевого 35 значення – жіночої гімназії (1910 р., вул. Соборна, 107) та підготовчих класів гімназії (поч. XX ст., вул. Соборна, 124);

- комплексна охоронна зона пам'яток історії місцевого значення по вул. Островського - військової ділянки, що складається з 16 поховань (1944 р.); братської

могили радянських підпільників і партизан (1941-1943 рр.); могили підпільника Ю. Канарського (1920-1942 рр.);

- комплексна охоронна зона пам'яток культурної спадщини, розташованих по пров. Тараса Шевченка, - пам'яток архітектури місцевого значення – будівлі залізничного вокзалу станції ім. Т.Г. Шевченка (1951 р., пров. Тараса Шевченка, 7), житлового будинку (1932-1938 рр., пров. Тараса Шевченка, 1), пам'ятки монументального мистецтва місцевого значення - пам’ятника Т.Г. Шевченку;

- охоронна зона пам'ятки архітектури місцевого значення – церкви Покрова Богородиці (поч. ХХ ст., вул. Мічуріна, 9);

- охоронна зона пам'ятки архітектури місцевого значення – технічних класів (1906 р., вул. Родини Бобринських, 103, західний корпус);

- охоронна зона пам'ятки архітектури місцевого значення – відділення Петербурзького ощадного та позичкового банку (1872, 1909 рр., вул. Соборна, 98);

- охоронна зона пам'ятки архітектури місцевого значення – водонапірна башта Софіївської земської лікарні (1907 р., вул. Софіївська, 2);

- охоронна зона пам'ятки архітектури місцевого значення – виробничого корпусу цукрового заводу (1838-1848, 1910 рр., вул. Ольги Олійник, 6;

- охоронна зона пам'ятки архітектури місцевого значення – складу цукрового заводу (1900-ті рр., вул. Родини Бобринських, 119);

- охоронна зона пам'ятки архітектури місцевого значення – будинку культури залізничників (1962 р., пров. Амурський, 1);

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – пам’ятного знаку на честь 25-річчя визволення м. Сміла від німецько-фашистських загарбників (1944 р., ріг вулиць Соборної та Перемоги);

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – пам’ятного знаку на честь підпільників та військовополонених (1941-1944 рр.), встановленого у сквері між вулицями Тараса Шевченка, Захисників України та Юрія Пасхаліна;

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – братської могили радянських воїнів, де поховано 45 чол. (1944 р.), по вул. Коробейника (поруч з ділянкою № 2), поблизу від залізничного мосту;

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – братської могили радянських воїнів, де поховано 3 чол. (1944 р.), по вул. Франка, 18, на 39 території комбінату «Дніпро»;

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – меморіального комплексу, що знаходиться на вул. Юрія Тютюнника (поруч з ділянкою № 1), куди включено братську могилу, де поховано 103 радянських воїна, та пам’ятний знак на честь 187 воїнів-земляків (1941-1945 рр.);

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – меморіального комплексу, розташованого по вул. Івана Мазепи (поруч з ділянкою № 64), що складається з братської могили, де поховано 51 загиблого у січні-лютому 1944 р. радянського воїна, та пам’ятного знака на честь 47 воїнів-земляків (1941-1945 рр.);

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – братської могили радянських військовополонених, де поховано 2700 чол. (1941-1943 рр.), що знаходиться поблизу пров. Західного (на південь від ділянок по вул. Орєшкова, 63, 65 (колишн. смт Кут);

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – братських могил радянських військовополонених та мирних мешканців (три ділянки), де поховано 30000 чол. (1941-1943 рр.), по вул. Генерала Дерев’янка;

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – братської могили радянських військовополонених, де поховано 1680 чол. (1941-1943 рр.), по вул. Першодрукаря Івана Федорова;

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – братської могили радянських військовополонених, де поховано 2800 чол. (1941-1943 рр.), по вул. Рєпіна (поруч з будівлею № 26-А);

- охоронна зона пам'ятки історії місцевого значення – братської могили радянських воїнів, де поховано 25 чол. (січень-лютий 1944 р.), на цвинтарі «Орел» по вул. Соборній;

- охоронна зона пам'ятки монументального мистецтва місцевого значення - пам’ятника (погруддя) Б. Хмельницькому, розміщеного на вул. Б. Хмельницького;

- охоронна зона пам'ятки монументального мистецтва місцевого значення - пам’ятника (погруддя) Т.Г.Шевченку, що знаходиться поруч з будівлею управління ПАТ НВП «Смілянський електромеханічний завод» (вул. Коробейника, 1);

- охоронна зона пам'ятки монументального мистецтва місцевого значення - пам’ятника (погруддя) Т.Г.Шевченку, що знаходиться на території локомотивного депо станції ім. Т. Шевченка (вул. Орєшкова, 65).

Охоронні зони пам’яток археології:

- охоронна зона пам'ятки археології місцевого значення - городище XVII-XVIII ст. в урочище "Замок";
- охоронна зона пам'ятки археології місцевого значення - поселення епохи бронзи (північний мис яру Довжик);
- охоронна зона пам'ятки археології місцевого значення – так званої Гайдамацької печери (північний схил яру Довжик);
- охоронна зона пам'ятки археології місцевого значення - курганної 42 групи, розташованої між яром Довжик і трасою на Кам'янку;
- охоронна зона пам'ятки археології місцевого значення - курганної групи, розташованої на південь від яру Довжик;
- зона охорони археологічного культурного шару «Територія Сміли доби пізнього середньовіччя».

Зони регулювання забудови:

- комплексна зона регулювання забудови центральної історичної 43 частини міста, що охоплює територію навколо охоронних зон пам'яток культурної спадщини, розташованих по вул. Мічуріна та вул. Соборній;
- зона регулювання забудови по вул. Незалежності;
- зона регулювання забудови між вулицями Михайла Дорошенка, В’ячеслава Чорновола та бульв. Графа О.Бобринського;
- зона регулювання забудови по вул. Софіївській;
- зона регулювання забудови по вул. Островського;
- зона регулювання забудови по вул. Перемоги, 39;
- зона регулювання забудови між вулицями Соборною, Ротондівською, Генерала Дерев’янка та вул. Ентузіастів;
- зона регулювання забудови по вул. Родини Бобринських;
- зона регулювання забудови по вул. Ольги Олійник, 6;
- зона регулювання забудови по вул. Тараса Шевченка;
- зона регулювання забудови на розі вулиць Тараса Шевченка та Телеграфної;
- зона регулювання забудови по пров. Амурському, вул. Волгоградській та Василя Стуса.

Зони охоронюваного ландшафту:

- зона охоронюваного ландшафту міського парку культури і відпочинку;
- зона охоронюваного ландшафту скверу, розташованого в кварталі між бульв. Графа О.Бобринського, вулицями В’ячеслава Чорновола та Житомирською.

За даними «Історико-архітектурного опорного плану з визначенням історичних ареалів м. Сміли Черкаської області» на території міста розташовуються: пам‘ятки архітектури місцевого значення-13; пам’ятки історії місцевого значення -17; пам’ятки монументального мистецтва місцевого значення - 4; пам’ятки археології місцевого

значення - 6; території та об’єкти природно-заповідного фонду України: пам’ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення - 1; Державні гідрологічні заказники місцевого значення - 1; щойно виявлені об‘єкти культурної спадщини: пам’ятки архітектури - 11; пам‘ятки археології - 4; об’єкти культурної спадщини (за видом - архітектурні), які пропонуються до включення переліку щойно виявлених об’єктів культурної спадщини - 1; об’єкти культурної спадщини (за видом - історичні), які пропонуються до включення переліку щойно виявлених об’єктів культурної спадщини - 5; значні історичні будівлі та споруди -10.

Таблиця 1І.8.1. Список нерухомих пам’яток та об'єктів культурної і природної спадщини м. Сміли*

Пам'ятки архітектури місцевого значення

1.	Палац культури Смілянського електромеханічного заводу (первісна назва: будинок культури залізничників)	1962 р.	пров. Амурський, 1
2.	Будівля технічних класів	1906 р. (1884 р.)	вул. Родини Бобринських (вул. Артема), 103 (західний корпус)
3.	Склад цукрового заводу	1900-ті рр. (1840-1850 рр.)	вул. Родини Бобринських (вул. Артема), 119
4.	Церква Покрова Богородиці	Поч. ХХ ст.	вул. Мічуріна, 5 (7)
5.	Виробничий корпус цукрового заводу	1838-1848, 1910 рр.	вул. Ольги Олійник (вул. Р. Люксембург), 6
6.	Відділення Петербурзького ощадного та позичкового банку	1872, 1909 рр.	вул. Соборна (вул. Свердлова), 98
7.	Жіноча гімназія	1910 р.	вул.Соборна (вул. Свердлова), 107
8.	Підготовчі класи гімназії	Поч. ХХ ст.	вул. Соборна (вул. Свердлова), 124
9.	Водонапірна башта Софіївської земської лікарні	1907 р. (1860-1880 рр.)	вул. Софіївська (вул. Семашка), 2
10.	Житловий будинок	1932-1938 рр.	пров. Тараса Шевченка (пров. Московський), 1
11.	Залізничний вокзал станції ім. Т.Г. Шевченка (архіт. Г. Гранаткін)	1951 р.	пров. Тараса Шевченка (пров. Московський), 7
12.	Будинок ксьондза	1880-ті рр.	вул. Черкаська, 31
13.	Костел Успіння Пресвятої Богородиці	1818-1827 рр.	вул. Черкаська, 33

Пам'ятки історії місцевого значення

1.	Братська могила радянських військовополонених та мирних мешканців	1941-1943 рр., пам’ятник - 1952 р.	вул. Генерала Дерев’янка (вул. Фурманова)
2.	Братська могила радянських воїнів. Поховано 45 чол.	січень-лютий 1944 р. пам’ятник - 1957 р.	вул. Коробейника, поруч з ділянкою № 2, поблизу від залізничного мосту (станція ім. Т.Г. Шевченка)

3.	Братська могила радянських військовополонених. Поховано 2700 чол.	1941-1943 рр., пам'ятник - 1949 р.	пров. Західний, на південь від ділянок по вул. Орєшкова, 63, 65 (колишн. смт Кут)
4.	Меморіальний комплекс: Братська могила радянських воїнів. Поховано 51 чол. Пам'ятний знак на честь 47 воїнів-земляків	січень-лютий 1944 р.; 1941-1945 рр., пам'ятний знак - 1958 р.	вул. Івана Мазепи (вул. Дімітрова), поруч з ділянкою № 64. Колишн. сел. Мала Яблунівка
5.	Братська могила радянських підпільників і партизан. Поховано 4 чол.	1941-1943 рр., обеліск – 1956 р.	вул. Островського, колишній польський цвинтар
6.	Військова ділянка (16 поховань). Поховано 16 чол.	січень-лютий 1944 р.	вул. Островського, колишній польський цвинтар
7.	Могила Ю. Канарського, підпільника	1920-1942 рр., обеліск – 1960-х рр.	вул. Островського, колишній польський цвинтар
8.	Братська могила червоноармійців. Кількість похованих не встановлено.	1918-1920 рр., пам'ятник - 1952 р.	вул. Перемоги (вул. Литвинова), міський парк культури та відпочинку
9.	Група братських могил (8) радянських воїнів та підпільників. Поховано 250 чол.	січень-лютий 1944 р., пам'ятник - 1952 р.	вул. Перемоги, міський парк культури та відпочинку
10.	Пам'ятний знак на честь загиблих воїнів-визволителів	1918-1920 рр., 1941-1945 рр., пам'ятник - 1967 р.	вул. Перемоги, міський парк культури та відпочинку
11.	Братська могила радянських військовополонених. Поховано 2800 чол.	1941-1943 рр., пам'ятник - 1949 р.	вул. Рєпіна (вул. Павлова), поруч з будівлею № 26-А
12.	Братська могила радянських воїнів. Поховано 25 чол.	січень-лютий 1944 р., пам'ятник - 1948 р.	вул. Соборна (вул. Свердлова), цвинтар «Орел»
13.	Пам'ятний знак на честь 25-річчя визволення м. Сміла від німецько-фашистських загарбників	1944 р., пам'ятник - 1969 р.	вул. Соборна (вул. Свердлова), ріг вул. Перемоги, поруч з ділянкою № 75 по вул. Соборній
14.	Меморіальний комплекс: Братська могила радянських воїнів. Поховано 103 чол. Пам'ятний знак на честь 187 воїнів-земляків	1941-1945 рр., пам'ятний знак - 1957 р., стели – 1970 р.	вул. Юрія Тютюнника (вул. Комсомольська), поруч з ділянкою № 1. Колишн. смт Гречківка
15.	Братська могила радянських військовополонених. Поховано 1680 чол.	1941-1943 рр., пам'ятник - 1965 р.	вул. Першодрукаря Івана Федорова, у глибині кварталу між вулицями Симбірською та Ромейка
16.	Братська могила радянських воїнів. Поховано 3 чол.	січень-лютий 1944 р., пам'ятник - 1949 р.	вул. Франка, 18, територія комбінату «Дніпро»

17.	Пам’ятний знак на честь підпільників та військовополонених	1941-1944 рр., стела – 1967 р.	у сквері між вулицями Тараса Шевченка (вул. Жовтнева), Михайла Дорошенка та Юрія Пасхаліна (станція ім. Т.Г. Шевченка)

Пам'ятки монументального мистецтва місцевого значення

1.	Пам’ятник Т.Г. Шевченку	1814-1861 рр., пам’ятник - 1954 р.	пров. Тараса Шевченка (пров. Московський), 7. Поруч із залізничним вокзалом станції ім. Т.Г. Шевченка
2.	Пам’ятник (погруддя)Т.Г. Шевченку	1814-1861 рр., пам’ятник - 1967 р.	вул. Коробейника, 1, поруч з будівлею управління ПАТ НВП
3.	Пам’ятник (погруддя) Т.Г. Шевченку	1814-1861 рр., пам’ятник - 1964 р.	вул. Орєшкова, 65, територія локомотивного депо станції ім. Т. Шевченка Одеської залізниці
4.	Пам’ятник (погруддя) Б. Хмельницькому	1595-1657 рр., пам’ятник - 1975 р.	вул. Б. Хмельницького, навпроти стадіону «Локомотив» (вул. Б. Хмельницького, 41)

Пам'ятки археології місцевого значення

1.	Городище	XVII-XVIII ст.	урочище "Замок", на північ від центру міста
2.	Кургани (2)		урочище Юрова гора (с. Плоске)
3.	Курганна група (8)		поряд з південно-східною околицею Сміли (колишн. Гречківкою), між яром Довжик і трасою на Кам'янку
4.	Курганна група (5)		на південь від яру Довжик
5.	Поселення	епоха бронзи	північний мис яру Довжик
6.	Гайдамацька печера		північний схил яру Довжик

*За даними «Історико-архітектурного опорного плану з визначенням історичних ареалів м. Сміли Черкаської області», розробленого ДП «НДПІ містобудування»

Території та об’єкти природно-заповідного фонду

Території ПЗФ у місті Сміла та на його околицях представлені наступними об‘єктами: 1 парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Міський парк» і 4 нові пам‘ятки природи: вікові дуби – знаходяться у межах міста; 1 гідрологічний заказник «Ірдинське болото» і 1 заповідне урочище «Юрова гора» – знаходяться за межами міста в північно-західній частині.

Відповідно наданої інформації Управління екології та природних ресурсів

Черкаської обласної Державної Адміністрації на № 79/03-79 від 02.04.2021р. представлений перелік територій та об‘єктів природно-заповідного фонду, розташованих в адміністративних межах Смілянської територіальної громади (м. Сміла, с Ірдинівка) Черкаського району, в межах їх повноважень

Перелік територій та об’єктів природно-заповідного фонду, які розташовані на території Смілянської територіальної громади

№ з/п	Назва території чи об’єк - ту ПЗФ	Категорія і тип об’єкту	Площа об’єк-ту, га	Місце розозташування об’єкту	Назва установи, (землекор-истувача)	Рішення про створення об’єкту	Чинники створення
Парк пам’ятка садово-паркового мистецтва							
1	“Міський парк”	Парк-памятка садово-парков. мистец-тва	33,2 га	М. Сміла, лівий берег р. Тясмин - “Верх ній парк” і західна част. “Нижнього парку”(“Долина озер”, річка); правий берег - схід. част. “Нижнього парку” (урочище “Паланка” - луки)	Відділ культури Виконкому Смілянської міської ради	Ріш.ОВК від 27.06.72 р. № 367, Ріш. ОВК від 21.11.84 р. №354	Красивий ландшафт. Насадження цінних деревних та чагарникових порід. Парк-памятка. Місце відпочинку
Пам’ятки природи							
2	“Багатові-кові дерева дуба зви - чайного”	Памят-ка приро-ди бота-нічна	0,01 га	М. Сміла, територія школи-колегіума	Відділ культури Виконкому Сміл. міської ради	Ріш. Черк. обл. ради 21.09.18 р. № 21-51/VII	Багатовікові дерева
3	“Графсь-кий дуб-красень”	Памят-ка приро-ди бота -нічна	0,01 га	М. Сміла, територія міської ради	Відділ культури Виконкому Сміл. міської ради	Ріш. Черк. обл. ради 21.09.18 р. № 21-51/VII	Багатовікове дерево
4	“Софіївсь -кі дуби”	Памят-ка приро-ди бота-нічна	0,01 га	М. Сміла, територія міської ради	Відділ культури Виконкому Сміл. міської ради	Ріш. Черк. обл. ради 21.09.18 р. № 21-51/VII	Багатовікові дерева
5	“Віковий дуб імені Якова Водяного”	Памят-ка приро-ди бота -нічна	0,01 га	М. Сміла, територія Одеської залізниці	Відділ культури Виконкому Сміл. міської ради	Ріш. Черк. обл. ради 21.09.18 р. № 21-51/VII	Багатовікове дерево

Обласна програма охорони навколишнього природного середовища на 2016-2021 роки включає заходи зі збільшення питомої ваги площі природно-заповідного фонду. Перелік перспективних до заповідання територій наведений нижче.

Перелік перспективних до заповідання територій на 2016-2021 роки

№	Назва об'єта	Орієнтовна площа, га	Місце розташування (район, лісгосп, квартал тощо)	Відповідальні виконавці / наявність клопотання	Органи (установи), що здійснюють розгляд та погодження клопотань по створенню та оголошенню об'єктів природно-заповідного фонду	Стан виконання
Місцевого значення						
1	Гідрологічний заказник „Смілянський"	30,0	Земельні угіддя, які пропоновані для заповідання розташовані в районі вул. Трипільська - Соборна м. Сміла	Смілянська міська рада. Клопотання готує Смілянська міська рада	Черкаське обласне управління водних ресурсів, Черкаське регіональне управління водних ресурсів (в частині сприяння у вирішенні питання погодження клопотання про створення об'єкта природно-заповідного фонду)	Матеріали на розгляд не надходили.
2	Ландшафтний заказник „Загребля"	33,0	Земельні угіддя, які пропоновані для заповідання розміщені в східній частині м. Сміла Черкаської області	Смілянська міська рада. Клопотання готує Інститут еволюційної екології НАН України		Виконком Смілянської міської ради запропонував виключити із Додатку проектований об'єкт. Управління повідомило виконком про відсутність підстав для виключення
3	Гідрологічна пам'ятка природи „Тамарине"	0,01	Земельні угіддя, які пропоновані для заповідання розміщені лівому березі р. Тясмин м. Сміла, Смілянського району	Смілянська районна державна адміністрація Смілянська міська рада. Клопотання готує Інститут еволюційної екології НАН	Черкаське обласне управління водних ресурсів, Черкаське регіональне управління водних ресурсів (в частині сприяння у вирішенні питання погодження клопотання про створення об'єкта природно-заповідного фонду)	Матеріали на розгляд не надходили. Наявний**:** картографічний матеріал, наданий кандидатом географічних наук С. Конякіним

				України		
4	Заповідне урочище „Холоднянське”	5,0	Земельні угіддя, які пропоновані для заповідання розміщені в південній частині м. Сміла, Смілянського району	Смілянська міська рада. Клопотання готує Інститут еволюційної екології НАН України.		Матеріали на розгляд не надходили. Наявний**:** картографічний матеріал, наданий кандидатом географічних наук С. Конякіним
5	Заповідне урочище "Довжик"	8,0	Земельні угіддя, які пропоновані для заповідання розміщені в південній частині м. Сміла, Смілянського району, Черкаської області	Смілянська міська рада. Клопотання готує Інститут еволюційної екології НАН України.		Матеріали на розгляд не надходили. Наявний**:** картографічний матеріал, наданий кандидатом географічних наук С. Конякіним
6	Ботанічна пам'ятка природи «Софіївський дуб»	0,01	Земельні угіддя, які пропоновані для заповідання розташовані в адмінмежі Смілянської міської ради	Смілянська міська рада	Смілянська міська рада	Об’єкт оголошений рішенням обласної ради від 21.09.2018 № 24-51/VII
7	Ботанічна пам'ятка природи «Графський дуб»	0,01	Земельні угіддя, які пропоновані для заповідання розташовані в адмінмежі Смілянської міської ради	Смілянська міська рада	Смілянська міська рада	Об’єкт оголошений рішенням обласної ради від 21.09.2018 № 24-51/VII
8	Ботанічна пам'ятка природи «Віковий дуб імені Якова Водяного»	0,01	Земельні угіддя, які пропоновані для заповідання розташовані в адмінмежі Смілянської міської ради	Смілянська міська рада	Смілянська міська рада	Об’єкт оголошений рішенням обласної ради від 21.09.2018 № 24-51/VII
9	Ботанічна пам'ятка природи «Багатовікові дерева дуба звичайного»	0,01	Земельні угіддя, які пропоновані для заповідання розташовані в адмінмежі Смілянської міської ради	Смілянська міська рада	Смілянська міська рада	Об’єкт оголошений рішенням обласної ради від 21.09.2018 № 24-51/VII

ІІ.13. Озеленені території

Відповідно до листа Управління архітектури, регулювання забудови та земельних відносин міста Сміла, площа існуючих територій зелених насаджень загального користування – парків та скверів, бульварів, розміщених в існуючих межах м. Сміла - становить 81,26 га. В місті є інші зелені насадження: лісові насадження Смілянського лісгоспу – 90,0 га та інші невпорядковані природні озеленені території – 180,6 га.

До озеленені території обмеженого користування і межах міста належать озеленені двори в кварталах багатоквартирної забудови та сади присадибних ділянок, насадження на ділянках громадських об'єктів (шкіл дитячих садків, лікарень) і виробничих об'єктів.

Зелені насадження спеціального призначення представлені у вигляді озеленення вулиць, кладовищ, санітарно-захисних і охоронних зон.

Розрахунок необхідної площі озеленених територій загального користування виконаний для проектного населення населення міста (80 тис.осіб) згідно з нормативами ДБН Б.2.2-12:2019. При рекомендованому середньому рівні озеленення 1 мешканця 8 м^2 в лісостеповій зоні, необхідна площа озеленених територій загального користування має становити 64,0 га. Натомість, проектом пропонується створення зелених насаджень загального користування в обсязі 305,5 га.

В районі озера (північніше вул. Гордієнко) може бути організований парк загальноміського значення за рахунок намічених генеральним планом лугопарків.

Приміська зелена зона

Приміська зелена зона охоплює околиці міста і найближче передмістя та представлена лісами ДЛФ (Смілянське і Сунківське лісництва Смілянського лісового господарства). При перспективній чисельності населення міста 80,0 тис. чол., з урахуванням лісистості 13% (лісостепова зона), загальна площа зеленої зони складатиме 3843 га.

В межах зеленої зони виділяється лукопаркова зона – основна територія для задоволення рекреаційних потреб міста (пасивний відпочинок).

В комплексну зелену зону входять також міські насадження усіх видів (парки, сквери, бульвари).

Рекреаційна ємність території лукопарку

Відповідно ДБН Б. 2.2-12:2019 (п. 8.3.4., табл. 8.3) ємність території лукопарку (480 га) визначається з урахуванням допустимого рекреаційного навантаження на природний комплекс (10 осіб/га для лукопарків). Враховуючи ландшафтні особливості території, її стійкість до рекреаційних навантажень, доступність та інженерне облаштування, вводяться понижуючі коефіцієнти на:

– доступність - 0,9 (К1);

– вибірковість - 0,9 (К2);

– стійкість - 0,6 (К3);

– інженерне облаштування - 0,5 (К4).

Розрахунок виконано за формулою:

W = q • s • К1, • К2 • К3 • К4; де

W - рекреаційна ємність території (осіб/день); q - нормативне навантаження на 1 га (10 осіб/день);

s - площа лісопарку (480 га за розрахунком); К1 - К4 – поправочні коефіцієнти.

W = 480 • 10 ■ 0,9 • 0,9 • 0,6 ■ 0,5 = 1166 осіб/день.

Дана рекреаційна ємність одночасного навантаження – 1166 осіб/день повинна враховуватися при ландшафтно-планувальній організації лукопаркової зони. Організовується система природно-пізнавальних маршрутів, навісів від дощу, локальних місць відпочинку, питних фонтанчиків, місць для розведення вогнищ, лісової меблі,

під'їзних шляхів. Реалізація проектного рішення щодо лукопаркової зони частково вирішує проблему короткочасного відпочинку міського населення. Іншу частину проблеми вирішить створення зони короткочасного відпочинку (активного і пасивного) в прибережній зоні водних об’єктів.

II.14. Перелік організаційних заходів із реалізації генерального плану

Для виконання основних положень генерального плану та створення сприятливих умов для освоєння території, передбачено комплекс заходів.

Першочергові містобудівні заходи

Для повноцінного розвитку населеного пункту необхідно в першу чергу забезпечити комплексність забудови – одночасне будівництво житлової та громадської забудови.

Генеральним планом запропоновано освоєння території населеного пункту наступним чином:

1. Освоєння територій раніше відведених під житлову забудову та забезпечити розробку детальних планів території з метою формування чіткої планувальної структури кварталів забудови.
2. Реконструкція кварталів мало- та середньоповерхової забудови.
3. Доведення до нормативної кількості об’єктів культурно-побутового обслуговування та житлово-комунального призначення.
4. Організація паркових зон та зон відпочинку для населення на основі існуючих зелених насаджень міста та створення меморіальних парків на місці закритих кладовищ.
5. Організація території під нове кладовище для потреб населеного пункту.
6. Розширення існуючих вулиць і доріг до нормативної ширини в червоних лініях та приведення основних параметрів їх поперечних профілів до нормативних.
7. Будівництво транспортних тунелів, шляхопроводів та мостів на перетині магістральних вулиць із залізничними шляхами.
8. Будівництво пожежного депо I та II типу на 12 автомобілі та придбання пожежної техніки.

Першочергові заходи з інженерного забезпечення території

Водопостачання, Водовідведення (окрема брошура).

Санітарне очищення території

1. Розробити та прийняти Програму поводження з твердими побутовими відходами у м. Сміла.
2. Охоплення території міста централізованою планово-регулярною системою санітарного очищення.

3. Впровадження системи роздільного збору, сортування, утилізації, подрібнення, польового компостування відходів зеленого господарства та інших заходів з метою зменшення обсягів вивезення та захоронення відходів.
4. Рекультивація території використаної частини полігону та виділення ділянки під влаштування нового сучасного полігону ТПВ поряд з існуючим.
5. Будівництво сміттєпереробного комплексу, передбачити при заводі сортувальну станцію.
6. Модернізація та оновлення парку спецавтотранспорту та іншої техніки для санітарного очищення, контейнерів для роздільного збору ТПВ

Електропостачання

1. Передбачити реконструкцію та будівництво необхідної кількості закритих трансформаторних підстанцій 10/0,4кВ (ТП-10/0,4кВ), мереж 10кВ і 0,4кВ і зовнішнього освітлення
2. Модернізація Смілянської ТЕЦ ТОВ «Смілаенергопромтранс», у т.ч. ввести в роботу турбогенератор потужністю 6 МВт.
3. Влаштування міні-гідроелектростанції.
4. Перехід до раціонального поєднання традиційних та нетрадиційних джерел енергії. (рекомендується провести будівництво міні-станції на біогазі, що передбачена у сміттєпереробному комплексі поруч з територією полігону твердих побутових відходів).

Теплопостачання

1. Проведення модернізації існуючих джерел теплоти, впровадження енергозберігаючих технологій, повної автоматизації котлів найбільш перспективних котелень, виведення з експлуатації морально застарілих малоефективних котелень.
2. Застосування теплових установок сучасного типу (теплогідромеханічні генератори, теплові насоси та інші) для теплопостачання об'єктів одно- та багатоквартирного нового житлового фонду та громадського будівництва .

Газопостачання

1. Продовження капремонту існуючих мереж і ГРП відповідно до Програми розвитку газорозподільної системи на 2019-28 рр. ПАТ «Черкасигаз».
2. Будівництво нових шафових газорегуляторних пункти (ШРП) та газорегуляторних пунктів (ГРП).
3. Упровадження нових технологій, що дозволяють заміну природного газу на інші види палива (відходи сировини, біогаз, тощо).

Гідротехнічні заходи

1. Розчистка тп регулювання русел річок і струмків – 13 км.
2. Ремонт переливної греблі Смілянського водосховища.
3. Берегозакріплення кам'яною накидкою – 0,6 км.

4. Намив і підсипка території в районі міського центру і парку.

Дощова каналізація

1. Виконання інвентаризації та паспортизації існуючих мереж дощової каналізації;
2. Будівництво нових головних та магістральних колекторів – 40 км;
3. Будівництво очисних споруд дощової каналізації – 20 од;
4. Проведення ремонту аварійних трубопроводів із заміною конструкцій колекторів, строк експлуатації яких закінчився.

Рекомендації щодо розроблення містобудівної документації та проектів землеустрою

З метою формування чіткої планувальної структури та визначення параметрів забудови окремих кварталів здійснювати розробку детальних планів території;

Виконання проектів землеустрою щодо:

- організації і встановлення меж санітарно-захисних зон від виробничих споруд на підставі висновків відповідних служб;
- організації і встановлення меж територій водоохоронних зон існуючих водойм з урахуванням існуючих умов забудови, що склались та містобудівної документації;
- встановлення меж парків та скверів.

Рекомендації щодо режиму використання територій населеного пункту

При зміні цільового призначення земель сільськогосподарського призначення під житлову забудову місцевим органам самоврядування керуватись діючим земельним законодавством;

При освоєнні сельбищних територій в межах існуючих санітарно-захисних зон, що генеральним планом запропоновані до скорочення виконати заходи, щодо зменшення СЗЗ відповідно до Наказу № 379/1404 "Про затвердження санітарних правил планування та забудови населених пунктів";

При освоєнні територій під житлову забудову в межах зон з підвищеним рівнем шуму (вздовж автомобільних доріг загального користування, залізниці) вжити заходи щодо зменшення рівня шуму шляхом встановлення штучних або природних акустичних екранів.

Передбачити встановлення та дотримання прибережних захисних смуг водних об’єктів, здійснення комплексних заходів щодо збереження водності малих річок, охорони їх від забруднення і засмічення та забезпечити перебування земель ПЗС у державній (комунальній) власності і обмеження господарської діяльності на територіях водоохоронних зон і прибережно-захисних смуг відповідно до статей 47, 80, 81, 87, 88, 89, 91 Водного кодексу України.

Організація протипожежних заходів, в т.ч.: при будівництві об’єктів, першочергово передбачити мережі протипожежного водопроводу з розташуванням гідрантів та дотримання протипожежних розривів від лісових масивів;

Дотримуватися Лісового Кодексу, Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" та інших законодавчих актів України під час організації зони відпочинку.

Якщо під час проведення будь-яких земляних робіт виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їх подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це відповідний орган охорони культурної спадщини, на території якого проводяться земляні роботи.

Будь-яким земляним та будівельним роботам, запланованим на територіях пам'яток археології, повинні передувати археологічні дослідження (розкопки), а самі роботи повинні здійснюватися під наглядом фахівця-археолога. Будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт (ст. 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

У межах зон охорони пам'яток забороняються містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини (ст. 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

На територіях охоронних зон пам'яток археології будь-яким земляним або будівельним роботам, пов'язаним з розкриттями, мають передувати археологічні дослідження. У проектно-кошторисній документації на будівництво в обов'язковому порядку передбачаються кошти на проведення археологічних досліджень перед початком земляних робіт.

З метою захисту об'єктів археології, в тому числі тих, що можуть бути виявлені, відведення земельних ділянок здійснюється за погодженням відповідних органів охорони культурної спадщини згідно із законом (ст. 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

Роботи на щойно виявлених об'єктах культурної спадщини здійснюються за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації (ст. 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

III. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан	Розрахунковий етап
1.	**Населення**	**тис. осіб**	**68,80**	**80,00**
2.	**Територія в межах населеного пункту у т.ч.**	**га**	**3973,00**	**3973,00**
	Житлової забудови, всього	га	**1293,34**	**1423,71**
	- садибної	га	1158,52	1253,73
	- багатоквартирної	га	134,82	157,61
	- реконструкції під житлову забудову	га	-	5,42
	- реконструкції під житлово-громадську	га	-	6,95
	Громадської забудови, всього	га	**219,48**	**327,28**
	- громадських центрів	га	201,03	255,53
	- фізкультури та спорту	га	18,45	30,42
	- комерційного призначення	га	-	26,81
	- реконструкції під громадську	га	-	14,52
	Виробничої, всього	га	**150,49**	**199,24**
	Комунально-складської, всього	га	**195,95**	**240,16**
	- комунальні	га	27,15	69,12
	- кладовища	га	29,50	21,2
	- транспорт	га	83,06	85,91
	- об’єкти інженерної інфраструктури	га	56,28	66,75
	- реконструкція під комунально-складську	га	-	18,38
	Транспортної інфраструктури, всього	га	**472,18**	**641,63**
	у т.ч. вулично-дорожньої мережі	га	214,2	383,65
	зовнішнього транспорту	га	257,98	257,98
	Природно-заповідного фонду	га	**33,24**	**115,10**
	Ландшафтно-рекреаційної та озелененої, всього, у т.ч.	га	**927,72**	**813,0**
	- зелених насаджень загального користування	га	81,26	305,50
	- трав’яної рослинності	га	180,6	-
	- меморіальних парків	га	-	20,97
	- лугопарків	га	-	105,14
	- зелених насаджень спеціального призначення	га	-	187,72
	- лісів (ДЛГ)	га	90,00	90,00

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан	Розрахунковий етап
	- рекреації	га	13,11	103,67
	- заболочені	га	562,75	-
	Водних поверхонь	га	**220,73**	**212,88**
	Спеціального призначення	га	**21,89**	**-**
	Сільськогосподарських угідь	га	**437,98**	**-**
3.	**Житловий фонд, всього**	тис. м^2, тис. квартир	1389,0 29,14	2000,0 35,4
	Розподіл житлового фонду по видах забудови:			
	- садибна	тис. м^2, тис. квартир	544,8 13,05	845,8 15,0
	- багатоквартирна	тис. м^2, тис. квартир	854,2 16,09	1154,2 20,4
	Вибуття житлового фонду, всього	тис. м^2	5,0	-
	Середня забезпеченість населення житлом	м^2/особу.	20,3	25,0
4.	**Житлове будівництво, всього**	тис. м^2, тис. квартир		**606,0** **5,9**
	садибне	тис. м^2, тис. квартир		306,0 1,6
	багатоквартирне	тис. м^2, тис. квартир		300,0 4,3
5.	**Об‘єкти громадського обслуговування**			
	- заклади дошкільної освіти, всього	тис.місць	**2,9**	**3,8**
	- заклади загальної середньої освіти, всього	тис.місць	**10,3**	**10,3**
	- лікарні, всього	тис.ліжок	**0,52**	**1,1**
	- поліклініки, всього	тис.відвідувань/ зміну	**1,29**	**1,92**
	- пожежні частини, всього	об’єкт/пожежних автомобілів	**3**	**15**
6.	**Вулично-дорожня мережа та транспорт населеного пункту**			
	Довжина магістральних вулиць	км	25,3	41,881
	Щільність магістральної мережі	км/км^2	0,64	2,3
	Довжина ліній пасажирського транспорту по осі вулиць всього, в тому числі:	км	48,0	78,0
	Щільність транспортної мережі	км/км^2	1,2	1,05
	Рівень автомобілізації: - загальний	одиниць на1000 мешканців	170	250

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан	Розрахунковий етап
	- індивідуальних легкових автомобілів	одиниць на 1000 мешканців	159	230
	Кількість легкового індивідуального транспорту	тис. од.	9,84	15,6
	Кількість машино-місць у гаражах	тис. од.	3,1	5,7
	Водопостачання*			
	- сумарний відпуск води	тис $м^3$/добу		
	- потужність головних споруд водопроводу	тис $м^3$/добу		
	Каналізація*			
	- загальне надходження стічних вод	тис.$м^3$/добу		
	- сумарна потужність очисних споруд	тис. $м^3$/добу		
	Електропостачання			
	- сумарне електричне навантаження	тис. кВт	н/д	186,0
	Потужність джерел покриття електроенергії	тис.кВт	107,5	125,0
	Теплопостачання			
	- Потужність централізованих джерел тепла	МВт	302,85	302,85
	- Подача тепла, всього	МВт	н.д.	246,47
	Газопостачання			
	- Споживання газу, всього	млн. $м^3$/ рік	н.д.-	290,11
8.	**Інженерна підготовка та захист території**			
	Захист території від затоплення			
	площа;	га		20,0
	протяжність захисних споруд	км		0,7
	Намив, підсипання території	га		7,85
	Берегоукріплення	»		0,6
	Пониження рівня грунтових вод	»		279,4
	Регулювання русел рік / водойм	км/га		13,0/2,5
	Протиерозійні, протизсувні, протикарстові заходи	га		69,0
	Освоєння заторфованих і заболочених територій	»		35,1
	Освоєння територій із іншими складними умовами:			
	протипросадні заходи;	»		
	сейсмічністю 7 балів і більше	»		-
9	**Санітарне очищення території**			

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан	Розрахунковий етап
	Об’єми побутового сміття	тис. т/рік	15,29	21,69
	Удосконаленні звалища - полігон твердих побутових відходів	одиниць,га	I/4,47	I/8,47
	- сміттєпереробний завод	одиниць, тис. т/рік	-	1/60,0

Примітка* - гриф ДСК (окремий розділ)

Д О Д А Т К И